

Al cincilea as

de Rodica Ojog-Braşoveanu

1978

CAPITOLUL I

Deși ne aflăm abia la sfârșitul lui august, e frig. Constat cu satisfacție că nu sunt singura femeie care și-a pus taiorul. Mă opresc la cofetăria Kluger și cumpăr un cornet cu castane glasate. E numai un pretext. Îmi place interiorul, scaunele vieneze cu spătar de paie, măsuțele rotunde de marmură, borcanele uriașe de pe tejghea cu bomboane acre. Deasupra rafturilor, tronează important un portret. Habar n-am al cui e, însă-i limpede pentru oricine că tipul a reușit tot ce și-a propus. Miroase plăcut a mentă și esență de brad. Vechile arome de vanilie și aluat franțuzesc au dispărut de mult.

Madam Kluger, pufoasă, apretată și cu genele atât de albe încât par pudrate cu zahăr, îmi face un cornet artistic și mă întreabă îngrijorată:

— Ce se mai aude, Fräulein Savu? Vin?

Îi o frică, tremură între mormanele de prăjituri și fursecuri falsificate — războiul a falsificat totul, numai lacrimile au rămas autentice — tresare la orice zgomot, și-a instalat la vitrină un oblon de tablă ondulată.

De fapt, neliniștea a cuprins întreg orașul, atmosfera vibrează. Nemții nu mai ies decât în grupuri, evită străzile mărginașe, bătrânii au pierit din parcuri, tinerii de pe Corso. La aproape fiecare fereastră, zărești câte un chip circumspect strecurând priviri prudente din spatele perdelei. Oamenii par grăbiți, chiar și slujnicele, bărbații au o expresie ciudată de nerăbdare. Nerăbdare și încă ceva...

Au trecut două zile de la eliberarea Bucureștiului și bucuria, abia camuflată, colorează chipurile rarilor trecători. Cunoștințele își zâmbesc cu tâlc, își strâng mâinile febril, își comunică din mers, în șoaptă: "Parisul e liber. A anunțat BBC-ul".

Ne aflăm în 25 august. Evenimentele se precipită. Poliția horthystă pare să-și fi pierdut cumpătul, arestările se țin lanț, agenții vântură străzile, rup afișele răsărite peste noapte, pe care o mână inspirată a ilustrat Dictatul de la Viena sub înfățișarea unui monstru cu capul tăiat.

Un bărbat tânăr se întoarce după mine, mă privește lung. Îmi vine să râd. Privirea aceasta n-are nimic de-a face cu războiul, cu zilele înfrigurate pe care le trăim... "Ah, dumneavoastră latinii!" îmi spune mereu Hartner.

La patru ani, am aflat că sunt frumoasă. Mătușa Amalia, în bluză neagră de tafta cu jabou — nu mi-o amintesc altfel — mi-a prins bărbia; m-a scociorât bine cu ochii și s-a uitat la soră-sa Elvira: "O să fie nostimă putoarea! Nu seamănă cu mă-sa".

Mă gândesc la ele cu duioșie, deși mi-au terorizat copilăria. S-au refugiat la Câmpulung Muscel și mă tot întreb ce s-o fi întâmplat cu casa aceea fantastică de pe Lascăr Catargi? O fi supraviețuit bombardamentelor?

Am trecut de piață, fieful bursei negre. Doi traficanți se țin după mine, îmi oferă discret bijuterii și parfumuri franțuzești, se interesează dacă nu vând dolari.

Mă mai despart două sute de metri de vila în care locuiesc împreună cu Hartner. Eu la parter, el la etaj. Devin atentă. M-am îndepărtat de Corso și strada e pustie. Înainte de război în cartier locuiau nababii orașului. Au plantat două șiruri de castani. Nu-i greu să te ascunzi în umbra lor. De la o vreme simt mereu nevoia să-mi verific spatele. Și mereu aștept, când întorc capul, să văd țeava unui revolver.

În cutia de scrisori găsesc un plic. Deschid ușa, o închid repede și mă lipesc cu spatele de ea. Înainte de a răsuci comutatorul, îmi îngădui să respir adânc. Respirația asta aduce cu un oftat, dar n-am de gând să-mi las nervii s-o ia razna. În sfârșit, aprind lumina și mă zăresc întregă în oglinda din vestibul. Dacă m-ar vedea mătușa Amalia, s-ar declara mulțumită. "Arăți ca o doamnă. Sobră și discretă. Flamurile sunt pentru dame..." Când vorbește, Amalia își strânge buzele și pufnește pe nas.

Mă dezbrac din mers și inhalez cu plăcere aerul din hol. Miroase bine, a *Viceroy* — țigările lui Hartner — și a plante cu frunze grase. E cald. Mă uit bine la plic înainte de a-l deschide. N-are expeditor. Doar numele meu, scris în mod evident de un localnic. Transilvănenii au altă caligrafie decât noi, regățenii. Mult mai disciplinată, mai egală și parcă fără fantezie.

Conține doar câteva cuvinte. Inima începe să-mi bată, am impresia că n-am înțeles și le citesc din nou:

Așteaptă-ți răsplata!

Îmi pun un capot și un suflu de roșu în obraz. Arăt prea palidă. M-am hotărât să nu-i spun nimic lui Hartner. Genul ăsta de avertismente a devenit foarte frecvent. Iar Rezistența se ține de cuvânt. Săptămâna trecută a fost pescuit în Mureș cadavrul lui Filipoiu. Lucra pentru horthyști încă din '41. Acum trei zile... Încerc să nu mă mai gândesc, dar cele două cuvinte îmi stăruie dinaintea ochilor, mă urmăresc. Nu, n-am să discut cu Hartner despre scrisoare. Mi-ar talona un soldat, ca și cum într-un revolver nu încap două gloanțe... Însăși ideea de escortă mi-e nesuferită.

Nouă fără cinci. În câteva minute trebuie să apară. E un om drăguț și atât de puțin neamț!

Înainte de război preda zoologia la o școală de fete din Stuttgart. Îl admiră pe Shaw, îl fascinează fauna Australiei. Ar vrea să emigreze. "Canguri, antilope, fluturi și soare... Nu-mi doresc nimic altceva." De nouă ori a văzut Tarzan numai de dragul peisajelor.

Aud cheia răsucindu-se în broască. Da, el e. Deși nu-i poți reproșa nimic — cămașa, cravata, cizmele, toate sunt perfecte — nu va avea niciodată ceea ce se numește o ținută impecabilă. Dimpotrivă, pare neglijent și trebuie să te uiți de două ori la gulerul și unghiile lui ca să-ți dai seama că te înșeli. Probabil din pricina mersului, a umerilor moi, a spatelui. Știu că sunt o caraghioasă, dar spatele lui vorbește, e spatele unui dezamăgit. Când am observat amănuntul acesta, m-am simțit tulburată...

Ca întotdeauna, e foarte gentil. Mi-a adus câțiva trandafiri galbeni, îmi sărută mâna reverențios, cast, afectuos, așa cum i-ar săruta-o bunicii. Nu există un singur om în oraș care și-ar putea închipui că intimitatea noastră nu a depășit nici măcar cu un centimetru această atingere. Și cum ar putea? Am douăzeci și patru de ani, locuim în aceeași vilă, sunt funcționară la Statul-Major german, un fel de intermediar între nemți și administrația horthystă.

Hartner își freacă mâinile — mâini mari, moi, fără nerv, cu degete pătrate — și se îndreaptă spre măsuța de băuturi. Toarnă benedictină, îmi spune ceva despre vreme, se pare că iar a început să plouă, și în timpul ăsta eu continui să mă gândesc la scrisoare. Mâinile lui sunt lipsite de energie, un om cu astfel de mâini nu va ajunge niciodată un Napoleon sau un Fabre.

Se oprește în fața mea și surâde. Are un chip fără personalitate, buze roz, informe, ochi plantați foarte jos. După privirea umedă și genunchii încordați, îmi dau seama că a băut și la popotă.

— E ceva care nu merge, Magda?

Îmi strâng fără motiv capotul în jurul gâtului. Hartner se așează lângă mine. Pare trist.

— Ce s-a întâmplat?

— Mereu se întâmplă câte ceva... Nu știu la ce te referi.

— Sunt îngrijorat.

— Cine-i liniștit?

Frizez nonșalanța. Hartner clatină capul.

— Sunt îngrijorat pentru dumneata.

— Înseamnă că Statul-Major și-a rezolvat toate problemele. Mă bucur.

Încerc să râd. Un accent sună însă fals și Hartner îl sesizează. Se uită lung la mine.

— Nu te-a amenințat nimeni?

— Poftim?

— Te-am întrebat dacă nu te-a amenințat nimeni. Dacă n-ai primit, de pildă, vreo anonimă...

Precizarea mă zăpăcește. A intuit? Știe ceva?

— Cine și de ce să mă amenințe?

— Oamenii nu-i iubesc pe cei care colaborează cu dușmanul.

— Cine sunt oamenii și cine-i dușmanul?

Mă cercetează surprins.

— Ești într-o dispoziție ciudată...

— Dimpotrivă, îmi vine să zburd de bucurie: a fost o zi minunată, a plouat cu găleata, magazinele abundă de bunătăți, lumea e elegantă și bine dispusă. Repet încet, apăsând cuvintele: Oamenii detestă colaboraționiștii. Probabil au dreptate.

— Există fapte mult mai grave decât asta.

— Care?

Nu-mi răspunde. Joacă lichidul verde pe fundul paharului. Mă gândesc dintr-o dată la broasca de smarald a mătușii Amalia, sar la Cișmigiu unde,

banal, dar așa s-a întâmplat, m-a sărutat prima oară un lăzărist dintr-a șaptea, fac un tur pe la lacuri, și mă întorc din nou în vila unde locuiesc împreună cu Hartner.

— Azi dimineață, îmi spune el fără legătură, poliția l-a găsit pe Gheorghiu într-un gang. Aducă cu glas nesigur: Strangulat! Toată ziua am fost neliniștit.

Îl cunosc pe Gheorghiu din vedere, e unul din personajele cele mai detestate din oraș. Și școlarii știu că-i informator. Afirm pe un ton care nu mă angajează:

— Ar fi trebuit să învețe să se ferească mai bine.

— Altceva ar fi trebuit să învețe.

— Ce?

Îl simt că ezită, dar eu știu dinainte urmarea. În sfârșit, se hotărăște. Dacă nu cuvintele, măcar intonația încearcă să mă menajeze.

— Crezi că pe dumneata te-ar cruța, Magda?

— Eu nu lucrez cu Gestapoul, n-am vândut pe nimeni poliției horthyste.

— Hm... Nu vreau să fiu sumbru, dar bănuiesc că acestea sunt subtilități care lor le scapă. Privește concentrat lichidul din pahar. Ești neobișnuit de frumoasă, Magda...

— Ești neobișnuit de amabil, Rudolf.

— Lasă gluma. Locuim singuri... Nu-i greu să-și închipuie...

Încep să râd.

— Că trăim împreună? Asta-i o poveste veche, nu văd de ce și-ar aminti de ea tocmai acum.

— N-au uitat o singură clipă. "Acum" ar fi momentul unor socoteli și de obicei nu calculează greșit.

— Perfect! Și ce-ai vrea? Să organizez un miting pe Corso și să le explic cum stă chestia cu noi, că nu-i suficient un acoperiș comun ca doi oameni să se încurce?

Hartner încearcă să-și ascundă stânjenea și își umple paharul. E timid ca o fetiță de cincisprezece ani și sincer îngrijorat pentru mine. Nu, nu mă iubește. Are o logodnică, Dagmar, în Germania. Mi-a arătat fotografia. O figură oarecare, arogantă, cu cercei lungi de perle la o rochie sport. Dacă ar vedea-o mătușa Amalia ar cere amoniacul și nu s-ar scula toată ziua din pat. Viitorul

socru, generalul Walter Holm, face parte din anturajul lui Kaltenbrunner. El l-a cazat pe Rudolf la Statul-Major. Mi-a vorbit de câteva ori despre Dagmar, însă fără excesul amoretatului. Discută în mod evident cu mult mai multă plăcere despre antilope și crocodili.

— Am pierdut războiul, Magda...

— O descoperire de ultimă oră, presupun.

— Acum am căpătat certitudinea.

— Iartă-mă, nu înțeleg. Cine a pierdut, dumneata sau Hitler? Fac o mică pauză. Sau împreună?

Zâmbesc. Zâmbește și el.

— Mi-ar plăcea să mă văd peste cinci ani, după ce va trece totul, când totul se va uita.

— Războiul ăsta nu-l va uita nimeni!

Hartner se așează din nou lângă mine. Adoră să discute ceasuri întregi, indiferent de temă: oratoriile lui Haydn, bărbierul lui Ludovic al XI-lea sau țânțarii. Încă din primele clase de liceu mi-am descoperit o slăbiciune. Îmi place să-mi imaginez oamenii în afara circumstanțelor sociale date, să-i situez, în funcție de structura lor psihică, în altă epocă, să le schimb sexul sau ființa, să-i azvârl la celălalt capăt de lume. De pildă, pe mătușa Amalia o văd perfect căpitan de pirați sau general în oastea lui Garibaldi, pe Alexandru, cavalier de pe vremea turnirurilor, *sans peur et sans reproche*, pe mama, pală de vânt cu direcție oscilantă. Ei bine, pe Hartner nu mi-l pot închipui decât într-un singur fel: trăncănind la gura sobei, într-o țară cu zăpadă multă, unde ninge mereu, iar berea se bea din căni înalte, cu capac. Îți atrag atenția mâinile ostenite și surâsul amar. Așa zâmbește și acum.

— Îl vor uita, Magda. Au fost sute de războaie de care nu-și mai amintește nimeni. Fiecare din noi am avut de furcă cu ele în școală. Spune-mi sincer, te-ai simțit grozav de emoționată când toceai războiul de o sută de ani?

— Sunt îndeajuns de cinstită ca să-ți spun că n-am scăpat o singură lacrimă, dar asta n-are prea mare importanță. Nici un război n-a colecționat atâtea orori, atâtea monstruoziți ca cel inventat de voi.

— De voi... Cu alte cuvinte și de mine.

— Te îndoiești?

— Încerc. Trebuie să fii împăcat cu tine însuși, altfel ești terminat. Mă mângâi cu ideea că eu personal n-am inventat nimic. Sunt un simplu soldat care execută ordinele.

— Dacă asta-ți ajunge ca să fii mulțumit, e perfect.

— Nu-s singurul care își fură căciula. Parcă așa obișnuiți să spuneți.

— Cam așa.

— În cealaltă privință, greșești absolutizând. Ți închipui că războaiele purtate de Hannibal, sau Themistocle, ori generalii lui Filip au fost mai blânde? Crezi că se simțeau mai ușurați, mai fericiți pentru că primeau moartea din vârful unei săgeți și nu din țeava unui Mauser calibru 38?

— Oricum mai fericiți decât într-o cameră de gazare.

Știu că pot vorbi liber cu Hartner. E un pacifist convins, se laudă mereu că imediat după ocuparea Poloniei a prevăzut matematic eșecul lui Hitler. Nu are însă încredere în oameni, cultivă un soi de scepticism amar care îți vârbă spaima în oase. "Răul e adânc înrădăcinat în noi, obișnuiește să afirme. Noroc că știm să mințim frumos. Ia-i pe cei mai buni, cei înghesuiți în manuale, uită-te la viața lor particulară, cea nescrisă și nemachiată de condeie ipocrite. Nu trebuie să scotocești prea adânc..."

— ... camere de gazare, îl aud spunând. Da, presimt că o să se vorbească mult despre ele.

— Nu vor fi omise nici crematoriile.

— Evident.

— Nici experiențele medicilor SS-iști.

— Nici ele.

— Să ți le înșir și pe celelalte?

— Inutil, Magda, oricum se vor uita până la urmă. Suntem prea egoiști ca să ne epuizăm timpul și energia inventariind tragedii consumate, retrăind momente de coșmar.

— Se spune că ar exista și altruști.

— Vor uita și ei. Trebuie să uite, altminteri cum vrei să născocescă altruștii dumitale alte conflicte care să dea foc omenirii? Conchide trist: Raportat la gradul de tehnicitate al epocii, războaiele au fost la fel de odioase. Ca să tragi un om pe roată îți trebuie timp. Secolul XX e mai operativ.

Nu-l ascult. Mă uit la o fotografie rămasă de la vechii proprietari. O pereche foarte tânără, modernă, foarte șic, cu un băiețel la mijloc. Ea seamănă cu Judy Garland, poartă o rochie cu mâneci bufante și o canotieră cu flori de cicoare. Poza are atmosferă, emană veselie, prosperitate, lipsă de griji. Mă întreb pe unde or fi și-mi dau lacrimile, deși mă uit la ei aproape în fiecare seară. Simt dintr-o dată nevoia să fiu singură. Înainte de a mă ridica, îl aștept pe Hartner să-și termine fraza.

— Și totuși trebuie să fi fost splendid să trăiești acum două-trei sute de ani... Oamenii nu ajunseseră încă atât de deștepți încât să nu mai spera. Să nu mai poată spera. Lucrul ăsta n-o să ni-l dea nimeni înapoi.

Mă ridic. O fac cam prea brusc, dar realmente mă simt ostenită. Pe Hartner îl pasionează genul ăsta de discuții și e în stare să mă țină până în zori.

— Scuză-mă, am avut o zi grea. Noapte bună, Rudolf.

— Noapte bună... Ezită: Magda, aș vrea să reții un singur lucru: sfârșitul războiului presupune de obicei și plata unor polițe. Ai grijă!

Intru în dormitorul meu și iau un luminai. Da, mi-e frică.

*

Dimineața spaima își pierde din consistență, se diluează, mai ales dacă e și soare. Cine a văzut fantome în miezul unei splendide zile de vară?

Plec de la Statul-Major imediat după orele de birou. Ca să scap de Hildegarde, secretara, iau alt drum spre casă și mă opresc la dugheana cu antichități a lui moș Antal. Scotocind printre mărunțișuri, descopăr o antică splendidă, o broșă de argint patinat, cu un miosotis în email.

În timp ce mi-o împachetează, mă gândesc câtă plăcere o să-i facă mătușii Elvira. Biata de ea! M-a silit ani de zile să stau la masă cu două cărți la subțiori ca să învăț să mănânc cu coatele lipite, dar n-a pregetat să-și vândă cerceii, faimoșii ei solitari, pentru a-mi plăti taxele în primul an de facultate.

Amalia și Elvira sunt surorile tatei. Ele au colecționat toată viața bune maniere, tata catastrofe financiare. Mama, în schimb, colecționează himere. Are un garderob întreg.

Îi mulțumesc anticarului. Îmi răspunde acru fără să mă privească:

— N-aveți de ce, Fräulein.

Fräulein! Moș Antal știe că sunt româncă, mă cunoaște de mult. Încerc să zâmbesc.

— Altădată îmi spuneai domnișoara Magda.

— Războiul ne schimbă obiceiurile.

— Nu înțeleg.

Anticarul își scoate ochelarii. Are o privire rece, lipsită până și de elementara amabilitate profesională.

— Căpătăm deprinderi noi. Astăzi buchisim alt abecedar, care te obligă să-ți iubești dușmanul.

Îmi stăpânesc greu lacrimile. Mă răsucesc pe călcâie și ies.

Intru în camera mea. Îmi arunc pardesiul pe un scaun și-mi deschei cordonul. Mă opresc. Ceva nu e în regulă. Cineva a fumat aici în odaie. Nu-s țigările englezești ale lui Hartner, nici ale mele, *Regale* cu carton. N-am timp să mă dezmeticesc. Perdeaua de la debara se dă la o parte. Rămân încremenită, incapabilă să scot un sunet.

În fața mea se află doi bărbați civili, de vârste diferite, cu automatele în mână. Tânărul, la vreo treizeci de ani, are o figură de intelectual. Mă izbește aerul extrem de dur, disprețul din ochi e ucigător. Bătrânul e doar mohorât, pare un lucrător cu oarecare calificare. Înregistrez amănuntele reflex, fără să-mi desprind ochii de pe armele lor.

— Dacă strigi...

Se uită amândoi la mine ca la un cadavru. Încerc să câștig timp.

— În cameră sunt două scrumiere. Le arăt mucerile de țigară aruncate pe parchet: Am altceva mai bun de făcut, decât să mătur după voi.

— Ești ocupată! rânjește tânărul. În definitiv, Hartner nu-i singurul ofițer german care se bucură de favorurile dumitale.

L-aș pălmui cu plăcere, dar, din păcate, avantajul nu-i de partea mea.

— Am o părere foarte personală despre bărbații care colportează bârfe de bucătăreasă.

— Are meliță! mormăie bătrânul. Închide-i-o, profesore!

— Deci v-ați ținut de cuvânt. Iau o gură zdravă de aer ca să completez: Acum ce-așteptați?! Isprăviți mai repede sau lăsați-mă să stau jos.

Într-adevăr, îmi tremură genunchii. Observ un licăr în ochii tânărului — profesor parcă i-a spus celălalt — dar nu-l pot califica. În sfârșit, își descleștează dinții.

— Cunoști soarta colaboraționiștilor!

— Sunt translatoare la Statul-Major. N-am colaborat nici cu Gestapoul, nici cu Abwehr-ul, nu eu am semnat Dictatul de la Viena. Efectuez lucrări de birou și atât.

Bătrânul mormăie ceva, și trebuie să fac eforturi ca să-l înțeleg.

— Altă pâine n-ai găsit?

— Prostituația presupune aptitudini...

— Ți-a trebuit cam mult ca să te convingi, observă profesorul.

— Sunt licențiată în limbi germanice. Ca studentă, am lucrat la biblioteca Școlii Evanghelice, pe urmă la ambasada germană. Slujba de acum a venit de la sine.

Bag de seamă că sunt dispuși să discute. Tot e ceva. Până acum aveau vreme să mă lichideze de tot atâtea ori câte secunde intră în trei minute de când am făcut cunoștință. Bătrânul, care trebuie să fie un om cumsecade în viața de toate zilele — mi-l închipui foarte bine pe o bancă în fața gardului dat cu var, undeva la periferie, mulțumit de căsuța lui cu cișmea în curte, de vecini și de Moțata care ouă în fiecare zi — acum îi dă ghes:

— Hai odată!

Mai bolborosește ceva în barbă. Deslușesc limpede "târfa neamțului". Sângele îmi vopsește obrazii.

— Nu-i adevărat! strig. Nu trăiesc cu Hartner!

Un rânjec sarcastic întinde buzele tânărului. Doamne, câtă gheață poate să se adune în doi ochi! Ai impresia că bărbatul ăsta n-a ținut niciodată o femeie în brațe, n-a mirosit o floare. Totul pare de piatră. Piatră și dinamită: umerii puternici, bărbia, mâna care strânge automatul, dar mai ales inima.

Bătrânul o ține pe-a lui, "târfă". Se pare că nu cunoaște alt cuvânt. Ba mai completează, "târfa fritzilor". Mă enervez și asta îmi face bine, uit de frică.

— De ce sunt târfă? Muncesc corect, ca orice funcționară, nu beneficiaz de vreun statut privilegiat, trăiesc dintr-o leafă.

Rânjetul tânărului îmi retează cuvintele. Se uită lung la rochia mea, la brățară, la pantofii fini din piele de șarpe. Apoi inventariază cu aceeași răbdare interiorul confortabil. Începe să râdă.

— O leafă...

Izbucnesc:

— În fond, ce vreți de la mine? Spuneți-mi o singură crimă pe care am comis-o, dați-mi un singur nume, un singur om pe care să-l fi vândut!

— Sunt mii de fete care vorbesc limba germană. Cele care-i slujesc pe nemți și pe horthyști le numeri pe degete.

— Cu trei zile în urmă eram aliați...

— Cine era? întrebă bătrânul.

Îl întrerup sufocată. Gâtul mi s-a umflat, obrazii îmi ard.

— Nu mă interesează politica! La urma urmelor, de ce aș fi azi mai vinovată decât eram acum șapte sau opt ani când lucram la biblioteca evanghelică? Ce post extraordinar vă închipuiți că ocup eu la Statul-Major? Adjunctul lui Himmler? Muza lui Goebbels? M-am săturat până în gât de poveștile astea!

— Ce ticăloasă! mormăie bătrânul.

Privirea profesorului mă arde.

— Te-ai săturat, iar politica nu intră în preocupările dumitale. Nu te interesează! Nici milioanele de crime nu ți-au stârnit interesul?

Dintr-o dată îl văd cu țigara în gură. Nu știu când a scos-o, când a aprins-o. Urechile îmi vâjâie. Îmi spune ceva despre trenurile morții, despre cadavrele de la abator, îmi înșiră atrocitățile din lagărele de concentrare, tratamentul aplicat prizonierilor. Toate, bineînțeles, isprăvi de-ale "amicilor" mei naziști. Bătrânul dă din cap, se ambalează, în vreme ce celălalt vorbește.

— Aveți dreptate! exclam. Eu am născocit războiul ăsta blestemat, eu i-am născocit ororile, eu am condamnat milioane de oameni la moarte, la lagăr și la văduvie! Eu am umplut orfelinatele, eu am expediat spre Auschwitz trei mii de clujeni, în iunie...

— Trăim împrejurări în care pasivitatea rămâne la fel de criminală! spune, cam dogmatic, profesorul.

Râd strident:

— Ce slogan formidabil! Și de aceea ați început să vă războiți cu dactilografele și femeile de serviciu? Duceți-vă la Berlin și împușcați-l pe Hitler, pe Jodl sau pe Borman! Atacați mașina generalului Hoffmann sau a comisarului Horvath cum au făcut cehii cu Heydrich!

Văd, de parcă ar fi scăpărat chibritul în fața mea, cum în ochii tânărului se aprinde o luminiță. L-a zărit pe Hartner deschizând portița. Mă avertizează:

— La primul sunet necugetat, trag!

Râd răutăcios.

— Nu pentru isprava asta ați venit?

— Îți acord o șansă.

Ascult cu inima oprită pașii lui Rudolf. Dacă bate la ușa mea, s-a isprăvit. Cei doi sunt numai ochi și urechi, nu mă slăbesc o singură clipă din priviri. Hartner s-a oprit în hol și a deschis aparatul de radio. Ascultă în fiecare seară BBC-ul. Și de fiecare dată, la sfârșitul emisiunii, eu am grijă să schimb postul de Radio Berlin. Oricând ne putem aștepta la o descindere a Gestapoului. Ultimul atentat împotriva lui Hitler a smuls nimbul zeilor naziști. Se șoptește că până și în biroul lui Göring mișună microfoanele.

Bătrânul, precaut, a trecut lângă ușă. Profesorul dă din cap apoi îmi spune în șoaptă:

— Perfect, domnișoară! Ne-ai dat o idee; rechinii înaintea plevușcăi! Pretinzi că neamțul nu-i amantul dumitale, că n-ai pentru el nici un fel de sentimente!

Nu înțeleg unde vrea să ajungă. În timp ce-mi vorbește, mă apucă de braț și mă trage ușor spre ușă. Abia acum observ că șchiopătează. Bătrânul o întredeschise fără zgomot, de parcă ar fi înțeleși. Văd umerii lui Hartner, jos, în capătul scării. Stă pe canapea, și își coase epoletul mantalei.

Simt în mână ceva rece. Mi-a strecurat automatul. Bătrânul mă privește avid. Îmi suflă atât de aproape, încât îmi zbârlește părul lângă ureche:

— Împușcă-l!

Mă uit la el uluită, pe urmă la profesor. Așteaptă implacabil, de granit. De astă dată ochii sunt opaci. Mă uit și la Hartner. Îi văd spinarea aceea moale, învinsă. Și-a cusut epoletul și acum urcă scările spre odaia lui. Încă trei trepte. Măselele bătrânului pârâie.

— Împuşcă-I!

Mâna îmi alunecă pe lângă trup.

— Nu pot! șoptesc.

Tânărul închide ușa. Aș vrea să mă explic, dar n-am timp. Primesc palma bătrânului în plin obraz

— Târfă!

CAPITOLUL II

Pare straniu, dar mai degrabă așteptam un glonte. E prima palmă pe care o primesc în viață. N-am fost un copil răsfățat, nici din cale afară de cuminte, totuși mătușile mele n-au recurs niciodată la asemenea mijloace de corecție.

Îmi duc instinctiv mâna la obraz, dar dintr-un impuls de mândrie îmi strâng degetele și le las agățate în micul colier pe care-l port la gât. Tânărul mă privește la fel de rece, dar privirea și-a regăsit licărul sarcastic.

— Așadar, nu m-am înșelat.

— Ești un prost pedagog, profesore! N-ai înțeles nimic! Nu-s o ucigașă! Nimeni nu ucide cu sânge rece!

— Le-ai explicat cumva chestia asta și prietenilor dumitale?

Mă las obosită pe scaun. Picioarele îmi tremură atât de tare, încât le încrucișez și le ascund dedesubt.

— Îți imaginezi cumva că o să înghit povestea cu o Scufiță Roșie gingașă care detestă violența? continuă profesorul.

— Mi-e indiferent!

— Crezi că e bine?

— Mi-e absolut indiferent ce credeți! Educația o primești acasă, în primii șapte ani, inteligent te naști. Clatin din cap: Nu Hartner e cel mai mare dușman al vostru. În sufletul lui, într-un fel, vă respectă.

— Mișcător.

— Îl condamnați numai pentru că poartă uniforma Wehrmacht-ului.

— Ei condamnă pentru mult mai puțin.

— Și-atunci? Care mai e deosebirea între ei și voi? Hartner e un nefericit, un biet profesor de zoologie care nu-și găsește locul pe pământul ăsta și mai puțin în propria lui țară. Visa să se consacre studiului, să emigreze în Australia. Războiul i-a ucis visul, i-a epuizat ultimele resurse de energie, minimul de încredere în viață, în natura umană. Când totul se va sfârși, nu va avea nici măcar puterea să urce pe un vapor și să uite. Dar probabil nu va supraviețui propriului său infern. Dacă-l cruțați voi, nu se va cruța el.

Tânărul îmi zâmbește, parcă mai puțin rece.

— Observ că și-a găsit un excelent avocat în dumneata.

— Slab spirit de observație ai, profesore!

— Domnișoară!

— Fräulein! Parcă așa-mi spuneai. Nu te jena, ia exemplu de bărbăție de la camaradul dumitale și folosește-ți pumnii. Trebuie să vă simțiți al dracului de puternici, lovind o femeie sub amenințarea automatului.

— Ești diavol, nu femeie! mormăie bătrânul.

— Nu mai sunt târfă?

Tace. Profesorul mă privește pe gânduri.

— Nu-l provoca, domnișoară.

— Înțeleg, are la îndemână și alte mostre de creștere aleasă. Îi întorc ostentativ spatele bătrânului. După ce am primit scrisoarea dumitale, m-am gândit mult cum trebuie să procedez. Dacă nu mă împușcă în plină stradă, mi-am zis, dacă-mi îngăduie să le vorbesc, să mă apăr, nu se poate să nu înțeleagă. E adevărat, nici eu, nici Hartner nu suntem eroi. Dar oamenii nu se împart doar în viteji și ticăloși, în statui și otrepe.

Am dintr-o dată senzația că aerul s-a concentrat în încăpere. Cei doi își încrucișează privirile, simt că secunde sunt decisive. Trebuie să fac ceva. O

mâneacă de la cămașa mea de noapte atârână și dau s-o ascund sub cuvertură. Bătrânul îndreaptă automatul spre mine.

— Stai liniștită!

Profesorul ridică mâna, îi face semn să mă lase în pace. Îmi vorbește și glasul lui, departe încă de calineria lui Tino Rossi, a dobândit accente ceva mai umane. Nu mi-l pot deloc imagina scoțând o fată la cinema într-o sâmbătă seara.

— Am înțeles ce vrei să spui, domnișoară. Pe mine personal astfel de subtilități nu mă conving, temperamental nu le diger. Admit însă, că pot constitui un punct de vedere. Ei bine, dumneata și Hartner aveți șansa să săvârșiți singura faptă cu care vă veți putea mândri vreodată în viață.

Nu mă pot împiedica să ricanez:

— Vă îngrijiți mult de liniștea sufletelor noastre.

— O faptă care ar da o notă de culoare unei existențe monotone.

Pasivitatea devine plictisitoare la un moment dat...

— Nu distracțiile ne lipsesc.

Dar în timpul ăsta, mă gândesc la altceva. Aici au vrut să ajungă. Scrisoarea de amenințare, automatele trebuiau doar să mă pregătească pentru a nu respinge o anumită propunere.

— În consecință, nu pentru împlinirea unui act de justiție mi-ați expedit ieri anonima aceea sentimentală. Manipularea flintelor sub nasul meu a avut cu totul alt scop.

Tânărul surâde decepționat.

— Mi-am permis să-mi imaginez că ești un om inteligent, domnișoară.

— Ți-ai permis dumneata mai multe.

— Te-am cruțat pentru că ne poți fi de folos. Te-am cruțat, reține! Dacă nu prezentai oarecare interes pentru noi, împărtășeai soarta celorlalți colaboraționiști. În trei împrejurări a trebuit să abat o armă îndreptată împotriva dumitale. Mulțumește-i lui Dumnezeu că, întâmplător, ne poți ajuta.

Îmi amintesc sfârșitul spionilor germani, capturați de englezi. Supraviețuiesc doar cei care pot să facă jocul serviciilor de informații aliate. Vorbele profesorului nu-s azvârlite în vânt. Întreb:

— Ce trebuie să fac?

Tânărul își îngăduie o poziție mai puțin rigidă. Își deschide vindiacul de piele, se așează pe spătarul de lemn al patului și aprinde altă țigară.

— Poliția a pus mâna pe un oarecare Gri-Gri Trestian, delincvent de drept comun. Subliniez amănuntul, domnișoară, pentru că simplifică substanțial problema. Comisarul Horvath obișnuiește să închidă ochii dacă dispozițiile vin de la Statul-Major german.

— Îți imaginezi cumva că eu împart ordinele acolo?

— Dumneata vei pleda pe lângă Hartner — când vrei, poți fi extrem de convingătoare — ca să intervină. Omul acesta trebuie eliberat.

— Un "camarad de arme", presupun.

— Eventual.

— Splendidă echipă! Numai un delincvent vă mai lipsea.

— Spărgător, subliniază profesorul. Într-un anumit cerc, i se spune Chat Noir.

— Nu văd ce legătură are Hartner cu poliția horthystă? De ce v-ați gândit tocmai la el?

— Îl apără, mârâie bătrânul. Ai să vezi, până la urmă n-o să facă nimic.

Profesorul nu-i dă atenție. Vorbește, gesticulând cu mâna în care ține țigara. Curios, oamenii de acțiune au o gestică sobră, în general, își economisesc mișcărilor. Excesivi sunt ceilalți, hiperintelectualii, nervoșii care poartă bătălii acasă mutând solnița și scobitorile pe masă ca să înțelegi cum ar fi procedat ei dacă erau von Rundstedt sau generalul Patton.

— Cuvântul lui Hartner, îmi explică, are greutate, cu atât mai mult cu cât Trestian nu-i deținutul Gestapoului. Comisarul Horvath îl va servi oricând, mai mult, va fi încântat să-l oblige pe viitorul ginere al generalului Holm. E suficient un singur telefon.

Îmi frâng degetele descumpănită. Încep să-l înțeleg pe Rudolf. Aș bea cu plăcere un deget, și chiar mai mult, de benedictină.

— Ce puțin îl cunoașteți!

— În schimb, ne-am familiarizat suficient cu dumneata. Ai înțeles exact cum stau lucrurile. Ești o femeie inteligentă și nu-ți vei rata unica șansă de a supraviețui.

— Cum naiba să i-o spun lui Hartner?

— Cu lacrimi în ochi și stoarsă de rușine. Îi explici că e vărul dumitale. Cunoști istorioara cu oaia râioasă a familiei. Numele l-ai reținut, Trestian. Are douăzeci și nouă de ani, e mai degrabă scund, suplu, păr, ochi și mustață negre, elegant. Vorbește perfect franceza, engleza, germana.

— ... iar în noaptea fără lună, iese cu flinta la drumul mare, îi jefuiește pe cei bogați și împarte totul sărmanilor. Ești sigur că nu-i vorba de Iancu Jianu? Profesorul surâde. Atmosfera s-a mai degajat.

— Are unele idei bizare. A vrut să vadă ce conține casa de bani a șefului de poliție.

— Și?

— Evident, a deschis-o. N-ar fi pus mâna pe el, dar l-a denunțat o femeie... Asta, dacă Hartner dorește detalii sau încearcă să te verifice.

Ochii lui mă fixează liniștit. Bătrânul îmi azvârle din nou privirile acelea avide, de parcă ar urmări la microscop evoluția unui microb.

— Bine, spun cu un oftat. Am să încerc mâine.

Tânărul se dă la o parte, eliberându-mi drumul spre ușă.

— Nu mâine, acum!

— Mă gândeam să pregătesc întâi terenul...

— Cum? întrebă cu intenție vădită bătrânul.

"Târfă", cuvântul lui preferat, îi tremură pe buze. Profesorul insistă:

— Acum, domnișoară! Nu uita, te rog, discuția trebuie să aibă loc jos, în hol.

— Aha! fac lămurită.

— Te sfătuiesc să articulezi distinct orice cuvânt pe care i-l adresezi. Aranjează astfel lucrurile, încât să rămâi cu fața spre odaia dumitale.

Mă ridic ostentiv, îmi netezesc rochia, azvârl o privire reflexă în oglindă și îmi trec degetele prin păr. Văd cum cei doi își zâmbesc cu tâlc. M-aș enerva, dar tânărul nu-mi lasă timp.

— Fii atentă cum procedezi. Te înșeli dacă-ți închipui că poți trișa. Noi nu mai avem ce pierde. Aș prefera ca amănuntul acesta să-ți fie extrem de limpede.

Dau din cap și trec ca o condamnată pe lângă ei.

— Stinge lumina și lasă ușa deschisă, e ultima dispoziție pe care mi-o dă.

Fac câțiva pași și îmi îndrept ținuta în glasvandul care dă spre sufragerie. În sfârșit, mă hotărâsc să-l strig. Rudolf apare în cotul scării aproape imediat. Pare destul de răvășit, dar pe chip i se citește o surpriză plăcută.

— Dumneata ești, Magda? Credeam că te-ai culcat. Așteaptă numai o clipă să-mi pun haina.

Peste câteva minute, stăm împreună pe canapea. Simt prin ușa întredeschisă privirile celor doi și mă întreb cum de nu le simte și Hartner.

— Toată ziua am vrut să-ți cer scuze, Magda. Aseară m-am... În sfârșit, am cam întrecut măsura.

— Bei prea mult în ultimul timp.

Îmi șterg degetele umede de rochie. Unde dracu' sunt nervii mei minunați? Hartner tresare.

— Poftim? Da, beau... Încă un cadou pe care mi l-a făcut războiul. Nici măcar nu încerc să mă stăpânesc. Zâmbește vinovat: Nu vrei o picătură?

Dau din cap. Hartner pare încântat. Niciodată nu e mai îndemânat, ca atunci când umblă cu o sticlă și un pahar. Are ochii roșii, buzele îi tremură, cărarea impecabilă din păr a dispărut. Îl privesc mai atentă.

— Ți s-a întâmplat ceva?

— Nu... Sunt doar mahmur și prost dispus. O să-mi treacă. Toate trec...

— Dar lasă urme.

— Uneori. Râde încetișor. Azi, la popotă, am avut o surpriză. Uniformele negre ne-au făcut cinstea să ia masa cu noi. Am înghițit cu noduri...

— Îmi închipui.

— Păcat că nu le-ai văzut mutrele... Tipii ăștia au urechile cu doi centimetri mai mari decât în mod obișnuit. Pe cuvântul meu!

— Deformație profesională.

— Mai nou, ne cenzurează și corespondența...

— Apropo, am văzut că ai primit o scrisoare din Germania. Vești proaste?

Se uită iute la mine, speriat. Ezită, și simt că "musafirii" mei devin nerăbdători. Și totuși nu pot să-i spun hodoronc-tronc, scoate-l pe Gri-Gri Trestian din pușcărie! Ar avea impresia că am înnebunit.

— În fond, dumitale pot să-ți spun, Magda. Mi-a scris Dagmar.

— A rupt logodna?

Clatină din cap.

— Dimpotrivă, îmi descrie rochia de mireasă pe care și-a comandat-o la o casă de modă din Paris. Mi-a trimis și-o fotografie.

Tace încruntat. Hotărât, e seara misterelor. A treia sau a patra oară mă văd silită să spun că nu înțeleg.

— Ce te indispuce? Așa se obișnuiește.

— Nu așa, Magda, nu așa... Respiră adânc. S-a fotografiat în curte: costum de amazoaă, cizme, pușcă, biciușcă și bineînțeles, o ladă de bijuterii. Alături se văd clar două deținute, slujnice, cu obrajii crestați de bici, însângerați...

— Înfiorător!

Strânge paharul între degete, îl face țândări.

— Credeam, mi-a plăcut mereu să cred, că asemenea lucruri se întâmplă numai în universul lui Himmler. Fiecare popor își are denaturații lui, fiecare societate drojdia ei. Toate ororile le puneam pe seama uniformelor negre, îți amintești, am mai discutat.

Sunt fără glas, mă uit neputincioasă la arabescurile vișinii ale covorului. Habar n-am cât trece până îl aud vorbind din nou.

— ...era o fată modestă, puțin încăpățânată, fără să alarmeze însă. Știa ce trebuie să știe la noi o tânără Fräulein, pe cale să se căsătorească. Bucătărie, croitorie fără pretenții, tot ce se poate cunoaște despre tehnica unei fecundări rapide și sistematice, puțină literatură, puțină muzică. *Largo* de Haendel era bucata ei preferată, pentru că alta nu cunoștea. O oarecare, dar nu m-am socotit niciodată altceva decât un mărunț dascăl de zoologie, și în consecință, nu puteam aspira decât, cel mult, la o fată cumsecade.

— Nu te mai gândi.

— Hm, ce simplu e! Crezi că pot să închid ochii, să întorc capul sau să-mi torn în pahar fără să văd fotografia aceea blestemată?

— În definitiv, n-o iubești, Rudolf.

Îmi dau seama că observația mea e tâmpită. Rana e de cu totul altă natură și mult mai adâncă. Aduug:

— Trebuie să te gândești. Măine, peste câteva zile, ai să vezi altfel lucrurile.

Izbucnește:

— Suntem un popor blestemat, Magda! Zămislim monștri! Sufletul mi-e plin de scârbă și nu există nimic pe lumea asta care ar putea-o alunga. Patruzeci de mii de fecioare s-au oferit voluntar să primească în patul lor, zdrahoni din SS, pentru a naște copii blonzi, înalți, și cu ochi albaștri, așa cum prevăd parametrii rasei pure! Poți să-ți imaginezi o generație de copii, născuți din îmbrățișarea unor astfel de părinți?

S-a ambalat. Mă întreb îngrijorată cum să aduc în discuție eliberarea spărgătorului. Brusc, inima încetează să-mi bată. Din odaia mea, răzbate un zgomot sec. Rudolf tresare.

— Mai e cineva în casă?

Zâmbesc crispată.

— Nu știi? Am un chiriaș, Rudolf, un șoricel...

Ochii i-au înțepenit în fundul paharului. Tace, am impresia că a uitat de mine. Nu știu cum să încep. Mă simte neliniștită și îmi spune fără să mă privească:

— E târziu. Dacă vrei să te odihnești...

— Dumneata ce faci?

Mă privește complet debusolat, n-are nici o dorință.

— Să-ți aduc un ceai?

— Ești grozavă, Magda, observă zâmbind. Ai niște medicamente... Ce voiam să-ți spun... A, da! Partizanii au tuns o fată de pe-aici care se logodise cu un ofițer horthyst.

Profit de ocazie pentru a restabili adevărul.

— Sper că natura relațiilor noastre n-o să-i indispună prea tare.

— Trebuie s-o și cunoască.

— Perfect, revin la propunerea de ieri: ies pe Corso și mă jur că spun adevărul.

Lui Hartner nu-i arde de glumă. Se ridică.

— Mi-ar pare sincer rău pentru dumneata. Noapte bună.

— Rudolf...

Îmi mușc buzele. Blestematul ăla de Trestian nu putea să nimerească un moment mai afurisit.

— Vrei să-mi spui ceva?

— Da. Iartă-mă, știu că ai avut o zi idioată, ca să mai vin cu necazurile mele. N-aș fi îndrăznit...

Mă întrerupe:

— Ce necazuri ai, Magda?

— E o situație specială, am un văr...

— Da?

— Un tip nu prea onorabil, ne-a dat mereu bătaie de cap. Cam escroc, cam cartofor, dar în fond un băiat drăguț.

— Ce i s-a întâmplat?

— Are încurcături cu poliția. Cu poliția, accentuez, nu cu Gestapoul.

Dumnezeule, ce greu îi suport privirea! N-o bănuiam atât de lucidă, atât de sfredelitoare.

— Fii te rog mai explicită. Ce i s-a întâmplat?

— A făcut o glumă nefericită. Îți dai seama, nimeni n-ar îndrăzni să forțeze safe-ul comisarului Horvath.

Mă opresc, aștept reacția. Sprâncenele lui Rudolf s-au arcuit. Fluieră a pagubă, nu fără admirație.

— Îl obsedează ideea că are umor. E nebun, dar nimic mai mult. Se pare că l-a denunțat o femeie. Alaltăieri a fost arestat. Dacă dumneata ai vrea, Rudolf, dacă nu ți-ar fi prea greu... Te asigur că nu-i nimic politic. Băiatul ăsta n-a deschis în viața lui un ziar.

Privește din nou în fundul paharului. Reflectează câteva momente și am impresia că aud un suspin ușor.

— Am să văd ce pot face. Dă-mi datele lui.

Smulge o foaie din agendă. Îi spun tot ce știu, având grijă să fac risipă de tămâie. Hartner împătorește hârtia, înșurubează încet capacul stiloului. Se ridică și îmi pune mâna pe umăr. Nu îndrăznesc să-l privesc și simt tulburată că se îndepărtează. A ajuns în fața scării. Isuse! De ce nu-i aud odată pașii pe trepte? Nu, așteaptă să mă uit la el. Chipul lui mă înfioară. O mască tragică.

— Gri-Gri Trestian, poreclit Chat Noir! Îl cunosc Magda, i-am văzut fotografia publicată periodic în ziare. A spart unul din seifurile familiei Krupp, l-a decavat pe generalul Linhart într-o partidă de pocher cu cinci ași în pachet, a împins firma Abendschön la un pas de faliment și i-a șterpelit automobilul lui Göring. Are o chestie cu nemții... Clatină din cap cu amărăciune: Nu era nevoie să mă minți, Magda. Chat Noir nu e vărul dumitale... Bineînțeles, amănuntul e lipsit de importanță. Voi face tot ce-mi stă în putință.

CAPITOLUL III

Localul poliției e instalat într-o clădire relativ scundă, din cărămizi cafenii, cu un chenar de piatră sculptată la intrare și ferestre înalte, murdare și înguste, despărțite în carouri.

Un polițist roșcovan, bine proptit pe picioarele rășchirate, ține mâinile la spate, învârtind morișcă bastonul de cauciuc. După toate aparențele se plictisește și, din când în când, azvârle priviri pofticioase unguroaicelor crețe, cu sâni turtiți pudic în ilicele prea strâmte și codițe sărace, împletite atât de strâns, încât le ridică pielea pe frunte și la tâmple. Merg două câte două, pufnesc în răs din nimic și își ascund fețele săpunit zdravăn, săltând ca pe un paravan mânecile bufante.

Peste drum se află cofetăria în care îl aștept pe Gri-Gri. Cer fetei al doilea ișler, numai ca să am ceva în față. Prăjitura e proastă, se simte gemul fermentat, zahărul negru prea zgrunțuros și insuficient rafinat, mă determină să mă gândesc cu nostalgie la patiseriile lui Zamfirescu, unde făceam o haltă după orele de școală.

Îl aștept pe escroc amuzată, dar și cu oarecare emoție. Astăzi cineva a tras în mine, glonțul mi-a șuiurat pe lângă ureche. Așadar, temerile lui Hartner sunt îndreptățite, nici profesorul n-a fost departe de adevăr... Dau reflex din mână alungând gândul. Nu vreau să mă gândesc la povestea asta. Oricât m-aș frământa, nu ajung nicăieri.

M-am îmbrăcat ambiguu, ar spune mătușa Amalia, ca o femeie în divorț, sau în căutare de aventuri discrete. Fetruț negru îmi ascunde o jumătate de obraz, taiorul lucrat la *Maxim* are o cupă bună, însă nu atrage atenția. Mă întreb ce atitudine trebuie să adopt. N-am avut niciodată de-a face cu spărgători. În general detest familiaritatea din primele momente ale unei cunoștințe, dar și comportarea scortoasă, care ridică bărbia mătușilor mele cu circa zece centimetri mai mult decât e necesar, mă crispează.

Nu mai am timp să reflectez. Trestian coboară treptele poliției. Îl salută familiar pe sergentul crăcănat, apoi își aruncă privirea vioaie în jur, părând să ezite. Trebuie să fie un număr grandios! E de statură mijlocie, foarte suplu, îmbrăcat după toate normele eleganței britanice. Costumul *gris-fer* îi cade turnat, melonul, cămașa, cravata cu buline, mănușile sunt perfecte. Afișează o neglijență ușoară care te lasă să vezi dintr-un ochi că acestea sunt hainele pe care le îmbracă în mod obișnuit, că n-a ieșit în clipa asta dintr-un magazin de confecții, că nu-i duminică.

Îi fac un semn discret. Înțelege că eu intermediez afacerea și traversează elastic strada. Se înclină în fața mea, își scoate pălăria, așteaptă să-i întind mâna. Simt imediat aroma de Chat Noir pe care o emană și înțeleg porecla. Mă trezesc zâmbindu-i spontan, mult mai călduros decât avusesem intenția să o fac. Îmi surâde și el și îi văd dinții albi, puternici, sub mustața neagră retezată à la Clark Gable, care se oprește la colțul buzelor. Apucă spătarul scaunului.

— Îmi permiteți?

Se așează și îmi aruncă o privire scurtă, concentrată. Probabil a văzut tot ce-l interesa, pentru că imediat atenția se diluează, ochii negri își reiau jocul vioi. Are un obraz alb, foarte supt, gura botoasă și încăpățânată e simpatică. Mă întreb drept ce l-aș fi luat întâlnindu-l în împrejurări normale și nu-mi dau seama. Mătușile mele se mulțumesc cu rubrici mai generale: "e un monsieur?" Celelalte amănunte, stare civilă, profesie, nu mai contează.

Întrebarea lui Gri-Gri mă lasă perplexă.

— Puteți să-mi împrumutați trei sute de forinți? Vi-i restitui într-o jumătate de ceas.

— N-aș putea afirma că vă lipsește un anumit gen de îndrăzneală.

— Nu-mi îngădui să spun ce vă prisosește.

Deschid automat poșeta și îi întind banii fără să număr. Se ridică și mă roagă să-l aștept zece minute. Habar n-am ce să cred, dar trebuie să recunosc că individul mă amuză strașnic. Soarele inundă dintr-o dată cofetăria și canarii din colivia cu panglică verde, treziți, sau doar însuflețiți de veselie, încep să cânte.

Trestian se ține de cuvânt, revine în câteva minute. Rămân literalmente cu gura căscată. Poartă sub braț un baston nou-nouț din bambus și pare încântat. Aș izbucni în râs dar mătușa Amalia m-a învățat că nu-i elegant s-o faci în nasul omului. Îmi dă explicații, în vreme ce ochii scormonesc expert cofetăria. Pare incapabil să-și piaronească privirea într-un singur loc, ai impresia că în permanență caută ceva sau pe cineva.

— Vă rog să mă scuzați. Băieților — îmi arată localul poliției — le plac amintirile. Mi-au confiscat bastonul și, întâmplător, ce mai aveam prin buzunare. Dar și ăsta pare destul de bun, nu găsiți?

Dau din cap reflectând că nici un gest nu l-ar fi putut caracteriza mai bine. Asta era problema lui, la zece minute după eliberare: procurarea unui nou baston.

Chelnerița, o fată îndesată cu picioare groase și roșii, se apropie să ia comanda.

— Două cafele! cere scurt Gri-Gri, întorcând fulgerător reverul hainei. Recunosc insigna minusculă a unui cunoscut club de tenis bucureștean. Chat Noir completează în șoaptă: Poliția Secretă de Stat! Deci cafea veritabilă, Fräulein, zahărul separat, igienă și promptitudine.

Îl privesc cu sinceră admirație și-mi dau seama brusc că mă simt grozav în compania lui. Tonicitatea, asta e probabil particularitatea cea mai seducătoare a spărgătorului.

Cafelele se află în fața noastră, scoatem țigările. Chat Noir trage două fumuri, îmi mulțumește pentru bunele oficii, soarbe din ceașcă, apoi se interesează:

— Cu ce vă pot fi de folos, domnișoară?

Clatin din cap, dar probabil că Gri-Gri o interpretează ca simplă politețe.

— Nu trebuie să vă sfiți. Primăria se află pe a doua stradă, cu un mic *pourboire*, în jumătate de ceas, suntem căsătoriți.

Rămân din nou cu gura căscată și izbutesc, desigur, cea mai toantă dintre expresiile mele. Nu găsesc nimic mai inteligent, întrebarea îmi scapă:

— Sunteți nebun?

— Nu, pe cuvântul meu de onoare. Vă place să gătiți mâncare de gutui, domnișoară?

— Poftim?!

— Dacă n-o să-mi pretindeți niciodată să înghit chestia asta, e *all right!* Dau fuga după inele. Explică: Detest mâncarea de gutui, întrebările insistente, intelectualele de provincie, lucrul de mână, bulionul producție casnică, rufele spălate în anumită zi, economiile, ascetismul, antialcoolismul și nazismul. Pe toate le diger greu.

— E clar, spun, instituția aceea de binefacere care oferă dublurilor lui Napoleon dușuri zilnice, și-a mutat sediul în localul poliției.

Gri-Gri mă privește deconcertat.

— S-a strecurat, desigur, o neînțelegere. Mi-am închipuit că v-ați îndrăgostit de mine, că doriți să ne unim viețile.

— Nu sunt o femeie genială, domnule Trestian, nici clarvăzătoare, și nici ghicitoare în stele. Îmi permit deci să vă întreb: ce v-a determinat să vă închipuiți că m-ar chinui dorința de a mă mărita cu dumneavoastră?

— Vă datorez eliberarea mea. În asemenea demersuri se investesc relații și bani. N-ați fi făcut-o pentru cineva complet indiferent.

— Indiferent, e mult spus. Dumnezeu îți cere să-ți ajuți aproapele, să-l aduci pe calea cea bună.

— Care ar fi aia? Vă avertizez că de obicei lucrez curat, n-am ucis pe nimeni și nu intenționez să-mi schimb stilul.

— Fiți liniștit.

— Nici de stupefiante nu mă ocup.

— Am înțeles, fac o impresie jalnică.

— Ca decor sau spirit? Râde: În consecință, ne păstrăm libertatea. Perfect. Să bem pentru ea!

Îmi închipui că-i o figură de stil. Alcoolul se vinde numai în restaurante, unde prețurile au atins cifre uriașe. Mă înșel și încep să mă obișnuiesc cu faptul cert că pentru Gri-Gri nu există impedimente. S-a apropiat de un tip rotofei cu pălărioară tiroleză și pantaloni bufanți. De ghetetele înalte, cu șireturi, a rezemat o servietă. Mănâncă lacom o înghețată roșie, care după cum arată, trebuie să aibă apa drept component de bază.

Gri-Gri îi vâă o legitimație sub nas atât de repede, încât individul nu deslușește nimic sub anvelopa de plexiglas.

— Inspectorul Kovacs de la speculă!

Omul e interzis, nu face nici o mișcare, iar eu mă uit speriată în jur. Localul e gol, un soare cald mătură cimentul pe care scrie într-un soi de vignietă *Confiseria Ciucaș — 1919*.

Chat Noir se întoarce cu o sticlă originală de *Courvoisier*. Aproape nici nu văd când dispar pălăria tiroleză și servieta. Gri-Gri îl zărește prin vitrină și zâmbește.

— I-am sugerat să-și schimbe fieful. Ciocnește sticla cu degetul mijlociu. Avea trei și a ținut cu tot dinadinsul să-mi facă una cadou.

— Ești nemaipomenit! exclam, renunțând la pronumele de reverență.

Chat Noir se adaptează instantaneu.

— Dimpotrivă. În unele cercuri, te asigur, se pomenește foarte des numele meu.

— Te gândești la lumea bună a lui Göring?

— Știi povestea?

— Sau la familia Krupp?

Mă privește dintr-o parte.

— Stimată domnișoară am sentimentul că ești nu numai periculos de frumoasă...

— Lingușitor?

— Intrigat. Sincer intrigat. Dovedești cunoștințe uimitoare, deși n-ai absolvit nici una din școlile de corecție. Cunosc șefele de promoție...

În timp ce dă dispoziție chelneriței cum să aducă băutura camuflată în cești de ceai, urmând ca restul coniacului să-l păstreze pentru majurul care o

scoate duminica la *Grădina cu roze* să-i ofere o bere și un cornet cu semințe, îl privesc fermecat. Dacă m-ar mai cere o dată în căsătorie, nu știu zău...

De fapt, încep să fac cunoștință cu el. Mai târziu, aveam să-mi dau seama că spiritul de observație ascuțit e a doua caracteristică a spărgătorului. Are un ochi și o intuiție cu totul ieșite din comun. Dintr-o singură privire, îl deosebește pe speculant de negustor, descoperă sub orice deghizare polițistul, prostituata, avocatul de provincie sau doamna din înalta societate, decăzută. Cu mult mai târziu, aveam să mă întreb cum naiba se lăsase păcălit...

Dar acum, în dimineața asta de august, când încă habar n-am prin ce ne va fi dat să trecem, îi urmăresc mișcările, mă uit amuzată la mâinile lui abile, sunt inexplicabil veselă ca un cintezo și mă bucur de prezența lui. Știu de unde mi se trag toate astea... Singurele pasiuni pe care le-am făcut în viața mea au vizat oameni îndemânatici și descurcăreți. Am crescut într-o familie de neajutorați. Tata a trăit veșnic cu capul în nori, mama la fel, numai că pe alt meridian. Iar pentru mătușile mele, o persoană descurcăreață e fără drept de apel vulgară.

Gri-Gri ridică paharul și îmi zâmbește.

— Vasăzică nu intenționezi să-mi ceri mâna.

Îmi mușc buzele ca să nu-i răspund că nu mai sunt chiar atât de sigură.

— Ai o părere foarte bună despre dumneata.

— Excelentă, domnișoară. Și ar fi nefiresc să am alta. Pot să deschid orice seif în maximum două minute, alerg maratonul într-o singură oră, dacă mă stimulează galopând în urma mea zece polițiști antrenați la sânge, pot relansa la pocher numai cu doi șeptari în mână și doi în manșetă, pot să-i smulg lui Dumnezeu un surâs îngăduitor, pentru că sunt băiat simpatic, pot fura somnul adolescentelor, îl bat de la distanță pe Nababul în problemele de gust și colecțiile de cravate, pot deosebi cu precizie patruzeci și patru de mărci de coniac... Mă privește pătrunzător câteva clipe: Și sunt în stare să-mi pierd mințile în fața unor ochi minunați.

Îl ascult fascinată.

— Pot să-ți dau o sugestie?

— Aș fi preferat altceva, dar în sfârșit...

— Risipești inutil muniția, domnule Trestian. Nu mai am cincisprezece ani.

— Pot să fiu măgar? mă întrebă Gri-Gri cu cel mai nevinovat aer din lume.

— O ipostază inedită, îmi închipui. Nu te sfii!

— Când degetele îți tremură, nu trebuie să ridici de pe masă nici măcar o cutie de chibrituri. De exemplu, acum îmi dau seama că ești emoționată. Problema unei eventuale cereri în căsătorie te-a tulburat peste măsură.

Îmi vine să-l cârlesc, dar până la urmă râd. Râd cu poftă nestăvilită și Chat Noir mă privește mulțumit.

— Vrei totuși să-mi spui cărui motiv datorez mărinimia dumitale?

— Nu sunt decât un intermediar. În consecință, nu-mi datorezi nimic.

— Hotărât, te iubesc! îmi declară pe neașteptate, și se uită la mine așa cum probabil obișnuiește s-o facă atunci când își dă gata victimele blonde cu guriță în formă de inimioară. Este răspunsul unei adevărate doamne. Îmi voi lua permisiunea să mă revanșez cât de curând.

— Dacă intenționezi să-mi faci un cadou, îmi spun, te avertizez că-mi place Arpège-ul... Nu, nu-mi datorezi nimic, insist. Am intermediat această mică afacere de dragul prietenilor dumitale.

Buza lui Gri-Gri se răsfrânge, sprâncenele i se ridică.

— Eram sigur că Churchill și Roosevelt nu vor rămâne cu brațele încrucișate... Hm, prietenii mei! Ciudat. O parte sunt la Văcărești, ceilalți, mai voiajați, în Insulele Salvării, sau la Sing-Sing.

— Ei bine, au prins un avion și acum te așteaptă pe strada Maria Tereza nr. 18. E o clădire albă, la intrare se află firma unui dentist, foarte îndemânat. Înainte de război, tranșa carnea la abator.

Îmi dau seama că Gri-Gri e surprins, nu știe la cine să se gândească. Evident, bravează.

— Nădăjduiesc să-i plătesc polița neobrăzatului care a pus la cale chestia asta. Tocmai îl convinsesem pe comisarul Horvath să facem o partidă de pocher. Mă dau în vânt după inspectorii de poliție rămași numai în indispensabili.

Își pipăie buzunarele și eu deschid reflex poșeta.

— Cât ai nevoie?

Mă oprește cu un gest, apoi se ridică de la masă. Îl urmăresc curioasă. Acostează un bărbat mărunțel care se uită la prăjiturile din galantar. Îl trage într-un colț, dar din cauza coloanei nu-i mai văd. Oricum, nu mai sunt surprinsă când tipul iese ca o ghiulea, iar Gri-Gri înghesuie un teanc de bancnote în buzunar.

— Inspectorul Imre, sau Poliția Secretă de Stat? Îl întreb.

— Deși, ca să te citez, balamucul și-a schimbat sediul, din când în când mă încercă o stranie dedublare a personalității. Uneori, în zile cu soare, îmi închipui că sunt Gri-Gri Trestian, zis Chat Noir, când... Îți datorez trei sute de forinți.

Îmi dă banii, soarbe ultima picătură de coniac, cheamă fata și plătește.

— Nu, nu, păstrează restul. Salutări lui Pișta!

Chelnerița face ochii mari, roșește toată și-l privește uluită.

Se uită după noi. Afară, Gri-Gri începe să râdă.

— Purta un inel bărbătesc de argint, cu inițiala I. Deci, Istvan, iar Istvan pe aici e alintat Pișta.

— Putea fi și Ianoș, sau Imre...

— Te înșeli, domnișoară Magda.

Tresar, Gri-Gri zâmbeste.

— Deși monograma de pe pudrieră... Ar putea însemna la fel de bine Maricica, sau Marghiolița. Sunt nume frecvente în lumea bună... Nu plânge! Îți promit cu toată seriozitatea să aștept încă patru ore propunerea dumitale de căsătorie.

— Aduc un popă din târg sau oficiază preotul închisorii?

Gri-Gri mă asigură că ochii mei merită patru ore de viață sedentară, apoi ne despărțim după vreo sută de metri și, recunosc, nu fără regret. În jurul meu plutește o aromă ușoară de Chat Noir.

*

A doua zi seara, găsesc în camera mea un buchet splendid de garoafe albe și o carte de vizită cu marginile argintii. În colțul din stânga, o pisică neagră își încordează spinarea zveltă. Atât. Nici un cuvânt.

Mă las pe pat și râd până ostenesc. E un nebun și jumătate!

Plouă. Stau pe canapea, cu picioarele adunate sub mine și citesc ziarele. Acasă, vreau să spun la București, n-o pot face. Mătușa Amalia nu suportă, nimic nu i se pare mai vulgar decât o femeie cu ochelari pe nas și un jurnal în mână. "Dacă se întâmplă ceva destul de important în lume, aflu oricum..."

Elvira suferă, pe ea o interesează absolut totul, de la discursul lui Pleșoianu-Vlașca în cameră, până la nunta Colettei Lahovary, balul de binefacere al pompierilor, reclama de corsete a Lucianeii, pantofii lui *Shul* și mica publicitate. Le citește pe ascuns, în baie, sau când tanti Amalia se duce să joace *maus* la Frumușica Roșianu.

Au trecut două zile de la eliberarea lui Gri-Gri. Două zile de când mă întreb dacă escrocul și prietenii lui există, dacă amenințarea automatelor, anonima, palma bătrânului n-au fost un vis, o glumă, un renghi al fanteziei.

Pe Rudolf îl văd puțin. E la fel de reverențios ca și înainte, însă mă evită în mod sistematic și nu face nici un efort s-o ascundă. Prietenia noastră s-a spulberat. O regret ca pe o clipă frumoasă. Aș fi vrut să mă scuz, să-i explic, să-l fac să înțeleagă. Nu-mi îngăduie. Nu zăbovește nici măcar cinci minute în hol, benedictina și-o bea singur în camera lui. Găsesc sticla goală, dimineața, în bucătărie.

Plouă... Mă simt singură, azvârlită la un capăt de lume. Trebuie să fac eforturi să nu mă întreb ce caut aici, în orașul ăsta străin pentru mine, să nu mă gândesc la Alexandru. Nici măcar fotografia lui n-o am. Poate că Jeanna știe ceva despre el. Nu îndrăznesc s-o caut. Orașul e invadat de gestapoviști și poliție, raziile și perchezițiile s-au îndesit. Oare prietenii lui Gri-Gri să fie cauza? Pronunț Gri-Gri cu voce tare și încep să râd. Gri-Gri, copil teribil al orașului civilizată... Îți vine să-l tragi de urechi și în același timp, nu-ți poți stăpâni zâmbetul.

Intră Hartner. Ciudat, n-am auzit mașina oprindu-se în dreptul casei. Îmi schimb poziția, trag capotul peste genunchi, fără nici un motiv intru în panică. Rudolf îmi zâmbește, îmi face semn să stau liniștită. Are un aer ostenit, deprimat, de care mă simt vag vinovată. Îmi vorbește despre timp, nu-i place ploaia. Mă agăț de orice cuvânt:

— Și pe mine mă enervează:

— Da?! N-aș fi zis. Ai atâta vitalitate! Oamenii plini de viață iubesc toamna. Primăvara e a slăbănogilor.

Nu știu dacă are dreptate, mă preocupă alte probleme. Rudolf își dezbracă mantaua și-mi azvârle în treacăt:

— Orașul mișună de gestapoviști. Nu-mi amintesc să-i fi văzut vreodată atât de furioși.

— Să-l caute oare pe tânărul care a tras în mine?

Se răsuțește îngrijorat.

— Ce?!

— Ai avut dreptate. Acum două zile, mi-a trecut pe lângă tâmplă un glonț. S-a tras dintr-un gang.

— Abia acum îmi spui?

— Oricum nu rezolvam nimic. Și apoi, mă ocolești sistematic.

E în vădită încurcătură. Mormăie ceva nedeslușit, schițează un salut și dă să intre în odaia lui. Încerc să-l opresc.

— Rudolf!

— Da.

— Aș vrea să-ți vorbesc... Nu, te rog, nu așa! Adu-ți paharul, stai lângă mine pe canapea. Uite aici. Te rog!

Pe buze îi răsare un zâmbet ofilit care-mi strânge inima. Eзитă mult înainte de a vorbi:

— Au fost zile când nu ți-aș fi putut refuza nimic, Magda. Îmi doream din suflet să mă rogi ceva, numai ca să-ți pot dovedi devotamentul meu.

Încerc să par mirată. Se grăbește să precizeze:

— Nu, nu te-am iubit... Sau poate, într-un fel, da... Ca pe o soră prea tânără, ca pe o nădejde, ca pe o livadă înflorită, ca pe un lucru gingaș... Aș fi vrut să fiu pentru dumneata altceva decât o pereche de cizme și doi epoleți. Nu ocupantul... Nu s-a putut. Nici asta nu s-a putut.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

— Nimic. Sau totul. În fond, e același lucru.

Se frânge și începe să urce scările.

— Rudolf! Ascultă-mă. Lasă-mă să-ți explic. Am fost amenințată, cu automatul în coastă...

— Nu-mi spune nimic!

— Trebuie!

— Te rog. Și așa știi prea multe.

— Rudolf!

— Iartă-mă, sunt obosit.

Pe noptieră ticăie ceasul mamei. E un orologiu franțuzesc mic — n-are mai mult de cincisprezece centimetri — emailat, și cu ace atât de complicate, încât trebuie să te zgâiești zdravăn ca să deslușești ora. Dacă mama nu înșiră baliverne, cred că a împlinit vreo două secole. E singurul lucru pe care l-am luat de acasă și de câte ori îl privesc mă simt emoționată...

Sunt din nou Magda Savu, elevă într-a VII-a, la *Regina Maria*. Decembrie 1937. Ceasul cântă — o melodie de Vivaldi — de trei ori pe zi: dimineață la șapte, când trebuie să plec la școală, la ora cinci — lecția de pian cu domnișoara Elsa, studentă la Conservator, la opt — când îi dau raportul zilnic mătușii Amalia: note, activitățile extrașcolare, cum stau cu imaginara colită de care sufăr, numai pentru că întreaga familie e afectată la fel de imaginar, ce prietene frecventez, bani de buzunar, lecturi...

De la liceu, mă întorc la unu și jumătate. Îmi plac vitrinele, și prefer s-o iau pe Bulevardul Brătianu. Sunt îmbrăcată în palton bleumarin, cu nasturi aurii, ciorapi și uniformă la fel. Pe cap, bascul cu numărul 1302 și inițialele liceului. Car sub braț o servietă uriașă din piele de focă — m-am ținut serios de capul tatei până mi-a dat-o — veșnic deschisă. Și paltonul îmi flutură, deși suntem în decembrie. La blocul Bavaria, un turc bătrân vinde castane coapte. Aroma o simți de departe, strada e plină de lume care schimbă cornetele fierbinți dintr-o mână în alta. Alerg ca o nebună, învârt o cucoană plină de pachete, sunt gata să răstorn un landou cu doi gemeni și pe nemțoaica lor, habar n-am cum mă împiedic.

Mă întind pe trotuarul plin de clisă, pe burtă, ca o broască toantă. Cărțile mi-au zburat în toate părțile, vântul răsfiră paginile caietului de franceză nimerit într-o baltă. Cineva îmi prinde brațul, mă ajută să mă ridic. Sunt atât

de mânjită, am un aer atât de nenorocit, că izbucnește în râs. Încerc să mă dezmeticesc. Are ochi albaștri, e bronzat și frumos... Doamne, cât e de frumos! Abia atunci încep să plâng.

— Sunteți chiar atât de necăjită?

Poartă uniformă de ofițer de aviație.

Dau din cap. Da, sunt foarte necăjită. Nu-i spun de ce, sau nu-l las să ghicească până la capăt. Am un palton, "de oraș", nou-nouț, gri, cu o garnitură grozav de nostimă. De ce nu m-a întâlnit îmbrăcată cu el?

Mă ajută să-mi strâng caietele. Observ cu coada ochiului că se uită la etichete. Oprește o birjă și mă conduce până acasă. Acolo, în fața grilajului înalt din fier forjat al mătușilor mele, îmi spune că îl cheamă Alexandru. Lacrimile mi-au pictat obrazul mânjit cu noroi. Îmi sărută mâna și abia mă abțin să nu-i fiu recunoscătoare. E primul bărbat care o face. Bravo! Înseamnă că am crescut mare... Pe urmă, îmi amintesc că degetele îmi sunt murdare de cerneală. Hotărât, am o zi proastă.

Rafale de armă automată, strigăte, somații emise în germană, pași care aleargă mă aduc înapoi, în orașul transilvănean. Nu îndrăznesc să mă apropiu de fereastră. Oricând te poți trezi cu un glonț care nici măcar nu ți-e adresat.

Cizme, multe, aleargă prin fața casei, se depărtează, pier în noapte. Din nou se aude doar țârâitul monoton al ploii. O bătaie ușoară în geam mă face să tresar. Nu sunt sigură că nu mi s-a părut. Ciocănitul se repetă. Sting lumina și mă apropiu cu răsuflarea tăiată, în vârful picioarelor. Ridic perdeaua și nu mi vine să cred ochilor. Cinci spectre mă privesc, în ochii lor citesc o rugămintă sfâșietoare. Îl recunosc pe bătrân, pe profesor, pe Gri-Gri. Mai e o pereche, un băiat și o fată, extrem de tineri. Deschid geamul contrariată.

— Lasă-ne să intrăm, spuse profesorul.

După găfâit îmi dau seama cât a alergat. Au expresii hăituite, sunt uzi până la piele. Mi se face milă și totuși n-am voie să comit imprudențe.

În nenumărate rânduri mi s-a atras atenția să fiu prudentă, indiferent de împrejurări. E un imperativ care mi s-a înfipt ca un cui roșu în minte. La consecințele imediate ale actului în sine — nemții împușcă fără să stea la palavre pe tăinuitorii celor căutați de Gestapo — nici măcar nu mai am timp să mă gândesc.

— Hartner e acasă, le șoptesc.

Ochii mi se opresc pe obrazul pistruiat al fetei. E palidă, pare stoarsă de puteri. Profesorul s-a agățat cu mâinile de pervaz.

— Cartierul e împânzit. Nici un șobolan nu se poate strecura. N-avem de ales.

Mă podidesc lacrimile, îmi frâng mâinile, abia azi aflu la modul dureros, concret, ce înseamnă o dilemă. Șoptesc îngrozită:

— Ce pot să fac? V-am ajutat, am riscat, dar pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi cereți imposibilul! Lăsați-mă în pace!

Pe buzele profesorului s-a înfipt un zâmbet rău. În clipele astea e în stare de orice. Se aude foarte aproape zgomotul cizmelor nemțești. E de neconfundat. Câinii latră furioși. În curând, vor da colțul. Fetița e albă ca varul. N-am văzut în viața mea atâta groază adunată în doi ochi de copil. Nu știu dacă mă dau singură la o parte, sau mă împinge profesorul. Dintr-un salt e în casă.

În următoarele zece secunde, găzduiesc cinci străini. Mă uit la ei ca o tâmpită, mă întreb ce am de făcut. Bătrânul închide fereastra, trage draperiile cu grijă, apoi se așează lângă soba încinsă.

Gri-Gri zâmbește dumnezeiește, își scutură melonul de apă. A făcut rost de un treni pe care-l dezbracă, anunțându-mă că nu e cazul să mai deranjez jupâneasa. Se așează în unicul fotoliu din odaie, își aprinde un trabuc cu o dezinvoltură care nu mă impresionează numai pe mine.

Profesorul a rămas lângă fereastră, ascultă zgomotele. Mă uit la cei doi copii... Pentru că sunt literalmente niște copii. Nu cred să fi împlinit șaptesprezece ani. Reazemă zgribuliți zidul, cu mâinile la spate, atât de stânjeniți că te înduioșează.

— Nu vă înțeleg! izbucnesc. Există zeci de adrese sigure în oraș, oameni dispuși să vă ajute și unde nu riscați nimic.

Fetița mă privește iute, apoi lasă ochii în jos. Știe că mă uit la ea și începe să-și roadă vârful codiței. Profesorul își dezlipește tâmpla de ușorul ferestrei.

— Eram încercuiți și n-aveam de ales. Fii liniștită, n-or să percheziționeze locuința căpitanului Hartner de la Statul-Major.

— Dacă raționează ca dumneata sunt de acord, spune Gri-Gri. Ai citit *Mein Kampf*? Păcat! E o demonstrație strălucitoare a lipsei de logică. Băieții din SS au luat toți zece la cărticica asta.

Din cauza emoției m-a prins o durere crâncenă de cap. Mă îndrept spre noptieră urmărită de cei cinci și înghit fără apă un antinevralgic. Am acceptat dezastrul, dar mă aflu încă departe de liniștea pe care ți-o dă iminența catastrofei. Sunt dintre cei ce nu încetează niciodată să spere și, în consecință, să le fie frică.

Musafirii mei mă privesc îngrijorați. Respir adânc și ridic din umeri. Ce sens mai au reproșurile de vreme ce n-am inima să-i las pe mâinile Gestapoului?

CAPITOLUL IV

Fetița încearcă să se apropie de sobă pe nesimțite. Tremură de frig dar i-e rușine s-o spună. Are un obraz mic și palid, pistrii, ochii căprui puțin depărtați par învăluiți de ceață. Părul castaniu deschis îl poartă cu cărare la mijloc, împletit în cozi groase. E atât de firavă, atât de nepământeasă, că mă gândesc la un puf de păpădie. Ai impresia că-i de ajuns să sufli, ca s-o miști din loc. Fustița în carouri i se lipește de picioare, din jerseu ies aburi. O iau de umeri, o conduc spre baie și-i pun în brațe un capot de lână. Trebuie să se schimbe. Înainte de a ieși din cameră, îi rog să fie atenți. Hartner poate coborî oricând.

— Încotro? mă întreabă bătrânul.

Chat Noir se amuză.

— Al dracului de prudent ești, mon cher! Nu-ți bate capul, domnișoara rămâne o lady!

Gri-Gri arată perfect. Manșetele de la pantaloni n-au o singură pată, și mă întreb cum naiba reușește performanța asta.

Bătrânul continuă să se uite la mine chiorâș. Mă enervez.

— Oricare târfă, accentuez cuvântul, s-ar azvârli în brațele neamțului ca să-și apere protejații. Asta și fac, mă duc să mă ofer lui Hartner.

Fetița și-a coborât privirea, băiatul se uită jenat pe pereți. Îmi regret ieșirea, încerc s-o dreg:

— Sunteți rebegiți. Vă aduc ceva cald.

— Un grog fierbinte! exclamă Gri-Gri. Excelentă idee! Ridică mâna. O clipă! Dacă nu-i un excentric, neamțul o să se întrebe totuși ce ți-a venit să bei din cinci cești.

— Mi-ar fi plăcut să dovedești aceeași prudență și în ziua când ți-ai ales prietenii.

— Cu totul întâmplător, dacă memoria nu-mi joacă o festă, dumneata mi i-ai recomandat. Vorbeai parcă de un avion pe care l-au prins... Surâde așa cum numai el știe s-o facă: Tare mi-e teamă că o să aterizăm cu toții în fața plutonului de execuție.

Mă întorc peste zece minute. Bătrânul, care a pândit tot timpul holul prin ușa crăpată, mă lasă să trec. Fetița e îmbujorată, părul umed i s-a încrețit puțin la tâmple. Stă din nou lângă băiat și pot să jur că se iubesc. El are o figură de licean clasic "Ionescu dintr-a VI-a", e înalt, deșirat, în pantaloni golf, cu mâini prea lungi, și bănuiesc, deși n-a deschis încă gura, că e în schimbare de voce. S-a tuns nr. 1, probabil are un diriginte sau director energic.

Mă amuză aerul protector pe care și-l ia față de fată. Se foiește stânjenit. Ca pe toți adolescenții, îl inhibă privirile ațintite asupra lui. Își închipuie că vezi cine știe ce...

Tom rom în ceai — Chat Noir mă avertizează că bea fifty-fifty — și îi invit să-și scoată impermeabilele. Mă uit la ei în vreme ce-și beau ceaiul, îngrămădiți în jurul sobei, și mă întreb dacă nu visez. Mă interesez cum o cheamă pe fetiță. Își îndreaptă ținuta, își aruncă codițele pe spate cu o mișcare caracteristică a gâtului, și-mi răspunde ca la școală:

— Teodorescu Irina.

— Câți ani ai?

— Șaisprezece.

Mă întorc către băiat.

— Și dumneata?

— Lepăduș... Lepăduș Traian... Nouășpe!

După privirea Irinei înțeleg că a adăugat cel puțin doi ani. Detest să fiu didactică, dar nu mă pot împiedica să-i întreb:

— Părinții voștri știu unde sunteți acum?

Irina roșește și lasă nasul în jos. Puștiul îi cere din ochi ajutor tânărului în haină de piele. Răspunde bătrânul, care nu face nici un efort să pară mai simpatic.

— Știu atât cât trebuie să știe. Copiii își fac datoria.

Aha, asta e încă o piatră aruncată în grădina mea. Mă întorc spre Gri-Gri. Își bea ceaiul cu desăvârșită eleganță, probabil că se crede la *Claridge*. Declară pe un ton ușor:

— Dacă mămica ar ști ce cărări bat, ar scoate steagurile și ar cânta *Marsilieza*. De fapt, ca să fiu cinstit, suntem în relații cam sumare. Explică înfierbântat: Imaginați-vă, domnilor, i-am făcut o vizită conform uzanțelor în ziua când banca i-a plătit renta și i-am propus un pocheras... M-a decavat! Nu mi-a lăsat nici de birjă! Firește, nu asta-i reproșez, un jucător elegant știe să piardă. Am ochiul format, gentlemeni, o noapte întreagă i-am pândit mâinile, și n-am reușit să descopăr când scoate al cincilea as. I-am cerut în genunchi să-mi încredințeze pontul și nu a vrut. Nu cred că așa procedează o mamă! Sigur, nu-i fiica lui Scipion Africanul, totuși, unde-i spiritul de sacrificiu al Corneliei?

Râd deși nu-mi arde.

— Și te-ai hotărât să i-o plătești abandonând tradițiile familiei?

— Nu. Am acceptat propunerea prietenilor dumitale din sportivitate.

Bătrânul se uită la el ca la un animal ciudat. Nu-i un subtil, se gândește probabil acum la un teren de fotbal sau un ring de box. Mormăie:

— Cum vine asta?

— Nemții practică un joc lipsit de eleganță, dragul meu.

Irina chicotește. Un chițăit mic, de șoarece. E ușor de ghicit că râde din orice fleac. Redevine imediat serioasă. Traian se uită urât la Gri-Gri. I se pare, probabil, că escrocul face prea mare efect în ochii fetei.

— De altfel, reia Chat Noir, nu i-am agreat niciodată pe boși. N-au umor și sunt total lipsiți de maniere.

— Au în schimb tancuri și avioane, observă profesorul.

— Au avut, mon cher, în '39, când întreaga armată engleză era dotată cu patruzeci de automate, reține te rog, patruzeci, iar recruții mânuiau la instrucție, în loc de puști, cozi de mătură.

— Asta ar fi o glumă britanică? întreb.

— Într-un fel, ai dreptate, domnișoară, insularii se dau în vânt după umorul negru. Căci cifra citată, riguros exactă, nu putea fi decât un banc sinistru, de vreme ce Hitler ezita să treacă Canalul Mânecii, de teama unui eșec dezastruos. Noroc că japonezii au atacat America. În momentul de față, yankeii produc mai multă tehnică de luptă decât aliații lor și dușmanii, luați împreună.

— Ai unele informații! observă profesorul.

— Am relații! E adevărat, că în îndeletnicirile vulgare boșii reușesc destul de bine. Și e firesc. L-ați văzut pe Hitler mâncând? Merită banii, dacă n-ai un stomac sensibil. Taie cartofii cu cuțitul și folosește o cutie de scobitori pentru igiena dentară!

— Te-a poftit la masă?

— Nu mă cunoști, dragule! Par conciliant, dar nu accept orice invitație. Un dejun cu hipopotamii aceia de Göring și Himmler, ca să nu mai vorbesc de patron, e peste puterile mele.

Profesorul pune ceașca pe masă și-mi mulțumește din ochi. Rămâne cu mâna în aer. Se aude din nou tropăit de cizme, glasuri care răcnesc comenzi, apoi țârâitul soneriei.

Sărim toți în picioare. Doar Irina și Gri-Gri n-au arme. Întredeschid ușa și azvârl o privire în hol. Îl văd pe Hartner, în pantaloni și în cămașă, îndreptându-se spre intrare. Trage lanțul de siguranță. Inima îmi bate nebunește.

— Ce vreți? îl aud.

— Gestapo. Percheziție.

— Mda... spune Hartner. Întâmplarea face că tocmai acum dormeam. Și tot din întâmplare, când dorm, nu-mi place să fiu deranjat. Aș putea să-i comunic treaba asta chiar acum la telefon, socrului meu, generalul Walter

Holm, numai că și el reacționează ciudat când e trezit din somn. Are o colecție întreagă de băieți zdraveni pe frontul de răsărit.

E atâta liniște, că ne auzim inimile. Groaza mi s-a înfipt în grumaji, nici măcar nu pot deschide gura. Nu știu cât durează. Ca la un semnal, glasurile urlă salut nazist. Hartner le trânteste ușa în nas. Se întoarce gârbovit în odaia lui.

— Nu-mi dau seama ce-i în capul neamțului, spune încet profesorul.

Privirea lui nu mi se mai pare atât de înghețată, sau poate m-am obișnuit.

— Pot să mă duc să-l întreb, se oferă Gri-Gri. Scoate din buzunar un pachet de cărți de joc și începe să le amestece expert. Azi au încasat fritzii solda. Dacă tipul are idee la ce folosesc bucățile astea minunate de carton, vă dau cuvântul meu de onoare că nu-mi servesc *royală*. Oricum, a fost gentleman, presupun că el i-a șoptit vorba cea bună comisarului Horvath.

Îl privesc stupefiată.

— Cum naiba îți arde de glumă? Mie mi-a înghețat inima.

— Inima dumitale, domnișoară, e congelată demult. Nu văd altă explicație. De obicei nici o femeie nu-mi rezistă mai mult de zece minute.

Tropăitul cizmelor se intensifică din nou, scrâșnete de pneuri umplu strada.

— Parcă au înnebunit! zic. Oare pe cine caută?

Patru perechi de ochi îl foarfecă pe spărgător. Chat Noir se uită nevinovat pe pereți, desfășoară cărțile în evantai, cu îndemânare de prestidigitator.

Bătrânul face eforturi să se stăpânească, pe chipul profesorului deslușesc un amestec de îngrijorare și amuzament.

— Prietenul nostru, domnul Trestian, are o concepție originală despre Rezistență. I-a telefonat ofițerului de serviciu, la garnizoana Gestapoului, imitând cu real talent vocea comandantului...

— Le-a ordonat să se împuște? întreb.

— Mai rău! Să caute pe o anumită stradă fără canalizare, o cutie de metal în care s-ar afla, vezi Doamne, numele agenților aliați din regiune și codul transmisiunilor prin radio. O noapte întreagă au desfundat băieții privatele...

Dimineața s-au lămurit lucrurile. Din păcate, au reperat de unde s-a telefonat. Am scăpat ca prin urechile acului, după o zi de hăituială.

Mă uit la Chat Noir. Escrocul afișează un aer serafic...

Irina, ghemuită lângă zid, zâmbeste. Fără să mă mai gândesc, îmi umplu un păhărel cu rom, și-l dau pe gât. Nu mă mai țin picioarele. Gri-Gri îmi surâde cu căldură:

— Sunt convins că acum te simți mult mai bine. Pământul e iar rotund și vesel, nu-i așa?

Bătrânul lasă arma pe covor și scotocește lung un buzunar al canadienei. Scoate o mână de aspirine, pe care le împarte cu ceilalți, apoi un pachet de țigări *Macedonia*. Chat Noir îl refuză, fumează trabuc. Copiii sunt ocoliți.

— Aveți vreme s-o faceți și pe asta.

Își aprinde una și o pune în echilibru pe cremona sobei. Se așează pe covor, pare să reflecteze, caută din nou în buzunar. Apar o pereche de ciorapi de lână, cârpiți la degetul cel mare. Se descaltă tacticos și se schimbă. Încă n-a terminat. Buzunarul ăsta e o adevărată traistă. Tot de acolo scoate un pachetel de vată, își confecționează două dopuri și le vâără în urechi, după aceea își pune un fular.

Gri-Gri îl urmărește fascinat. A uitat să tragă din trabuc, s-a aplecat mult peste brațul fotoliului.

— Jur că n-am văzut un număr ca ăsta! N-ai primit nici o ofertă la circ? Fă-ne, dom'le, praf și scoate un elefant!

Bătrânul are, bănuiesc, un umor de factură specială. Nu comentează. Vâără adânc mâna, până la cot, în alt buzunar și scoate un ceas deșteptător CFR.

— Hm, e unșpe, declară fără urmă de zâmbet.

— Ți-a mai rămas ceva prin casă? Întreabă Chat Noir. Nu s-ar putea spune că n-ai avut timp să-ți faci geamantanul.

Nu-i răspunde. Nu i-a adresat toată seara un singur cuvânt.

Profesorul zâmbeste. Ar câștiga mult dacă ar face-o mai des. Ceva în făptura lui mi-l amintește pe Alexandru. Amândoi emană aceeași masculinitate viguroasă, aproape agresivă.

Pe noptieră se află un măr. Îmi place să mănânc noaptea, și-mi pregătesc câte ceva de fiecare dată. Sesizez privirea Irinei și mă ridic.

— Ți-e foame?

Fetița roșește și dă afirmativ din cap. Încă nu mă dumiresc ce caută copiii ăștia aici.

— Și ție?

Traian îmi răspunde pe două voci — sopran și bariton — în același timp.

— Nu... Nu vă deranjați, domnișoară.

Minte de îngheață apele. Irinei îi e teamă că l-aș putea lua în serios și-mi adresează o privire fierbinte.

— În ce clasă ești, flăcăule? îl întreabă Gri-Gri.

Traian îi răspunde în silă:

— A șasea.

— Țțțț! Păi pe vremea mea, la ora asta, elevii erau în pat, și citeau *Cuore, inimă de copil!* Am să vorbesc cu dirigintele duminică.

— Îți stau la dispoziție! intervine tânărul în haină de piele. Sunt profesorul de geografie și dirigintele elevului Lepăduș.

De astă dată Gri-Gri e derutat.

— Parol?! Atunci fii atent, domnule, ce exemplu dai. ăștia micii deprind repede toate relele.

— Am sentimentul că la șaptesprezece ani erai tare receptiv...

— Hm, nu cine știe ce, dovadă, nici până acum n-am învățat operația aia stranie, scăderea. La adunare ce mă mai descurc... Continuă cu o expresie gânditoare: Ciudat... N-aș fi zis niciodată că ești dascăl. Ce faci acum, ți se potrivește mult mai bine.

Profesorul se amuză, bătrânul își arată pumnalele din priviri. Cobor în bucătărie și încropesc la iuțeală un platou cu tartine. Deșert toată cămara: un salam tare, uscat, carne conservată, brânză, biscuiți, bomboane de tuse, și o sticlă de coniac *Martell*, cu care sunt convinsă că o să am mare succes.

Frica își arată iar ghearele. Încerc să mă conving că sunt născută într-o zodie generoasă, că totul se va isprăvi cu bine. Ar fi stupid să eșuez tocmai acum, cu câteva luni, poate doar săptămâni, înainte de terminarea războiului.

Știu că norocul n-are logică, dar o să beau o gură de coniac și probabil voi izbuti să gândesc contrariul.

În hol e aproape întuneric, un bec mic de lanternă, instalat de Hartner la una din aplice împrăștie umbre albastre. Noaptea i se face uneori sete, nimereste mai ușor măsura de băuturi. N-aș putea să jur, dar am impresia că sus, la etaj, ușa lui e puțin crăpată.

Platoul e gol, au mâncat tot, până și cutia de carne. Uitasem să aduc cuțitul de conserve. Vroiam să mă întorc în bucătărie, dar profesorul nu m-a lăsat.

— Te agiți prea mult, iar fritzii, prin definiție, sunt bănuitori.

A deschis-o bătrânul cu un briceag. Zăbovim în fața paharelor de coniac. Încerc o stare de spirit pe care n-o pot defini, ochii îmi sunt în permanență umezi. Traian e de-a dreptul impresionant. Aproape n-a mâncat, a pasat totul, discret, sub pretexte de o naivitate înduioșătoare, în farfuria Irinei. Insistă acum pentru ultima tartină.

— Nu mănânc salam, șoptește, fac urticarie.

Irina are un gest de neputință.

— Dar nu mai pot! Zău că nu mai pot!

Într-adevăr, a înghițit enorm. Când o vezi atât de firavă, îți vine să crezi că se satură cu un biscuit. Nu-ți poți închipui că peste zece-cincisprezece ani, va deveni oconiță rotofeie cu piept, șolduri, pânțece, toate bine căptușite. Și totuși așa se întâmplă...

Gri-Gri îi urmărește cu priviri sarcastice.

— Cum e poezioara aia, profesore, cu jertfa de sine?

— Nu știu la ce te referi.

— Ei bravo! Trebuie să le fi predat și ceva în genul ăsta. Nu-mi vine în minte decât *Câinele soldatului*, dar sunt convins că ai în repertoriu o bucată mai asortată.

Traian l-ar înjunghia cu plăcere. Chat Noir se amuză copios și, evident, nu-l ia în seamă. Bătrânul își inventariază din nou buzunarele ticăit, cu răbdare. Eu mă enervez și când îmi caut cheile în poșetă. În sfârșit, dibuie un tub pe care scrie Bayer. Înghite două pastile. Îmi întâlnește privirea și-mi zâmbește pentru prima oară. E miraculos cum surâsul îi schimbă obrazul. În

locul ghiujului ciufut și necioplit, am acum în față un unchiaș din Creangă. Mă trezesc zâmbindu-i fără să vreau. Mi se adresează jenat:

— Să mă ierți... Știu că... Ce mai, mi-am dat în petec... Conchide oftând: În război, toate-s de-a-ndoaselea! Trebuie să-l pipăi mult pe om până află cum îi umblă sufletul.

— I-ai permis să te atingă, domnișoară? se minunează Gri-Gri. Oricum,panseul e adânc. Notează-l, tinere!

Bătrânul adaugă sfios:

— În capul meu ăsta prost era că te-ai dat cu vrăjmașul. Matale se vede că ești altă sămânță de om...

— Lasă, nene...

— Dacă vrei, poți să-mi spui moș Toma.

Dau din cap. Știu că din clipa asta am devenit prieteni. Cel puțin așa simt acum. Tot ce s-a întâmplat ulterior avea să-mi dovedească că merita cu prisosință prietenia mea.

Profesorul se desprinde de fereastră și pune paharul gol pe masă. Declară degajat, fără nimic din jena bătrânului:

— Mă asociez la scuzele lui moș Toma, domnișoară. Te-am judecat greșit. Numele meu e Roman Iuga.

Chat Noir urmărește scena cu atenție.

— Îmi pun și eu cenușă în cap, duduiță.

— De ce?

— N-are importanță. Nu-mi place să fac notă discordantă... Hm, am sentimentul că aici s-a încheiat un armistițiu.

— Nu te înșeli, surâde profesorul.

Mă ridic aproape ușurată. Detest "scenele mari", pentru care mătușile mele încearcă o predilecție aproape medievală. De pildă, o cerere în căsătorie trebuie, obligatoriu, formulată solemn, în salon, între cadrele străbunilor și lumânări aprinse, în prezența întregii familii, neținând seama de gradul de senilitate sau indiferență al participanților. Discursul solicitantului trebuie să însemne o capodoperă de retorică fină, să cuprindă pilde biblice și antice despre fidelitatea și credința ce și-o datorează soții, declarațiile sentimentale să fie categorice, dar abil și cu decență voalate.

Procedeu aproximativ la fel, când eram silită să-mi cer iertare pentru cine știe ce necuviință, când îi acordau un nou împrumut tatei, sau când tanti Elvira, invitată la un banchet la Craiova de către fostele colege de pension, ezita să ia o hotărâre. Problema se punea dacă o femeie necăsătorită — faptul că împlinise cincizeci și trei de ani n-avea nici un fel de relevanță — poate voiaja singură, fără a sfida buna-cuviință. Până la urmă s-a dus și călătoria la Craiova rămâne, desigur, cel mai îndrăzneț act din viața ei.

Le urez noapte bună și mă decid să mă culc într-o odaie de serviciu, lângă bucătărie. N-are decât un pat de fier, o chiuvetă și un dulăpior farmaceutic. Iau două perne de pe canapeaua din hol și un pled. Trag cu urechea la zgomotele de afară. E o agitație care nu prevestește nimic bun. Ai impresia că toate mașinile din județ și-au dat întâlnire în acest oraș. Scrâșnet de frâne, comenzi, tropăit, mereu tropăit de cizme, câini care latră.

Fug de ele și mă refugiez în odăiță. Ca să adorm încerc să reînvii imagini pe care le iubesc. Crăciunul de la verișoara Nana, duminica aceea de vară când mama s-a întors acasă, prima seară cu Alexandru la *Flora*, primul tangou în brațele lui: *Le bateau des îles, le bateau des amoureux*.

Inutil. Un afiș cu litere negre se interpune, alungă brutal priveliștile abia ademenite:

Toți cei care-i vor ajuta sau îi vor ascunde pe partizani...

Mă trezesc înțepenită de frig. Rămân așa câteva minute și încerc să mă dezmeticesc. Mi-e sete... Ah, da, asta e din cauza coniacului.

Intru în bucătărie și înghit pe nerăsuflăte un pahar cu lapte. Prin ușa crăpată îl văd pe Hartner plecând de acasă. Sunt neliniștită. Niciodată nu iese înainte de opt și jumătate.

Intru în dormitor fără să fac zgomot. Doar moș Toma s-a trezit. Își cârpește mâneca hainei. Ridică ochii și-mi surâde prietenos. Duc degetul la buze. Bătrânul dă din cap în semn că a înțeles. Îi lăsăm să mai doarmă. Irina s-a ghemuit ca o pisică în fotoliu. Părul despletit i-a acoperit complet obrazul, un picior, în ciorap trei sferturi, îi atârnă lângă umărul lui Traian. Ar fi avut unde să se întindă, dar pesemne a vrut să rămână lângă Irina și s-a culcat pe jos.

Gri-Gri și Roman Iuga dorm în pat. Sub perna profesorului văd automatul. Lângă noptieră, pe un scaun atârnă haina lui Chat Noir. Nu mă pot stăpâni să nu râd. Căptușeala sacoului cuprinde o adevărată trusă de spărgător profesionist. Sunt cel puțin douăzeci de compartimente ticsite cu aparatură modernă: dălți fine, burghie, șperacle, vergele, un cub de celuloid din care ies fire electrice, instrumente, multe a căror destinație și denumire nu le cunosc.

Îmi iau din debara câteva schimburi și ca să nu-i trezesc, folosesc baia lui Hartner.

E o dimineață rece. Mă înfășor bine cu jacheta angorată și mă apropiu de fereastră. Șase gestapoviști izbesc cu cizmele în poarta vilei de peste drum. Nu pricep ce se întâmplă. Avusesem impresia că au plecat. La urma urmelor, toată strada, mai bine zis aleea, numără în total vreo cincisprezece imobile. De ce s-au întors?

Șoferul, un caporal cu însemnele SS-ului, stă rezemat de portiera dubei. Urmărește flegmatic scena, mușcând dintr-o pară. Nemții au izbutit să spargă ușa. Năvălesc înăuntru și judecând după rafalele care răzbat până la mine, nimicesc totul în cale.

În clipa următoare se petrece ceva îngrozitor. Fereastra de la etajul I se deschide brusc. Un tânăr o escaladează și sare pe trotuar. Închid ochii și-mi înfig unghiile în brațe. Sunt convinsă că și-a frânt gâtul... Nu, a căzut bine, a izbutit chiar să se redreseze și o ia la goană spre cotul străzii. Caporalul îi înregistrează placid toate mișcărilor. Am impresia că visez. Îl lasă să scape! Mă bucur din suflet, dar prea devreme. Neamțul îi îngăduie un avans, un ciob de nădejde ca să se distreze mai bine. Ridică automatul și-l seceră scurt.

Hartner mă găsește în hol, prăbușită zdreanță pe canapea. Îmi aruncă o privire iute — nu trebuie să fii ghicitor ca să-ți dai seama că mă aflu într-o stare neobișnuită — dar nu comentează. E încărcat de pachete pe care le răstoarnă pe masă. Mă uit la el surprinsă. Mănâncă la popotă, nu-i gurmand, rareori aduce acasă băutură și cafea.

Față de timpurile pe care le trăim, în hol se află un munte de provizii: brânză, salam, cinci conserve de fasole cu carne, o cutie înaltă de tablă cu

pesmeți, lapte condensat, patru batoane mari de ciocolată, o sticlă de coniac. Din buzunar scoate trei pachete de țigări *Lucky Strike* și le pune alături.

Îi azvârl o privire tâmpă și sfârtecată de presimțiri oribile, încerc să zâmbesc:

— Fumez *Regale* cu carton, ai uitat?

— Nu uit nimic în ceea ce te privește, Magda! Asta am găsit. Poți să le încerci, nu-s prea rele.

— Ești bizar.

— Trăim clipe bizare.

— M-am înșelat sau într-adevăr aseară ne-a bătut la ușă Gestapoul?

Mă privește pătrunzător, zâmbind incert.

— Cam așa ceva.

— Au percheziționat locuința inginerului Andronache. Ascundea un tânăr din rezistență. Oftez: Bietul băiat... A sărit de la etaj... L-au lichidat.

— Dumneata ai fi avut curajul să-l adăpostești?

Așteaptă liniștit răspunsul. Încerc să râd.

— Pui niște întrebări... În sfârșit, azi nu prea ești în apele dumitale, Rudolf.

— Sigur!

Aștept să urce scările și mă reped în odaia mea. Toți sunt în alertă, gata echipați. Arăt probabil ca o nebună.

— Neamțul știe! suflu gâtuită. Știe că sunteți aici!

CAPITOLUL V

În aceeași secundă, de parcă mișcările le-ar fi sincronizate, Roman Iuga și bătrânul scot armele. Înregistrez abstract degetele Irinei, care se încleștează pe brațul lui Lepăduș. Reiau agitată:

— A adus o grămadă de alimente... Și țigări... Niciodată n-o face, înțelegeți? Mănâncă la popotă.

— E curios, într-adevăr, observă profesorul pe gânduri. Ți-a dat vreo explicație?

— Nu.

— Ferește-te de boși chiar și atunci când îți fac daruri, parafrazează Chat Noir. Deși nu subtilitatea e trăsătura lor specifică.

Mă privesc toți, intens, de parcă ar putea să-mi citească pe față soluția.

— Ce părere ai, moș Toma? Întreabă profesorul.

— E cu ochi și cu sprâncene, mormăie bătrânul. Neamțul a pus umărul să-l elibereze pe dumnealui, de ce la o adică, n-ar crede că tot domnișoara Magda îl ține la fereală?

Judecata e simplă și fără cusur. Mi-amintesc că ieri noapte Rudolf s-a opus percheziției. În alte împrejurări nu se împotrivesc. Le-o spun. Cădem de acord că Hartner știe. Problema se pune cum va proceda.

— Nu-l văd trimițând la moarte oameni nevinovați, zic, gândindu-mă la discuțiile mele cu Rudolf.

— Chiar porumbei neprihăniți nu suntem...

A vorbit bătrânul împungându-l pe Chat Noir cu privirea. Escrocul speculează momentul.

— Dacă tipul are umor, se va face luntre și punte să scăpăm. Ceea ce am sentimentul că se și întâmplă.

— Strada e plină de gestapoviști. N-avea decât să-i poftescă înăuntru, să ne predea pe toți, intervine profesorul.

Spărgătorul conchide:

— Cert. Mai mult, ne-a adus și dejunul. E un tip șic neamțul ăsta, merita să se nască în altă parte.

Amuțim. Se aud bătăi în ușă.

Clipe lungi nu reușesc să articulez un sunet. Iuga îmi face semn să răspund. Auzim glasul lui Hartner.

— Dacă ești amabilă, Magda, vino puțin.

De fapt în hol mă așteaptă marea surpriză. Rudolf, echipat de drum, cu mantaua închisă până la ultimul nasture, fumează în picioare. În mijlocul odăii îi văd valiza.

— Unde te duci?

— La Berlin. Am obținut o permisie de câteva zile...

Habar n-am ce să cred, plecarea lui mă găsește complet nepregătită. Știu ce greu se capătă o permisie acum.

— Cum ai reușit?

— Să-ți amintesc cine e viitorul meu socru?

— Totuși...

— N-ai nici un motiv să fii atât de îngrijorată, adaugă și-mi zâmbește luminos.

Aprind nervoasă o țigară, îmi caut cuvintele.

— Ce să-ți spun, Rudolf?... Desigur, mă bucur pentru dumneata... Mă miră însă... N-ai pomenit o vorbă că ai avea intenția să pleci. Credeam că suntem prieteni.

— Și eu credeam. Oftează imperceptibil: Îmi place uneori să iau hotărâri brusce. Ca toți timizii de altfel, ca toți indivizii lipsiți de energie. Te face să te crezi mai puternic, așa cum ai vrea să fii, dar nu ești și n-ai să fii niciodată.

— De ce trebuie să spui lucrurile astea? Ești un om bun, Rudolf.

— Sunt un individ slab, Magda, iar la noi slăbiciunea e un păcat de neiertat. Mă mențin la suprafață, numai pentru că Dagmar n-a observat amănuntul. În ziua când îl va observa s-a terminat cu mine.

— Nu știu ce să-ți spun... Au intervenit atâtea în ultimul timp! Sunt incapabilă să mă adun. Ascultă, n-ar trebui să-i oferi prilejul să te cunoască prea bine. Cel puțin încă o vreme.

— Ce copil ești, Magda!

Îmi zâmbește tot timpul, mă învăluie cu o privire caldă. Asta îmi dă puțin curaj.

— Nu poți să-mi spui de ce pleci?

— Mi se pare indicat să lipsesc o vreme din localitate.

Face câțiva pași prin odaie, se uită absent la fotografia foștilor proprietari, apoi se întoarce cu fața la mine. Îmi vorbește rezemat de masă:

— Am discutat de prea multe ori împreună în odaia asta ca să-ți pot spune, acum, noutăți mari. Detest războiul, violența, toate grozăviile pe care le angrenează o conflagrație.

— Știu, șoptesc.

— Consider totuși cinstit să mergi până la capăt cu echipa ta, chiar dacă pierzi.

— Depinde ce pierzi, Rudolf... Războiul nu-i o partidă de tenis. Există momente când realizăm o eroare. O eroare teribilă și aici cred că încap revirimente, fără să încetăm a fi cinștiți.

— Ceea ce numești dumneata reviriment, în tabăra adversă se cheamă trădare. Adevărul are multiple fațete. Dacă totuși greșesc, și e posibil, n-are importanță. Încă un dobitoc care la urma urmelor se consolează cu ideea că nu el face istoria. Altceva vreau să-ți spun, Magda! Sunt un slăbănog, dar nu într-atât de meschin, încât să nu mă prostern înaintea actului de curaj.

Îmi mușc buzele, nu știu ce să spun.

— Curaj dovedesc și uniformele negre.

— De cu totul altă factură! Să răscolească haznalele, de pildă... Apropo, te rog să-i transmiți felicitări vărului dumitale Chat Noir, pentru ultima ispravă. A pansat multe răni, chiar printre ofițerii din Wehrmacht. Aduagă repede: Presupunând că ai să-l întâlnești într-o zi...

— Rudolf!

Mă întrerupe.

— Nu ești un om prost, Magda, nu se poate să nu fi priceput motivele pentru care, de regulă, în asemenea împrejurări ne mulțumim să știm cât mai puține lucruri. "Fericți cei săraci cu duhul" spune Biblia, și nu greșește. S-au întâmplat atâtea în ultimele zile și totuși eu pot jura oricând, pe onoarea mea de ofițer, că nu mi s-a spus și n-am văzut nimic.

E limpede ca lumina zilei.

— Mă gândeam de multe ori, urmează visător, ce aș fi simțit, cum aș fi procedat, într-un eventual Berlin ocupat. Mi-ar fi plăcut atunci să avem oameni, cât mai mulți oameni, ca aceia pe care i-am întâlnit în Serbia, Polonia, aici... Da, mă închin înaintea lor.

Îmi ia mâinile și mi le sărută pe amândouă.

— Îți urez mult noroc!

Sunt emoționată și încep chiar să plâng.

— Nu pricep, Rudolf, vorbești de parcă... de parcă ți-ai lua rămas-bun pentru totdeauna. Doar te întorci, nu-i așa?

Își scoate batista și îmi tamponează ușor obrajii.

— Cine poate s-o afirme cu certitudine azi? Gândește-te câte primejdii întâmpinăm zilnic. Ne-am obișnuit desigur, dar obișnuința nu le face mai inofensive. Bombardamente, trenuri azvârlite în aer, partizani, sau și mai simplu, un denunț la Gestapo.

— N-o să ți se întâmple nimic din toate astea. Ai să te întorci! Îmi înghit nodul din gât și adaug: Drum bun, Rudolf! Și... Dacă se va întâmpla totuși să nu ne mai vedem, adu-ți mereu aminte că ești omul cel mai cumsecade de pe fața pământului. Numai pentru atât și merită să fii fericit.

E la fel de emoționat ca și mine. Ca să-și ascundă tulburarea, umple pentru ultima oară două păhărele cu benedictină.

— Să bem pentru norocul nostru, Magda! Știi, ceva mi s-a părut totdeauna straniu. De ce oamenii își spun lucruri frumoase numai când se despart?

Hartner a avut dreptate. Nu ne-am mai văzut niciodată. În mai '45, a căzut prizonier și a petrecut un an și jumătate într-un lagăr american. În 1952 a emigrat în Australia.

Din nou mă întreb ce am de făcut. Mi-am pus de atâtea ori întrebarea asta în ultimele zile, încât nu mai are rezonanță. De altfel, am impresia că mă aflu într-un vârtej, dau disperată din mâini, mă zbugium, dilemele mă sfâșie, dar hotărârile le ia altcineva, peste voința mea. Hartner a plecat și nimic nu-i va mai împiedica acum pe nemți să controleze vila. Și totuși, nu-i pot da afară pe "rezistenții" mei. Albesc doar la gândul că Irina, Traian și ceilalți ar nimeri în laboratoarele de cazne ale Gestapoului. În cele din urmă decid să părăsesc locuința. Mă pot muta pentru câteva zile la Hildegarde, secretara colonelului Leild. Voi pretexta că în lipsa lui Rudolf mi-e urât și chiar frică să locuiesc singură. Iar dacă cei cinci au ghinion și sunt totuși prinși, ei bine, să nădăjduim că vor susține până în pânzele albe că au pătruns în vilă fără avizul și știrea mea.

Le spun toate astea poticnindu-mă la fiecare cuvânt. Privirea îmi alunecă, nu urcă mai sus de bărbiile lor. Într-un fel, am impresia că-i abandonez deși, de bună voie ori silită, am făcut pentru ei cu mult mai mult decât mi-era îngăduit. Mă ascultă fără să scoată o vorbă. Liniștea e punctată de suspinul Irinei care-și împletește la nesfârșit pământul codiței. Gri-Gri surâde amestecând cărțile de joc. Când isprăvesc, se ridică și declară teatral:

— Domnilor, sejurul nostru a luat sfârșit! Mulțumiți-i domnișoarei pentru ospitalitate și încolonați-vă din mers. Exitu-i la dreapta!

Protestez cu vehemență.

— Nici gând să plecați! Tot cartierul e împânzit.

— Nu-ți face probleme, darling, continuă Chat Noir, oricum ți-ai asigurat recunoștința mea. Ceaiul a fost excelent, ca să nu mai vorbesc de serviciu.

— Spiritele dumitale, domnule Trestian, nu mă ating. Am conștiința împăcată. În definitiv, nu văd ce importanță are pentru voi dacă rămân sau plec. Stați aici cât poftiți. Hartner nu se întoarce curând, mâncare aveți și vă mai pot procura.

— Dacă avem de-ale gurii, e în regulă, mă asigură spărgătorul cu o ironie groasă. Așteptăm liniștiți să ne elibereze armatele române.

— Nu eu te-am învățat să faci farse Gestapoului! În locul dumitale, m-aș comporta mai matur. I-ai stârnit și consecințele nu întârzie să se arate. Azi dimineață a fost împușcat un tânăr din rezistență care se ascundea.

Observ un schimb de priviri lungi între bătrân și Roman Iuga. Moș Toma și-a pierdut morocănoșenia, dar și siguranța. Îmi dau seama dintr-o dată că de fapt e un mare timid. Aerele de urs, grosolănia sunt simple scuturi, nu țin de fond.

— Mda, rostește apăsător profesorul. Din păcate situația este mai delicată decât ți-o închipui. Bineînțeles, noi nu te putem împiedica să pleci. Nu ești prizoniera noastră și fără îndoială, ai făcut mult pentru noi. Credeam însă, nădăjduiam...

Chat Noir îmi pândește reacțiile. Bătrânul gâfâie ușor. Când e emoționat, respirația i se precipită.

— Ce nădăjduiai? întreb iritată.

— Să ne ajuți într-o anumită problemă.

— Până acum am dansat, nu?

— N-am să-ți fiu niciodată îndeajuns de recunoscător, domnișoară Magda, urmează jenat profesorul. Ar mai fi o chestiune, un fleac pentru dumneata...

— Să-l răpesc pe Mussolini?

— Nu, domnișoară.

Privirea i-a înghețat. În odaie e liniște, nimeni nu mișcă.

— În primul rând, spune Iuga, să ne păstrăm calmul.

— Din ziua în care v-am cunoscut, numai asta fac. Ce doriți de la mine?

— Trebuie să pătrundem în Comandamentul Statului-Major. N-ar fi folosit alt ton pentru o invitație la cinema. Încep să râd isteric.

— Dumneata ești în toate mințile? N-am auzit în viața mea ceva mai caraghios!

Comandamentul e păzit de-o unitate de parașutiști SS Hitlerjugend. Băieții ăștia tineri, sub 20 de ani, îi privesc pe ofițerii din Wehrmacht cu dispreț fățiș. Din punctul lor de vedere, au perfectă dreptate, ei sunt elita armatei germane, acele "fiare superbe" concepute de Führer. Hartner mi-a povestit cum și-au dobândit pumnalul de superbărbați, acele stilette odioase cu deviza *Sânge și Onoare* încrustată pe lamă.

Pe toată perioada instrucției erau obligați să doarmă în bălți de noroi, de gheață sau pe zăpadă, deși aveau corturile de campanie la dispoziție. Ținta pentru exercițiile de tir o ținea cel mai bun prieten al viitorului parașutist și o eroare de zece centimetri era suficientă ca să-ți pierzi camaradul. Pentru săparea gropilor individuale se acordau douăzeci de minute, apoi veneau tancurile. Cine nu săpa adăpostul destul de adânc, era strivit. Toți au nervi de oțel, căci altminteri n-ar fi supraviețuit demențialei probe cu grenada. Candidatului, echipat de atac, i se așeza pe cască, în echilibru precar, o grenadă ofensivă, amorsată. Dacă intra în panică și începea să tremure, grenada aluneca și-i exploda la picioare.

Sutele de kilometri parcurși în mâini, pe frânghii, le-au tăbăcit pielea, le-au înrădăcinat convingerea că pentru ei nimic nu e imposibil, nimeni nu li se poate împotrivi.

Așa au ajuns la "forța și frumusețea fiarelor tinere" despre care bătea câmpii Hitler în discursurile sale.

Mă uit la Irina, la Lepăduș, la moș Toma, la mâinile de crupier ale spărgătorului și mă înfior. Ei vor să se măsoare într-o acțiune de comando cu parașutiștii germani?! E ridicol! Le spun toate astea, îi avertizez că nu există modalitate mai sigură de a te sinucide.

Profesorul mă privește liniștit.

— Un gram de ingeniozitate valorează uneori mai mult decât o tonă de biceps, excelent antrenați. Mă îndoiesc sincer că exercițiile la care au fost supuși le-au sporit și numărul de circumvoluții.

— Dar de capcanele întinse pe fiecare metru pătrat ai auzit? Știi cum funcționează semnalele de alarmă? Sau mizezi că o să vă duc de mână, să facem împreună *le tour du propriétaire*?

— Nu. Ceea ce așteptăm de la dumneata e mult mai simplu. La o oră pe care o vom conveni, îl vei reține cinci minute în biroul dumitale, sub un pretext oarecare, pe ofițerul de serviciu. Cinci minute, atât!

Încerc să râd, nu pot lua în serios asemenea aberații. Iuga însă nu glumește.

— Cu totul întâmplător am aflat că seiful comandantului conține, printre altele, planul ofensivei germano-horthyste din Transilvania. Alcoolul a fost și va rămâne altarul de sacrificiu al tainelor... E vorba de o hartă a regiunii pe care sunt fixate locul de concentrare a forțelor, data și direcția atacului. Informația mi-a dat de gândit. De câțva timp nemții masează în regiune trupe și materiale. Bucata asta de pământ a devenit un adevărat depozit de muniții, începi să te gândești că în orice clipă am putea sări în aer. E limpede pentru oricine că se pregătește o contraofensivă.

— Chiar și pentru elevul Lepăduș, observă Gri-Gri.

— Am hotărât să verific informația.

Chat Noir îl întrerupse ridicând trabucul:

— De ce, mon cher? Efortul mi se pare bizar. E la mintea cocoșului ca Statul-Major să se afle în posesia unei asemenea hărți mai ales când pune la cale o ofensivă de proporții.

— În general îmi place să mă conving, răspunde Iuga sâcâit. Moș Toma a izbutit să cupleze un post telefonic de ascultare și astfel am interceptat convorbirile Comandamentului cu Berlinul. Evident se vorbea cifrat, pentru neinițiați discuțiile n-aveau nici o noimă. Indiscreția bețivului mi-a oferit cheia. Operațiunea se numește *Taifun*, iar harta poartă numele codificat *Junona*.

Profesorul nu se înșeală. Am surprins în materialele bătute la mașină de Hildegarde cele două denumiri. Harta, într-adevăr, există. Cât despre iminența contraofensivei, nu o dată am discutat cu Hartner.

— Trebuie să văd această hartă, conchide Iuga.

— Ce mare lucru...

Gri-Gri își scoate trabucul din gură. Scutură scrumul de sus, dar nimerește direct în scrumieră.

— Hm, cinci minute pentru o hartă! Vrei s-o înveți pe dinafară?

Profesorul întoarce capul. Declară răspicat:

— Eu mă mulțumesc cu un singur minut. Restul timpului ți l-am rezervat dumitale.

Înțeleg acum de ce s-au zbatut să-l elibereze pe Gri-Gri. Escrocul își mușcă colțul mustății, e alarmat, dar bravează.

— Bănuiesc că aveți o părere foarte proastă despre mine, dacă vă închipuiți că am nevoie de un secol ca să deschid o pușculiță nemțească. Problema la care v-aș sugera să meditați nu e safe-ul, ci fiarele de care pomenea domnișoara Magda.

Traian se uită la Irina și exclamă cu satisfacție plină de dispreț:

— Îi e frică! Până la urmă, să vezi că tot noi, ăștia patru, rămânem.

Chat Noir dă din mână de parcă ar alunga o găză. Simt că Iuga se enervează. Eu am trecut deocamdată pe locul doi.

— Te înșeli, dragul meu. Domnul Trestian a acceptat propunerea.

— Și apoi, intervine bătrânul, s-ar cuveni să nu uite cine l-a scăpat din pușcărie.

Chat Noir face o mină dezgustată.

— Nu-i elegant, mon cher, să-mi scoți ochii pentru un mic serviciu. Nici o grijă! Merg pe mâna voastră, cel puțin ca să nu-i dau satisfacție elevului Lepăduș. Nu însă înainte de a-mi vedea notarul, vă avertizez.

— E o nebunie! izbucnesc. Domnule profesor, ai o responsabilitate față de copiii ăștia!

— Nu mai sunt copii, așa cum noi nu mai suntem foarte tineri. Războiul le-a ucis copilăria.

— Astea sunt speculații! După atentatul împotriva lui Hitler, fiecare ofițer e ținut sub observație, îi sunt interceptate convorbirile telefonice! SS-ul a instalat pretutindeni microfoane și curse despre a căror existență nici măcar generalul Hoffmann nu-i avertizat. Credeți cumva că eu m-aș descurca mai ușor?

Roman Iuga mă privește în adâncul ochilor.

— Noi v-am pretins mult mai puțin. Să-i distrageți doar, la un moment dat, atenția ofițerului de serviciu. Atât.

— Nici nu mă gândesc!

— De ce?

— Nu pot!

— Nu poți sau nu vrei?

— Și una și alta.

Privirea bătrânului e ucigătoare. Întreabă răgușit, parcă ar vrea să mă muște:

— De ce, femeie?!

— Pentru că mi-e frică! E clar? E limpede? Silabisesc: Mor de frică! N-aveți nici măcar o șansă din o sută! Domnule Iuga, reiau cu răsuflarea tăiată, te-am avertizat de la bun început că nu-s Ioana D'Arc, nu-s Ecaterina Teodoriu. Sunt o nefericită oarecare, o mediocră, o moluscă, un nimic care are o singură satisfacție, aceea de a nu fi făcut rău nimănui, și o singură umilă și fierbinte dorință: să supraviețuiască. Zi-i egoism, zi-i lașitate, zi-i abjecție, mi-e absolut egal! Iar când mă uit la copiii ăștia pe care i-ați antrenat într-o acțiune dementă, pot să-ți spun numai atât: dumneata îi vei avea pe conștiință!

În ochii bătrânului clipește disprețul. Oftează:

— Eh, domnișoară, domnișoară!

Izbucnesc:

— Ce aveți cu mine, oamenii lui Dumnezeu! Ce v-am făcut?! M-ați amenințat, m-ați insultat, m-ați pălmuit...

— O greșeală pentru care ne-am cerut scuze, precizează profesorul.

— Am riscat îngrozitor, intervenind să fie eliberat domnul Trestian...

— Ți-am mulțumit.

— Îmi pun viața în primejdie adăpostindu-vă, și tot nu e destul?! În definitiv, ce se întâmplă? Sunt unica femeie din orașul ăsta obligată să vă ajute? Să vă suporte fanteziile și aberațiile? Ce mama dracului v-am făcut?

— Principial vorbind, observă imparțial Gri-Gri, domnișoara are dreptate.

Iuga așteaptă să mă liniștesc. Îmi întinde pachetul de țigări. Iau una, dar mâna îmi tremură atât de tare că nu pot s-o aprind. Moș Toma oftează, meșterește de jumătate de oră la ceva, care după părerea mea ar putea fi un trepied.

— Regret sincer neînțelegerile inițiale, declară Roman Iuga. Într-adevăr, am exagerat abuzând de concursul duminical, chiar dacă uneori el a fost obținut prin amenințări. Continui să apelez la dumneata pentru că lucrezi la Statul-Major.

— Nu sunt singura.

— Singura în care am încredere.

— De aia stai ca pe ghimpi ori de câte ori ies din odaie?

— Deplină încredere, domnișoară Magda! N-am de gând să-ți smulg acordul cu automatul în mână. Vei alege singură.

— Am ales!

— Ai răbdare! Trecerea României în tabăra aliaților a produs o reacție extrem de puternică în rândurile armatei germane. Despre starea de spirit a localnicilor nu mai e nevoie să-ți vorbesc, ai putut-o constata singură: întreg teritoriul amputat prin Dictatul de la Viena clocotește, grupările de partizani s-au înmulțit, deci și sabotajele, toți așteaptă cu sufletul la gură eliberarea. Îți imaginezi cumva că nemții și horthyștii vor rămâne cu brațele încrucișate când au la dispoziție o serioasă rezervă strategică? Crezi că nu se vor năpusti să se răzbune pe armatele române? Rușii se află pe aliniamentul Iași-Chișinău. Nădăjduiești că vor aștepta să ajungă la Carpații Meridionali, pentru a declanșa o contraofensivă de mari proporții? Și atunci, te întreb, ți-e indiferent

câți ostași români vor pieri, pentru că Marele Stat-Major n-a știut direcția loviturii principale?

Tac. Bătrânul Toma nu mă slăbește din ochi.

— Răspunde, domnișoară!

— Dacă izbutesc să se fortifice în Carpați, reia Iuga, războiul se prelungește *sine die*. Ți-e egal câtă vreme va mai rămâne Transilvania sub ocupație horthystă?

Îl privesc descumpănită, caut argumente:

— Habar n-am avut că sunt o persoană atât de importantă. Dacă am înțeles bine, de mine depinde soarta războiului.

— Și de dumneata.

— Reflectează, domnișoară, surâde Gri-Gri. Ai o șansă unică de-a făuri istoria. Eu, în orice caz, m-am abonat. Altădată m-ar fi sanctificat, ca pe Ludovic al IX-lea. Sfântul Gri-Gri...

Continui să tac. Știu că întreaga făptură a profesorului îmi cere imperios să spun da, dar n-o fac. Au trecut clipe lungi.

— Ei?

— Răspunde, domnișoară! repetă bătrânul.

Sunt incapabilă să iau o hotărâre. Roman Iuga își scuipe cuvintele:

— Haideți, băieți!

Se îndreaptă spre ușă. Îmi dau seama că vrea să-mi forțeze mâna, în locul lui aș fi procedat, probabil, la fel.

— Oricum nu puteți ieși. Lăsați-mă să reflectez. Până diseară aveți răspunsul.

CAPITOLUL VI

— Bine, draga mea. La cinci sunt la tine.

Închid telefonul, îmi pun pardesiul și pălăria, mă uit în poșetă dacă am tot ce-mi trebuie. Bătrânul și Roman Iuga mă privesc contrariați. După ce au investigat toată vila, și-au mutat sediul în pod. Irina și Traian răsfoiesc niște

Baedekere, întocmesc itinerarii fanteziste prin Paris, Roma, Veneția. Visează cu ochii deschiși. Sacré-Coeur, Folies Bergères, Domul Invalizilor... Băiatul, spartan, e de acord cu toate, în afară de Pigalle.

Gri-Gri s-a ras cu briciul lui moș Toma. E proaspăt, mereu impecabil, și bine dispus. A găsit niște plăci cu Lucienne Boyer și benedictina lui Hartner. Când te uiți la el îți vine să crezi că așteaptă musafiri.

— Mă gândesc dacă-i prudent să ieși tocmai acum, îmi spune profesorul.

Deși nu-i stilul lui, se jenează să mă întrebe direct unde mă duc. Închid poșeta și mi-o agăț de umăr, îmi pun mânușile.

— În fiecare săptămână funcționarele de la Statul-Major ne întâlnim la o cafea. Dacă lipsesc, încep să-și facă idei.

— Chiar așa?

Izbucnesc agasată:

— Apropo, cum e cu încrederea deplină pe care mi-o acordai?

— Copilării!

— Uită-te la privirea lui moș Toma. Vorbește cât se poate de limpede.

Chat Noir mi-azvârle o căutătură de golan.

— Dacă-mi spui ce citești în ochii mei, m-ai făcut praf.

— Sunt sincer îngrijorat, domnișoară Magda, precizează profesorul. Orașul e agitat, oamenii și-au scos armele din ascunzători și-i vânează pe colaboraționiști. Ridică din umeri: N-am posibilitatea să explic întregii populații că te-ai hotărât să ne ajuți.

— Plecarea precipitată a lui Hartner e de ajuns de ciudată. Nu cred că e cazul să alimentez în plus suspiciunile.

Profesorul mă conduce până la ușă, îmi recomandă prudență.

— Fii cu ochii în patru, evită străzile lăturalnice, dacă e posibil ia o trăsură.

— Cât devotament!

— Nu mi-ești cu totul indiferentă.

— Tot e ceva. Simt brusc nevoia să fiu rea: Și dacă m-am arătat înțelegătoare, numai ca să aflu ce intenții aveți? Meditează la chestia asta, profesore!

Pot paria pe orice că în urma mea plouă cu presupuneri, dar n-am timp să mă ocup de temerile lor. Traversez și trec liniștită, cu nasul în vânt, pe lângă nemții care staționează în alee. Legitimația eliberată de comandament mă ferește, cel puțin pe stradă, de unele abuzuri.

Ca să mă conving că nu sunt urmărită, intru în Biserica Sfântul Mina. E un lăcaș ortodox modest, nu prea frecventat în orașul ăsta transilvănean, unde majoritatea credincioșilor sunt catolici sau uniți. Aștept cincisprezece minute rezemată de o strană. O bătrână pe jumătate oarbă îndreaptă lumânările în sfeșnice, alta, numai în ciorapi de lână, așează preșurile și se închină la toate icoanele prin fața cărora trece. Aprind o lumânare, las niște bani în cutia milei și ies din nou în stradă.

Nu știu cum o fi arătat Corso înainte de război, dar acum mi se pare deprimant. Bătrâni coșcoviți, rezemați în bastoane, care, judecând după aerul conspirativ și privirile piezișe în stânga și în dreapta, pot jura că discută despre insurecție și apropierea trupelor românești, nemți — tot aroganți, tot țepeni dar ceva mai grăbiți —, tineri săracuț îmbrăcați. Fetele, cu paltoanele întoarse pe dos și ciorapi de bumbac, au în schimb pletele strălucitoare, bine periate, *de o sută de ori în fața ferestrei deschise*, sfătuiește Mariana, în lipsa șamponului franțuzesc, și bineînțeles, azvârlite pe o singură parte a obrazului, à la Alida Vali. Moda marțială — umeri pătrați, cordoane late și fuste scurte — lansată de Madeleine de Rauch, Lucien Lelong și Jacques Fath au adoptat-o doar fiicele îmbogățiților de război.

După cofetăria Kluger, în următorul imobil, la etajul întâi, se află cel mai elegant institut de frumusețe din oraș, *Jeanna*. Urc scările acoperite cu un covor roșu. Cineva a gătit varză, un copil nu vrea să-și pună pantofii cu limbă și zbiară de-ți sparge urechile.

Sun după semnalul convenit. De trei ori scurt, o dată lung. E litera V în morse. Victorie.

Mi se deschide aproape imediat. Miroase a camfor, unt de cacao, colonie. Slujnica mă conduce prin sala de așteptare, elegantă, cu tablouri bune așezate foarte jos, un ficus enorm și oglinzi venețiene. Draperiile sunt portocalii și nu întâmplător. Filtrează o lumină care rumenește și fletează fețele șifonate ale

clientelor. Părăsesc salonul încântate, convinse că Jeanna e o artistă incomparabilă. Mă primește în laboratorul propriu-zis, îmi dă un halat alb, îmi leagă părul și mă întinde pe canapeaua de piele. Nu-mi arde mie de mască și masaj, dar suntem obligate să luăm toate măsurile de precauție. O vizitez de obicei duminica, la o oră când nu-i prea solicitată.

— Avem un ceas la dispoziție, îmi spune. Ce s-a întâmplat?

E o femeie mărunță, zveltă, la vreo patruzeci și cinci de ani, ușor ofilită, cu obrazul îngust și trăsături fine. Manierele ei sobre și eleganța ar face deliciul mătușii Amalia. Înainte de război, Jeanna era profesoară de desen la liceul Domnița Ileana din București.

Îi povestesc pe îndelete tot ce s-a întâmplat din clipa când m-am trezit cu Roman Iuga și bătrânul Toma în odaia mea.

Mă ascultă atentă, cu buzele ținute, fără să comenteze. Între timp mâinile îi aleargă ușoare pe obrazul meu. Îi văd chipul în oglinda agățată deasupra canapelei, și-mi dau seama că e consternată. Când îi spun că i-am primit în casă, nu se mai stăpânește.

— Cum ai putut să comiți asemenea imprudență? Asta se cheamă iresponsabilitate!

— Dacă erai în locul meu procedai la fel. Mi-a fost peste putință să-i las acolo, în stradă. Mai ales copiii, uzi până la piele, îngroziți, cu Gestapoul pe urmele lor.

Schimbă din obișnuință flaconul de cremă. În fond e aceeași, dar de ochii toantelor o colorează diferit, roz, galben, bleu, ceea ce ridică substanțial prețul ședinței.

— Bineînțeles... Închide ochii, te rog. Bineînțeles, putem găsi totdeauna argumente de natură sentimentală pentru a ne scuza greșelile. Nu trebuie să-ți amintesc cât de dificilă a fost infiltrarea ta la Statul-Major.

Știu... E unul din renghiurile jucate nemților de colonelul Radian de la Biroul 2. Deși eram pe atunci aliați, nemții refuzau serviciile românilor, nici măcar slujnicele nu reușeau să capete un angajament. Radian mi-a făcut un dosar superb. La alcătuirea pieselor, a muncit un an. E un adevărat as! Ce nu cunoaște el în materie de contrainformații încapă într-un degetar.

— Sunt greșeli de neiertat, pentru o agentă cu experiență, continuă Jeanna. Când cineva izbutește așa cum ai izbutit tu, nu are voie să-și pericliteze situația.

— Așa e, în principiu.

— Atunci?

— Logica n-are nimic comun cu natura sentimentală, ca să te citez. Nu-s gardiancă într-un lagăr de exterminare.

— Ești singurul om pe care Centrul a izbutit să-l introducă în Comandament!

Nu-i adevărat, Radian mai are un agent la Statul-Major. Nu-l cunosc însă îl simt. Există acolo o mână care mă oblăduiește, mă scoate din încurcături, îmi netezește terenul. Toate, firește, din umbră...

Îmi reiau argumentele, îi demonstrez importanța hărții. Propunerea lor, deși utopică, mi se pare interesantă. Personal, aș putea spicui frânturi de informații, dar ziua și locul atacului, cu siguranță, nu le voi afla în timp util. Iar ofensiva nemților e iminentă. Chestiune de zile.

— Profesorul a găsit un truc care îl scutește de contactul direct cu paza.

— E un amator, Magda, nu-ți dai seama?!

— Adevărat. Dar tot atât de adevărat e că amatorii reușesc, uneori, în acțiuni la care nici măcar nu s-ar gândi un profesionist. Să fiu clară, nu pledez pentru ei, pur și simplu analizez.

— Ai analizat și riscul de a-ți pierde postul?

— În primul rând! "Trădarea armatelor române" — folosesc expresia de ultimă oră a ofițerilor germani — mi-a redus substanțial șansele de-a continua să lucrez la Statul-Major. Hartner mi-a vorbit despre o directivă pe care o așteaptă, constat deja anumite rezerve, invitația la onomastica generalului am primit-o în ultima clipă.

Degetele Jeannei s-au oprit.

— Mda, zice, colonelul Radian a intuit bine.

— La urma urmelor participarea mea e o jucărie. Roman Iuga mi-a explicat-o deslușit. Trebuie să-l rețin în biroul meu, cinci minute pe ofițerul de serviciu.

— Ce se întâmplă dacă planul eșuează și îi prind?

— Să sperăm că-și vor ține gura, spun încet.

— Să nu fim naivi, Magda! Au capotat în fața nemților ași din *Intelligence Service*. Nu susțin că protejării tăi s-ar dovedi lași, dar gândește-te numai! O fetiță de șaisprezece ani ținând piept Gestapoului! O fetiță, un puști de liceu și un escroc, ca să vorbesc doar de cei mai vulnerabili.

— Când mi-am oferit serviciile lui Radian, știam precis că nu mă angajez să comercializez ciorapi de contrabandă. Riscurile sunt inerente și le-am acceptat ca atare.

— La rubrica asta ai prevăzut și sinuciderea?

— În ultimă instanță.

A terminat tratamentul. Acum mă fardează artistic, în conformitate cu tradițiile casei. Mă ridic, îmi scot halatul.

— Miza e mare.

Jeanna oftează, ridică din umeri.

— Știu... Voi transmite propunerea ta.

— Când? Trebuie să le dau răspunsul până diseară.

— Voi face tot ce pot. Dă-mi datele lor.

Mare lucru n-am de spus. Pe măsură ce vorbesc, îmi dau seama de "pitorescul" grupului, sentimentul de aventură începe să pună stăpânire pe mine. Dar la urma urmei, ce naiba fac de patru ani? Puericultură? Cresc viermi de mătase?

Jeanna mă ascultă atentă, bineînțeles nu notează nimic. N-am pomenit bine numele spărgătorului că o văd tresărind.

— E și Chat Noir în combinație?

— Cunoști individul?

— Cine nu-l cunoaște?! Îmi pare sincer rău de bărbatul tău. Nici o femeie nu i-a rezistat lui Gri-Gri, iar în excepții nu cred.

Îmi simt dintr-o dată inima. Întreb încet, mâinile mi s-au răcit de emoție:

— Ce face? De șase luni n-am primit un singur rând.

— Chestia asta n-ai calculat-o când ai intrat în serviciul colonelului Radian? Presupun că e bine, sănătos. A! Să nu uit, ți-a trimis un... nu știu cum să-l numesc... mă rog să zicem o atenție.

Articulez greu, cu sufletul pe buze:

— O frunză?

— Da.

— O frunză de platan?

Mi-o dă contrariată. Fac eforturi să-mi ascund tulburarea. Nu-i spun semnificația. N-ar înțelege, sau poate ar râde. Dulcegării a *la Bibliothèque de ma fille*. Poate că așa și e. Dar nu i-aș suporta sarcasmele.

... Sunt din nou elevă la *Regina Maria* și-mi privesc pe furiș ceasul, în timp ce *Marathon*, profesorul de latină, face spume la gură scandând din Virgiliu. În sfârșit a sunat de ieșire. Alerg pe scări ca o smintită, îmbrâncesc fetele mai mici, ies repede în stradă. La colț e un chioșc de reviste ținut de un ciung, invalid de război din 1916. Ridic numerele vechi, bag mâna dedesubt. Da, frunza de platan e acolo... Asta înseamnă... Plec sărind într-un picior. Înseamnă că mă iubește! Mă iubește! Mă iubește! Alexandru mă iubește!

Slujnica își vâra nasul în crăpătura ușii.

— A venit doamna Schultze.

— O primesc imediat, spune Jeanna.

Aștept să plece fata ca s-o întreb:

— Cum aflu dacă Centrul e de acord? N-aș vrea să mai trec pe aici.

De telefon nici nu pomenesc. Toată lumea știe că un serviciu permanent de ascultare german interceptează convorbirile.

— Du-te și fă-ți vizitele. La întoarcere, treci prin fața salonului. Am o ciclamă în fereastră. Dacă o vezi, înseamnă că poți să te angajezi. În caz contrar, respinge propunerea lor, fără nici un fel de discuție.

*

Hildegarde, secretara colonelului Leidl, e o Fräulein insipidă, cu cozi groase de un blond cenușiu, împletite cunună în jurul capului, trăsături informe lipsite de vigoare și o privire verzuie, nehotărâtă. Nimic nu-i face mai multă plăcere decât să-i spui că seamănă cu actrița Manja Behrens, amanta lui Martin Borman. Și-ar vopsi părul în negru, dar nu are suficientă îndrăzneală pentru asta.

Hildegarde se dă în vânt după istorioare picante, adesea triviale, savurează subtilități de alcov, are un teanc de fotografii pornografice în culori, dar nici o amintire sentimentală. Nu ne-a mărturisit-o firește, însă e suficient să-i vezi privirea flămândă, ori de câte ori se uită la un bărbat, obrazul plin de coșuri, cearcănele. Face parte din nefericitele care își închipuie, din senin, că toți bărbații se îndrăgostesc de ele.

Ca să ajungă la convingerea asta, nu are nevoie de probe zdrobitoare și nici măcar mai modeste. Îi ajung o privire întâmplătoare, o glumă, o strângere de mână, un cuvânt amabil. Mi-aduc aminte ce caz a făcut de scrisoarea unui căpitan de artilerie, sosit de pe front, prieten cu un văr de-al ei care îi solicita o intervenție pe lângă colonelul Leidl. Individul avusese nefericita inspirație să semneze "al dumneavoastră, Helmuth Wegener".

— "Al dumneavoastră..." înțelegi, Magdalena, îmi amintea cu fiecare prilej, topită de fericire. Asta n-o spui oricui...

Era zăpăcită de emoție și începuse să se intereseze discret de o pereche de verighete ieftine și frumoase.

Mai interesantă e Katarina, stenodactilografa. Are un profil nostim, e energică și în general gândește mai mult decât lasă să se vadă.

Întâlnirile astea sunt un calvar. Le suport însă pentru informațiile care se pot culege chiar din discuțiile cele mai inofensive.

Hildegarde locuiește pe strada Rozelor, aproape de Corso. Odaia strălucește de curățenie. Pereții sunt plini de fotografiile Manjei și poze dulcele, dezlipite de pe cutiile de bomboane: buchete de flori, pisicuțe cu panglici înfoiate, prunci zâmbăreți și durdulii "o scumpete, îți vine să-l mănânci!", cățeluși. Ne tratează cu fursecuri cu magiun și un sirop economic, oribil, care miroase a brad.

Mă primește ca de obicei, cu exclamații exagerate, se uită la mine din toate părțile și e încântată, în ciuda complimentelor, că nu mă găsește pe gustul ei. Sunt prea vopsită, prea lungă și slabă, hainele nu se văd. Mult cenușiu, mult negru, o nuanță de verde la eșarfă și centură.

În schimb, eu îi admir rochia nouă și asta-i face plăcere. E o monstruoasă galben muștar cu tunică ciclamen și franjuri.

— O toaletă indiană, îmi explică.

Procedează bine, căci altminteri n-aș fi ghicit niciodată.

— A indienilor irokezi, nu?

— Ai ochi!

Am tact. Katarina ne privește zâmbind. Încerc să respir atmosfera. M-am obișnuit încă de acasă — când spun acasă, mă gândesc întotdeauna la mătușile mele — să sesizez într-o fracțiune de secundă dacă ceva nu merge, privind chiar o odaie goală. Din pricina veșnicelor neînțelegeri dintre părinții mei — bineînțeles Amalia și Elvira, ca surori ale tatei, îi țineau agresiv partea — starea de spirit din familie era încordată. Deși nu se vorbea niciodată în fața "copilului", îmi era de ajuns să mă uit la buzele mătușii Amalia, ca să înțeleg că unul sau altul făcuse vreo boacăna. Boacănele sufereau de monotonie, erau totdeauna aceleași: tata "ruina" familia, mama "ne compromitea".

Am impresia că ceva, totuși, nu e în regulă. Sorbim siropul, fumăm țigări, mușcăm din prăjituri. Hildegarde are grijă să lase o bucățică în farfurie. Așa procedează și la dineurile oficiale. "E distins", decretează o revistă berlineză pentru tinere domnișoare. După ce pleacă musafirii, evident, poți fi mai puțin distins. Demonstrațiile de eleganță merg mână în mână cu preceptele de economie.

— Ce dracu' l-a apucat pe Hartner să plece tocmai acum? mă întreabă Katarina.

— S-a dus să-și vadă logodnica, spun atentă să nu scutur scrumul pe rochie.

— Sper că n-ai făcut scandal, intervine Hildegarde.

— Pentru ce?

— Nu fă pe mironosița, Magdalena, n-ai să mă convingi că nu trăiești cu Rudolf.

Ah! povestea asta idioată! Mă răsucesc iritată.

— Știi ceva, hai s-o lăsăm moartă! E inutil să mai discutăm.

— Nu înțeleg de ce te superi. Crezi că vreau să te jignesc? Dimpotrivă. Nu-i cinstit cu patria lui, bărbatul viguros care zămislește copii unei singure femei.

— Unde dracu' ai mai citit și aiureala asta? întreabă Katarina. Hildegarde surâde aducerii aminte.

— În concediu am cunoscut-o pe Gerda Buch. Cred că nu exagerez dacă afirm că ne-am împrietenit. Ce om extraordinar!

— Nevasta lui Borman? Întreb.

— Exact. Ea l-a împins pe Martin în brațele prietenei ei, Manja. Mi-a mărturisit-o cu toată sinceritatea și cred că are toate motivele să se simtă mândră de ea.

Katarina cască plictisită.

— Mai dă-o dracului! Prea e cretină povestea.

— Cum poți să vorbești așa? Întreabă sufocată Hildegarde. Gestul ei e istoric.

— Ce să spun...

— După al nouălea copil, Gerda și-a dat seama că pântecele i-a secăt.

— Era și timpul.

N-o iartă. Hildegarde se montează.

— Nu era o crimă să-l împiedice pe Martin, un bărbat în toată puterea cuvântului, să procreeze în continuare?

— Mai ales dacă poate să transmită progeniturilor câte ceva din geniul și inima lui bună.

Katarina riscă enorm de dragul replicii. Cealaltă n-o ascultă.

— De ce în definitiv, soții noștri n-ar contracta căsătorii duble, dacă scopul final este propășirea celui de-al treilea Reich?

— Să-mi povestești chestia asta după ce te măriți. Ei drăcia dracului!

Hildegarde s-a învinețit, o privește otrăvită. Încerc inutil să schimb subiectul. Nu se lasă până nu-și deșartă sacul. Ne vorbește despre medalia primită de Gerda de la Hitler pentru educația antireligioasă administrată copiilor, de patriotismul actriței care a cedat în cele din urmă curții agresive a lui Borman, apoi revine la Rudolf.

— Ai fost o proastă, Magdalena! Să stai doi ani cu un bărbat în casă, singură, și să nu pui gheara pe el! În două săptămâni eu ți-l învârtam în jurul degetului cel mic.

— Poate că n-o interesa să-l învârtă, declară Katarina cu indiferență. Uite așa, de-a dracului!

Expresia din ochii Hildegardei e fără dubii: "S-o creadă alții..." Mă întrebă curioasă:

— Ce cadou i-a dus?

Habar n-am, mă și îndoiesc că și-ar fi bătut capul cu un dar. Inventez:

— Șase perechi de ciorapi și o vulpe argintie.

Hildegarde bate din palme.

— Ah, ce norocoasă! Știți că iar se poartă vulpile argintii, câte două, mai ales la taioarele de iarnă?

— Unde dracu' se poartă? întrebă Katarina. Cine își permite azi să cumpere două animale din alea?

Știu unde a văzut Hildegarde vulpile. *Völkischer Beobachter* a publicat fotografiile de la dejunul dat de Pétain, în cinstea noului atașat militar german pe lângă guvernul de la Vichy.

Hildegarde spune bosumflată:

— Sunt unii care au păstrat.

— Tu ai păstrat?

Aluziile la originea modestă o crispează întotdeauna pe Hildegarde. E fiica unui poștaș din Bremen, care, probabil, n-a mâncat portocale până la sosirea ei în România. Sunt cinci fete acasă și un singur băiat, mobilizat vara trecută, imediat după ce a împlinit cincisprezece ani. Greu de crezut că a auzit măcar de vulpi argintii, în bucătărioara lor din Bremen, unde se gătea de trei ori pe săptămână chifteluțe de cartofi.

N-o înțeleg însă pe Katarina. Hildegarde o plictisește. De ce o mai frecventează? Mă uit la fața ei energică, de femeie capabilă. Aș da mult să știu ce gândește. Nu face niciodată pronosticuri în legătură cu războiul. Când însă Hildegarde o ia razna, repetând mecanic sloganele propagandei naziste "eră nouă", "o lume asanată", "superioritatea consacrată a rasei ariene", mi se pare că deslușesc un licăr sardonice în ochii Katarinei. De cele mai multe ori însă, își pleacă privirea. Decență? Defetism?

Hildegarde e proastă, dar îndeajuns de intuitivă ca să-și dea seama că dactilografa n-o agreează. Încearcă totuși o dependență curioasă. O simte mai puternică, mai inteligentă și instinctiv se lipește de ea.

Încerc să depășesc momentul și vorbesc de ultimele filme. Despre Marlene Dietrich, încurcată acum cu Gabin la New York, nu pomenesc. Nu-l are pe Hitler la stomac și din pricina asta a emigrat. În concluzie "o trădătoare".

"Trădarea" românilor însă nu poate fi evitată. Hildegarde face zeci de aluzii la originea mea, se încăpățânează să afle cum văd lucrurile.

Ridic din umeri.

— Politica, spunea nu demult Goebbels, e singura pană pe care și-o pot înfige doar bărbații la pălăriile lor.

Habar n-am dacă afirmația aparține demnitarului nazist, dar reușesc să-i închid gura. Nu comentează niciodată dictoanele Berlinului, nici măcar atunci când cretinismul atinge dimensiuni de monument. Tace o vreme derutată, apoi mă întreabă:

— Ce îmbraci mâine?

— Ce e mâine?

— Aniversarea generalului Hoffmann. Se organizează ceva grandios. Sunt informată că te-a invitat și pe tine.

Katarina surâde.

— M-aș fi mirat să nu se organizeze ceva. E un bun moment pentru armatele germane. Pe front lucrurile merg excelent, victoria este iminentă.

Nu-i un secret pentru noi de ce Hoffmann a decis să-și sărbătorească ziua de naștere tocmai acum, când situația s-a agravat prin ruperea României de Axă. Festinul se vrea o demonstrație de siguranță care nu mai convinge pe nimeni.

Hildegarde n-a sesizat ironia dactilografei, comentează înfierbântată:

— Se fac pregătiri extraordinare. Căpitanul Scharf se ocupă personal. E un specialist de mână întâi.

Scotocește în dulap și ne arată o rochie protejată de foiță subțire prinsă cu ace.

E un rasol roz, cu volane și aripioare în stilul ei. Îi spun că-s verde de invidie. Katarina opinează că la asemenea ținută s-ar potrivi de minune ghete de parașutist. O spune cu atâta seriozitate încât cealaltă nu știe cum s-o interpreteze.

Destul de afectată — o simt din privire și o anume crispăre a degetelor — Katarina pomenește despre incidentul petrecut azi-dimineață la vila inginerului Andronache.

— Locuiești în cartier, îmi spune Hildegarde și în glas îi disting o nuanță de reproș.

— Da, peste drum.

— E ciudat că atâta vreme n-ai sesizat nici o mișcare suspectă. Partizanul ăsta se ascundea în podul vilei de două luni.

Râd urât. Un răs pe care Alexandru îl detestă.

— Mi se pare că asta era treaba Gestapoului și a poliției. Nici ei n-au fost mai abili.

Katarina intervine cu brutalitate:

— Nu fă pe proasta, Hilde! Ții minte cum ne-a păcălit pe toți spionul ăla rus, care se dădea drept electrician?... Ce dracu'! Ba, dacă nu mă înșel, îi făceai ochi dulci. Te amețise minunata lui cruce de fier și mușchii de Siegfried.

Lui Hildegarde nu-i convine intervenția. Se uită la ea cu aerul că ar trăda cine știe ce secrete de serviciu.

— Nu se mai termină o dată cu bandiții ăștia! exclamă cu un oftat. De ce nu vor să înțeleagă?

— Ce? se interesează Katarina.

— Că aceasta este noua ordine.

Urmează un șir de sloganuri dezgustătoare pe care le aud de patru ani, Katarina cine știe de când... Hildegarde se sufocă enumerând acțiunile rezistenței din ultimele săptămâni. Sabotaje la uzinele *Transilvania* și fabrica *Vlădescu*, distrugerea unor poduri și a unor importante noduri de cale ferată, asasinarea colonelului SS Rosenberg.

O ascult cu o satisfacție bine camuflată și de astă dată regret că se satură prea repede. Dispare din nou în bucătărie, ca să ne prepare două cești cu odiosul ersatz.

Katarina profită de ocazie.

— În definitiv, oamenii au dreptul să trăiască cum poftesc. Noua ordine! N-o vor și bine fac!

E o provocare? Nu-mi dau seama. Ridic ochii abia când îmi închipui că o pot privi ca o tâmpită.

— În general, nu mă gândesc la lucrurile astea. Sunt prea complicate pentru mine.

Surâde ambiguu.

Hildegarde se ține scai de noi până sorbim ultima picătură din fiertura cafenie.

*

Ne despărțim cu sărutări lipicioase. Katarina mă însoțește câțiva pași pe Corso. Conform tradiției, bârfim gazda.

— E totuși o fată cumsecade, spun.

— A, da, cam tâmpită. Ce faci, vii mâine?

— Bineînțeles. Nu ne prisosesc distracțiile.

— Vrei să vezi ce efect produce conopida lui Hildegarde? Apropo, știi că-și coase singură și sutienele?

— Bănuiam.

— Noroc că bărbații nu se dau peste cap s-o surprindă îmbrăcată sumar... Eu cred că n-am să vin, adăugă, și mă privește lung sau doar am impresia. Mai vorbim noi...

Își ia la revedere și traversează strada.

Îmi pierd un ceas vizitând expoziția de fotografii "Adolf Hitler", o prezentare extrem de diversificată a aspectelor pe care le poate lua schizofrenia. Gândul că în orice clipă pot împărtăși soarta colaboratorilor guvernului horthyst e dominat acum de altul, mai intens. Ce vor hotărî șefii mei?

*

Mă plimb pe malul lacului în așteptarea serii și mă gândesc la șefii mei.

Ca să fiu încredințată că mă iubește, Alexandru trebuia să lase în fiecare dimineață o frunză de platan la chioșcul ciungului, din colț. Într-o miercuri, n-

am găsit-o. Noaptea am umplut trei perne de lacrimi, iar a doua zi, am dat teza la latină goală...

În '38, toată lumea, chiar și mătușile mele, vorbeau numai despre război, despre intrarea italienilor în Abisinia, despre intențiile agresive ale nemților. *Spionita* era în floare, oamenii începuseră să-și spioneze vecinii, originalii, care până atunci făcuseră succesul saloanelor, erau priviți pieziș și evitați, denunțurile curgeau gărlă.

— Ne urmărește un tip, Magda, mi-a spus Alexandru într-o după-amiază, strângându-mi ușor brațul. E același de ieri și de alaltăieri, pot să jur.

Mi s-au tăiat picioarele și m-am gândit imediat că Amalia pusese pe urmele mele un detectiv particular. Simulasem acasă o pasiune bruscă pentru pian și solicitasem lecții zilnice. În realitate, mă duceam o singură dată pe săptămână, mizând pe indiferența profesoarei, domnișoara Elsa.

Pe Amalia o enervau exercițiile mele — în materie de muzică se oprise la Strauss și Căderea Griviței —, dar tăcea, fiind convinsă că orice ocupație, chiar zdrăngăneala la țambal e mai bună decât zgâitul la nori, visând Rudolphi Valentino, Cooperi, Bulăndrești și alți crai.

— Nu te speria, iubito... Lămurim noi problema.

Am lămurit-o într-unul din cabinetele Biroului 2. Fără să bănuim, îi pusese pe frigare. O frunză de platan strecurată zilnic pe tejgheaua unui chioșc de ziare, de către un ofițer de aviație, alarmase serviciul de contrainformații.

Alexandru a încercat să explice situația, menajându-mă din răspuțeri. Colonelul Radian a început să râdă.

— E un joc, va să zică...

— Un joc frumos, domnule colonel.

— Hm, iese din cadrul obișnuit, în orice caz. Unii i-ar spune neserios, dar când cineva arată ca dumneavoastră îi stă bine. Te felicit, căpitane, pentru grația și drăgălășenia logodnicei dumitale, respectele mele domnișoară...

Așa l-am cunoscut pe colonelul Radian, actualul meu șef.

Mă mai despart câțiva pași de salonul Jeannei. Încerc să mă stăpânesc și ridic ochii doar în ultima clipă. Ciclama e în fereastră.

CAPITOLUL VII

Ora zece și jumătate. Irinei i se lipesc ochii de somn dar se străduiește din răputeri să nu adoarmă. Probabil maică-sa o vâra de la nouă în pat și stinge lumina fără discuții. Încă nu-mi dau seama ce se petrece cu copiii ăștia. Nici unul nu pomenește de părinți, nu par să aibă de dat vreo socoteală cuiva.

M-am gândit că ar putea fi orfani, dar sunt prea liniștiți, prea surâzători, n-am sesizat o singură clipă în ochii lor privirea aceea aburită de amintiri triste și duioase. Irina clipește des, își freacă pleoapele. Mă înduioșează puritatea ei, admirația cu care se uită la mine. Îmi studiază cu lăcomie fiecare pas, fiecare mișcare.

Alarma izbucnește pe neașteptate. Sirena se năpustește cu furie asupra orașului, îl zgâlțâie, se zvârcolește animal rănit. Moș Toma se repede la fereastră, coboară transperantele de camuflaj, trage draperiile.

Auzim în curând mârâitul monoton al bombardierelor Aviației Regale Britanice. Și-au instalat bazele militare în Italia. Când survolează Adriatica, radarele germane, instalate pe teritoriul iugoslav, dau alarma. Două explozii ne avertizează că englezii au început, ceea ce numesc ei, balul.

În ultimii doi ani, RAF-ul i-a plătit lui Hitler cu vârf și îndesat distrugerea sistematică a Londrei, orașul Coventry ras de pe fața pământului. Hamburgul a devenit curând un morman de ruine, cincizeci de mii de oameni au murit într-o singură săptămână. Datorită incendiilor, în unele cartiere temperatura solului a atins 1100 de grade. Un infern!

Buzele lui Roman Iuga s-au strâns într-o cicatrice crudă. Pumnii încleștați, nările dilatate îi trădează încordarea. Își mărturisește gândul cu un glas mocnit:

— Dacă nimeresc Comandamentul, s-a dus dracului totul! Se gândește desigur la harta din seif. Oamenii de mare curaj n-au imaginație, am auzit-o

mereu. Sau nutresc un optimism nejustificat în ceea ce privește propria lor soartă. Ca să-ți pese de hartă, trebuie să fii convins că vei supraviețui. Completează:

— E caraghios! Acum o lună m-aș fi îmbătat dacă sărea Statul-Major în aer.

Pe Gri-Gri îl deranjează o unghie. Scoate o pilă și începe să și-o ajusteze liniștit, cu abilitate de manichiuristă.

— Blestemul rugii împlinite, observă, apoi se răsuțește spre Lepăduș. Țsta-i un aforism din Shakespeare, iar Shakespeare e un scriitor englez, cel puțin așa pretindeau dascălii, pe vremea mea în liceu.

— Cu ce prilej ai trecut pe acolo? Întreb încercând să localizez exploziile. Din câte știu eu, școlarii își țin pușculițele acasă.

— M-a pasionat procesul de învățământ.

— Nu s-ar zice.

— Urmăream cu fervoare ce valori poate atinge inutilul. Râde: Fii cuminte, milady, pășești pe un teren minat.

Irina, palidă, îl privește cu gura căscată. Traian uită o clipă de bombardament, se sufocă fiindcă n-a găsit replica ucigătoare.

O bombă explodează aproape, zgâlțâie geamurile cu violență. Lumina ezită apoi se stinge.

— Uzina electrică, spune moș Toma.

Mă ridic și încep să bâjbâi prin odaie. Rudolf ține mereu o lumânare pregătită lângă radio. Gri-Gri scapără bricheta și m-ajută s-o găsesc. Tot el o aprinde, fiindcă îmi tremură mâna. Fredonează bine dispus o melodie care făcea acum câțiva ani deliciul grădinilor de vară bucureștene: *Am foc adus de Prometeu / Nu vrei să vii la pieptul meu? / Nu pot să-mi dau seama / Întrebați pe mama...*

— Nu vă e frică niciodată?

Sunt primele cuvinte pe care i le adresează Irina. De fapt, i-au scăpat. Nimic nu-l putea răni mai adânc pe Traian. Gri-Gri surâse cu blândețe.

— Mi-e frică mereu.

Mai adaugă ceva, dar altă explozie îi acoperă glasul. Așteptăm încremeniți. Bombele cad atât de aproape încât ai impresia că însemnează punctele cardinale ale vilei, așa cum procedează aruncătorii de cuțite la circ.

— Ar fi culmea! Culmea! scrâșnește profesorul. Dacă mâine nu se restabilește rețeaua electrică, trebuie să renunțăm.

— Clădirea Comandamentului are un generator de curent al ei, îl aud pe moș Toma. Nu-i mare scofală, dar la o adică, face față.

— De unde știi? Întreb.

— Am lucrat înainte de război acolo. Mecanic...

— Dacă observați, domnilor, intervine Chat Noir, reprezentăm toate categoriile sociale: clasa uvrieră, intelectualii, clasa parazită, tineretul studios și starurile. Se uită lung la mine: Roagă-te lui Dumnezeu, domnișoară Magda, să fi distrus complet uzina electrică. La flacăra lumânărilor ești dumnezeiesc de frumoasă.

Bătrânul ridică mâna și rămâne cu ea în aer. Ciulim urechile. Da, a auzit bine. Englezii pleacă. În clipa următoare sirena anunță încetarea alarmei.

Traian respiră adânc. Sesizează însă privirea ironică a spărgătorului și își raționalizează expirația. Ca să deruteze, se preface cuprins de un acces de tuse.

Pun mâna pe telefon și formez numărul Comandamentului. Totul e în regulă, în sfârșit, aproape în regulă. A fost puțin deteriorată aripa laterală, unde locuiau pe vremuri slugile. Stricăciunile nu-s mari. Ofițerul de serviciu îmi mulțumește pentru gentilețe, e mișcat de interesul meu atât de prompt.

Bătrânul și Iuga respiră ușurați.

Profesorul se așează lângă spărgător și scoate o țigară. Freacă tutunul între degete și-l miroase. E bine dispus, i s-a ridicat o piatră de pe inimă.

— Destul de neplăcut, nu? surâde Chat Noir. Mi-aș da o jumătate de viață pentru o plimbare cu birja, la șosea, și un chef la *Flora*.

Profesorul râde.

— Cred. Și cealaltă jumătate?

— Să-i pun lui Hitler o grenadă sub fund.

— Curios, inițial n-aș fi zis că te preocupă politica.

— Mă indispuine imbecilitatea, iar caporalul bate toate recordurile.
— Cred că altceva se întâmplă cu dumneata, spune profesorul. Ți-ai făcut un gen, plimbi o indiferență și o neseriozitate care nu-s ale dumitale.

Chat Noir ridică din umeri.

— Hai s-o lăsăm moartă! Ce-ai pățit la picior?

— Un accident. Faci alpinism?

— E una din puținele idei bizare care nu mi-a trecut prin minte. Mi se pare fenomenal să te cațeri două mii de metri numai ca să te alegi cu un picior fracturat, când poți obține același rezultat, făcând o vizită unei cucoane măritate, care locuiește la etajul doi, iar soțul inocent obișnuiește să sosească inopinat.

— Opt mii opt sute patruzeci și opt de metri, îl corectează Iuga zâmbind.
Chat Noir îl măsoară dintr-o parte.

— Unde ai găsit chestia asta?

— Pe *Chomolungma*, în limbaj autohton — *Zeița mamă a Pământului*.

— Nu cunosc persoana.

— Te asigur că da. Începe să-i explice înfierbântat, desenând cu degetul linii invizibile pe perete. Aici e Pamirul, denumit și *Acoperișul Lumii*. Anticii îl considerau, și pe bună dreptate, cel mai înalt drum terestru care făcea legătura între China, Asia Mică și Mesopotamia. Lanțurile de munți izvorâte din podiș au cele mai înalte vârfuri din lume. Șase, șapte și opt mii de metri. Și-au rupt mulți gâtul încercând să le cucerească. Trei vârfuri mai cu seamă fascinează, prin invulnerabilitate. *Nanga Parbat* sau *Muntele golaș*, în vestul Himalaiei, *Ciogori* sau *Muntele mare* și în sfârșit, *Chomolungma* denumit de europeni, *Everestul*.

— A, spune așa, domnule! Numele mi-e familiar, cunosc un birt în Neapole... Și?

— Am încercat să-l escaladez în '37, împreună cu doi neozeelandezi.

— Presupun că nu ți-a fost ușor să-i găsești, observă Gri-Gri.

— Există, estimat aproximativ, peste un milion de oameni pe mapamond, care nu-și doresc decât să învingă Everestul.

— Și alte câteva milioane se cred Alexandru Macedon...

Profesorul își întoarce fața spre lumină. Radiază.

— Habar n-ai ce senzație încerci cu fiecare metru cucerit! Muntele se apără, se frânge brusc, înalță în fața ta perete de stâncă șlefuită pahar, întinde capcane la orice pas. Are aliați credincioși. Zăpada înșelătoare, ploaia, vântul sălbatic. La șase mii de metri, rezistă numai fluturii cramponați de fisuri, la șase mii opt sute, doar păianjenii de stâncă. Viscolește, și tu urci, țâșnesc șuvoaie gata să te măture, și tu le înfrânghi, se desface colțul de stâncă pe care ai pus piciorul, și tu te agăți de altul, blestemând bătrâna zeiță. Încă zece metri câștigați. Te simți puternic și mic în același timp, singur în fața lui Dumnezeu, trăiești o stare continuă de beatitudine.

Gri-Gri își strâmbă sceptic buzele.

— Ca să fiu sincer, mon cher, prefer să mă îmbăt la Continental. Am făcut odată o excursie la iarbă verde, cunoști partitura — coșulețe cu mâncare, plase de prins fluturi, și o fată care cântă penibil la acordeon — și m-am simțit extrem de ostenit... Cam de la ce înălțime ai picat?

Iuga râde, își destinde umerii.

— Mai aveam două mii de metri. Numai două mii, îți dai seama?

— Oricum, drumul până la parter a fost mai scurt... După cum te cunosc, îmi închipui că ai de gând s-o iei de la capăt.

— Bineînțeles! Aș fi făcut-o imediat, dar a trebuit să stau doi ani într-un sanatoriu. Pe urmă a izbucnit războiul, m-au reformat și am naufragiat în învățământ. După victorie însă, poți fi sigur, mă vei întâlni în primul avion via Bombay.

— Mda, mormăie pe gânduri Chat Noir. Nu dau sugestii. Am riscat o singură dată cu un coleg de liceu care ținea morțiș să-mi afle părerea, am riscat deci sfătuindu-l să se însoare. Zece ani a vânturat lumea în căutarea mea, cu o pușcă de vânătoare în mână... Altceva vreau să-ți spun. Cunosc un tip, un bărbat al dracului de pesimist. Are o vorbă: artificierii și alpiniștii nu greșesc decât o singură dată.

— Ai în fața dumitale dovada că s-a înșelat, râde Iuga. Ascultă! Nu-mi pasă dacă-mi rup gâtul. Cel puțin scap de blestemul vocației ratate. Ieri ai făcut o remarcă: "Hm, dascăl. N-aș fi zis niciodată. Îmi închipui că ceea ce faci acum ți se potrivește mult mai bine".

— Ai memorie! Se întâmplă uneori să-mi iasă porumbelul, surâde Gri-Gri. Nu trebuie să mă iei în serios.

Profesorul scutură hotărât capul.

— Dumneata cunoști oamenii.

— Lumea bună a penitenciarelor, cel mult.

— Nu-mi dau seama ce e la mijloc, experiență, intuiție ieșită din comun, în general pentru mine rămâi o enigmă, dar un lucru e cert. Puțini se pot lăuda cu perspicacitatea dumitale. Iar cu mine ai nimerit din plin. Detest învățământul, catalogul, extemporalele, intrigile de cancelarie. Dacă-ți place, e una din profesiunile cele mai nobile. În caz contrar, o calamitate.

Chat Noir îl cercetează amuzat.

— Elevul dumitale, Lepăduș, e numai ochi și urechi. Crezi că-i pedagogic?

— Pentru elevul meu Lepăduș, esențial e să păstreze o bună amintire despre profesorul lui de geografie. Dacă am vreun merit, e că m-am străduit să le fac orele agreabile. În fond, ei n-au nici o vină.

Traian se preface că nu aude. Gri-Gri se răsucește spre Iuga:

— Nu înțeleg un lucru! Ce a fost în mintea dumitale când te-ai înscris la geografie? Îți închipuiai că ăia te învață cum se vânează crocodili? Sau cum să te cațări pe Mont-Blanc? Sau te gândeai că fără diplomă nu-ți poți frânge ciolanele?

— Dorința tatei, oftează profesorul. Toată viața l-au obsedat avantajele învățământului. Mi le servea ca pe un crez, dimineața, la prânz și seara: leafă sigură, răspundere mică, timp liber, trei-patru luni de vacanță pe an, meserie nobilă, pensie etcetera. Încep să cred că vocația ratată e un destin în familie.

— Adică?

— Tata a fost la rândul lui unul din blestemații care, vreme de patruzeci de ani, s-a dus la slujbă cu sentimentul că merge la ghilotină. Era medic. Cea mai fericită zi din viața lui a fost când a ieșit la pensie.

Chat Noir îl cercetează atent. E nedumerit, ca și mine de altfel. Nu mi-l închipuiam pe Iuga atât de comunicativ, îl consideram prototipul clasic al individului ursuz, căruia trebuie să-i smulgi cuvintele cu cleștele.

Râd. Profesorul observă.

— Te-am dezamăgit, domnișoară.

— Dimpotrivă. Încep să te văd ieșind cu o fată sâmbătă la cinema...

— Ți se pare esențial?

— Simptomatic. Respinge canoanele unei existențe încorsetate de principii rigide. Nu te supăra...

— N-am de ce.

— Chestia cu fecioara și filmul de sâmbătă, intervine spărgătorul, sună a aluzie. Pretindeai că mă pricep la oameni așa că acordă-mi credit. Lumea subțire se dă în vânt după matineul de sâmbătă, la cinematograful *Marconi*, având un cornet de semințe în poșetă și perspectiva unei beri la *Leul și cârnatul*.

— Nu mai e nimic de făcut cu dumneata! spun.

— Depinde în ce sens.

— Ești incurabil.

— Depinde de cură... Dacă am să continui să mă scald în apele ochilor dumitale, de pildă, ajung în ceata mucenicilor fără de prihană. Oricum, n-am nici o șansă... Scuză-mă, profesore, spuneai că și tăticul dumitale a bătut cărări greșite.

Iuga surâde aducerii aminte.

— A fost unul din puținii medici din Roman fără clientelă. Nu-l interesa, nu-i păsa. Toată ziua avea ceva de dres prin curte. Îl căuta câte un pacient și-l găsea pe acoperiș, la prisacă, în livadă, la cotețul porcului, oriunde numai în cabinet nu. Închipuie-ți stupoarea cucoanelor din Roman — era moda damelor voalate și a muștelor pe obraz — când dădeau ochi cu un uriaș murdar de pământ, cu mâini de salahor. Nici măcar nu se lăsau consultate și o luau la goană.

— În fond, ce-ar fi avut poftă să facă?

Roman Iuga ridică din umeri.

— Nu știu. Cred că i-ar fi stat mai bine pădurar sau vânător. Sau poate că nu trebuia să plece de la țară. Nu l-am văzut în viața lui cu o carte în mână, citea doar discursurile lui Iorga în parlament. A fost o singură dată la cinema *Brand*. De fapt am fost împreună: *Mâna de fier cu bandiți în mănuși albe, colosal film criminal*. Jucau Francesca Bertini și Lida Gorelli. N-a repetat niciodată experiența asta.

— Trăiește? Întreabă Chat Noir.

— Nu, a căzut de pe casă... Repara coșul.

— Înțeleg, surâde escrocul. E cu totul altceva să cazi de pe Everest.

Surâde și Roman Iuga. Își dezmoște oasele și se ridică.

— Te-a obsedat vreodată ceva în viață? Mă gândesc la o obsesie adevărată. Vis și coșmar! Bucurie și teroare! Patimă, nerăbdare și teamă! Nerăbdare că nu poți ajunge destul de repede! Bucurie sălbatică că înfrunți zeii, teroarea că nu se vor lăsa înfrânți! Visul piscului trufaș, coșmarul prăpastiei... Ai să mă crezi nebun, Trestian! O iubesc pe zeița asta mamă ca pe o femeie!

— Hm, face Gri-Gri, destul de incomod s-o ții în brațe.

Profesorul nu-l aude. E transfigurat, ne-a transmis și nouă emoția. Chiar și lui Chat Noir care încearcă să râdă ca să nu se vadă că e tulburat.

Moș Toma mucărește lumânarea tacticos, cu gesturi măsurate. Acordă oricărei operațiuni, indiferent de ce natură, o anumită liniște concentrată care ține de ființa lui. Roman Iuga a desfășurat pe masă planul comandamentului și a împrejurimilor, desenat stângaci pe hârtie de ambalaj.

Bătrânul surâde jenat, înțeleg că-i opera lui și nu mă pot împiedica să mă întreb câte ceasuri i-au trebuit să întocmească schița.

Copiii s-au ghemuit lângă mine. Irina mă fură cu coada ochiului, încearcă să-mi imite poziția picioarelor, o anumită mișcare a gâtului care mi-e caracteristică. Îmi amintesc cu o undă de duioșie anii când toate fetele eram îndrăgostite de domnișoara Cecilia Ștefănescu, profesoara de igienă. Îi copiam bluzele, coafura, îi imitam surâsul, gesturile cele mai mărunte. Știam că e logodită, dar cum nimeni n-o văzuse cu "tipul", se făceau tot felul de supoziții oscilând între Tyrone Power și Clark Gable. Într-o zi, a venit s-o ia de la școală. Un individ chel, cu pânțece prominent și gușă... Am plâns toată clasa...

Asta se întâmpla prin 1937-38, anii de vârf ai romantismului bucureștean, puțin desuet, prăfuit, dar fermecător, când vedetele erau adorate până la venerație, când orice fată sau cucoană tânără își avea idolul ei. Idolul nostru era Ionel Teodoreanu. Pledoariile maestrului se anunțau în presă cu o săptămână înainte, iar în ziua procesului Tribunalul vuia de lume. Vitrinele

librăriilor unde "Metaforel" dădea autografe deveneau țândări sub năvala și entuziasmul admiratoarelor.

Într-o duminică dimineață de aprilie am mers toată clasa la Atheneu. Teodoreanu ținea o conferință despre literatura franceză clasică. Ciorapii Kaiser și pardesiul albastru, croit pe talie, scăpaseră de cenzura mătușilor mele. Tanti Elvira plecase la biserică, își avea scaunul ei rezervat lângă altar, spre a fi mai aproape de Dumnezeu, Amalia își făcea dușul când am zbughit-o pe ușă. Dizertația lui "Metaforel" trebuia să înceapă la 10, dar se făcuse deja 11 și maestrul încă nu apăruse. Nu s-a clintit nimeni, întreaga asistență continua să aștepte. La unsprezece și jumătate idolul a apărut îmbrăcat ca de obicei într-o cămașă închisă pe gât, gen rubașcă, cu părul buclat vâlvoi, și o creangă de zarzăr în floare.

— Vă cer scuze, doamnelor și domnișoarelor... Vă cer scuze, dar am așteptat să înflorească zarzărul din grădină.

Am avut toți sentimentul că adusesese cu el toate livezile Medelenilor. Sala a izbucnit în aplauze, ovațiile nu mai conteneau.

Mă uit la Irina, îi zâmbesc. Roșește. Lepăduș și-a construit o expresie matură, privește grav, plin de responsabilitate planul. E foarte important... Aș vrea să-i mângâi capul, dar mă opresc. Gestul l-ar jigni profund.

Chat Noir, răsturnat într-un fotoliu cu trabucul *Fior Fina* în colțul gurii, privește amuzat schița bătrânului.

— Hm, nu s-ar putea afirma că Rembrandt se naște în fiecare zi, ce zici șefule?

Toma Strejea mormăie ceva nedeslușit. Iuga îi aruncă spărgătorului o privire scurtă.

— Nici cu Al Capone nu ne ciocnim la fiecare colț de stradă. Lăsați prostiile! Domnișoară Magda, vrei să vii mai aproape?

Ne strângem în jurul mesei. Profesorul are aerul că ține o lecție de dirigenție pe tema spinoasă a adolescenței. Vorbește prudent, cu grija dascălului de a evita momentele penibile.

— În mare, cunoașteți problema. Vom stabili amănuntele. Acțiunea va avea loc, mâine, la orele douăzeci.

Îl privesc surprinsă.

— Ai ales, oare, momentul cel mai fericit? Măine seară generalul Hoffmann își sărbătorește onomastica la popota comandamentului. Sunt invitați toți ofițerii și personalul auxiliar.

— Deci și dumneata. Este singura zi când poți pătrunde în clădirea Statului-Major, după program.

E adevărat. Gri-Gri își consultă unghiile surâzând.

— Boșii dovedesc lacune serioase în educație. Nu-i de mirare că pierd și războiul ăsta. Sunt unicul gentleman autentic din târg și tocmai pe mine au omis să mă invite. Ce timpuri, domnule, ce timpuri!

Irina îl fură cu coada ochiului. Îi place dezinvoltura spărgătorului. Lepăduș tușește sâcâit. Nu-i greu să-mi dau seama că spiritele lui Gri-Gri îi picură otravă în suflet. Combinația în care am fost autorizată să intru mi se pare naivă. Cât despre parteneri... Râd. Unii din ei mai jucau, ieri-alaltăieri, șotron...

Profesorul îmi strecoară o privire pătrunzătoare. Cred că a înțeles ce gândesc, dar nu vrea să pună în balanță șansele de izbândă.

— Aniversarea generalului, spune, e cu cântec. Numai de petreceri nu le arde nemților acum. Armatele lor se retrag în dezordine, ruperea României de Axă a schimbat echilibrul de forțe. Și totuși, balul va avea loc. Inițiativa are un scop precis, să insufle soldaților sentimentul de siguranță, căci nimic nu este mai periculos în asemenea momente decât panica. Zvonul că printre ofițerii de comandament domnește nervozitatea și deruta a început să ia proporții.

Chat Noir se răsuțește în fotoliu, își caută o poziție confortabilă.

— O subtilitate tipic nemțească. Nu s-ar putea afirma că boșii sunt prea tari la psihologie. Când caporalul țigan cocheta cu gândul unui atac asupra Angliei, generalii lui împărțeau ostașilor harta Europei, cu un canal al Mânecii considerabil îngustat. Vezi, chipurile, era necesar doar un pas pentru a-l traversa... Imbecilul!

— Greșești Trestian, intervine profesorul. Pentru o gloată în care fanatismul a înlocuit complet logica nu-i necesar să-ți bați capul cu speculații rafinate. Porcilor le dai resturi menajere nu mărgăritare, dovadă trucul hărților măsluite cu care, deși naiv, sunt de acord, totuși a prins. Un feldwebel

amenința anul trecut la cafenea că Wehrmacht-ul va sări peste canal să-l cotonogască pe Churchill. Termenul îi aparține. Iar e, dacă vrei, gândul că demonstrația de siguranță ar putea amăgi românii care-și scot armele din ascunzători. "Nimic nu ne afectează, suntem și de astă dată stăpâni pe situație."

Îmi dreg glasul:

— Se spune că vor aduce orchestra de la restaurantul *Coroana*.

— Sigur! Angajamentul cu patronul a fost deja perfectat și nimeni n-a făcut un secret din asta.

Un licăr i s-a aprins în privire, surâde cu tâlc.

— Acesta e pentru noi amănuntul cel mai important din toată tevatura, el mi-a sugerat ideea cum putem pătrunde în incinta comandamentului.

— Uite ce e, mon cher, intervine Chat Noir, dacă-ți imaginezi cumva că voi accepta să devin trubadurul boșilor scârțâind la dibră în timp ce "supermenii" râgâie între două feluri de bucate, te înșeli. Am tapat cândva la pian, dar nu cunosc un singur marș și presupun că ăsta-i genul de muzică după care se dau în vânt.

Profesorul îi pune mâna pe braț.

— Fii liniștit, nu pe muzicanți îi vom înlocui, ci... instrumentele. Un anumit instrument.

Îl măsurăm surprinși. Iuga a prevăzut reacția. Se grăbește să ne explice planul căci escrocul ține să ne dea asigurări că țambalul e singurul travesti pe care încă nu l-a încercat.

— Sâmbătă la ora cinci după-amiază — informația a fost controlată —, un piccolo va încărca instrumentele patronului într-o birjă și o va însoți până la comandament. Așa s-a procedat de revelion, și la 20 aprilie, ziua de naștere a Führerului. Cu alte cuvinte totul se desfășoară normal. Muzicanții vor sosi două ore mai târziu cu mașina comandamentului.

— Artiști, vezi bine! observă amuzat Gri-Gri.

— În fața cafenelei de pe strada Licurg, de regulă pustie, birjarul și piccolo-ul vor fi atrași într-o cursă. Un fals inspector financiar, eu sau Trestian, îi va pofți să intre câteva clipe înăuntru.

— Sunt ca și intrați, ne asigură spărgătorul.

— Trei minute mai târziu vor ieși transportând încă un instrument, un violoncel în cutie. Nimeni, nădăjduiesc, nu va sesiza că-n hainele piccolo-ului se află Traian Lepăduș, în caftanul birjarului moș Toma, iar în cutie Irina.

Înțeleg, în sfârșit, prezența copiilor printre noi. Nu știu unde vrea să ajungă Iuga, dar până aici planul mi se pare posibil și nu lipsit de imaginație. Irina și Traian vibrează, sunt numai urechi, Chat Noir își exagerează entuziasmul.

— Spune-mi, profesore, nu crezi că ți-ai greșit meseria? Ai putea face avere printre gangsterii din Chicago. E păcat să-ți înmormântezi ideile, așa că după figura asta facem un voiaj în Statele Unite.

— Propunerea e ispititoare, îți promit să meditez asupra ei dacă domnișoara Magda se învoiește să ne însoțească. Cineva trebuie să ne scoată de la Sing-Sing.

Rădem, atmosfera s-a destins. Gri-Gri își alege un trabuc, oferă cutia lui Traian, apoi o retrage vinovat.

— Am uitat că e dirigintele de față. Domn profesor, închide și dumneata puțin ochii. În definitiv, la câte blestemății îl împingi pe bietul copil, o țigară acolo nu mai contează.

— Ce Dumnezeu ai cu Lepăduș? întrebă Iuga.

— Urăsc îndrăgostiții, domnule, îi detest, există modalități mult mai inteligente de a te sinucide.

Chipul băiatului ia pe rând toate culorile curcubeului, broboane de sudoare îi acoperă fruntea. Bătrânul se foiește nelaîndemână, nu-i obișnuit cu asemenea divagații, nu le vede sensul. Profesorul îi sesizează nemulțumirea.

— Ce-i moș Toma?

— Nimic.

Oftează înfundat. Iuga reia.

— Șeful pazei nu are cum să descopere substituirea. M-am informat, de fiecare dată au adus instrumentele alt birjar și alt piccolo. Îi va însoți deci pe oamenii noștri supraveghind descărcarea și depozitarea în vestiarul de la capătul popotei, după care îi va pofti să plece.

Traian își ascunde greu satisfacția, caută privirea fetei. Irina îl întreabă ceva în șoaptă. Îi răspunde clătinând din cap cu gravitate. Gri-Gri ridică fals timid două degete.

— Frumoasă învățătură primește azi tineretul nostru studios. Mă întreb, profesore, dacă e pedagogic să apelăm la serviciile puștiului. E un copil...

Știe că afirmația îl scoate pe Traian din sărite, mai ales când Irina e de față. Acum s-a învinețit. Sare în picioare cu pumnii strânși.

— Poftește, te rog, până afară și vei primi răspunsul cuvenit!

Formula a învățat-o probabil din filme sau din lecturi, interpretarea în schimb e personală. Clocotește. Irina și-a dus speriată degetele la gură, i se agață de braț. Profesorul intervine diplomatic.

— Nu ești serios, Trestian.

— Unchiul meu, surâde spărgătorul, o persoană foarte cultă — cunoaște cel puțin jumătate din penitenciarele lumii —, și-a păstrat umorul chiar și în fața plutonului de execuție. Am sentimentul că în curând voi reitera istoria. Continuă-ți lecția de bună comportare în societate, domnule diriginte, elevul Lepăduș din clasa a VI-a B e numai urechi.

— Substituirea piccolo-ului, urmează Roman Iuga, e unul din momentele cheie. Nu știu ce-i în capul băieților care lucrează la restaurant, de regulă n-am încredere în chelneri, și mai puțină în copiii ruți de școală pentru a învăța cum se umflă o notă de plată. S-ar putea să mă înșel, dar nu am voie să risc. Traian îl poate înlocui cu succes. Dacă ești de altă părere, n-ai decât să încerci dumneata.

Chat Noir ridică un picior peste celălalt, fumează degajat.

— La 17 ani, luam prânzul la Dragomir Niculescu și nu-mi amintesc să-mi fi desfăcut singur sticla zilnică de Cotnari. Regret, mon cher...

— Ne pierdem vremea, oftează bătrânul.

Spiritele spărgătorului nu-l amuză.

— Piccolo-ul și birjarul, cei autentici, spun, vor rămâne probabil în vremea asta într-o odăiță din cafenea. Cât timp?

— Cât e necesar să îmbrace alte haine și să iasă pe portița din fund. Dacă va fi cazul, firește, am să-i oblig s-o facă. O camionetă ne va transporta la sanatoriul profesorului Drumeș, prieten de-al meu și om de încredere. E

psihiatru, o să sesizeze repede în ce ape se scaldă cei doi. Eu sunt de părere, pentru orice eventualitate, să le ofere un mic concediu...

— Corect, subliniază Chat Noir.

— Revin deci la momentul în care Irina a rămas printre instrumentele din vestiar, continuă profesorul mângâindu-i umărul. Din clipa asta totul depinde de ea. Alături se află o cameră-debara cu scaune rupte, lăzi, etcetera. Așa-i moș Toma?

Strejea clatină scurt din cap. Roman Iuga atrage atenția fetei.

— Aici poți ascunde cutia violoncelului de îndată ce vei ieși din ea. Prezența cutiei fără instrumentul corespunzător ar stârni nedumeriri.

— Logic, acceptă spărgătorul.

Profesorul indică un punct al schiței desenate de moș Toma.

— Fereastra vestiarului dă într-o curte interioară foarte mică care depozitează containerele de gunoi. Te poți furișa fără teamă înăuntru, celelalte ziduri sunt oarbe. Un orificiu de aerisire plasat la nivelul solului face legătura cu sala cazanelor unde a lucrat cândva moș Toma. Nu are mai mult de 20 de centimetri diametru, dar sunt încredințat că tu, Irinel, o să te strecorei prin el. Ne asigură: de altfel am făcut proba cu o deschizătură identică.

Ne uităm instinctiv la trupul fetei. Un lujer subțire, nefiresc de plăpând. Ar putea să treacă și printr-o gaură de șoarece. Îi zâmbesc. Îmi răspunde surâzând cuminte, apoi emoționată începe să se joace cu pământul codiței. E dintre puținele fete care nu se jenează de nevinovăția ei, nu se grăbește să ajungă la douăzeci de ani. La vârsta Irinei eram deja emancipată, purtam pantofi cu toc, fumam pe furiș în pod, îmi învioram buzele cu hârtia roșie de la cafeaua Cicoarea.

Gri-Gri privește cu admirație sinceră figura profesorului, așteaptă urmarea.

O bombă cu explozie întârziată zgâlțâie ferestrele. Sărim în picioare speriați. Roman Iuga nici măcar n-a tresărit. Are nervii tari. Ca profesionistă, pot s-o spun: neobișnuit de tari. Se uită zâmbind la spărgător care ne dă să înțelegem că a sărit din fotoliu, ca să-și caute cutia cu țigări de foi. Și bătrânul se stăpânește bine. Schimbă lumânarea apoi îi spune profesorului:

— Eu zic să n-o întindem prea mult. Nu-i bine.

— Sala cazanelor, reia Iuga, e prevăzută cu o uşă grea de fier care dă într-o străduţă dosnică din spatele clădirii. E folosită foarte rar, pentru transportul cărbunilor sau schimbarea utilajului de mare gabarit. Nu are broască, ci doar două zăvoare, fixate în interior. Din afară este practic imposibil să o forţezi. La ora 20, Irina va debloca uşa. Vom pătrunde înăuntru moş Toma, Trestian şi cu mine, iar Irina se va strecura afară. Traian o va aştepta lângă ruinele castelului Ghimeş. Cu asta contribuţia ei s-a terminat.

Până aici fetiţa are partitura cea mai grea. Mă uit la ea şi simt că mi se umezesc ochii. Profesorul îmi sesizează tulburarea, se grăbeşte să continue evitând comentariile.

— Moş Toma cunoaşte bine labirintul de coridoare din aripa clădirii rezervate slugilor. Vom ajunge lesne în holul comandamentului căci broaştele celorlalte uşi, în eventualitatea că vor fi încuiate, nu ridică probleme. În schimb există alt impediment: ofiţerul de serviciu. Se face în permanenţă de gardă lângă telefonul care leagă direct Statul-Major cu Berlinul. Vă atrag atenţia că întreaga acţiune trebuie să se desfăşoare extrem de "curat".

— Adică? se interesează Gri-Gri.

— Sub nici o formă nu trebuie să se descopere că s-a pătruns în biroul comandantului şi în consecinţă, că cineva cunoaşte planul. Suntem obligaţi să lucrăm fără a lăsa cea mai mică urmă.

— Aş vrea să subliniez că nu mi-am făcut studiile pe lângă Intelligence Service la castelul Bellasis. Figura asta presupune un anumit profesionalism.

— Dacă eşti de acord că până aici putem puncta, restul e fleac, Trestian. La ora fixată, domnişoara Magda va urca în biroul ei pretextând că i s-a dus un fir la ciorap şi că vrea să şi-l prindă. Un pretext justificat, dacă ne gândim cât a ajuns să coste o pereche de ciorapi de mătase.

Sunt nevoită să recunosc că şi de astă dată are dreptate. Nici o femeie n-ar trece acum indiferentă pe lângă asemenea incident. Roman Iuga zâmbeste din nou. Observ că o face frecvent, ori de câte ori dezvoltă situaţii cheie.

— Domnişoara Magda, urmează, e neobişnuit de frumoasă şi nu cred să existe doi bărbaţi în oraş care ar refuza să discute cu ea câteva minute.

— Ai ochiul limpede, profesore, observă Gri-Gri.

— Așa e.

Intervenția spontană, puțin gătită, e a lui Traian. Complimente de circumstanță, dar îmi face plăcere să le aud. Niciodată nu izbutesc să uit că sunt femeie...

— Nu pretind să-i faci avansuri ofițerului de serviciu, se grăbește să mă asigure Iuga, cel mult să flirtezi la modul inofensiv. Cele mai virtuose femei sunt campioane la jocul ăsta. Ai băut jos un pahar de șampanie, te simți bine și e firesc să renunți la sobrietatea dumitale obișnuită.

— Iar dacă vei avea grijă să-ți agăți ciorapul cât mai sus, deasupra genunchiului, și să-i prinzi firul în timp ce discuți cu neamțul, pot să te asigur că individul va rămâne holbat până la sfârșitul războiului.

Chat Noir o cam ia razna, dar nu mă supăr. Traian și Irina privesc stingheriți pe fereastră, bătrânul tușește semnificativ. Pot să pariez că în casa lui n-ai să auzi niciodată dezbătându-se asemenea probleme. Profesorul depășește cu mult tact momentul.

— Distanța dintre biroul dumitale și telefonul din hol e apreciabilă. Covorul ne va estompa pașii, în plus vom purta pantofi cu talpa de cauciuc.

Bătrânul tresare, mușcat de un gând. Profesorul a observat.

— Spune, moș Toma.

— Dacă, doamne ferește, în timp ce umblați la seif, sună telefonul?

— E o probabilitate, recunoaște Gri-Gri.

Chipul lui Iuga a rămas senin.

— Am prevăzut-o. În definitiv, nimeni nu ne oprește să ridicăm puțin receptorul.

— Îmi placi, coane, declară spărgătorul mulțumit.

— Nădăjduiesc să pot spune același lucru, căci acum urmezi dumneata. Domnișoara Magda îl va reține pe ofițerul de serviciu cinci minute, maximum șase. Nu cred că neamțul va accepta să converseze mai mult. Țștia au disciplina intrată în sânge. În acest răstimp, trebuie deschis safe-ul, fotografiată harta Statului-Major, apoi închis la loc, fără urme. Complicat?

Ne uităm unii la alții. Teoretic e posibil, numai că orice zgomot neprevăzut, oricât de mic, dă totul peste cap. Am o idee.

— Aș putea să-i cer ofițerului de serviciu să închidă ușa după ce intră în biroul meu. E un curent îngrozitor, toată lumea o știe.

— Ar fi foarte bine, apreciază profesorul. Riscurile s-ar reduce substanțial. Chat Noir completează amuzat:

— În ziua când voi ajunge la ghilotină, pot fi sigur că pe itinerarul meu s-a interpus o femeie. Bun! Care va să zică ne facem treaba, punem telefonul înapoi în furcă, apoi o ștergem după pilda gentlemanilor britanici. Și domnișoara?

— Va coborî la popotă, surâzând fermecător. Noi ne vom retrage pe aceeași cale.

Iuga a isprăvit. Se așterne liniștea, flacăra lumânării îndeasă umbre pe chipuri, le desfigurează, scoate la iveală câte un element neașteptat: o tâmplă prea scobită, ochi îngropați în găvane, un rid accentuat sau un maxilar proeminent. Minute lungi nu vorbește nimeni. Reconstituim itinerarul, îi căutăm punctele vulnerabile. Gri-Gri e repede câștigat.

— O să meargă!

— Sigur că o să meargă, spune apăsător profesorul, apoi se uită la mine.

Îngân încet, aproape în șoaptă:

— Nădăjduiesc.

Irina a adormit pe scaun, cu capul rezemat de umărul lui Lepăduș. Băiatul nici nu suflă, de teamă să n-o trezească. Moș Toma continuă să privească schița. Profesorul s-a retras lângă fereastră. Îi deslușesc acum doar umerii largi. Aș putea jura că mă aflu în aceeași odaie cu Alexandru. Fac un efort să nu plâng.

CAPITOLUL VIII

Astăzi e ziua generalului Hoffmann, pentru noi ziua Z. La insistențele profesorului am încercat să mă odihnesc puțin la prânz. Era mai bine dacă nu-l ascultam. Am avut un coșmar îngrozitor, tot ce atingeam se sfărâma, unde puneam piciorul crăpa pământul, se înfunda.

Nu cred în vise și totuși m-a cuprins un soi de neliniște, îmi simt inima enormă, de plumb. E ora două. Ceilalți sunt în hol, se chinuie să improvizeze un mecanism care să fixeze aparatul foto în momentul decisiv.

Irina a apărut în ușă cu mătura și o cârpă de praf. O să fie o gospodină strașnică. Îi zâmbesc și-o rog să stea cuminte. Are cine să facă treburile astea. Nu mă aude. Se uită hipnotizată la fleacurile de pe măsuța mea de toaletă, o adevărată zestre de cosmeticiană. Irina are pieptul îngust, neformat, oasele umerilor ridică două nuci. O invit să se așeze și o întreb într-o doară dacă știe să tălmăcească visele.

— Cum să nu? Când a murit tata, am presimțit-o cu două zile înainte. Îl visasem că avea hainele pline de noroi.

— De ce a murit?

— A avut un accident. Era șofer la Gagel... Știți, transporta pâine. I se părea că nimeni n-a avut vreodată o meserie mai frumoasă. "Să duci pâine oamenilor..."

— N-avea dreptate?

— Ba da. Într-o dimineață, l-a izbit unul beat cu camionul. Oftează: Nici eu nu mai am multă ață pe mosor. Sunt cardiacă...

— Cardiacă?!

— Da, am stenoză mitrală.

Mi-o spune cu satisfacție, aproape silabisind cuvintele. Când copiii suferă de boli cronice, nefirești pentru vârsta lor, devin foarte importanți.

— Ați auzit de doctorul Cezar Vlădescu? El m-a căutat. Înainte de război avea casă mare de piatră, în centru. Pe urmă a dat în darul beției și s-a mutat lângă noi...

O întreb mecanic.

— Unde locuiești?

— În *Trei Scaieți*. După rampa de gunoaie.

Cunosc mahalaua, am străbătut-o în câteva rânduri mergând spre pădurea de la marginea orașului. E o așezare de oameni nevoiași, lipsită de canalizare și electricitate, veșnic năpădită de epidemii. Spun fără convingere:

— E frumos pe la voi, mai ales primăvara.

— Foarte frumos. Să veniți odată când înflorește liliacul. Nu poți dormi de miros.

— Cred.

— Eu stau pe *Simigiilor*, la capătul uliței. Avem două camere despărțite de-o săliță.

A devenit volubilă, îmi descrie cu plăcere curtea îngustă și lungă pe care locatarii — trei familii de gunoieri — s-au străduit s-o transforme în grădină, puțul american, salcâmul din poartă, daliile și cârciumăresele, cele mai frumoase din mahala și care rezistă până toamna, târziu. Pe coșul casei și-a ridicat cuibul o barză. Asta îi cam sâcâie iarna, când încep să facă focul.

— De ce nu-l dați jos?

Se uită la mine mirată.

— Nu se poate! Dacă-i strici cuibul, aduce în cioc un tăciune aprins și-i dă drumul pe acoperiș. Ia foc casa.

Nu-mi vine să cred și își dă cuvântul de onoare că e adevărat.

— Păi n-a pățit-o nea Trăsnea, de lângă șină? Râde: Muierile înghesuiau cruci să nu-i rămână surcică întreagă:

— De ce?

— Trăsnea ține cârciumă cu spirtoase. Câte lefuri n-a mâncat secărica lui! Îmi explică: Ies oamenii de la depou și în drum intră să ia un ciocan-două. Nici nu știi când au băut kilul! Mai ales de când s-a aciuat și un viorist, nu-i dezlipești de tejghea cu patru boi. Odată le sare țâfna și se pun cu pumnii pe neveste. Oameni necăjiți...

— Și a ars până la urmă?

— Nu. Au sărit mușteriii cu gălețile, noroc că a început ploaia. Rămâne pe gânduri: Nu-mi place când plouă, primăria n-a pietruit și ți se înfundă picioarele până la glezne în noroi. Primăvara în schimb, n-aș da mahalaua nici pe *Calea Victoriei!* Nu mă credeți!

— Te cred, Irinel.

Îmi descrie vecinii, cum sunt dispuse odăile. I-ar plăcea să se mute într-o locuință mai mare. Deocamdată nu se poate și atunci schimbă mereu aranjamentul mobilei. Îi face impresia că se mută.

— Avem două paturi de bronz cu tăbliile pictate.

Se uită la mine să vadă ce impresie îmi face. Paturile astea reprezintă, probabil, piesele cele mai importante din casă. Mi le pot închipui frecate săptămânal cu *Sydol* ca să strălucească, acoperite cu cuverturi de lână și un vraf de perne gogonate, până în tavan.

— Îngerașii sunt o scumpete! exclamă Irina.

— Care îngerași?

— De pe tăblii. Deasupra am agățat pepenele. Avem două tablouri, unul cu pepene roșu, tăiat felii, celălalt cu cireși. Un coșuleț răsturnat, înțelegeți... Le-a pictat băiatul lui madam Georgeta, vecina noastră. E foarte talentat. Anul trecut, râde ștregărește, am avut o idee formidabilă.

O mângâi pe păr și o întreb zâmbind:

— Ce idee?

— Mi-am zis că dacă în odaia bună sunt două tablouri roșii, iar lampa de porțelan de pe masă e tot roșie, ar fi drăguț să asortez și covorul. L-am luat pe ăla vechi la mine în cameră și am adunat de la prietenele mele petice. Sigur, n-am găsit chiar aceeași nuanță, câteva sunt mov și roz, dar le-am cusut acolo unde nu se prea vede. Am muncit toată vacanța de vară. E un deliciu, trebuie să-l vedeți.

— Am să-ți fac neapărat o vizită.

— Când?

— Curând...

Tace încruntată un timp, apoi își aruncă cozile pe spate și mă întreabă brusc, cu ochii strălucitori:

— Știți după ce mă dau în vânt?

— Să mă gândesc.

— Degeaba! N-o să ghiciți niciodată! Îmi plac la nebunie bibelourile mici.

— Cât de mici?

— Până la cinci centimetri. Am în total optzeci și nouă de bucăți.

— Oho! Ești o partidă...

— Vreo patruzeci sunt mărtișoare, mărturisește Irina cu regret, dar prea sinceră pentru a mistifica adevărul. Mi-a adus și Traian două. O pisicuță de sticlă, uite atâta, și un pitic. Cel mai frumos e însă ghiocelul. L-am câștigat la tombolă, acum trei ani. Le țin într-o vitrină mică. Tata mi-a făcut-o...

Observ că încă nu mi-a povestit nimic despre maică-sa. Pomenește de mașina de cusut, căreia nu-i găsea loc în noul aranjament și profit.

— Știi să coși?

Îmi răspunde cu vădită neplăcere:

— Puțin. Mama lucrează, e croitoreasă.

— Asta-i grozav! Îmi închipui ce rochii frumoase îți face.

— Nu prea are timp pentru noi. Știți, primește și transformări, cârpeli, cum se zice, face și lenjerie. Mai rar îi pică lucru nou, și atunci n-are curaj să taie stofa. Până croiește, o trec toate nădușelile. Îi e frică să n-o strice, se enervează, nici gramofonul nu mă lasă să-l pun.

— Ți place muzica?

— Îhî! Avem trei plăci cu Vasile Cristian, nu mă satur ascultându-le. Mai ales *Tu nu știi să iubești...* Zău dacă nu plâng de fiecare dată! Când o să ies învățătoare, peste doi ani, îi cumpăr toate plăcile.

Tace dintr-o dată. Figura i s-a întunecat. Aș vrea multe s-o întreb, dar urăsc indiscrețiile. În sensul ăsta semăn cu mama. Numai că ea e discretă din indolență. Amalia și Elvira însă, care fac atâta caz de bună creștere, au o curiozitate de-a dreptul odioasă. Interogatoriile lor, indiferent că e vorba de Anica, tata, eu, lăptarul, olteanul, sau o cucoană venită în vizită, au ajuns celebre. Alexandru pretinde că circulă anecdote pe temă, în tot Bucureștiul. De pildă, pe judecătorul Călărașu, care fusese într-adevăr prieten cu ele, aflat pe patul morții, nu l-ar fi lăsat să-și dea sufletul până nu le-a răspuns la cincisprezece întrebări de ordin strict intim, ca frecvența scaunului, culoarea preferată a indispensabililor etc.

Irina îmi pune mâna pe braț. Vorbește în șoaptă, dar cu accente hotărâte:

— Vreau să vă spun ceva.

— Spune.

— Dar rămâne între noi.

— Bineînțeles.

— Știți, îmi suflă, eu am fugit de-acasă.

— Ah !

O exclamație fără noimă pe care, însă, o prefer unor observații didactice. În orice caz, am elucidat misterul. Întreb într-o doară, fiind convinsă de răspuns:

— Și Traian.

— Nu, el nu. Doar eu am fugit.

— Demult?

— Acum două săptămâni. Când Traian mi-a spus că merge cu domn' profesor, m-am hotărât și eu. Uite așa am plecat, îmi spune încântată, cum mă vedeți, numai în fustă și bluză. Nici n-am mai trecut pe-acasă.

Nu mi-e greu să-mi închipui ce o fi în sufletul bieteii croitorese și îi reproșez cu toată blândețea de care sunt în stare:

— La mama te-ai gândit?

— Nu! Nici ea nu s-a gândit la mine.

Fețișoara i s-a făcut albă, pistruii par acum boabe de piper, tremură de patimă.

— Oare, Irinel? Ia mai gândește-te.

— Dacă ați ști, domnișoară! Închipuiți-vă, i-a cășunat să se mărite! A găsit un bărbos care lucrează la autobuze. Credeau că mă cumpără cu o cutie de bomboane *Schtollwerk*. Pe toate le-am aruncat, scuzați-mă, la WC! Așa, să vadă!

— Nu-ți place bărbosul!

— Și asta! Dar gândiți-vă... Începe să plângă. Ne împăcam așa de bine! Veneam de la școală, dacă avea de lucru o ajutam, mai surfilam, dădeam un tiv, spălam podelele cu leșie... Duminica mergeam la cinema... Și dintr-o dată... Izbucnește: Ce-i trebuie, domnișoară, ce-i trebuie să se mărite, la vârsta asta?! Are treizeci și trei de ani bătuți pe muchie!

E prea dezolată, strivită de absurdul pretențiilor nesăbuite, ca să-mi permit să zâmbesc. Îmi imaginez cât a pritocit ea cu Traian chestiunea, cum au întors-o pe toate fețele, termenii duri în care vorbesc despre "bătrâna".

— Cam până la ce vârstă crezi tu, Irina, că e cuviincios să iubești?

Mă privește circumspectă, dar e expertă în materie, răspunsurile le are în buzunar:

— Să zicem douăzeci și cinci ca femeie, declară cu generozitate, treizeci ca bărbat.

— Și după douăzeci și cinci de ani ce faci?

— Îți vezi de casă, de copii, gospodăria, dacă o ții cum trebuie, nu-i ușoară.

O las în pace. În definitiv, la vârsta ei gândeam la fel.

Prima parte a planului s-a desfășurat matematic, fără incidente neprevăzute. Ne felicităm reciproc, încrederea în reușită ne zâmbeste.

Panica stârnită de Gestapo în oraș s-a potolit. Mă uit la ceas. E șase. Peste două ore vine o mașină de la Statul-Major să mă ia. Îmi fac o cafea concentrată și încerc să alung gândurile negre. În fața casei e un tei. Și-a pierdut verdele intens, are frunzele atinse de rugină. Vine toamna...

La șapte și jumătate, fac ultimele retușuri de machiaj, mă parfumez. Port pantofi de atlas cu tocuri din cristal, o rochie de tafta sedefie, foarte amplă, cu decolteu adânc și șase trandafiri *Gloire de Dijon*, aruncați pe poale, într-o singură parte. La gât am perle, într-un anou al brățării am fixat tot un trandafir galben, de astă dată natural. Amalia ar fi încântată de ținută, chiar dacă nu mi-ar spune-o. Sunt pe gustul ei: nu vamp, nu lanternă, am stil. Îmi azvârl o ultimă privire de ansamblu în oglindă și mă felicit că am avut ideea să-mi strâng părul într-un coc pe ceafă, deși nu se poartă. Par desprinsă dintr-un tablou vechi.

Pătrund în hol și nu mă pot împiedica să zâmbesc. Profesorul a rămas ca la Studio Julietta, Gri-Gri a încremenit cu trabucul într-o mână și chibritul aprins în cealaltă, Traian clipește des. Numai bătrânul nu-i impresionat de apariția mea, dimpotrivă, pare să se întrebe dacă n-am în garderobă și o rochie cumsecade.

Spărgătorul fluieră admirativ, cam golănește, așa cum obișnuiau înainte de război s-o facă între *Capșa* și *Dragomir Niculescu*, tinerii dandy, la trecerea unui exemplar care le atrăgea atenția.

— Încep să-mi revizuiesc convingerile despre viața de burlac. Reține, te rog, domnișoară, sunt primul care-ți cere mâna și o fac pentru a doua oară.

— Nu te grăbi, domnule Trestian, s-ar putea să accept.

— Ești splendidă! șoptește profesorul.

E convins și mă bucur sincer. Biată vanitate!

Mașina trimisă de generalul Hoffmann așteaptă în fața casei. Îmi iau rămas-bun emoționată, le urez succes. Dau să plec. Roman Iuga mă oprește și-mi spune tulburat:

— Nu știi dacă o să ne mai vedem vreodată, domnișoară Magda. Vreau să-ți mulțumesc pentru...

— Nu-mi mulțumi, îl întrerup. Încearcă să protesteze, dar nu-l las. Detest cuvintele de adio, vorbele mari. Vreau să cred că în curând, foarte curând, în locul mașinii lui Hoffmann o să mă aștepte birja trimisă de voi și-o să ne întâlnim într-o grădină de vară... Râd nervos: încep să devin sentimentală... La revedere.

— La revedere, domnișoară.

Deslușesc în glasul lui Traian roua lacrimii. Mă răsucesc pe călcâie și ies.

*

Mă izbește de la intrare aroma de pomadă, briantină și parfum bărbătesc. Toți ofițerii Statului Major sunt rași, tunși, frezați, linși ca pisicile, au cizmele oglindă, și tunicile încărcate de tinichelele lui Hitler. În fond, fiecare dintre ei e un Hartner cu sfinți la cancelaria Führerului.

Mă întâmpină generalul Hoffmann, extrem de amabil. Îmi oferă o cupă de șampanie și banalități de genul "Argintăria și femeile trebuie admirate noaptea, când sunt superbe" etc. Nimeni nu m-a văzut până acum în ținută de seară, împopoțonată ca un pom de crăciun și efectul depășește așteptările. Poate că am exagerat puțin, n-am interesul să stârnesc gelozie printre celelalte fete.

Într-adevăr, Hildegarde își pierde glasul de invidie. Îmi sărută aerul în dreptul urechilor și reușește până la urmă să-mi spună cu noduri că arăt bine, dar am comis o gafă ireparabilă descoperindu-mi brațele. Sunt prea slabe... Katarina, într-o rochiță modestă, albăstruie, îmi surâde cu căldură. Până la urmă a acceptat invitația. Soarbe din cupa de șampanie și îmi șoptește:

— Știi ce aș face în locul tău, Magdalena? Aș lua primul vapor spre America și aș pune mâna pe un argentinian bogat.

Râd.

— De ce neapărat argentinian?

— Sunt frumoși și știu să-și cheltuiască banii. Nu te văd alături de Regele Cârnatului, sau al cremei de ghetă, chiar dacă ar fi miliardar...

În sala popotei mă așteaptă o surpriză plăcută. Pereții, lustrele, coloanele sunt speculate la maximum într-o explozie de frunze îngălbenite, aranjate cu autentic bun-gust. E opera căpitanului Scharf, grafician de profesie. Deasupra ușilor, până la tavan, de jur-împrejur, a plasat un brâu de frunze diferite ca nuanțe și mărime, punctate din loc în loc cu măceș, poame de pădure mici, galbene și brumării. Pe peretele corespunzător capătului de masă, unde va sta generalul, a compus o inimă enormă din frunze ceva mai ofilite cu miez sângeri, în care a îngrămădit boabe de scoruș. Inima are codițe, legate cu funde mari. Sensul e la îndemâna oricui. Alte compoziții de-o fantezie ușor cinică, împodobesc ceilalți pereți. Scharf a preferat luminii electrice sfeșnice și candelabre de argint, în care ard zeci de lumânări. Efectul este impresionant. Mă grăbesc să-l felicit. Decoratorul îmi mulțumește și adaugă:

— Eram convins că până la urmă se va găsi și un om de gust care să-mi aprecieze isprava. Mă rog, să zicem al doilea, m-a gratulat și generalul.

— Ai muncit enorm. Și când te gândești, pentru o singură seară!

— Lucrurile cu adevărat frumoase sunt efemere, Fräulein Magdalena. De un lucru poți fi sigură, n-am făcut-o pentru a intra în grațiile sărbătoritului...

Tresar. Lângă inimioara cu funde și codițe se află portretul lui Hitler nelipsit din asemenea încăperi. Scharf a înlocuit rama obișnuită cu una festivă, din frunze de mătrăgună... Îi șoptesc îngrijorată:

— Astea sunt bravade! Riști inutil.

— Prostii. Nici un ofițer de bun-simț n-o să-și strice seara contemplând chipul caporalului.

— Mai încet, pentru Dumnezeu!

Căpitanul își golește paharul râzând. Ochii îi strălucesc ciudat.

— În orice caz, nu sunt singurul care riscă. Aspectul de necesitate rămâne subsidiar.

S-a depărtat, dar ultimele cuvinte îmi sună în urechi dangăt de alarmă. Să fi simțit ceva?

Hildegarde se apropie și bârfim nițel. Aflu că întrucât suntem doar trei femei, generalul a hotărât să ne distribuie carnețele în care să notăm ordinea invitațiilor la dans, ca pe vremea bunicilor. Aducă:

— Mai bine ne dădeau condicuțe, cum au alea... La urma urmei, nici una din noi n-are pretenția că-i fecioară.

Nu mă dau în vânt după genul ăsta de spirite. Am stomacul sensibil. Fac eforturi să nu întreb cât e ceasul, îmi simt inima ghem dureros. Mi-am amintit visul, aluzia lui Scharf... Îmi propun să mai rămân cinci minute apoi simulez incidentul cu ciorapul.

Hildegarde se interesează dacă mă poate ajuta.

— Nu-ți bate capul, am ac și ață în birou.

Sunt cel puțin zece persoane care au auzit discuția. E bine. Îmi cer scuze și părăsesc popota.

Mă îndrept spre birouri, lălăind un șlagăr la modă, așa cum fac de obicei femeile când sunt bine dispuse și se știu singure. Profesorul, moș Toma și Gri-Gri lipesc peretele nișei de lângă scara centrală. Poartă trenduri întunecate, bătrânul și Roman Iuga țin automatele la subțioară. Deduc că până aci totul a decurs conform planului. Îmi arată pumnii strânși. Reproduc gestul și trec mai departe.

În seara asta de serviciu e locotenentul Schwalbe, un alsacian croit după toate canoanele rasei pure: înalt, blond, cu ochii albaștri și de o rară incultură. Mă privește surprins. Imit mersul lui Mae West, surâd cuceritor și îi explic că mi-am agățat ciorapul. Buna dispoziție o pun pe seama șampaniei.

— Scuză-mă, Hans, nu bei în fiecare zi *Cordon Rouge*.

Îmi dă dreptate apoi își reia pilitul unghiilor. Fițele mele l-au lăsat rece. Ridic contrariată din umeri și trec în birou.

Profesorul a avut dreptate, participarea mea în combinație e indispensabilă. Practic e imposibil să pătrunzi în hol fără ca Schwalbe să observe, iar alarma se poate declanșa printr-o simplă apăsare pe butonul verde de lângă telefon, încep să râd și-l strig:

— Hans!

Alsacianul apare prompt. Îmi strâng înfrigurată umerii și-l rog să închidă ușa.

— E un curent îngrozitor.

— N-am să aud telefonul, Fräulein Magda.

— Fii serios, se aude.

O face fără plăcere, are în ochi două stilete albastre. Și dintr-o dată îmi dau seama că e pentru prima oară în viață când trebuie să depun eforturi ca să plac unui bărbat.

— Vrei să-mi închei pantoful, Hans?

Stau pe brațul fotoliului și îmi legăn piciorul descoperit. Privirea lui Schwalbe se îngustează, taie brici. Se lasă într-un genunchi, execută mașinal operațiunea. Intru în panică. Chestia cu bareta pantofului era figura mea numărul unu. Râd deșănțat, îmi dezvelesc genunchiul, folosesc toate trucurile văzute în piesele bulevardiere. Neamțul rămâne de lemn. Și-a terminat treaba, se înclină ciocnindu-și tocurile, și dă să iasă. Mă simt îngrozitor de ridicolă, sunt înspăimântată căci n-au trecut decât nouăzeci de secunde. Îl strig:

— Hans!

S-a oprit cu mâna pe clanță și mă privește fără să-și ascundă repulsia. În sfârșit, înțeleg. Mi-am amintit, Schwalbe e homosexual notoriu. Încerc o repliere nu prea îndemânată:

— Spune, ai idee când se întoarce Hartner?

— Nu.

— Nu-i înțeleg plecarea asta precipitată. Se vorbește că românii pregătesc o ofensivă de amploare.

— Posibil. Scuză-mă, Fräulein, aștept un telefon de la Berlin.

— Oricum auzi când sună. Improvizez disperată: Știi ce pretindea generalul?

— Regret, Fräulein, dar trebuie să vă părăsesc.

Se înclină din nou scurt și iese. Îmi frâng înnebunită mâinile. Încă zece secunde și alarma va alerta întreg comandamentul. Ochii mi s-au oprit pe scrumiera masivă de pe birou. Mâna îmi pleacă involuntar, văd cum o apucă

singură. Din câțiva pași, îl ajung pe Schwalbe, și-l pocnesc zdravăn în moalele capului. Se năruie cu zgomot.

Profesorul și moș Toma au apărut cu automatele în mână. Iuga n-are nevoie de explicații, dintr-o singură privire a înțeles situația.

— Nu s-a putut altfel? șoptește.

— Nu.

— Al naibii ghinion! Ce explicație ai să le dai?

În biroul comandantului, se aude un declic. Îl văd pe Gri-Gri fotografiind harta Statului-Major.

— În septembrie, fritzii atacă prin Oituz, îngână emoționat spărgătorul. Poți să te feliciți, profesore.

Mă vede și face ochii mari. Îi povestesc în câteva cuvinte cum stau lucrurile. Hoțul clatină capul.

— Ai riscat mult.

— Totul.

Chat Noir a isprăvit, pune atent harta la loc, încuie seiful, șterge amprente cu batista. Profesorul și bătrânul mă privesc îngândurați. Brusc, spărgătorul se răsucește pe călcâie și azvârle un stilet în direcția ușii. Mă întorc și-l văd pe aghiotantul generalului. Se răsucește titirez și începe să alerge pe scări, urlând:

— Partizani! Partizani!

Am încremenit. Profesorul decide rapid:

— Încenează un atac nereușit asupra seifului, Trestian! Domnișoară Magda, va trebui să vii cu noi. Nu ai de ales, în momentul ăsta se știe deja că ești complicea noastră.

Îmi vine să-mi mușc pumnii de necaz. Roman Iuga îl zorește pe spărgător, încearcă să mă consoleze. Toma Strejea bâlbâie:

— Oricum, a meritat... Dacă scăpăm cu viață...

Se oprește. La intrare se aud pași precipitați, apoi izbucnește sirena de alarmă.

Hoțul a forțat seiful cu o gură de lup, în așa fel încât nemții să capete certitudinea că tentativa n-a izbutit. Aruncă scula și fugim prin labirintul de coridoare. Gri-Gri are grijă să încuie ușile în urma noastră cu un șperaclu.

Traian și Irina ne întâmpină extrem de emoționați. Mă văd, pricep că s-a întâmplat ceva grav, dar nu îndrăznesc să întrebe.

Reflectoarele gheretelor de pază au incendiat noaptea, pipăie, scotocesc tufișurile, cizme grele, multe, tropăie înfundat, se aud ordinele ofițerilor. Ne furișăm pe lângă garduri, le căutăm umbrele. Dacă ajungem la ruinele castelului Ghimeș, luăm o opțiune serioasă. Douăzeci de metri, zece, cinci. Un reflector ne fixează brusc într-un con de lumină, o rafală de armă automată mușcă zidurile arse.

Alegăm înspăimântați, ne împiedicăm, alunecăm la fiecare pas. Profesorul repetă:

— Mai repede! Mai repede! Dacă încercuiesc castelul, s-a isprăvit cu noi!

Câteva lanterne ling dărâmăturile. Ne-au zărit. Roman Iuga se aruncă pe burtă. Îl urmărim automat. Împușcăturile stârnesc praful, clatină zidurile, gata-gata să se prăbușească. Ne târâm pe coate, la adăpostul mormanelor de moloz. Chat Noir s-a oprit, își rotește privirea jur-împrejur. Zeci de luminițe răsar din toate părțile.

— Colivia s-a închis!

Profesorul îi arată un pătrat decupat în pardoseala holului.

— Un chepeng!

Capacul masiv din beton stă alături de gaura întunecată. Întâi coboară spărgătorul, îi urmează copiii, apoi eu. Roman Iuga, ultimul, trage capacul. Se aude explozia unei grenade.

CAPITOLUL IX

Bezna e de nepătruns, mă împiedic la fiecare pas. În general nu văd pe întuneric, acum pur și simplu calc în gol, parcă sunt oarbă. De fapt, șchiopătez. Unul din tocurile de cristal ale pantofului mi-a rămas undeva, printre ruine. Desculță însă, ar fi mult mai rău.

O mână caldă, puternică îmi prinde brațul și încearcă să mă ghideze. Recunosc vocea lui Iuga.

— Fii atentă la trepte!

Le cobor la întâmplare, gata să cad. Sunt multe, nu se mai sfârșesc. După mirosul de mucegai, am impresia că suntem într-o pivniță. Moș Toma aprinde lanterna. Sus, în capul scării, profesorul se căznește să închidă zăvoarele chepengului, două bare masive de fier. A reușit. Mă întreb dacă a mizat pe existența acestui refugiu în caz de forță majoră. Chat Noir își îndreaptă cravata. Studiază senin locul dar eu știu că bravează, ca de obicei.

Un zgomot asurzitor ne zdrobește timpanele. Am senzația că s-a prăvălit cerul peste noi. Întreb îngrozită:

— Ce-a fost asta?

— S-au prăbușit zidurile, spune întunecat Iuga.

Am înțeles. Ruinele castelului, zgâlțâite de explozia grenadei și mușcătura gloanțelor, n-au mai rezistat. Îmi rotesc privirea de la unul la celălalt. Au rămas de piatră, cu ochii la tavan. Bătrânul abia își mușcă buzele.

— Ce belea!

— Țsta-i ultimul nostru domiciliu, băieți!

— Fără panică, Trestian! scrâșnește profesorul. Vă rog să vă păstrați calmul. Vom vedea ce e de făcut.

Ia lanterna din mâna bătrânului și începe să scotocească încăperea. Zidurile groase sunt prevăzute din loc în loc cu anouri de fier, unde pe vremuri se înfigeau torțele. Praful s-a așternut peste tot, chiar și pe pânzele de păianjen. Îmi duc reflex mâinile la păr. Mi-e groază de lilieci, deși n-am văzut nici unul în viața mea. Obiecte de fier, cufere, mobilă veche, abandonată ridică stive în jurul pereților.

Arătăm îngrozitor. Costumul lui Gri-Gri s-a murdărit. Irina își leagă cu batista o zgârietură destul de adâncă la picior. Cea mai reușită sunt, firește, eu. Superba mea rochie de tafta e ferfeniță, o despicătură îmi lasă piciorul gol până la șold. Sunt plină de praf, ciufulită, arăt ca o cocotă beată, dar la gât și în urechi am perle. Știu că-s penibilă, și nimic nu mă enervează mai rău ca o ținută nepotrivită. Cât naiba o să stau în rochie de seară? Mă simt despuiată și indecentă, îi invidiez pe Iuga și pe bătrân pentru hainele lor de piele, pe Irina pentru fustița ei ecosez.

Îmi smulg furioasă pantoful din picior și dau cu el de pământ. Am scăpat și de celălalt toc. Cel puțin, n-am să mai calc ca o barză șchioapă.

Un zgomot iscat în fundul încăperii ne îngheață sângele în vine. Iuga face semn să stăm liniștiți. Se lipește de zid, înaintează ca o pisică. Un tabernacol uriaș, Maria Tereza, deteriorat, dar încă splendid, îi blochează trecerea. Din umbra lui, răsar două făpturi ciudate. Gri-Gri nu-și stăpânește uimirea:

— Ia te uită! Mai sunt locatari.

Au ridicat brațele și clipesc din pricina jetului de lumină. Unul din ei e gras, are fața galbenă și lucioasă. Poartă o șapcă pepit, sub haină un pulovăr cenușiu cu brazi pe piept. Îi văd genunchii tremurând în pantalonii burlan. Celălalt dă din cap și rânjește.

E o namilă cu umerii, mâinile și picioarele proiectate la dimensiuni puțin obișnuite. Capul blond, turtit, e complet ras. Poartă direct pe piele un pardesiu vechi, încins cu o chingă de oblon. Îl știu bine. E imbecilul orașului, calul de bătaie al copiilor. Aruncă după el cu pietre și scaieți, îi pun piedică, îl batjocoresc cu cruzimea specifică vârstei. Nefericitul aleargă ca un iepure, îi e frică de ei deși, practic, ar putea să-i pună jos cu două degete. E poreclit Bubu, pentru că sunt singurele sunete pe care izbuteste să le articuleze. Își ține zilele îndeplinind munci jalnice sau care presupun forță: gunoier, vidanjour, spărgător de lemne, hamal. Poate ridica greutate până la cinci sute de kilograme. L-am văzut transportând singur un pian cu coadă, la Comandament. Nemții îl priveau stupefiați, le ieșiseră ochii din orbite. Pentru munca lui cere doar mâncare și numai atunci când îi e foame, nu cunoaște valoarea banilor. Oamenii profită de imbecilitatea lui și-l exploatează sângeros.

Îmi întorc privirea spre celălalt. Tremură cumplit, caricatural, așa cum numai în scheciurile lui Tănase am văzut sugerată spaima. Nu, nu-l cunosc, sau nu mi-a atras atenția. Are incisivii îmbrăcați în aur, ochii mici îngropați în grăsime.

— A, amicul Dragnea! exclamă Chat Noir.

Grasul tresare surprins, dar orbit de lanternă nu-l vede pe spărgător. Îngână gâtuit:

— Mă cunoști?

— Prostia, mon cher, flutură stindarde.

— Ce-i cu el? Întreabă Iuga.

— Nimic interesant. Un micuț traficant de provincie. Se bucură totuși de oarecare notorietate în branșă. Știu cel puțin zece inși care-și ascut cuțitele, așteptându-l la cotitură.

— Un nemernic.

— De duzină. Nu merită să-ți bați capul atâta vreme cât nu s-a strecurat în spatele tău.

Irina strânge brațul lui Traian. Bubu o fascinează, i se citește totul pe față: groază, curiozitate, repulsie. Traficantul s-a mai liniștit. Întreabă:

— Ce naiba căutați aici?

— Comoara lui Ali Baba! răspunde Chat Noir. Ascultă, superbule, lasă, te rog, mâinile jos, degetele de cârnățar nu oferă priveliștea după care obișnuiesc să mă dau în vânt. Doi! Fă eforturi să te exprimi civilizată, te afli în prezența unor domnișoare și a unor gentlemen. Trei! Detest întrebările, în consecință încearcă să nu mă indispui.

Lanternă profesorului descoperă câteva lăzi de carton.

— Aici e zestrea băieților, explică Gri-Gri. S-au gândit că boșilor n-o să le treacă prin minte să percheziționeze hruba și am impresia că pentru prima oară în viață s-au orientat bine. Apropo, mon cher, ce aveți acolo? Zahăr? Făină? Cacao?

— Avem pe dracu' ! bombăne Dragnea.

— Superbule, mă superi! Încă un cuvânt necugetat și te scot afară de urechi.

— Ești... Traficantul se sufocă, nu-și găsește cuvintele: Încă n-ați înțeles?

— Ce, măi omule? Întreabă moș Toma.

— Suntem îngropați de vii!

Încă nu realizez catastrofa. Știu, ruinele castelului au blocat chepengul, totuși nu se poate să rămânem aici. Caut ochii profesorului. Cercetează zidurile, răscolește fiecare ungher. Îl întreb:

— Crezi că nu mai e nimic de făcut?

— Fii liniștită. Întotdeauna există o soluție.

— Aproape întotdeauna, precizează Gri-Gri.

Moș Toma încearcă să zâmbească.

— O scoatem noi la capăt, vorba aia, suntem șase bărbați.

— Nu fi îngrijorată, domnișoară Magda, îmi șoptește Traian. Cât e domn' profesor cu noi, nu există...

Dragnea suspină printre lacrimi. Bubu se așează lângă el. Ca să-i vadă mai bine fața aprinde un felinar și-l apropie. Pare extraordinar de curios. După câteva momente de contemplație concentrată, ridică mâna uriașă, cât un făraș, și-i mângâie stângaci urechea. Mă înfior. Ar fi de ajuns ca Bubu să închidă pumnul, pentru ca țeasta lui Dragnea să se spargă ca o nucă. Imaginea e de coșmar.

Dumnezeule! Ce caut în pivnița asta, înmormântată poate pentru totdeauna, cu decolteul plin de perle, alături de un Bubu apocaliptic și sentimental? Urmăresc hipnotizată spectacolul. Imbecilul a început să plângă, lasă felinarul, și cu cealaltă mână își dezmiardă creștetul ras. Îngână continuu:

— Bubu, Bubu...

Nu mai suport și închid ochii. Sunt sfâșiată de milă și oroare. Irinei îi tremură buzele. Tot ce se întâmplă e mai presus de puterile ei. Cât îi va trebui mai târziu ca să uite? Va uita vreodată? O cuprind de umeri și bolborosesc ce-mi trece prin minte:

— O să fie bine... Ai să vezi...

Amestec fără noimă soarele cu florile, orașul iubit, străzile copilăriei, prietenii.

Fata îmi răspunde protocolar, dar în fond recunoscătoare chiar dacă efortul meu e inutil.

— Știu, domnișoară.

Chat Noir a făcut înconjurul încăperii. Rostește încet, cu aerul că vorbește singur:

— Mda... Cam trei ani.

Întreb mașinal:

— Ce vrei să spui?

— Cam atât o să dureze până ne descoperă scheletele. Pun la socoteală încă vreo șapte-opt luni de război, poate chiar mai puțin, și circa doi ani până se așează lucrurile. Nimeni nu se apucă de reconstrucții din prima zi de pace...

Mă căiesc cumplit că am acceptat să intru în combinația asta. N-ar fi trebuit să comunic propunerea lor Jeannei, iar Jeanna putea să rămână credincioasă bunului ei simț și să n-o transmită mai departe. "În special, îmi spunea mereu colonelul Radian, nu te încurca cu amatorii. Au curaj, dar și talentul de a se vârî în cele mai splendide buclucuri..." Și totuși a fost de acord.

Bilanțul mi se pare de-a dreptul catastrofal. Mi-am ratat excelenta situație de la Statul-Major iar acum sunt închisă într-un mormânt. Șansele de a scăpa din hrubă le socotesc nule.

Măsurăm zidurile și nu știu cât e în privirea asta nădejde, spaimă sau pornire instinctivă de a face ceva.

"Ultimul domiciliu" a spus Gri-Gri. Cuvintele mi s-au înfipt în minte, am înaintea ochilor cavoul mătușilor mele. E în fond cavoul familiei, dar sunt singurele care-l frecventează cu regularitate, așa cum un proprietar se duce să-și vadă viitoarea locuință, în fază de construcție, calculând mental unde-și va instala dormitorul și biroul, ce culoare de perdele va avea sufrageria.

Tata, care e un bărbat fără umor, se amuză în rarele lui momente de bună dispoziție să facă inventarul lăcașului de veci. E singura dată când îl văd râzând cu lacrimi. Într-adevăr, "apartamentul" — sunt două piese — e perfect utilat. Fotografii, carpete persane, două măsuțe stil, o canapea confortabilă, cărți și ghivece cu cactuși — o plantă pe care am considerat-o întotdeauna odioasă. Când cavoul din dreapta a fost achiziționat de doctorul Olinescu, mătușa Amalia a avut cea mai bună zi din viața ei. Îi repugna vechea vecinătate, familia unui angrosist care debutase ca măcelar.

Încep să le invidiez pe bietele bătrâne. Preocupările lor denunță un adevăr simplu: Elvira și Amalia resping pustiul lumii de dincolo, exclud hotărât și din capul locului neantul. Nu știu însă ce le determină să creadă că "acolo" vor funcționa aceleași norme de conveniență socială.

Toate privirile îl ațintesc pe Roman Iuga. Simțim instinctiv că omul acesta puternic, îndrăzneț, aventurier în sensul major al noțiunii, e singurul care ar

putea găsi o soluție. Cercetează concentrat zidurile, palmă cu palmă, se cațără, pipăie, ciocănește. Nu îndrăznim să-l întrebăm nimic, ne e teamă de o sentință categorică. Bătrânul Strejea rupe primul tăcerea:

— Ce zici, flăcăule? Ieșim la liman?

A vorbit pentru copii, le face cu ochiul liniștitor.

— Ieșim, moș Toma, declară categoric Lepăduș.

O crede sincer. Fetița și-a făcut obiceiul să clatine din cap în sensul că e de acord, ori de câte ori Traian dă verdicte. A observat și Chat Noir.

— M-aș bucura sincer, domnișoară Irina, să procedezi la fel și după zece ani de căsnicie cu elevul Lepăduș. Evident, dacă don' profesor încă nu și-a epuizat soluțiile, dacă scăpăm de hăituială, dacă supraviețuim războiului, dacă în ceasul al doisprezecelea, măcar, nu-ți revizuiești intențiile.

— Ești incorigibil! exclam.

— Exact! La cei șaptesprezece ani ai dumitale, cam atât ai sau cel puțin atât arăți, ar fi trebuit să știi ce înseamnă buna dispoziție în momentele cheie.

— Ce să-ți spun, bietul Traian nu mai poate de răs.

Ochii lui Lepăduș înțeapă. Îi șoptește Irinei, destul de tare ca să poată fi auzit:

— Noroc că mai sunt și măscărici pe lumea asta.

Chat Noir își potrivește surâsul, dar nu apucă să-i răspundă. Profesorul s-a apropiat de noi, nedumerit.

— În general, construcțiile medievale, mă gândesc, firește, la cele de amploare, au coridoare subterane. Nu văd de ce tocmai hruba asta ar face excepție.

— Un tunel... spun pe gânduri, răsfirând imagini din filmele de capă și spadă.

— Noaptea Evului Mediu a stărut o mie de ani, poate și datorită labirintului de cărări tainice acoperite de mister. Castelele au devenit vizuini de vulpe, generații întregi habar n-aveau că există și alte ieșiri secrete.

— Ce te determină să crezi că tunelul trece tocmai pe-aici?

— Vreau să cred... Încăperea avea o anumită destinație. Ca și inelele de pe pereți. În ele se înfingeau torțele. Deasupra, zidul e înnegrit de funingine.

— Logic, admite Gri-Gri.

— Pe de altă parte, chepengul respectă motivele mozaicului din hol, astfel încât se camuflează perfect. Nu există nici o fereastră pentru aerisire. Toate amănuntele conduc la concluzia că ne aflăm într-o cameră de trecere.

— Așa e, spune Traian. Trebuie să existe o ieșire.

Îl văd pe Gri-Gri că aruncă discret trabucul abia aprins, îl strivește sub talpă. Înțeleg dintr-o dată și deschid gura îngrozită. Moș Toma mă oprește să strig: "Vom muri sufocați".

Îmi arată copiii. Dau din cap și-mi mușc buzele.

Panica mi-a pus gheara în gât. Mă așez la întâmplare pe o scândură și închid ochii. Chat Noir îmi sesizează starea de spirit, încearcă să mă galvanizeze.

— Dacă există o singură gaură de șoarece în cocioaba asta, am s-o descopăr. În meseria mea, fără fler, tragi obloanele.

— Peretele din stânga, spune profesorul, l-am cercetat palmă cu palmă. Continuă cu cel din fund.

— În regulă.

Îmi cere permisiunea să-și scoată haina, își slăbește nodul cravatei. Cred că e cam țicnit. A rămas în cămașă, cu mânecile suflecate și mănuși din antilopă. Cu o vergea metalică, ca un diapazon, scoasă din trusa lui, începe să ciocănească zidul indicat de profesor. Moș Toma ține felinarul traficantului. Bubū îi imită. Dă cu pumnul în piatră, le reproduce aidoma fiecare gest.

Dragnea îmi simte privirea și ridică sceptic din umeri.

— Pierdere de timp.

— Ce-ți pasă?

— Mă crezi tâmpit, domnișoară?

— E preferabil să nu afli ce cred despre dumneata.

— N-or să găsească nimic. Trei zile am cercetat pivnița asta blestemată, înainte de a-mi depozita marfa. Aici ne putrezesc oasele!

Roman Iuga se răsuțește pe călcâie. Ochii scăpărători, pomeții înalți pe obrazul supt, trupul încordat înfricoșează. Seamănă cu un tigru. A pus mâna pe automat, înlătură piedica de siguranță.

— Încă o silabă și te împușc!

Își reia cercetările. Din fericire, Traian și Irina au încredere în el, îl urmăresc cu priviri înfrigurate și sufletul la gură. Gri-Gri ignoră incidentul, continuă să cerceteze zidul cu mișcări experte, utile, de o grație ciudată.

— Apropie felinarul, moș Toma.

O casă de bani, de tip vechi, deschisă, blochează drumul spărgătorului. E înaltă cât un scrin, grosimea ușii are două palme. Chat Noir o studiază ca profesionist, îl amuză mecanismul naiv.

— Doamne, oftează, de ce nu m-am născut acum două sute de ani? Eram rajah!

Profesorul îi retează efuziunile nostalgice.

— Uită-te dacă e trucată!

Spărgătorul îl privește mirat.

— Te gândești că s-ar putea ieși pe aici?

Opintesc toți trei s-o urnească, dar nu izbutesc. Nici măcar n-au clintit-o. Bubu e în spatele lor, zâmbește și dă din mâini.

— Vrea să încerce, explică traficantul. Lăsați-l.

Bubu izbutește. O pânză groasă de păianjen marchează locul rămas acum gol. Iuga îl cercetează cu lanterna, vergeaua spărgătorului pipăie fiecare centimetru. Ritmul bătăilor e atât de intens încât îți vine să crezi că în încăperea se află o ciocănitore. Aștept cu sufletul la gură strigătul de victorie. Chiar și Dragnea, complet mototolit, devine atent.

— O să reușească! suflă Traian. E un tip formidabil!

Încrederea, admirația lui sinceră pentru Iuga mă impresionează. Oricum, profesorul nu-i un bărbat comun. Puțini dascăli știu să stârnească entuziasmul elevilor.

— Precise! întărește Irina.

— Învățați la aceeași școală?

Irina începe să-și bălângăne picioarele, așa cum fac copiii când vorbesc despre ei.

— Nu, răspunde, eu sunt normalistă, dar internatul lui e alături. Chicotește: toate fetele de la noi sunt îndrăgostite de domnul Iuga... E bărbat bine. Ați văzut ce ținută are?

— Am văzut.

— Și ce curaj? Ia povestește, Traiane, ce-ați pățit pe munte.

Puștiul se înviorează, ochii îi lucesc, își freacă palmele.

— A! O chestie formidabilă.

Totul e formidabil la băiatul ăsta. Probabil e cuvântul la modă. În ultimii mei ani de liceu se purta "fatal". "O femeie fatală", pusă în circulație de Greta Garbo, "chestie fatală", "banc fatal" etcetera.

Urmăresc fără interes povestea lui Traian. Pricep că Iuga, alpinist pasionat, nu scapă sfârșit de săptămână fără să plece la munte, el organizează excursiile elevilor în vacanță. Au avut loc aventuri palpitate, băieții îl adoră pentru inteligența și spiritul său întreprinzător.

Irina aude, probabil, pentru a suta oară întâmplarea. Va fi o nevestă admirabilă. Mi-o închipui lesne, palpitând de emoție și orgoliu naiv în timp ce bărbatul, contabil sau funcționar oarecare, își povestește isprăvile eroice de la slujbă.

Chat Noir, Iuga și profesorul sunt din nou în mijlocul încăperii. E suficient să le privești brațele moi, ca să înțelegi că n-au găsit nimic.

— Ce v-am spus? șoptește traficantul. Aici crăpăm!

CAPITOLUL X

Dragnea se plimbă agitat, izbește cu piciorul obiectele întâlnite în cale.

— Fir-ar-al dracului de ghinion!

— Gura!

A intervenit Chat Noir. Traficantul îl privește cu ură.

— Ticălosule! Se uită furios la noi. Ticăloșilor! Din cauza voastră! Faceți pe partizanii, pe eroii! Cu nemții v-ați găsit voi să vă puneți?

— Ascultă, superbule, declară calm Chat Noir, o să te fac să-ți înghiți cuvintele!

— Uite cine vorbește? Cine ești tu, mă? Un escroc, un șarlatan! Crezi că nu te cunosc?

— Nu îndeajuns.

Lasă vergeaua și își întinde tacticos mânușile. Dragnea ignoră preparativele.

— O să crăpi ca un șobolan.

— Liniștește-te, intervine bătrânul.

— Du-te dracului, hodorogule!

Profesorul apucă brațul lui Chat Noir, apoi se apropie de traficant.

— Te-am rugat să-ți păstrezi calmul.

— Du-te dracului!

— Te-am avertizat.

— Du-te dracului! E în plină criză de isterie, lovește lăzile cu marfă. I-a apucat eroismul! Patriotismul! Te umflă râsul, numai când te uiți la ei. Niște amărâți.

— Dă-te la o parte, profesore! scrâșnește Chat Noir.

— Fii calm!

Toma Strejea abia se stăpânește.

— Închide-i gura, domnule Iuga! Ce nemernic!

— O să crăpați! repetă cu satisfacție traficantul. Unul câte unul!

— Vrei neapărat să fii primul? Întreabă Roman Iuga.

E palid de enervare. Ochii lui Dragnea ies din orbite. Obrajii moi îi tremură ca o gelatină.

— Du-te dracului! Faci aici pe șeful? Vrei să-ți spun eu ce ești! Un rahat! Un rahat mare! O să crăpi și tu, și târfa aia goală, și prăpădiții ăia de copii.

Palma lui Iuga îi șterse cuvintele de pe buze. Rămâne o clipă năuc, apoi cade mototol. Plânge, dar criza a trecut. Bubu se așează alături. Are ochii plini de lacrimi. Se preling mici și iuți pe obrazul neras.

Roman Iuga cunoaște un adevăr elementar. În situații desperate cel mai rău lucru e panica. În asemenea momente, conducătorul autentic trebuie să se afle cu cel puțin o palmă deasupra celorlalți. Aprioric, știe și poate mai mult. E unica posibilitate de-a insufla nădejde în lipsa unor fapte concrete. Toate acestea le înțeleg ascultându-l. Se stăpânește bine, dar aș fi curioasă să știu câte șanse din o sută ne acordă în adâncul sufletului.

— Dacă ne păstrăm calmul, declară masându-și cotul — abia acum observ că e încins într-un bandaj lat cauciucat —, vă asigur că vom găsi o cale, chiar de-ar fi să dărâăm pereții și să săpăm cu mâinile.

— Așa e, spune simplu bătrânul.

— În ce mă privește, profesore, m-am aflat în câteva situații mult mai cretine și nu-mi amintesc să-mi fi pierdut busola, spune Chat Noir. Chestia cu săpatul mi se pare mai dificilă. Deși m-am dat peste cap să ajung la ocnă, încă n-am învățat cum se extrage sarea.

E bine dispus. E tonic. Profesorul îl acceptă, știe că umorul lui Gri-Gri oxigenează aerul.

— Pentru că tot acolo ai să naufragiezi într-o zi, n-ar fi rău să te antrenezi nițel.

— În regulă, mon cher, poți conta pe mușchii mei oțeliți.

— Avem timpul de partea noastră. Nu-i ușor să evacuezi ruinele.

— De ce să le evacueze? întreb.

— Nemții, explică profesorul, ne-au văzut intrând în hrubă. Vor încerca să ne prindă vii.

— Vii? întreabă Irina.

— Firește. În momentul ăsta, pot paria că cineva de la Gestapo ține pumnii strânși și se roagă să rezistăm. Îi interesează ceilalți complici.

Apreciez tactul lui Iuga. Nu se enervează, explică pe îndelete. Pe Traian și Irina îi tratează camaradereste, le pompează încredere în propriile forțe și responsabilitate, îi face să se simtă adulți.

— O să le povestiți, sper, intervine Chat Noir, că am apucat pe cărări greșite din pricina unor ochi frumoși. Îmi zâmbeste, apoi privirea i se oprește la marfa lui Dragnea. Mai complicată e povestea superbului. Ce are dumnealui acolo, se numește valută forte. Așa consideră Führerul merindea Wehrmacht ului.

— Eu nădăjduiesc, îl întrerupe profesorul, că nu va trebui să dăm explicații. Așadar, suflecați-vă mânecile și hai să ne apucăm de treabă. Am găsit o cazma și o lopată care pot fi folosite. Vom săpa un tunel.

Moș Toma își drege glasul.

— Să nu ne pripim... Trăiesc în orașul ăsta de cincizeci și șase de ani, îl cunosc palmă cu palmă. În '912, s-a deschis prima linie de tramvai și tot în anul ăla au început săpăturile pentru instalațiile comunale. Spre mieznoapte — se răsuțește indicându-ne instinctiv direcția — e numai stâncă. La sud... De! La sud, ar fi bine, pământu-i moale, numai că dăm chiar în mijlocul pieței.

— Care piață? Întreabă Gri-Gri.

Am înțeles ce vrea să spună moș Toma și precizez:

— Din fața Comandamentului.

Chat Noir își trece degetele prin păr și oftează.

— Cum s-ar zice, traversăm piața pe dedesubt.

— Ai ghicit, spune profesorul. Adică săpăm aproximativ o sută de metri spre catedrală. Sper să ieșim în grădina paracliserului. Vom lucra în echipe de doi. Unul sapă, celălalt evacuează pământul. Fetele îl vor tasa cu picioarele.

Măsoară capacitatea hrubei, dimensiunile obiectelor, a scării, face tot felul de calcule și, în sfârșit, ne anunță că spațiul trebuie economisit cu cea mai mare zgârcenie. Vom depozita aproximativ o sută de metri cubi de pământ.

Puștii par dintr-o dată cuprinși de entuziasm, sunt nerăbdători să se apuce de treabă. Din fericire, aspectul senzațional al întâmplării nu-i lasă insensibili. Își imaginează de pe acum stupoarea familiei și a prietenilor când își vor povesti isprăvile. Dragnea devine atent. Se ridică, gesticulând mult înainte de a vorbi:

— Cum să vă spun...

— Renunță, mon cher, ne-ai spus destule.

— Îmi pare rău. Sincer îmi pare rău. Nervii...

Profesorul saltă din umeri.

— Las-o baltă. Atât te rog, controlează-te.

— Am să pun și eu umărul. Cine știe... Bubu, continuă traficantul, a mai săpat fântâni prin mahalale, e învățat.

Vrea să-și aprindă o țigară. Iuga îi atrage atenția cu neașteptată blândețe.

— Nimeni nu mai fumează. Vom avea și așa destule probleme cu oxigenul. Ultimele ore, mai ales...

— Chestia nu trebuie să te afecteze, mon cher, completează Chat Noir. Medicii au constatat că fiecare țigară fumată scurtează viața individului cu circa două minute și jumătate. Tata mare, Dumnezeu să-l ierte, a tras toată viața din pipă și a închis ochii la nouăzeci și trei de ani. Mă întreb mereu unde ajungea dacă n-ar fi fumat.

Dragnea deschide o ladă și declară cu un soi de satisfacție ursuză:

— Problema mâncării nu se pune. Am conserve, biscuiți, zahăr, ciocolată.

— Începe să devină vesel! exclamă Gri-Gri. Lipsește doar patefonul.

Moș Toma își lasă capul în pământ. Ar vrea să spună ceva, dar ezită în mod vizibil. Tușește, se uită cu coada ochiului la Traian și Irina, în sfârșit se hotărăște:

— Apa... Ce facem de apă?

Ne uităm unul la altul, nimeni nu îndrăznește să deschidă gura. În condițiile unor eforturi susținute, apa e indispensabilă. Știu ce înseamnă setea, într-o vară am călătorit optsprezece ore cu trenul, fără un strop de lichid.

— N-am purtat în viața mea aceeași cămașă șase zile, constată Gri-Gri, ca să nu mai vorbesc de-o igienă elementară.

De astă dată, nu glumește. Sunt încredințată că mizeria fizică îi îngrijorează mai mult decât perspectiva setei. Profesorul hotărăște:

— În nici un caz nu ne atingem de conserve. Vom consuma numai biscuiți și puțină ciocolată. Asta-i situația. Cu concursul lui Bubu, sper să isprăvim mai repede. Ce-i, domnule Dragnea?

Traficantul nu spune nimic și deschide altă ladă. A înțeles că viața lui e condiționată de a celorlalți. Ne arată o sticlă de două sute de grame de apă tonică.

— Am douăzeci și patru.

Nu comentăm, ne gândim toți la același lucru. Suntem opt. Asta înseamnă trei sticlute de cap. Deci șase sute de grame de apă pentru câteva zile. Nici o pisică n-ar supraviețui.

Roman Iuga ne împarte rațiile. Țin cele trei sticlute în mână — flacoanele mele de parfum sunt mai mari — și-mi vine amețală. Dintr-o dată, mi-e sete, aș da orice să mă pot scălda, mă văd în pijama de plajă, albă, la Rex, sau

înfășurată în halatul flaușat, în baia noastră din faianță albastră, înghit în sec cu gândul la oranjadele cu gheață ale mătușii Amalia, simt aroma de lavandă a lui Alexandru, când iese de sub duș...

Gri-Gri deschide primul o sticlură. Îl urmărim consternați. Și-a scos mânușile. Deșartă un sfert din conținut în palmă, își freacă îndelung obrazul și gâtul, apoi îmbracă din nou mânușile.

— Asta-i nebunie curată! exclam.

— Care din noi e complet normal?

— O să-ți muști mâinile!

— O fac demult.

Irina e zdrobită de admirație. Iuga ridică din umeri.

— Teribilisme!

Chat Noir zâmbește cu oarecare amărăciune.

— Știi unde greșești mereu, dragul meu? Pentru dumneata o păsărică nu-i nimic altceva decât o păsărică.

Irina îl privește mirată. N-a înțeles.

— Ce altceva ar mai putea fi?

— Depinde, surâde Gri-Gri. Trubadurul luncii, primadona codrilor, mărtisorul azurului, și, din când în când, pur și simplu păsărică.

— O să-ți amintesc ce mai poate să însemne apa, când ai să te cațari pe ziduri de sete.

— Unul din noi doi e mult prea didactic, profesore.

Dragnea intervine brutal:

— Ascultă, patroane, ți se pare cinstită repartiția dumată?

— Dacă era vorba să favorizez pe cineva, îi răspunde profesorul tăios, atunci aceia erau Irina și Traian. Am acordat totuși fiecăruia șanse egale.

Gri-Gri râde mereu.

— Specialitatea conserve și coloniale en détail n-a avut timp să-l citească pe Marx.

— Cu riscul de-a fi didactic, spune profesorul, vreau să vă avertizez că totul depinde numai de noi. Nu viciați aerul stârnind praf, economisiți-vă apa, forțele și energia nervoasă. Nimeni n-are dreptul să-i pretindă celuilalt mai mult sau să evite efortul. Cuvântul de ordine: calm și încredere.

Bubu îi soarbe cuvintele clătinând din cap. N-a înțeles nimic.

Am pierdut complet noțiunea timpului. E noapte? A trecut o zi? O săptămână? Abia acum câteva minute au ajuns până la noi unele zgomote înfundate, specifice. Nemții au început operațiunile de evacuare a dărâmăturilor, se grăbesc să ne "elibereze". Bătrânul ascultă o vreme, apoi îi șoptește profesorului:

— Au două buldozere și un excavator.

— Ce înseamnă asta în timp?

— Știu și eu? Depinde câte ziduri s-au năruit și care anume. Dacă a căzut turnul, mai durează.

Chat Noir socotește ceva, zgâriind piatra zidului cu un cui.

— Cât am înaintat? Întreabă Roman Iuga.

— 32 de metri. Greu al naibii! Asta-i rocă, nu pământ.

— Oricum, e bine.

Suntem galvanizați, muncim de parcă am fi mâncat cărbuni. Bubu pur și simplu ne sperie. Iuga încearcă să-l tempereze, pentru că ritmul și cantitatea de efort îl vor epuiza. Nefericitul nu aude, sau poate în mintea lui cețoasă s-a declanșat ceva care-i vestește primejdia. Și Dragnea trage din răspuțeri, cred că e prima oară în viața lui când nu încearcă să scape ieftin. Vorba lui Chat Noir, "comerțul *en détail*" nu prea i-a lăsat vreme să se gândească la alții. Acum are impresia că o face și asta îi răstoarnă propriul univers. Trebuie să fie grozav când începi să te suspectezi că ai fi mai puțin rău decât ți-ai închipuit.

După cum a preconizat Roman Iuga, se lucrează în permanență, ne odihnim cu rândul. Profesorul și Traian s-au culcat. Bubu sapă, Dragnea încarcă pământul într-o navetă improvizată din sertarul scrinului, iar Gri-Gri o deșartă în unghiul opus. Aerul din tunel e irespirabil. Noroc că traficantul avea dosite două măști de gaze nemțești.

Irina și cu mine bătătorim pământul pentru a economisi spațiul. De fapt, facem economie în toate direcțiile. La mâncare — nu ne atingem de conserve și mezeluri, alimente sărate — cruțăm lanterna pentru care nu avem baterie de schimb. Am putea folosi felinarul lui Dragnea, mai ales că bidonașul cu

petrol lampant e aproape plin, dar flacăra consumă oxigen și deja am început să resimțim lipsa aerului.

Gri-Gri e în continuare bine dispus, deși îl ucide cămașa murdară, crusta de sudoare și praf care i-a impregnat pielea. Își privește din când în când, cu satisfacție, mâinile. Protejate de mănuși, au rămas relativ curate. Ne explică cu plăcere evidentă la ce bar au fost lansate ultimele șlagăre, cine-i portarul, care-i specialitatea casei și prețurile. În alte condiții m-ar amuza să știu ce gen de femei îl însoțesc de obicei.

Se oprește câteva minute, scoate un trabuc și începe să prizeze fără să-l aprindă.

— Ai obosit? îl întreb.

— Nu cine știe ce. Efortul fizic nu mi-e complet străin.

— Îmi închipui că nu-i ușor să duci tot timpul paharul la gură.

— Îl plâng pe bărbatul dumitale! Ce-ți spuneam? A, da, am trecut prin unele momente, în care totul depindea de rezistența brațelor. La Zürich, de pildă, în preajma războiului am făcut hamalâc pur și simplu.

— Bagaje?

— Nu, lingouri. Loviturile fără complici își au dezavantajul lor. A trebuit să încarc singur o camionetă.

Apuc mâna Irinei care-l ascultă topită de admirație.

— Mă întrebai adineauri ce-i aia să te mistifici. Cam ce face domnul Trestian.

— Când v-am întrebat? exclamă contrariată fetița.

Chat Noir mă privește cum bățătoresc pământul, apoi arată cu trabucul spre picioarele mele:

— Trebuie să fii o foxtrotistă de forță. Mi-ar plăcea să dansăm o *rumba-negra*...

Irina chicotește, Gri-Gri îmi zâmbeste admirativ. Cunosc zâmbetul: "N-am văzut în viața mea femeie ca tine", dar acum nu mă convinge.

— Există un dancing foarte nostim, urmează visător, la Nisa, pe strada Bizet. *Fascination*. Dacă n-ai ceva mai bun de făcut în luna septembrie, să zicem, și dacă soțul dumitale îți permite...

Deschid ochii mari.

— Ce te face să crezi că sunt măritată?

Chat Noir mă privește lung.

— Am să-ți spun într-o zi... Scuză-mă, trebuie să duc naveta. Toată viața am tânjit după genul ăsta de activitate.

Se întoarce la tunel deși Traian, schimbul lui, ar fi trebuit să-l înlocuiască de jumătate de oră. Îl lasă să mai doarmă și-i sunt recunoscătoare pentru asta. Bizar tip Gri-Gri!

Eu continui să băătoresc pământul alături de Irina, și ca să mergă mai ușor, încerc să-mi închipui că mă plimb cu Alexandru.

Pentru a mă sustrage vigilenței mătușilor mele, îmi îndesasem în chip suspect lecțiile de pian și vizitele la verișoara Nana. Amalia și Elvira nu-l iubeau pe Alexandru din rezoane pe cât de absurde, pe atât de puternice. Socotiseră dintotdeauna — încă unul din stâlpii filozofiei în familia noastră — că frumusețea unui bărbat reprezintă paravanul celor mai cumplite defecte, iar Alexandru, chipeș ca un zeu, le speriasse de-a binelea.

— Nu-i serios pentru un bărbat să arate ca un gigolo, afirma Elvira importantă.

Amalia, mai puțin distinsă când îi stârneau principiile, devenea de-a dreptul agresivă:

— Îți trebuie un om așezat, fetițo, nu taur comunal! Azi se însoară cu tine și mâine dimineață o lasă pe alta borțoasă. Nu poți s-o ții așa *à la longue*...

Detestau totul la el: părul negru, ochii plini de veselie, râsul — Doamne, râsul lui în care clocotește atâta viață! — bărbia cu gropiță "ce ți-am spus eu, ăsta se însoară de două ori", mușchii de gladiator, uniforma.

Ah, neîncetatele colocvii cu Amalia și Elvira pe tema uniformeii! Cunoșteam prea bine disprețul și repulsia lor pentru cariera militară și încercam să le țin piept căutând aliați. Mama, nervoasă când se afla în fața șevaletului, și totdeauna o găseai acolo, mă trimitea la plimbare fără menajamente:

— Tratează cu mătușile tale, draga mea. Sunt două femei imposibile și când mă sâcâi începi să semeni cu ele. Mi-e teamă că mi-ai stricat toată ziua.

Își lăsa mâinile să-i cadă în poale exasperată, iar mie îmi venea să pictez cu cremă de ghetă *Glays* monstruoșitatea în mov și ocru de pe șevalet.

Tata, fricos și prudent când era vorba de surorile lui, lua un aer concentrat și se retrăgea în birou să "mediteze".

Dialogurile mele cu Amalia și Elvira țineau de teatrul absurd.

— Un majur, croncănea Amalia, ăsta ne lipsea din colecție! Când a intrat mă-ta în familie, credeam că a pus capacul. Dar o nenorocire nu-i niciodată ultima și nici cea mai mare.

Protestam fără succes:

— E căpitan, tanti! Și inginer.

— O fi! concedă sceptică Elvira.

Amalia relua tirul:

— Chipiaș, pinteni, săbiuță! Credeam că e nevoie de mai mult ca să-ți sucească cineva mințile.

— E aviator, nu cavalerist! urlam exasperată. N-are sabie! V-am spus de o mie de ori! Nici sabie, nici pinteni! Zboară, auziți? Dă din mâini și zboară! Uite așa!

Și începeam să mișc brațele ca o pasăre smintită. Amalia făcea pe surda. Se adresa mieroasă soră-sii:

— Elvirițo dragă, sun-o tu pe Anica. Mi-a cășunat de-o dulceață de smochine. Știi că plutonierul ăla, Fane, cu care iese la porțiță, pare om de treabă. Dacă se mărită, o înzestrez...

Se ridica apoi pe neașteptate și se năpustea uliu asupra mea:

— Mie să nu-mi faci tapaj, domnișoară, că te cârpesc cât ești de lungă! Căpitan necăpitan, tot răcan și tot golan! Punct și marș afară! Ei, drăcia dracului!

Ne plimbam ceasuri întregi, îngrijorați de adierile timide ale lui aprilie, sau în după-amiezi grele de soare, ghemuiți sub aceeași umbrelă în septembrie, când aerul miroase a cerneală, hârtie albastră și caiete noi. Iama îmi strecuram mâna în buzunarul canadienei lui îmblănite de aviator. Ne învârteam pe aceleași străzi: Antim, Justiției, Schitul Maicilor... Iubeam căsuțele cu marchiză și bolți de iederă, trandafirii care se cățărau pe zidurile mânăstirii, broderia stâlpilor de piatră. La opt, un om al primăriei aprindea felinarele. Văl tainic pogora atunci asupra cartierului. Salcâmi parfumau dulce noaptea, vioriștii de la Dobrică și Apolodor cântau cu lacrimă: *Iubesc femeia...*

Alexandru încerca să mă rețină, își ascundea ceasul, născocea tot felul de trucuri naive.

— Pentru astă-seară s-a anunțat eclipsă de lună. E un spectacol unic!

— Minți prost, dragul meu!

— Da? Oricum, acum, acum, răsare.

— Uite-o acolo!

— Știi, n-am văzut-o niciodată de pe dealul Mitropoliei. Hai să facem câțiva pași.

— Altă dată.

— O prăjitură, Magda.

Adoram cataifurile lui Șirjiță, cofetarul de pe Sfinții Apostoli, dar nu mă lăsam coruptă.

— E târziu.

— Încă un sfert de oră.

— Nu se poate, suflam. Până ajung, se face nouă.

— Și dacă n-ai mai ajunge deloc?

— Nu fi absurd!

— Vorbesc foarte serios, Magda! Explică-mi, te rog, ce s-ar întâmpla dacă nu te-ai întoarce acasă.

— Orice! Totul! Îți dau voie să-ți imaginezi ce e mai rău. Aruncă Bucureștiul în aer, îl împușcă pe rege, se urcă pe statuia lui Mihai Viteazul, sunt în stare de orice!

— Asta e culmea! se enerva Alexandru. Am treizeci de ani, iubesc o femeie, vreau să mă însor dracului, și mă las tiranizat, ca un licean, de două ciori bătrâne pentru că nu s-a găsit în toată familia voastră un singur individ cu bun-simț să le vâre în balamuc!

— Te rog să fii politicos.

— Vorbesc foarte serios, Magda! Nu sunt dispus s-o continui așa. Dacă într-o lună nu ne căsătorim, plec în Tunis.

Am început să plâng și s-a speriat. M-a luat în brațe și m-a sărutat acolo, lângă gardul de piatră al casei Soare, chiar în fața băcăniei lui Marinescu.

— Magda, fetița mea... Iartă-mă! Te iubesc atât de mult! Vrei să strig, s-audă toată lumea!

Dintr-un salt, a fost pe balustrada gardului. S-a ținut de cuvânt:

— Oameni buni! O iubesc pe Magda! O iubesc! O iubeesc!!!

Am luat-o la goană înspăimântată. Râdeam și plângeam în același timp.

M-a trezit a doua zi hărmălaia din casă. Țipete, uși trântite, agitație. După pașii greoi ai Anicăi, care alerga de colo, colo, am ghicit că Elvira are nevoie de săruri. "Iar le-a făcut mama o figură", am bombănit plictisită.

Mi-am pus capotul pe umeri și-am intrat în sufragerie. Pentru o clipă, răgetele au încetat, mă priveau ca pe o fantomă. Nu uit tabloul: Amalia și Elvira, în camizol, cu părul încă pe papiote, mama zbârlită, abia smulsă din somn și căscată, cu un ziar în mână, pe masă micul dejun răcit și neatins. Tata, profitând de intrarea mea, s-a strecurat pe ușă, pășind în vârful picioarelor. Ca la un semnal magic, au reînceput urletele. Amalia a smuls jurnalul din mâna mamei și mi l-a vârât sub nas.

— Nenorocito! a răcnit. Te-au dat la gazetă.

Elvira, schițând un leșin artistic, s-a abandonat pe spătarul canapelei. A suflat epuizată:

— Unde am ajuns! Anico, eterul!

Fata n-a auzit, ieșise din sufragerie. Nerăbdătoare, Elvira a crăpat un ochi, zbierând cu o vigoare neașteptată față de slăbiciunea pe care o acuzase cu câteva secunde mai înainte:

— Anico! Eterul! Surziși, toanto?!

— Ce scandal! striga dezlănțuită Amalia. Fiica profesorului universitar Anton Savu, metresa unui dorobanț! A unui derbedeu galonat și pintenat!

Mama, aiurită, clipi din ochii cleioși.

— Scrie asta? Nu m-ai lăsat să citesc.

— Educația dumitale! s-a năpustit Amalia. Educația și exemplul! Felicitările mele, madam! O să-ți îmbătrânească la ușă. Lungă, șuie și cărunță!

— A, nu, te rog! a protestat mama. Pe mine să nu mă amestecați în poveștile voastre. O panglică nu i-am pus în păr fără să cârțiți.

— N-o să mai putem scoate capul în lume! a sughițat Elvira.

Rândurile îmi dansau înaintea ochilor. Era gazeta preferată a Elvirei, o foaie de scandal pe care o citea cu predilecție dimineața, înainte de micul dejun. Articolașele picante îi stimulau buna dispoziție pentru întreaga zi.

Romantismul secolului XX. Un tânăr superb face declarații de dragoste pe gardul casei Soare frumoasei domnișoare Magda Savu, fiica profesorului universitar...

Întâmplarea era relatată cu lux de amănunte și sos abundent: parfum de salcâm, un birjar beat, plângând de emoție, asistența aplaudând la balcoane... Nu lipsea portretul lui Alexandru, toaleta mea, o vioară și o țigăncușă cu flori. Reieșea că glasul lui Alexandru, vibrând de fericire, tunase până la Mitropolie.

Articolul era semnat Armand Duval. Îl cunoscusem la universitate, într-o pauză. Îi făcea curte unei colege și apărea destul de des. Mi-am amintit că-l văzusem ca prin vis în pragul ceasornicăriei Rădulescu, dar eram prea tulburată ca să-i dau atenție. Alexandru tocmai urla pe gard... Doamne, o să se isprăvească o dată cu zbieretele în jurul meu?

Am pus jurnalul pe masă, încercând să-mi păstrez firea.

— Da, am zis, mă iubește!

— Ha! Ha! Ha! a început să ragă tanti Amalia. *La belle affaire!* Nu te bucuri, Elvirițo? Nepoată-ta-i vedetă la monta garnizoanei! Te iubește și înainte te compromite, imbecilo! Îți cântă la balalaică cocoțat pe zidurile oamenilor!

Mama și-a aprins o țigară, comentând aiurea:

— Putea să cadă de pe gard. A riscat enorm!

Amalia s-a răsucit șarpe, învârtind pe limbă o replică nimicitoare. În aceeași clipă, s-a auzit telefonul. Am zburat spre aparat, mânată de o presimțire.

Alexandru era vesel, făcea haz nespus:

— Bună dimineața, iubito! Ai citit în *Clopotul*? Îmi pare rău că n-am făcut-o mai demult. Acum, în sfârșit, știe tot Bucureștiul că te iubesc... Ce naiba se aude la voi? Țineți un tigru în casă?

Amalia a ghicit după expresia feței cu cine stau de vorbă. Mi-a smuls receptorul și a început să urla:

— Ascultă, răcane! De când umblă ordonanțele după fete de condiție?! La cărat țucalul, leat! Dacă te mai ții după nepoată-mea, să știi că te reclam majurului!

— Majurul e lângă mine, grațioasă doamnă. Vreți să vi-l dau la telefon? Chipul Amaliei a devenit negru de furie.

— *Salau!* *Espèce de voyou!* Te învăț eu minte să faci spirite!

A trântit receptorul cu atâta furie că s-a crăpat. Trei luni nu m-am mai întâlnit cu Alexandru. Amalia mă conducea dimineața la Universitate, asista la cursuri și seminarii, se ținea după mine la bibliotecă, mă aducea acasă în birjă închisă. Îmi controla agenda, telefoanele, corespondența. Ajunsesem de poveste.

Într-o zi, când trăsura aștepta să se descongese circulația pe bulevardul Elisabeta, în fața librăriei Alcalay, un trandafir mi-a căzut în poale. Amalia a holbat ochii cât cepele. Alexandru pe trotuar, i-a zâmbit fermecător scoțându-și chipiul...

— De ce plângeți?

Tresar, îmi duc reflex mâna la ochi. Irina mă privește alarmată.

CAPITOLUL XI

Respirăm din ce în ce mai greu. Aerul s-a rarefiat simțitor, căldura a devenit înăbușitoare. Dragnea, cel mai gras dintre noi, duce des mâna la gât, își deschide un nasture imaginar. Nu se plânge, nu îndrăznește, la fiecare icnet profesorul îl țintuiește cu privirea. Bubu reacționează bizar. Își plimbă ochii pe deasupra capetelor noastre, încercând parcă să descopere misterul lipsei de oxigen undeva, la un metru sub planșeul tavanului. E learcă de nădușeală, dar nu-și scoate pardesiul. Și bătrânul și-a păstrat haina. Curios cum nu transpiră.

Deși evident afectat de căldură, Chat Noir n-a renunțat la mănuși. Oare ce-o fi în capul lui? Mă uit la Irina. Are o paloare nesănătoasă, se clatină des.

Traian a observat, o expresie de câine bătut i s-a înfipt în ochi. Răsfiră imagini luminoase în care probabil nici el nu crede, încearcă s-o tonifice.

— La capătul satului, începe pădurea... Știu eu un luminiș cu maci și margarete. O să ne luăm de mână și o să alergăm, o să alergăm...

Întorc capul impresionată.

Tot săpând, Gri-Gri a descoperit un craniu, o ghioagă și un pumn de monede. Iuga apreciază că ar putea avea o vechime de peste o mie de ani. Hm, anul '944 nu-mi spune mare lucru. Aud glasul doamnei Dedu de istorie: "Voievozii de pe teritoriul Transilvaniei, Gelu, Glad, Menumorut..."

Craniul are la frunte o gaură adâncă. Spărgătorul clatină din cap și oftează. E în dispoziție filozofică.

— Nenorocitul! Oare pentru sfaștii ăștia prăpădiți l-au miruit?

Moș Toma își umezește buzele. E lumina de vină sau arată într-adevăr rău? Spune încet:

— Cine poate să știe cât însemna grămăjoara asta de arămioare pe atunci...

— Fleac, iubitele! Străbunii umblau cu aur și argint. Arama era așa, pentru piață, eventual un film, un bilet de tramvai...

Irina chicotește. Pe chipul lui Traian se așterne o rază de bucurie, aproape îi e recunoscător spărgătorului.

Ochii lui Gri-Gri nu se pot desprinde de craniu. Îi mângâie ușor osul frontal, arcadele, apoi degetele coboară în lungul maxilarelor.

— Când te gândești... A jucat și ăsta țurca, i s-a părut, la un moment dat, că a întâlnit femeia cu cel mai frumos nas din lume, s-a enervat că nu-i pică bine sub braț armura, și l-a băgat în mă-sa pe croitor. Apropo, profesore, ce înjurături foloseau ăștia turnați în fier?

— Mă întreb, intervin, dacă a existat vreo împrejurare în care să fii cât de cât serios.

— De fiecare dată când am cântărit privirea ochilor frumoși. M-am înfiorat descoperind câtă superficialitate ascund. Surâde: Să nu te superi pe mine. Glumesc.

— Un obicei nou...

Chat Noir continuă să privească craniul surâzând.

— Ai suferit și tu, mon cher, imaginându-ți că nevasta nu ți-e credincioasă. Prostule! Nu știai că femeile frivole sunt născocirea poezilor? Numai o imaginație bolnavă poate să pângărească întruchiparea și simbolul virtuții. Se răsuțește brusc spre noi. Oare cum o să arate craniul meu?

— Tot așa, spun. Am sentimentul că într-o zi se va găsi cineva inspirat care să-ți spargă capul.

— Dacă te gândești prea mult la sfârșit, nu mai ai curajul să începi nimic, șoptește bătrânul. Asta e viața.

Spărgătorul râde.

— Tata își trimitea cămășile la spălat la Viena. Avea patru duzine. Pentru el asta era viața.

Moș Toma ridică din umeri și se întoarce la tunel. Bubu n-a întrerupt nici o clipă lucrul. Navetele le duce Traian. Chat Noir, Iuga, Irina și cu mine ne odihnim trântiți pe niște saci. Din minunata mea rochie, au rămas doar niște fâșii lucioase, ca fustanelele papuașilor. Am renunțat la ciorapii ferfeniță. Sunt cu picioarele goale, în pantofi fără tocuri, mi-am scos diadema, păstrând doar perlele. Am impresia că mă îmbracă cât de cât.

Râsul cavernos al lui Dragnea îmi atrage atenția. Poartă în el accentele unei mari descoperiri. Răsuțește craniul abandonat de Chat Noir și exclamă:

— Ascultă, profesore!

Roman Iuga reazemă zidul cu mâinile spânzurate deasupra genunchilor. Nu-și ridică privirea, dar mormăie ceva, în semn că e atent.

— Cam câte planete crezi, dumneata, că se află în drăcia asta de univers?

— De ordinul miliardelor numai în sistemul nostru solar.

Traficantul râde din nou. Un râs amar.

— Or fi toți așa de proști și pe acolo?

— Precis, intervine Gri-Gri, dacă amănuntul ăsta te consolează.

Dragnea nu l-a auzit, a rămas cu ochii agățați de obrazul profesorului.

— Cu alte cuvinte, comparativ vorbind, pământul e un bob de nisip. Dar omul?

Chat Noir îl privește lung, dintr-o parte.

— Ești sigur, mon cher, că n-ai nevoie de o frecție bună?

— Lasă-mă în pace! Nu-ți dai seama cât e de caraghios!? Nu suntem nimic! Nu însemnăm nimic. Eu, dumneata, Popescu...

Chat Noir se uită împrejur, mimează nedumerirea.

— E vreun Popescu pe aici?

— Care e locul meu în timp și spațiu? Întreabă traficanțul cu o intensitate dramatică, plimbându-și privirea de la unul la celălalt.

Irina clipește nedumerită.

— Ce vrea?

— O pereche de palme, spune Chat Noir privindu-l circumspect.

A înțeles unde bate traficanțul. A înțeles și profesorul. Dragnea zvârle scârbit craniul.

— Nu ne gândim niciodată la aspectul ăsta... De ce?

— Suntem ocupați, spun.

Roman Iuga ridică în sfârșit capul.

— E prima oară când îți pui asemenea probleme?

Traficanțul își holbează ochii năpădiți de grăsime. Pare și el uluit, dar într-adevăr așa stau lucrurile. Chat Noir caută o poziție mai comodă. Nu și-a scos mânușile, nici nu mi-l mai pot închipui fără ele.

— Pun pariu pe ce vrei că acum să se deschidă colivia asta, și te anfișezi și contraanfișezi de planete, atomi, nimicnicie și alte ciocârlii! Dai fuga la piață să cumperi un cornet de semințe și un parker cu peniță falsă, pe care să-l vinzi după aia primului neamț fraier. Nu-ți mai bate capul, bătrâne!

— Are dreptate, spune mirat Dragnea. Când eram mic, îmi vindeam până și jucăriile.

— De ce? Întreabă Irina.

— Îmi plăceau banii. Totdeauna mi-au plăcut. Valoarea, sub orice altă formă, nu-mi spune nimic. Da, n-am nevoie să mă gândesc mult: e singurul lucru care m-a frământat în patruzeci de ani.

— Destul de trist, spune Iuga fără chef.

Cred că ar vrea să doarmă. Dragnea nu-și dă seama, îl trage de mânecă.

— Dumneata ai fost mai deștept? Sau bătrânul? Sau domnișoara? Eu m-am zbatut pentru bani, dumneata ca să te pui bine cu colegii de cancelarie, cu directorul sau cu inspectorul, el, ea, ei, pentru cine știe ce fleac. V-ați

necăjit, ați suferit, ați fost galbeni de invidie. Merită, oameni buni? Merită? Când fiecare clipă, fiecare secundă ne împinge în mod inevitabil spre mormânt? Gândiți-vă ce caraghios e să faci venin pentru că patronul s-a uitat strâmb, că Popescu ți-a luat-o înainte, că nevastă-ta are suspect de multe curse prin oraș, raportând toate astea la eternitate! Suntem orbi? De ce uităm? De ce?

Gri-Gri citează vesel:

— ...*Remember! Souviens-toi! prodigue! Esto mentor!* / (*Mon gosier de métal parle toutes les langues.*) Conchide: Geniile se întâlnesc.

Îl privesc lung pe Chat Noir. Comportarea, langajul, cunoștințele, toate trădează o educație îngrijită. Nu intuiesc locul unde școlarul Gri-Gri, care îl învață în franceză pe Baudelaire, își dă mâna cu escrocul Chat Noir.

Simt respirația regulată a Irinei. A adormit. Traian a învelit-o cu un sac, i-a îndesat sub cap haina lui.

Spărgătorul, cu ochii în tavan, zâmbește. Traficantul își ridică brațele a neputință.

— Dracu' s-o ia de treabă! Poate că ai dreptate, nu-s prea deștept.

— Nu, hotărât! îl asigură Chat Noir.

— Spuneai că ieșind de aici, m-aș duce direct în piață după vreun chilipir. Probabil. Nu știu. Oricum, sunt mai puțin sigur ca ieri, sau alaltăieri. Și asta e ceva. Pentru că azi... De când mă știu, tot ce n-a însemnat negustorie, câștig, profit, tranzacții, m-a lăsat cumplit de rece. Când eram puști, vindeam abțibilduri în liceul comercial poze pornografice și romanele lui Pittigrilli. Acum, dacă aș ieși, nu știu... Nu pleci cu nimic în groapă. E limpede.

Vorbește singur. Roman Iuga a adormit de cum a pus capul jos, Chat Noir și-a ascuns fața în îndoitura cotului. Nu-i place să fie observat în timp ce doarme. Încerc și eu să ațipesc. Pentru ca somnul să vină mai ușor îmi imaginez că sunt acasă, la București, în vremuri normale.

Locuința mătușilor mele de pe Lascăr Catargi. O casă enormă în care au locuit bunicii și străbunicii mei. A fost clădită pe vremea lui Vodă Bibescu, în stil franțuzesc, cu ferestre înalte, trepte de marmură la intrare, dispuse în evantai și o marchiză de sticlă albastră. Grădina, foarte frumoasă, cu copaci bătrâni, tei și castani, o chenăruiește pe trei laturi.

În casă miroase a camfor și opoponax, singurul parfum pe care Amalia și Elvira îl îngăduie. *Moment suprême, Soir de Paris, Je reviens*, sunt pentru "dame". Încă un amănunt care o determină pe mama să plece de-acasă.

Mi-amintesc impresia lui Alexandru când a venit prima oară la noi. Era de-a dreptul consternat.

— O casă fantastică, Magda! Ești sigură că nu umblă fantome? N-aș rezista, aici, nici o noapte. Ce dracu'-i sarcofagul ăla?

Am replicat nițel înțepată. Fusesem întotdeauna învățată să apreciez lucrul vechi, de două-trei sau patru generații, nu fleacurile la modă.

— E un bufet normand din secolul al XVIII-lea.

— Aha! Și ție îți spune ceva chestia asta?

— Dragul meu, îmi spune exact ce trebuie. E o piesă originală, de valoare incontestabilă. Strugurii apar foarte rar în sculptura normandă.

— Da? Atunci se explică... Și aerodromul ăla?

— O masă florentină pentru dineuri mari.

— Aș fi în stare să aterizez cu un Messerschmitt pe măsuța asta.

— Nu m-am îndoit niciodată că ești un aviator grozav.

— Ce-ți veni să-mi faci complimente?! Ai uitat că ne-am căsătorit?

— Virtutea inerției, dragul meu. E un fenomen cu aplicații vaste în aviație, n-ai cum să-l cunoști.

S-a uitat la mine cu ochi mari, plini de zâmbet, mi-a prins umerii.

— Câți ani zici că are?

— Vreo două sute, probabil.

— Hm, juma' de Belu s-a ospătat la masa asta. Nu te deprimă?

"Răcanul!" comentase tanti Amalia, care nu se sfiise să tragă cu urechea din oficiu. Avea un cult pentru amintirile de familie și casa, acum îmi dau seama, făcea impresia unei uriașe păsări împăiate, plină de praf. Nu se azvârlea niciodată nimic.

"Ai înnebunit, Raluco? Îi spunea mamei. E punga de tutun a unchiului Cristache, dăruită de Vogoride... Cum?! Oglinda de bronz? A cumpărat-o mătușa Măriuca în '848 de la Gicu Sărindar... Scrinul? *Décidément, tu as perdu le sens commun...* Auzi, Elvirițo, scrinul Chiriachiței nu-i destul de bun pentru ea."

Odăile mătușilor mele erau un adevărat sanctuar. Depozitaseră acolo, claie peste grămadă, oglinzi, paravane, lavabouri de porțelan, lămpi, evantaie, tipsii otomane, un gramofon cu până, tablouri care stârneau discuții interminabile ("E Costică Varlam, dirigintele din Caracal!" "Ași! E Lascăr Aldea, nepotul de văr, uită-te la răs, toți Alduleștii au fost botoși de felul lor"), șaluri, chilimuri, gherghefuri, besactele, multe de valoare, cele mai multe fără. Le înnobila însă faptul că aparținuseră unui membru de clan. Cu cât mai îndepărtat, cu atât mai prețios.

Descoperirea celui mai neînsemnat merit, chiar postum, al cine știe cărui unchi sau nepot de pe vremea lui Caragea, le umplea de-o satisfacție grasă. Generăleasa Goleșteanu îi povestise odată Amaliei că bărbatu-său fusese coleg la Mănăstirea din Deal cu un văr de-al nostru, prin alianță, Alfred, mort în '916.

Acest Alfred obținuse cu prilejul unor manevre la Câmpulung Muscel, calificativul foarte bine. Toată seara Amalia fluturase vestea ca pe un stindard, comentând-o cu o energie și o satisfacție agresivă de care numai ea era în stare. Alexandru, aflat printre oaspeți la cină, rămăsese perplex.

— Cred că mătușă-ta nu-i în toate mințile, pe cuvântul meu! Se fălea de parcă amărâtul ăla ar fi ieșit șef de promoție la *Saint-Cyr*, sau l-ar fi bătut la popou pe Napoleon. Părerea mea e să nu-i mai dați drumul singură prin târg.

Ce nu pricepea Alexandru era tocmai acest patriotism de clan, conștiința Elvirei și Amaliei că aparțin unui grup bine constituit. Iar meritele și realizările fiecărui membru se răsfrângeau automat asupra întregii ginți. În sensul ăsta, în familia noastră nu există invidie, fiecare succes fiind înregistrat cu mulțumire și chiar bucurie. Încă un Savu care s-a evidențiat...

Am uitat complet că mă aflu într-un mormânt. Deschid ușa sufrageriei din casa Amaliei. E ora unsprezece, pe masă mă așteaptă un pahar cu lapte și doi biscuiți. Nu-mi văd niciodată mătușile până la prânz. Elvira e la biserică, unde își închipuie că discută filozofie cu preotul Șepcaru, Amalia, în capot cu pene și bigudiuri, face socoteli, ascunsă în odaia ei. E contabilul, intendentul, și administratorul nostru, deși n-o recunoaște deschis, fiindcă nu-i distins ca o femeie să se priceapă la "cifrărie".

Distins! Încă un termen care mi-a terorizat copilăria. Pentru Amalia și Elvira e calificativul desăvârșirii. O ținută distinsă, un interior distins, o conduită distinsă, iată ceva pentru care merită, într-adevăr, să te străduiești. Să te străduiești, așa cum a făcut toată viața Amalia, ignorând că distincția nu se învață și nu se dobândește niciodată. Biata de ea, își tortura trupul în perspectiva unui manechin zvelt, distins. "Nu poate fi distinsă o femeie cu șolduri de vacă sau cu un uger care o împiedică să-și vadă vârful pantofilor."

Datorită acestei zvelteți, mi-a iertat și mie cei o sută șaptezeci și cinci de centimetri. "Mai bine prăjină, decât lubeniță!"

Obsesia ei tiranică au fost însă picioarele. Poartă patruzeci și trei la pantofi, iar toate trucerile lui *Shul* și *Raul* — panglici de rips negru, bucle de argint, catarama, tocuri enorme, nasturi — nu te împiedicau să vezi că i-ar putea încălța și un soldat. E unul din motivele pentru care nu frecventează biserica. "Și-a bătut Dumnezeu joc de mine", și pentru care, presupun, nu s-a măritat. N-a consimțit niciodată să se descalțe în prezența cuiva. Elvira își amintește că i-a văzut ultima oară picioarele la cincisprezece ani și, bănuiesc, o oripila numai gândul ca un bărbat s-o surprindă în intimitate. Cel puțin asta e teoria mamei: "Draga mea, oricât de excentrică ai fi, nu poți face, totuși, amor fără să-ți scoți șoșonii".

Amalia a detestat-o întotdeauna pe mama. A detestat-o violent, tenace. Am fost incapabilă să-mi explic esența acestui resentiment. Mi-a deslușit-o Elvira, când am ajuns "destul de mare ca să înțeleg anumite lucruri". Se pare că în primele luni de căsătorie, tata, întors de la universitate, nu-și găsea papucii de cameră. În cele din urmă, excedată, mama a propus senină: "Împrumută, dragă, o pereche de la Amalia, ai să te descurci perfect". "Pricepi, conchidea Elvira, există gafe și gafe. Sunt lucruri pe care nu le ierți niciodată, chiar dacă vin din partea unei zăpăcite ca maică-ta..."

Mă trezește agitația din hrubă. Bubu a frânt hârlețul și s-a ascuns într-un ungher. Își apără capul cu brațele și plânge. Îi e frică să nu-l bată Traian.

Realizăm toți catastrofa, până și Gri-Gri a amuțit. Nu mai putem înainta. Moș Toma ia hârlețul în mână, îl studiază temeinic, ca și cum lucrurile n-ar fi limpezi. S-a rupt urechea în care se fixează coada.

CAPITOLUL XII

— Unealtă veche, observă bătrânul.

— Dragneo, intervine Chat Noir, spune-i cretinului să nu mai tremure. E enervant.

— Inutil, tot nu pricepe ce zic.

— Sunt convins că individul preocupat de sensul existenței și imbecilul au un limbaj comun. Își lovește în palmă pumnul mâinii drepte: Ce ghinion!

— Ne-a mai rămas lopata, observă profesorul.

Bătrânul clatină din cap.

— Se frânge. E șubredă rău.

Închid ochii ostenită și mă rezem de zid. Hârâitul buldozerelor s-a întezit. Nemții se apropie centimetru cu centimetru. Timp de jumătate de ceas, izbutisem să-i uit, și, în consecință, să nu-i aud. Mă încercă vagi dureri de cap. Cunosc cauza: lipsa aerului.

Suntem atât de disperați, că nu crâcnim. Auzim doar suspinele lui Bubu. Plânge ca un copil în culcușul lui. Îi văd sticlutele de apă. Nu s-a atins de ele, în timp ce noi, ceilalți, mai avem două sau trei înghițituri.

Mă întreb din nou ce se petrece în mintea aceea încețoșată, ce instinct fantastic i-a dictat să-și raționalizeze apa cu atâta parcimonie?

Traian și Irina nu-l slăbesc din ochi pe Iuga. E depozitarul nădejdilor lor și reflectez că la un moment dat sentimentul poate deveni apăsător. Asta se cheamă, cred, responsabilitate. Cel puțin în sensul ăsta, profesorul nu și-a ratat vocația.

— Rafturile casei de bani, observă, sunt din tablă oțelită.

— Și? Întreabă Chat Noir.

— Vom improviza un hârleț.

Bătrânul se apropie. Obrajii năpădiți de barba înspicată sunt zgrunțuroși, par frecați cu nisip. Tremurul mâinilor îi trădează starea de slăbiciune.

— Crezi că poți face ceva? îl întreabă Roman Iuga.

— N-am scule.

— Ce anume îți trebuie?

— Pânză de bomfaier, dorn, nituri și ciocan. În locul ciocanului, să zicem că mă slujesc de o bară, pentru nituri aș folosi cuie...

Spărgătorul și-a recăpătat brusc buna dispoziție.

— Sper, profesore, că la viitoarea dumitale oră de dirigenție le vei explica școlarilor cât de utilă e, uneori, meseria mea.

— Ce-ți veni?

Gri-Gri pune la dispoziție trusa lui. Respirăm ușurați. Sub ochii strălucitori ai copiilor, etalează instrumentele acelea fantastice. Bătrânului i se aprinde privirea.

— Îhî, mormăie.

— Nădăjduiesc să nu-mi aducă ghinion, spune Chat Noir prinzându-și bărbia în palme. Zâmbește, dar nu cum o face de obicei. Pare crispat. Obiectele au o destinație a lor... Când o strâmbi, se răzbună.

Iuga îl măsoară surprins.

— Nu te credeam superstițios.

— În profesiunea mea ești obligat să fii.

Moș Toma a scos din safe o poliță și începe să meșterească un nou lăcaș pentru coada hârlețului. Traian s-a așezat lângă el, îi urmărește vrăjit mâinile. Sunt din nou liniștite, ticăite și îndemnatice.

— Cât timp îți trebuie? Întreabă Roman Iuga.

— Cam o jumătate de oră.

— E bine.

Chat Noir îi atrage atenția bătrânului:

— Ai grijă, mon cher, cum umbli cu ele! Nu-s genul de scule pe care să le găsești în primul magazin de fierărie, pe Lipscani.

— SUA? Întreabă Roman Iuga arătând trusa cu degetul.

— England, iubite! Instrumentaj de gentleman. Cowboy-ii umblă cu nitroglicerină, aruncă un cartier în aer ca să forțeze ușa unei bucătării, unde bunica Patricia a ascuns într-un ceainic spart cinci dolari și doisprezece cenți.

Își vâra mâinile în buzunare și se trânteste lângă Dragnea. De cel puțin un ceas, traficantul privește cu încăpățănare pardoseala de piatră, stând turcește, cu palmele pe genunchi. Gras și imobil, seamănă cu un idol.

— Țsta de ce-o fi tăcând? Întreabă Gri-Gri.

Dragnea tresare. Se uită năuc la spărgător.

— Ce rost are? Nu merită... Nimic nu merită...

— Amicul a rămas la kilometrul patruzeci, observă Chat Noir. E clar!

Mi-e îngrozitor de sete, dar mă încăpățânez să păstrez ultima înghițitură de apă. Îmi lipesc obrazul de zid, ca și cum senzația de răcoare m-ar putea alina. Sunt frântă de oboseală, însă mi-e imposibil să dorm.

Traian, fascinat de priceperea bătrânului, îl iscodește:

— Lucrezi de mult, moș Toma?

— De la treișpe ani.

— Oho!

— Atâtea zile să am eu, câte kilograme de fier au supus mâinile astea...

Observ că și-a pierdut acreala, îi zâmbește cald, luminos. Copiii sunt singurii dintre noi pe care bătrânul îi acceptă fără rezerve. Pe Roman Iuga îl respectă, fără îndoială îi admiră pregătirea și inițiativele, dar între ei există totuși o barieră peste care nu poate trece. Aerul meu de femeie fatală și machiajul îl crispează, cât despre Chat Noir, mai bine să nu pomenesc.

Mă uit la bătrân. Sângele i-a revenit în obraji, în ochi îi ard luminițe vesele.

— Ce-i fierul, la urma urmelor? Ia, o bucată de metal acolo, ai să-mi răspunzi tu.

— Păi cam asta e, moș Toma.

— Țț! Iaca, nu-i așa! Are socotelile lui, o putere ascunsă degetelor nepricepute. Dacă te-a simțit nevolnic și nedibaci, odată se închide în el. Dacă, la dimpotrivă, deslușește în mâinile tale pricepere, dragoste de lucru trainic și frumos, se lasă miel.

Noroc că Chat Noir a ațipit din nou și nu-l asasinează cu spiritele. Îl ascult fascinată. Nimeni, niciodată, nu mi-a vorbit de lucrurile astea, n-aș fi presupus că meșteșugul bătrânului ascunde atâta poezie. Lepăduș e numai urechi.

— Zii mai departe, moș Toma.

— Păi ce să-ți mai spun, asta e treaba.

— Bag de seamă că ai o unghie strivită.

Bătrânul îi surâde cu tâlc.

— De... Acum ești și tu mare, pot vorbi deschis. Află că tabla asta, de-o pildă, simte dacă o îndrăgești sau nu. Eram ucenic la Cizmărescu, pe vremuri. Muncă multă, bătaie la cataramă, sculat cu noaptea în cap, că din mahalaua noastră până la atelierul jupânului făceam cam un ceas. Ajunsesem să urăsc dragii noi-nouți aduși de la Reșița. Când îi vedeam, parcă-mi da careva sare-n ochi.

— Și?

— Într-o zi și-au arătat colții. Clatină gânditor din cap: Fieru-i lucra gingaș, cât îl vezi de grosolan la înfățișare, e mai ceva ca o floare, ascultă-mă pe mine!

— Ziceai că te-a bătut jupânul.

— Parcă numai el!... Ținea trei huidume de calfe, cât amărâțul ăla, oftează bătrânul, arătând spre Bubu. La fitece greșeală, jap! cu cleștele în cap.

— De ce?

— Ca să învăț meserie. Nu le port pică, și pe ei i-au stâlcit alții... Ridică din umeri: Fără bătaie nu se poate! Cum să-ți spun eu ca să mă pricepi? Numai când te ustură, ții minte. La început, lăsam sculele vraiste, pe unde da Dumnezeu și dă-i, caută-le! M-a cârpit jupânul o dată, de două ori, le-am deprins locul.

Îndoaie tabla cu meșteșug, îi dă forma dorită. Efortul l-a făcut să transpire, se clatină ușor. Traian sesizează.

— Nu te simți bine, moș Toma?

— Cum să nu. Ține de aici, ține cu amândouă mâinile!

Graba cu care schimbă discuția e suspectă. Îl privesc mai atent. Are buzele crăpate, în jurul gurii, pe alocuri, pielea i s-a jupuit. Înțeleg. Sunt efectele lipsei de apă, dar mult mai pronunțate decât la noi, ceilalți.

— Și zi așa, moș Toma, una două, jap!

— Păi? După patru ani, am ajuns și eu calfă, mă năpădise mustăcioara, cum s-ar zice, gata, s-a isprăvit. Nea Mitică, ăl mai vechi lucrător, a pus ochii pe mine, mă chema duminica la masă, că avea o fată cam de vârsta mea. Pricepi...

— Ce naiba, nene, nu mai sunt copil!

— Așa gândeam și eu. Toată săptămâna nu-mi vedeam o clipită mâinile, nu-i vorbă, îndrăgisem meseria.

— Ce lucrei?

— Piese de schimb, reparații la mașini, ce pica.

Traian își drege glasul, întreabă sfios:

— Era frumoasă?

— Cine?

— Ei, știi matale... Fata lui nea Mitică.

— Păi, cam așa, ca Irina... Plăpândă, speriată, cu ochi mari și un păr până la brâu.

Surâsul de unchiaș hâtru îi luminează chipul. Traian așteaptă cu sufletul la gură urmarea.

— Și?

— Și, ce?

— Te-ai însurat cu ea?

— Păi cum altfel? Înainte de nuntă, unul de-al de ăsta — arată spre Chat Noir — iute țipar, și întunecat la obraz l-a zăpăcit de cap pe tata socru să-și joace agoniseala la bursă. Un escroc, a scris de el și prin gazete.

— Ce vorbești, nene?!

Înțeleg, în sfârșit, repulsia bătrânului pentru bietul Gri-Gri și nu știu de ce, îmi vine să râd. Bătrânul își meșterește nituri, retezând câteva cuie.

— Noroc că învățasem o meserie mănoasă, am intrat numaidecât mecanic de întreținere la familia Hațeganu. Bogătași, nu jucărie, cât e căsoiul ăla de mare, unde-i acum comandamentul nemților, a lor era, bașca moșiile.

— I-auzi!

— Mi-am ridicat o căsuță pe lângă moara de apă, grădină, acareturi...

— Ca omul, de, observă Lepăduș.

A renunțat la vocabularul de licean, folosește replici șablon, chipul a prins o expresie matură. Ochii bătrânului s-au aprins, îi face plăcere să povestească despre barca pe care și-a meșterit-o singur și ceasurile de chindie petrecute pe lac, cu undița în mână, despre nevastă-sa, ceva mai împlinită acum și la trup și la vorbă... Povestește despre serile lungi de iarnă, când zăpada ajunge

la geam și nu vezi picior de om, cum a intrat în rezistență, câte macazuri de cale ferată a demontat, încurcând socotelile nemților.

— N-ai copii? Întreabă Traian.

Fruntea bătrânului s-a întunecat. Răspunde greu:

— Am avut unul, dar l-a strâns Dumnezeu.

— Așa i-a fost scris, oftează moșnegește Traian.

— De...

Respiră din ce în ce mai anevoios, se clatină, mâinile îi tremură în timp ce fixează coada hârlețului. Băiatul exclamă speriat.

— Matale ți-e rău tare, moș Toma.

— Nu.

— Să-l chem pe domn' profesor.

Bătrânul îl prinde de mânecă.

— Stai cuminte! Are el altele pe cap. Lasă oamenii în pace, mă odihnesc nițel și-mi trece... Se uită lung la Irina și zâmbește. Să juri că-i fata lui nea Mitică! Puțină la trup, același obraz, aceeași căutătură cuminte. Țsta-i soi ales de oameni. Să ții aproape, Traiane!

— Țin, moș Toma.

— Ești de la țară, așa-i?

— Da. Întreabă repede: De unde știi?

Bătrânul zâmbește cu tâlc. A isprăvit hârlețul, și rânduiește sculele în trusă.

— Te-am văzut cum frământai un pumn de pământ...

Din nou băătoresc pământul. Îmi vine să cred că o fac de când m-am născut. Auzim din ce în ce mai aproape buldozerele și excavatoarele. Resimt lipsa aerului, am amețeli, privirea mi-e păienjenită, a început să mă chinuie aprig setea. Azi-noapte am băut ultimele picături. Mă simțeam mult mai bine câtă vreme clipea pe fundul sticlei o gură de apă. Acum mi-am pierdut siguranța, m-a cuprins o neliniște vecină cu panica.

Cel mai rezistent dintre noi e, fără îndoială, Roman Iuga. A rămas același bărbat energic, gata să rezolve oricând și primul problemele dificile.

Pe Gri-Gri, mult mai slăbit decât e dispus s-o recunoască, îl surprind masându-și mereu ceafa. Durerile de cap nu-l cruță nici pe el. Am impresia că bătrânul Strejea recurge la tot felul de manevre ca să-și ascundă fața. În orice caz, nu i-am surprins-o în lumina felinarului.

Dragnea geme în permanență iar când ațipește are coșmaruri oribile. Azi-noapte a început să urle. Mai mult mă îngrijorează Irina. Aș vrea s-o menajez, dar se încăpățânează să-și facă "partea".

— Iuga știe că ești bolnavă? o întreb.

Scutură capul însă fără vioiciunea obișnuită. De obicei, codițele îi sar ca niște corzi în jurul urechilor și dacă stai prea aproape îți plesnesc obrazul.

— Nu, nu m-ar fi luat cu ei.

— Hm, oftez, și așa mă surprinde că ai reușit să-l convingi.

Irina chicotește. Licărul ștregăresc care se aprinde în ochii mari, cu cearcăne caracteristice, e dramatic.

— Eu când îmi pun ceva în gând izbutesc întotdeauna.

— Nu exagerezi puțin?

— Acum, de pildă, m-am agățat de Traian și n-a avut ce să-mi facă.

Nu-l prea văd pe Roman Iuga consimțind să-i forțeze cineva mâna și îmi exprim îndoiala.

— Pe cuvântul meu! La început, ce-i drept, a vrut să mă facă pachet. Pe urmă s-a gândit că-i pot fi de folos.

— I-ai povestit că ai fugit de acasă?

Chipul fetei se întunecă, colțul buzei îi zvâcnește.

— Traian i-a povestit. Asta nu-mi place la el! Nu-i în stare să păstreze un secret.

— Și?

— Și! oftează Irina. M-a obligat să-i scriu mamei. El a pus scrisoarea la cutie, ca să fie sigur.

După ton ghicesc că ceva nu-i în regulă. Se uită la mine ca o pisică, privirea, fără să-și dea seama, a devenit șireată. Încep să râd.

— Ei, hai, dă-i drumul! Unde-i șmecheria?

E încă cuprinsă de îndoială, dar până la urmă cedează.

— În dumneavoastră, nu știu de ce, am încredere. Din prima clipă când ne-ați deschis geamul, am simțit că sunteți un om strașnic. Aveți o figură cumsecade, fără să fiți proastă.

— Cum așa?

— Femeile foarte frumoase sunt ori tâmpite, ori rele, și asta li se citește pe față. Îmi suflă la ureche: Pe plic am pus o adresă falsă, adică am luat una din capul meu.

— Ești prea crudă, Irina.

Bate din picior, exclamă cu patimă:

— Nu! Am vrut s-o împiedic să se facă de răs! Dacă ea se mărită la treizeci și trei de ani, ce să fac eu la șaisprezece? Sau vi se pare normal să ne mărităm amândouă, mama și fata în aceeași zi? Să avem copii! Să legănăm amândouă pruncii din albie?

Traian îi sesizează agitația și se alarmează. Chipul slăbit, înțepat ici-colo de coșuri și fire rare de barbă, are expresie de câine.

— Irinel, te rog...

Dă din cap, oftează ca o băbuță suferindă și tace.

E rândul bătrânului și al lui Bubu să se odihnească. Moș Toma arată rău. Cred că a slăbit zece kilograme, fața boțită i-o poți acoperi cu o singură palmă. Se chinuie să adoarmă dar nu izbutește.

Bubu scoate mereu sticlutele de apă din pardesiu, le cercetează îndelung, le dezmiardă cu degetele lui uriașe și le pune la loc, neatins. Nu sunt un psiholog grozav, dar cred că am ghicit ce se întâmplă cu el. Din comportarea celorlalți Bubu a înțeles că deține ceva extrem de prețios. Și totuși îi e sete. A muncit cel mai mult, a asudat zdravăn și n-a băut decât o sută de grame de apă.

Dragnea nu se dezlipește de el, pare să-l pândească. Fixitatea privirii lui nu-mi place. Nu-i place nici profesorului. Bag de seamă că-l supraveghează constant.

Bubu scoate sticluta începută, îi deșurubează dopul cu infinite precauții și bea o înghițitură. Atât. Traficantului îi sticlesc ochii, mâinile și maxilarele îi tremură.

O panteră n-ar fi sărit mai iute ca Roman Iuga. Habar n-am când a azvârlit hârlețul și a ajuns lângă noi. Îl prinde pe traficant de reverele hainei, îl saltă până ajung să se privească ochi în ochi. Îi aud măselele pârâind.

— Să nu îndrăznești!

Muncim îndârjit și asta parcă ne împiedică să auzim zgomotul motoarelor. Îmi imaginez ghearele uriașe de oțel care scormonesc, ne caută și pielea mi se zbârlește deși atmosfera din hrubă e mai degrabă încinsă. Praful și aburii ne acoperă trupurile cu o mazăgă cleioasă. Gri-Gri negru, murdar, dar mereu înmănușat, deprimat de mizerie, face eforturi să păstreze o mină optimistă. Roman Iuga încearcă să ne insufle curaj:

— Am parcurs o distanță apreciabilă. Pun rămășag că isprăvim până mâine seară.

Mâine! Nimeni nu ține socoteala orelor, a zilelor scurse. La ce ne-ar folosi, în definitiv? Suntem în competiție cu buldozerele nemților, nu cu minutele.

— Ești grozav, profesore! exclamă Chat Noir. Când am început să săpăm, n-am crezut un singur moment că o să iasă ceva din chestia asta.

— Știu.

Îi surâde lui Traian și-i zbârlește părul scurt perie din creștetul capului. Lepăduș, înviorat brusc, se simte obligat să fie la înălțime.

— Sunt sigur. O să terminăm mult mai repede!

Când vrea, Iuga poate deveni fermecător. Ne-o dovedește acum. E un bun pedagog, a simțit că Traian e la limita nădejdilor și îi insufle curaj. O injecție miraculoasă.

— Habar n-am avut, îi spune cu duioșie, că elevul meu Lepăduș dintr-a VI-a B, e un bărbat și jumătate! Dar poate că nu sunt chiar atât de vinovat. Oamenii, oamenii adevărați își descoperă chipul în momente grele.

Traian plesnește de mândrie. Declară cu o naivitate care îi umezește ochii:

— Am luat un nouă la dumneavoastră. Țineți minte? Relieful și economia Statelor Unite.

— Mi-amintesc, zâmbește Iuga. Meritai mai mult, dar mi-ai venit cu o hartă care le-ar fi zbârlit părul yankeilor, dacă o vedeau.

— Aici ai încurcat-o, profesore, intervine Gri-Gri. Nu-i cunoști pe cowboy, nu știi nici câte stele au pe drapelul lor.

— Cowboy-ii, poate.

— Vorbesc de americanul mijlociu. Dacă-l scoți din perimetrul *job*-ului, unde, hai să fim obiectivi, e imbatabil, s-a isprăvit! Nu face alergie dacă Traian confundă California cu Alaska.

— Fusesem la meci după-amiază, mărturisește Lepăduș. Juca Ripensia, vă dați seama! Când a rupt plasa Dobai...

— Poate dacă mi-ai fi explicat, surâde Iuga, aș fi înțeles.

Irina e numai urechi. Ar vrea să întrebe ceva dar apariția lui Dragnea o face să-și înghită cuvintele. Traficantul e livid ca un strigoi, disperarea i-a strâmbat trăsăturile. Îți vine greu să-l privești. O mască hidoasă.

Roman Iuga întreabă crispat:

— Ce-i?

Șoapta sugrumată a traficantului ne face să înlemnim:

— Am dat de un zid de cărămidă.

Buldozerele nemților ne zgârie timpanele.

CAPITOLUL XIII

Noaptea trecută nu s-a odihnit nimeni. Toate încercările de a demola zidul au rămas fără rezultat.

Întâi am vrut să-l străpungem. Și de astă dată moș Toma s-a dovedit ingenios. A improvisat o rangă din piciorul unui pat de fier, alta din drugul sistemului de siguranță al safeului. Zadarnic! N-am izbutit mai bine nici cu rafalele de automat. Construcțiile cetate din Evul Mediu rezistau loviturilor de tun. În cele din urmă, am încercat să ocolim zidul. Se întinde mult în stânga, în dreapta, jos la temelie.

Îmi vine să cred că am abandonat partida. Stăm toți pe pardoseală, epuizați, nici măcar nu ne privim. Singur, Bubu a rămas în picioare. Se uită la noi neștiind ce să creadă. Respirăm greu aerul rarefiat, setea ne torturează.

Din cauza lipsei de apă, chipurile ni s-au chircit, buzele zgrunțuroase, plesnite, sângerează.

E o impresie sau am început să auzim glasurile nemților? Oricum, ele nu stimulează pe nimeni, suntem la capătul puterilor.

Irina e cea mai slăbită, respiră precipitat, cu gura căscată, nările fine i s-au lipit. Traian o ține de mână și o întreabă, din minut în minut, cum se simte. Biata fetiță îi zâmbește stins, îl asigură mereu că nu are de ce să se neliniștească. Bătrânul nu-i scapă din ochi. Îl văd ca prin ceață apropiindu-se de ei. După manevre, am impresia că vrea să treacă neobservat. Mângâie stângaci fruntea Irinei și îi strecoară în mână o sticlură neatinsă.

— Bea!

Irina deschide ochii. Se uită lung la apă. Tentația e uriașă, dar rezistă.

— Nu mi-e sete, moș Toma.

— Bea-o chiar dacă nu ți-e sete, o să-ți faci bine.

— Nu pot... Pe cuvântul meu.

Insistențele bătrânului rămân inutile. Traian refuză și el. Pretinde că lipsa apei îl deranjează cel mai puțin, de fapt nici n-a observat-o. Sunt zile întregi când nu bea o singură înghițitură.

Minte. Îmi mușc buzele să nu plâng. Când te gândești, trecem în fiecare zi pe lângă o Irină, un Traian sau un moș Toma, îi întâlnim pe stradă, în tramvai, într-un magazin și nu-i vedem. Alunecăm orbi, ne obsedează o cută care trebuie adăugată ori scoasă la fusta de stofă *havane*, ne pierdem un ceas să ne pieptănăm ca Joan Crawford, ne frământăm că am așteptat toată seara un anumit telefon, că noua rochie de casă nu se asortează cu perdelele din dormitor. Irinei, lui Traian, bătrânului nu le aruncăm nici măcar o privire. Sunt provinciali și neînsemnați, îmbrăcați "de gata", nici unul din ei nu e o frumusețe.

— Afurisit ghinion! repetă Gri-Gri.

Pare mai mult furios, decât deprimat. Spun epuizată:

— Ghinion sau întâmplare...

— Niciodată nu m-au convins întâmplările nefericite în serie. Ofițerul de serviciu "s-a întâmplat" să fie pederast, "s-a întâmplat" să se dărâme zidurile peste noi, "întâmplător" s-a rupt hârlețul... Mă întreb care o fi băftosul între

noi? Există totdeauna câte un tip din ăsta, paratrăsnet, care cheamă toate bucuriile.

— La ce ți-ar folosi să-l știi?

Chat Noir se strâmbă.

— M-aș uita bine la el și data viitoare, poți fi convinsă, aș ști să-l ocolesc. Își mușcă mustața și dă din picior agasat. Roman Iuga se ridică.

— Există o singură soluție. Să aruncăm zidul în aer.

— Cu ce? întreabă Gri-Gri.

— Am putea goli restul de cartușe. Câte au mai rămas moș Toma?

— Zece, oftează bătrânul.

— Puțin.

— Dacă-mi îngăduiți, domnule profesor, spune bătrânul apropiindu-se, am putea încerca cu drăcia asta.

Ticăit ca întotdeauna, cu economie mare de gesturi, scoate din inepuizabilul buzunar o grenadă defensivă nemțească.

Fruntea lui Gri-Gri se încrețește. Nu pricepe ce-i în capul bătrânului. Moș Toma își trece palma peste buzele însângerate.

— Dacă-i scoți focosul, faci rost de explozibil. Din păcate, nu știu să umblu la ea.

— Știe careva? întreabă răgușit profesorul.

Nu-i răspunde nimeni. Ne privim neputincioși și-mi vine dintr-o dată să râd. Un râs isteric, de nestăpânit. Unde naiba să fi învățat să umblu cu o grenadă? În casa mătușii Amalia? Pentru un singur cui care trebuia bătut în perete, se chema specialistul. Tata nu se încumeta nici măcar să vâre un ștecăr în priză, iar Elvira se așeza la cel puțin șase metri de aparatul de radio, "ca să n-o traverseze curenții".

Iuga ia grenada în mână, o răsuțește pe toate părțile. E concentrat, degetele îi tremură insesizabil pe para de metal. Gri-Gri se interesează pe un ton sumbru:

— Ai mai umblat cu chestii din astea?

— Nu. Sper să mă descurc.

— Uite care e părerea mea, spune Gri-Gri. În general, nu mă prea omor cu povețele, dar acum merită să mă ascuți. Am văzut odată niște tipi care s-

au făcut ferfeniță din cauza unei jucărioare asemănătoare. Crede-mă, nu-i un spectacol vesel, așa că las-o baltă.

Roman Iuga vrea să zâmbească, dar nu izbutește decât un rictus. Fruntea îi lucește de sudoare.

— Am să încerc totuși.

— Nu, se bâlbâie moș Toma. Nu trebuie... Primejdia-i prea mare.

— E o nebunie, te sinucizi!

— Îi auzi? Îmi arată tavanul. În câteva ore pun mâna pe noi.

— Nu-ți îngădui! Nu-ți îngădui! sare Dragnea. N-ai dreptul să dispui de viața mea!

— Viața ta, repetă dezgustat Roman Iuga.

Traian bâiguie emoționat.

— Dom' profesor... Vă rog...

— De astă dată, intervine Gri-Gri, consider că avem drept de vot. Nu poți hotărî singur.

— Trestian!

— Nu pentru mine tremur, profesore. Am alte păcate... Arată discret spre copii. Vom hotărî împreună.

Traian și Irina ne privesc cu sufletul la gură. Bubu mângâie în neștire coada hârlețului. Iuga își șterge fruntea.

— Ai altă propunere?

— Nu, răspunde sincer Chat Noir.

— Avem altă șansă? Îi auziți? Sunt extrem de aproape, n-au încetat lucrul nici noaptea.

— Poate că îi păcălim, spune Gri-Gri fără convingere.

— Ai mai avut de-a face cu Gestapoul?

— Nu.

— Firește, încă trăiești. Suntem obligați să încercăm. Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Filmul trebuie salvat!

Ne sfătuiește să ne ascundem în spatele safeului. Ia felinarul și grenada și se îndreaptă spre fundul hrubei, cât mai departe de noi. Dintr-o scândură și un butoi își improvizează o masă. Umbra uriașă se profilează pe zid.

Așteptăm încremeniți de spaimă. În chip ciudat zgomotul motoarelor a amuțit. Lângă mine gâfâie moș Toma. Ține ochii închiși, fața pământie pare mutilată. Bubu e cel mai fericit dintre noi. Doarme. Nu vede altă rațiune de a sta întins pe burtă. Am constatat încă de la început această calitate excepțională a nefericitului. Poate adormi instantaneu în orice împrejurare. Citeam, în André Maurois mi se pare, că Napoleon se bucura de același har. Ciudat cum geniul și imbecilitatea se tangentează...

Dragnea și-a înfipt dinții în mână și nu mișcă. S-a adunat tot, ai impresia că așteaptă din clipă în clipă să fie pulverizat.

Nu mai rezist. Picăturile de sudoare mi-au intrat în ochi, dar nu simt nimic. Nici unghiile înfipte în carnea brațelor. E ridicol să-mi imaginez o singură clipă că profesorul va reuși. Un necunoscător n-are absolut nici o șansă. Ridic încet capul. Văd umerii profesorului, ceafa țeapănă, aplecată înainte. Își dezmoțeste degetele mâinii drepte și își continuă lucrul. Las capul în jos și strâng din dinți. Au trecut doar două minute — o văd pe ceasul lui Gri-Gri — dar mi-aș da zece ani din viață să nu le mai trăiesc niciodată.

Chat Noir își ține tâmplele între palme, parcă și-ar astupa urechile. Dinții foarte albi, înfipti în buză, îi lucesc, gura pare spintecată de un stilet. Trupul îi vibrează arc, ca la alergătorii care așteaptă startul.

Irina și-a ascuns obrazul în îndoitura cotului. Spinarea îi tresare cu regularitate de cronometru. Plânge? Suspină? Nu-mi dau seama. Traian i-a îmbrățișat umerii. Stă cu capul ridicat, incapabil să-și desprindă privirea de Iuga. Gri-Gri i-l culcă ușor, cu blândețe, fără să spună o vorbă.

Nervii nu mă mai țin, aș vrea să țip. Să crăpăm, să sărim în aer, să ne prindă nemții, nu-mi pasă, numai să se isprăvească odată! Am citit în zeci de cărți că înainte de moarte oamenii își revăd viața sau numai momentele importante, într-un film derulat vertiginos. E o minciună, nu văd nimic, absolut nimic. Nici măcar chipul lui Alexandru. Doar spatele lui Iuga și bucla de bronz a unui fotoliu rococo, desfundat. E o minciună sau poate nu mă aflu în fața morții.

Aud o respirație adâncă. Iuga s-a întors cu fața la noi. Ține în mână detonatorul. Chipul, părul, gâtul par ieșite dintr-o fântână.

— E în regulă, spune liniștit.

Pentru prima oară pe figura lui Gri-Gri se așterne o expresie de admirație sinceră. Șoptește:

— Minunați nervi!

Privesc descumpănită făptura profesorului. Nu cred în miracole.

Am străpuns zidul și ne-am apucat de treabă. Bătătoresc pământul alături de traficant. Irina nu mai e bună de nimic, zace pe mindirul de paie și abia răsuflă. Nu geme, nu cere nimic, nu plânge, îți face impresia că nu aude zgomotul de mitralieră al perforatoarelor.

Acum sunt convinsă că nu mă înșel. Înfundat, dar suficient de deslușit pentru a le înțelege cuvintele, aud vocile nemților. "Repede! Repede! Dați-i bătaie!"

Nici pe moș Toma nu ne mai putem bizui. E vânăt la față, iar mâinile lui arată îngrozitor. Sfârtecate, pline de sânge. Parcă și le-ar fi mușcat.

Traian își poartă navetele mecanic, ca un somnambul. Se uită tot timpul la Irina și face eforturi eroice să nu plângă. Suspinele le adună în grumaji, mărul lui Adam îi zvâcnește ca un animal mic prizonier, cuprins de panică. În ochii congestionați și umezi citești o durere sfâșietoare.

Un profesor de literatură universală, prieten și coleg de universitate cu tata, îmi spunea cândva că pe Shakespeare — expresia lui — "nu-l poți sorbi dintr-o dată". Ți se dezvăluie treptat, frază cu frază, și dacă ți-a fost hărăzită cumva o viață bogată, abia spre șaptezeci de ani ai șansa să-i înțelegi eterna valabilitate, iar corect, o treime din operă.

Îl ascultam zâmbind, socotindu-l cu îngăduință un specialist pedant care își dă puțină importanță. Mai interesante mi se păreau pe atunci ghetrele lui cu nasturi desperecheați și țigările pe care și le confecționa singur din tutun *Macedonia* și hârtie *Job*.

Educația mea severă mă împiedica să-l întreb — ah, cât sarcasm ar fi pus în privire și ton! — dacă în anul de grație 1937, povestea Julietei și a lui Romeo îl mai convinge în adâncul sufletului lui. Îi cer iertare aici, în hruba fără aer, acestui sărman savant. I-am cunoscut pe Traian și Irina.

În realitate, antecedentele nu-mi îngăduiau să judec altfel. Dragostea mea cu Alexandru a fost o poveste luminoasă și abia acum sunt în măsură să-

mi dau seama cât de ridicolă era drama noastră: un bărbat nerăbdător să-și strângă iubita în brațe, o fată care are de înfruntat rezistența absurdă a două mătuși bătrâne. Roșesc până în albul ochilor.

Dragostea noastră a fost un vals nesfârșit. Dimineți încântătoare de mai când singura mea grijă era să fiu frumoasă, atât de frumoasă încât să-i tai respirația lui Alexandru și reflectam o noapte dacă să asortez la rochia albă centura și pantofii verzi sau violet, seri parfumate în grădinile de vară ale Bucureștiului, tangouri languroase cu buzele lui Alexandru lipite de tâmpla mea, plimbări cu sania — ce aventură fascinantă! — la Herăstrău, cu țuică fiartă, bine aromată și paietele fulgilor albi, presărați pe căciulița mea de lutru. Moș Gavrilă, surugiul, ne aștepta la statuia lui Brătianu și o ținea într-o întinsoare până la lacuri. Ne sărutam în clinchet de clopoței, învăluiți în evantaie de zăpadă. Fiecare anotimp se insinua în viața noastră cu jerbe de bucurii. Pomul de Crăciun, crizantemele uriașe ale lui octombrie, vacanțele la Mamaia, amândoi bronzăți, amândoi în costume albe. Cravatele lui și eșarfele mele aveau aceeași culoare: roșii, portocalii, verde smarald, albastru cer...

Nu, dragostea noastră nu era din aceeași familie cu a Irinei, cu a lui Traian. Și totuși, când m-am îndrăgostit de Alexandru am încercat o mare revelație. Din pricina relațiilor mele foarte reduse și strict controlate de Amalia, îmi închipuiam că toate căsniciile seamănă cu a părinților mei. Nu-mi puteam imagina o casă din care să lipsească două surori, eventual soacră sau mătușă bătrână, cenzor și inchiizitor, eram încredințată că viața separată a soților, începând de la cele două dormitoare și sfera intereselor distincte, constituie regula generală.

Tata a fost un om slab, strivit de influența surorilor lui. Unicul lui act de inițiativă și îndrăzneală, căsătoria cu mama, l-a ostenit și epuizat pentru toată viața. Era un moment de derută, atunci imediat după război, mariajele neconvenabile în mare vogă, iar gustul pentru boemă caracteriza tineretul snob al anilor '20.

Mama l-a amețit într-o seară. Zurlie, căscată, capricioasă, subțire ca un lujer și cu capul în nori, așa o arată fotografiile de la optsprezece ani, așa a rămas până azi. Când o vezi, indiferent de ambianță, sezon sau moment al zilei, ai impresia că afară bate vântul. Părul involburat și veșnic ciufulit de

culoarea aramei, e prins ca vai de lume în două pieptănușe, poartă tot anul rochii unduioase de voal — detestă lenajurile — fișuri care fâlfâie. O creatură bizară și excentrică, atât de deosebită de ceea ce văzuse bietul tata în casa sumbră a familiei lui, încât nu se putea să nu-l săgeteze drept în inimă.

Aș da mult astăzi, după treizeci de ani de la căsătoria lor, să văd figurile Amaliei și Elvirei, când au întâlnit-o prima oară. Și poate n-ar fi detestat-o cu atâta violență, dacă ar fi simțit-o mai fricoasă și, în consecință, mai docilă. Dar, în ciuda tinereții, mama le-a făcut de la început să înțeleagă că n-o impresionează mai mult decât un păianjen, că le suportă așa cum ești obligată să suporti o mobilă veche, sau obiceiul detestabil al tatei de a-și curăți urechile cu vâlătuci de vată înfășurați în jurul unui chibrit.

Presupun că prima fisură în căsnicia lor a determinat-o tocmai această dependență față de surori. A început să-l disprețuiască. Din intelectualul fin cu care își închipuise că se mărită, profesor de orientalistă la Universitatea din București, nu rămăsese decât un bărbat gălbejit și slăbănog, pedant și ursuz, care nu se despărțea nici vara de indispensabilii lungi de flanel și maiourile cu mânecuțe.

— Trup de amant! am auzit-o odată, suflând otrăvită unei prietene.

Amalia, complet lipsită de tact, adăuga sos la repulsia mamei:

— Cum stai cu *stomahul*, Antoane? era întrebarea ei obișnuită la masă, după ce se servea supa. Să încerci purgativul Elvirei! De când îl ia, nu mai are nevoie de clistir.

Iar tata răspundea, sau se executa cu o docilitate care aprindea fulgere în ochii negri ai nevestii-sii. Când nu mai rezista, mama își lua șevaletul și culorile și se muta pentru o vreme la fratele ei, unchiul Iordache. Împins de surori, pentru salvarea aparențelor, tata se ivera după vreo două luni, cu un buchet de flori și un ineluș subțire, ca s-o împace.

După ce mama l-a cunoscut pe Alexandru, m-a luat în camera ei:

— Draga mea, nu știu dacă ai să fii fericită cu el, cred că mătușile tale au puțină dreptate, e alarmant de frumos, dar nici tu nu arăți rău. Cam țeapănă după gustul meu, nu știe omul dacă te doare burta sau îți vine să țipi de fericire, personal nu mă pasionează genul *lady*, dar ăsta a fost gustul Amaliei

și nu mă bag. În sfârșit, sper că o să meargă. Cel puțin, n-ai să ții toată viața în patul tău un cuier în scutece de flaneluță, și asta tot e ceva.

Trei dragoste... A părinților mei, a mea, a lui Traian și Irina. Încerc să le găsesc punctele comune și îmi dau seama că e peste putință. Nu la tata, nici măcar la Alexandru, s-a gândit părintele lui Romeo...

O atingere ușoară pe braț mă face să tresar. Dragnea dă din cap de mai multe ori, îmi zâmbește larg. Îl cercetez nedumerită fără să izbutesc să înțeleg. Are o expresie stranie de fericire, cu totul nepotrivită împrejurărilor.

— E teribil! șoptește arătându-l pe Roman Iuga. Dacă îmi povestea cineva chestia cu grenada, nu-l credeam. A riscat fantastic!

— Bine că cel puțin ai observat.

— Teribil! repetă traficantul. Cu ce se ocupă?

— Predă geografia într-un liceu.

— A, da! Ca să vezi, n-aș fi dat doi bani pe el... Ca să vezi!

Bătătoarește o vreme pământul clătinând din cap, apoi reazemă zidul.

— Se întâmplă ceva ciudat, nu mă mai recunosc. Cretinului i-au rămas două sticlute întregi de apă...

Mormăi ceva evaziv. Încă nu pricep unde vrea să ajungă. Traficantul mă iscodește:

— Ce crezi că așteaptă?

— Habar n-am, răspund ostenită. Poate să facă tot ce pofteste, e rația lui.

Dragnea râde încetitor. Probabil că nu sunt în stare să-i definesc corect starea de spirit, dar sentimentul acela ciudat de satisfacție nu-l părăsește. Încremenesc când îl aud:

— I le-aș putea lua foarte ușor. De fapt n-am decât să i le cer. Mă ascultă ca un cățel.

Îi prind umărul înspăimântată.

— N-ai să faci asta!

— Nu, bineînțeles că nu... Știi, am luptat din răputeri. Trebuie să recunoști, tentația e mare.

Îmi astup urechile.

— Nu mai vreau să aud un singur cuvânt! E odios!

Dragnea mă măsoară surprins.

— Am luptat ca să n-o fac... Uită-te aici pe zid! Am notat fiecare oră de când izbutesc să mă înfrâng. Sunt douăzeci și șase... Ai fi crezut?

Nu știu ce să-i răspund. Se contemplă și se admiră singur, o mulțumire de sine naivă răzbate din cuvintele lui. Mă întrebă încet, cerșindu-mi asigurări:

— Am să rezist până la capăt, nu-i așa? O să mă ajutați să rezist?

Din pricina aerului aproape irespirabil am dureri violente de cap, urechile îmi vâjâie. Roman Iuga și Gri-Gri, fără să fie în forma lor cea mai bună, se dovedesc totuși cei mai rezistenți. Traian a început să dea semne de epuizare. Transportul unei navete, care îi lua înainte maximum două minute, durează acum de patru ori pe atâta. De Irina ce să mai spun, doarme tot timpul. A slăbit atât de mult, încât i se vede corneea printre pleoape. Nu se mai lipesc. Traian nu se ferește de noi, își lasă lacrimile să curgă în voie.

Existențele Irinei și ale lui Traian mă obligă la reflecții contradictorii. Admițând că vor supraviețui războiului, ce le va rămâne din tinerețea lor? Au avut neșansa să trăiască momente care îți fură pentru totdeauna zâmbetul de șaptesprezece ani, visele cu zâne, creanga de liliac înflorită în inimă. Dragostea lor e o floare răsărită printre rețele de sârmă ghimpată, în pământul răscolit de bombe, mușcat de obuze...

Mi-amintesc atâtea dimineți când mă trezeam îmbătată de fericire, o fericire covârșitoare și nemotivată, fericirea că trăiesc, respir, că afară plouă, ninge, sau au înflorit brândușele. Mă pot înțelege doar oamenii foarte tineri. Unde e tinerețea Irinei și a lui Traian? Unde a rămas ea? La care răscruce de drumuri? Lângă care troiță?

Dragnea îmi prinde cotul. E dintre oamenii incapabili să-ți vorbească fără să pună mâna pe tine. Gestul mă irită în general.

Izbutisem să fac pentru câteva minute abstracție de hârâitul motoarelor, de glasul lătrat al feldwebelului — presupun — care conduce operațiunile de demolare.

— Mai repede! Mai repede!

Traficantul îmi arată copiii.

— Sunt grozavi, nu?! Îți spun sincer, habar n-aveam că există oameni ca voi. Ce citeam eu la școală, eroism, jertfă, socoteli, puneam sub ceafă. Știi cum se întâmplă! O poezie e frumoasă, cât nu trebuie s-o înveți pe dinafară.

— S-ar putea să ai dreptate, spun mașinal.

— Nu-i așa? Țștia micii însă m-au dat complet peste cap. La anii puștiului mintea mi-era numai la dame, iartă-mă că ți-o spun. Râdeam când îmi vedeam colegii cu ce fleacuri umblă: o strângere de mână, versuri răsufiate, limbajul florilor. Un buchet de trandafiri roșii — amor înfocat, crini — dragoste neîntinată, lalele galbene — gelozie. Le dădeam cu tifla, din tolomaci nu-i scoteam.

Mă uit la chipul lui buhăit, murdar, pe care pielea atârână acum flască. Ochii mici îi strălucesc, sunt convinsă că are febră. Îl întreb:

— Nu-ți pare rău? Cu lucrurile astea nu te mai întâlnești niciodată.

— E adevărat, spune traficantul pe gânduri. Din păcate, așa o să se întâmple întotdeauna. În fiecare clasă o să existe mereu câte un grăbit ca mine, care n-a strâns niciodată în brațe o școlăriță, cu degetele murdare de cerneală... Da, s-ar putea să-mi pară rău. Aveam paisprezece ani când... În fine, m-am dus prima oară. O balcâză de vreo cincizeci, îmbrăcată în palton roșu. O agățasem într-un gang... M-a condus la ea. Patul, un lighean, un lavabou...

Îl privesc consternată. Nu sunt o mironosiță, nu leșin când aud o înjurătură în tramvai, există însă un soi de destăinuiri care îmi repugnă. Dragnea nu-mi sesizează sila, continua ștergându-și sudoarea de pe față:

— După armată, m-am însurat cu una boccie rău, sărită de doi poli jumate... Vreau să spun...

— Lasă, am înțeles. Încerc să schimb discuția: Cât o fi ceasul?

— Habar n-am! Avea două rânduri de case pe Bateriilor și o casetă de cocoșei. Tentație mare...

Are aerul că se scuză.

— Și ai fost fericit?

— Pe dracu' ! Baba își ținea agoniseala cu dinții, vorba vine, că purta proteză... Da, puteam trăi și altfel.

Am reușit să nu-l mai aud pe Dragnea. Mă refugiez în primele zile ale dragostei mele cu Alexandru. Eram chinută de o gelozie absurdă, încăpățânată, întrebările cădeau grindină.

— Câte femei ai iubit?

— Nici una.

— Câte ai strâns în brațe?

— Nu fi caraghioasă, Magda, am treizeci de ani.

— Câte?

— Ții neapărat să te mint?

— Nu.

— Perfect. Stai un pic să socotesc... Vreo șaptezeci, optzeci.

Am simțit că îmi vine amețea, dar am găsit totuși puterea să fiu perversă.

— Ah! am exclamat. M-ai întrecut cu mult.

— Ce vrei să spui?!

— Nu m-au sărutat mai mult de unsprezece bărbați.

S-a uitat la mine alarmat, m-a prins de umeri.

— E o minciună! Încerci să mă necăjești, așa e?

M-am înălțat pe vârful picioarelor și am declarat cu suficiență:

— Nu fi caraghios, Alexandru! Am optsprezece ani.

— O să te învârtă pe degete! prorocea Amalia. Țasta e răcan bătrân, a avut mai multe ibovnice decât zboruri cu aeroplanul! Iar tu ești bleagă ca un miel făcut borș.

— Din cauza voastră sunt bleagă! am protestat indignată. Voi m-ați crescut așa!

— Zât! Nu urla, prăjino, că aud cu amândouă urechile! Te-am crescut și te-am crescut bine pentru un om cumsecade, nu pentru armăsar de regiment! Țstuia nu-i vine de hac un tractir întreg cu madamă cu tot! Te-ai izbit mă-tii! Ascultă sfatul meu, fetițo! Modul cel mai sigur de-a pierde un bărbat este să te uiți la el așa cum o faci tu. Parcă ai fi Elvira când aduce Anica pilaful de raci la masă.

— Vrei să vii puțin?

În fața mea stă Gri-Gri. Nu zâmbește ca de obicei. După aer îmi dau seama că s-a întâmplat ceva grav. Îmi face semn să-l urmez. Inima îmi bate asediată de presimțiri.

Moș Toma zace chircit, adunat tot, cu genunchii la gură. Citisem undeva că e poziția caracteristică a marilor suferinzi. Caută instinctiv refugiul primar. Mă izbește nemișcarea bătrânului și mă las în genunchi.

— E mort, șoptește Chat Noir.

Deschid gura, dar palma lui Gri-Gri mi-o astupă.

— N-are rost să țipi, îmi spune blând. Le-ai văzut?

Îmi arată la căpătâiul lui moș Toma, două sticlute neîncepte de apă tonică. Dedesubt, zăresc o foaie de hârtie cu pătrățele. Sunt trei cuvinte, scrise anevoie cu creion chimic:

Apă pentru copii.

CAPITOLUL XIV

Deocamdată numai Chat Noir, Roman Iuga și cu mine știm că moș Toma s-a stins. A fost propunerea profesorului. Îi scutim astfel pe ceilalți de o veste îngrozitoare, care le-ar răpi ultima rază de speranță. Nu-i greu să păstrăm secretul. Dragnea, obsedat de propriul lui efort de voință, își mușcă mereu buzele și deși nu-l aud știu ce îngână: "Am să rezist! Am să rezist!"

La răbojul lui a mai adăugat patru semne. Totalizează treizeci de ore de când luptă eroic să nu-i ia apa imbecilului.

Traian e prea ocupat de starea Irinei ca să mai bage ceva în seamă. I-am silit pe amândoi să bea câteva înghițituri din sticlutele bătrânului și acum, după multe ceasuri, fetița a deschis ochii.

Șocul a fost îngrozitor. Nu ne revenim. Doar cineva care trece prin chinurile noastre poate înțelege actul de sacrificiu al bătrânului. Brațele îi sunt sfârtecate de mușcături. Îmi imaginez cu oroare ultimele ceasuri, când își înfîngea dinții în carne pentru a-și ascunde gemetele. Convulsiile, delirul, ne-a explicat Iuga, sunt simptomele caracteristice care preced moartea pricinuită

de sete și inaniție. Ce voință fantastică îți trebuie ca să te poți stăpâni, chinuit de halucinații!

— Încă a avut noroc, ne spune Gri-Gri cu amărăciune. La altă vârstă, cu un organism puternic, chinul ar fi durat mai mult.

Pe chipul spărgătorului, slăbit, ochii deveniți uriași ard torțe. Din pricina palorii accentuate de barba neagră și a privirii incandescente, seamănă cu un sfânt așa cum îi întâlnești în catedralele din Toledo. E cu adevărat mâhnit și nu o ascunde.

— Câtă putere de sacrificiu, Dumnezeule! Inimaginabil! Lacrimile încep să-mi curgă pe obraji.

— Mai devreme le-a oferit o sticluță, i-a rugat să bea...

— Au refuzat?

— Bineînțeles. Mă uitam la ei și îmi spuneam că în condiții normale nici nu i-aș fi băgat în seamă, n-aș fi știut că există. E îngrozitor. Gândește-te! Nici măcar un mormânt n-o să aibă.

Gri-Gri mă privește întâi surprins, apoi surâde și îmi ia mâna cu blândețe.

— Nu fi copil, Magda! Te asigur că ăsta e amănuntul care conta cel mai puțin pentru el. De fapt n-ar trebui să aibă importanță pentru nici unul din noi.

— Mi se pare nedrept. Un astfel de sacrificiu ar trebui înscris pe toate zidurile, pe frunțile oamenilor, pe bolta cerească! Unde rămâne el? Cui rămâne?

— Nouă, îmi șoptește Gri-Gri. Cărțile de istorie și așa sunt prea pline. Și nici de asta nu i-ar fi păsat prea mult.

Are dreptate. Bătrânul Toma nu s-a jertfit cu gândul la un bust într-o piață de provincie și un nume de stradă. A făcut-o pentru el, nu pentru galerie. Așa a înțeles că trebuie să moară. De obicei moartea e inutilă, accident sau act biologic. El i-a dat un sens și asta mi se pare splendid.

Plâng de-a binelea. Chat Noir îmi întinde batista. Altădată s-ar fi scuzat că nu-i tocmai curată. Acum duce doar degetul la buze, îmi arată copiii. Nu trebuie alarmați. Mă surprind rezervele de gingășie pe care le întâlnesc la escrocul acesta, hârșit în rele.

Ne conducem în viață după criterii atât de jalnice! În primul an de facultate tata trecea printr-un moment de criză financiară. Nu-mi puteam plăti

taxele. Elvira și-a vândut solitarii din urechi ca să mă ajute. Ținea grozav la ei, o amintire de familie. L-am considerat un act inegalabil, un sacrificiu unic. Acum mă cutremur: două pietricele strălucitoare, față de ultima înghițitură de apă!

Comparația mi se pare atât de stridentă, atât de penibilă că mă cuprinde un nou val de plâns. Îi povestesc lui Chat Noir. Mă bate încetișor pe mână.

— Raportat la împrejurări, a fost și acela un sacrificiu. Vizavi de Atlas, Hercule e un purice. O să-ți spun ceva asemănător. Am un copil nelegitim, o fetiță de cinci ani.

Îmi ridic surprinsă privirea. Gri-Gri zâmbește.

— Nu mă vezi în postura de tată. Nici eu. Până azi mă simțeam teribil de bine ori de câte ori mi-aminteam că îi trimit lunar o subvenție substanțială, iar de Crăciun și de ziua ei, câte un coș care o face să se creadă *Alice în Țara minunilor*.

— E normal.

— Hm, ridică din umeri Gri-Gri, cunosc o grămadă de bărbați onorabili, de o moralitate considerată fără cusur, care dacă nu sunt siliți de justiție, și e foarte greu să-i silești, n-o fac. Iar eu, îmi spuneam și mă simțeam dintr-o dată înălțat cu trei capete peste pietonii care bat Calea Victoriei, eu Chat Noir spărgătorul, gentilomul brigand, cum spune mama, escroc și trișor, un vântură-lume fără adresă, căutat de patru-cinci poliții europene, o fac! Pentru mama fetiței, ți-o spun deschis, n-am nici cea mai vagă afecțiune. A fost o simplă întâmplare și un calcul eronat din partea ei. Își închipuia că-mi împletește un laț foarte iscusit.

— Am înțeles de la început că nu ești atât de rău pe cât pari. Îmi zâmbește fermecător.

— Nu sunt deloc rău. Puțin egoist, puțin șmecher, comod, jouisseur și nițeluș anarhist. Un exponent, chiar dacă nu clasic, al societății în care trăim. Bineînțeles, într-o comunitate unde densitatea populației o dau Roman Iuga și moș Toma, nu mi-aș găsi locul, probabil m-aș elimina singur.

— Războiul, declar evaziv, schimbă multe.

Chat Noir mă privește cu o nuanță de admirație.

— Îmi placi, ai curaj! Speri că vom ieși vii din mormântul ăsta. Mai înseamnă și altceva. Presupui că m-aș putea schimba.

— Poate...

— Nu mă voi schimba. Cine are cheia de la casa de bani, nu plătește un funcționar ca să i-o deschidă cu gura de lup. Tot războiul ăsta nu m-a impresionat ca gestul lui moș Toma. Mă simt mult mai puțin bine în pielea lui Chat Noir, decât înainte. Din păcate, cărțile au fost tăiate și împărțite... Scuză-mă, e timpul să-l schimb pe Iuga.

Profesorul a îngenunchat cu ochii închiși lângă cadavrul bătrânului. Am impresia că a uitat să respire. Îl ating, dar nu reacționează.

— Domnule Iuga.

Se răsuțește greu și mă privește ca și cum m-ar vedea pentru prima oară. Arată îngrozitor, în orbite i-au încremenit două globuri de sticlă.

— Ridică-te! Atragem atenția copiilor.

— Desigur...

Nu se mișcă, mă agăț disperată de mâneca lui.

— Te rog!

— Desigur, desigur.

Schițează o mișcare ușoară, din bust, apoi devine din nou inert. Din fundul hrubei înaintează încet o luminiță. Cretinul se apropie cu o lumânare aprinsă. Se așează lângă cadavru, îi ia capul în brațe și îl mângâie suspinând:

— Bubu... Bubu...

Privim din ce în ce mai des chepengul, ne punem toți aceeași întrebare fără s-o rostim: "Cât mai poate dura până să ajungă nemții la noi?"

— Maximum jumătate de zi, apreciază Gri-Gri.

Stau mai mult întinsă pe jos. Navetele vin atât de rar, încât mă pot odihni. Lipsa oxigenului ne mânjește fețele cu cărbune, toți avem un aspect cianotic, flacăra lămpii pâlpâie șovăielnică, se stinge des. Lucrează acum traficantul, Iuga și Gri-Gri. Bubu doarme. Am avut grijă să desfacem un paravan vechi între cadavrul lui Strejea și copii. Încă n-au aflat nimic despre moartea bătrânului.

Traian nu se mai dezlipește de lângă Irina. Îi vorbește încet și ca să nu plângă, își drege mereu glasul, simulând accese de tuse. Cuvintele lui îmi alunecă pe lângă urechi, fluturi albi.

— ...pe urmă ne facem căsuța. Am un plan formidabil! Vrei să-ți spun cum o să arate?

— Cum?

— Ca o ciupercă cu acoperișul din olane roșii și buline mari, albe. Odăile le dispunem în piciorușul ciupercii, pe două etaje.

— În piciorușul ciupercii..., repetă Irina.

— Trei camere mă gândesc că ne ajung.

— Oho!

— Alături, puțin aplecat, zidesc un hrib mai mic, tot cu pălărie și pete albe, pentru magazie... Încearcă s-o vezi de jos, cocoțată pe coastă. Nimeni nu s-a gândit să-și facă o casă ca asta. Într-o vară, o isprăvim. Piatră în vale la râu câtă vrei, pădurea la doi pași...

— Și o să fim singuri în curte?

— Singuri, Irinel.

— Și-o să avem și o pajiște cu maci și margarete?

— Asta-i cel mai simplu! Mă gândesc să-mi iau un serviciu. A șaptea și a opta le dau în particular.

Irina vorbește ca din transă, am impresia că delirează:

— ...perdelele le împletesc eu. Au dat modelul în *Căminul*. Trebuie să fie proaspete și apretate ca spuma de albuș. Perdelele sunt mândria gospodinei... Panglicile vreau să le asortez cu covorul. N-o să mai țin niciodată covor de petice... De-acasă îmi iau doar așternutul, două perne, gramofonul și bibelourile...

Visează cu ochii deschiși. Chipul supt, mânjit de pământ și sudoare, radiază.

— ...o bucătărioară luminoasă cu perdele roșii... O mașină de gătit adevărată, nu primus... Un *Sanitas* cu trei ochiuri, grătar și cuptor. Aici o să mâncăm. Nu stricăm odaia bună și e mai comod...

— ...am un cal, zece oi și o felioară de livadă. Astea sunt partea mea. O să le vindem... Vărul Olimpiu lucrează la tramvaie, în Timișoara. Câștigă o grămadă de parale. Dacă-i cer, o să-mi împrumute...

— ...cel mai mult îmi place iarna. Afară viscolește, iar tu stai în bucătărioara caldă și coci o plăcintă cu brânză și stafide... Miroase bine, zăpada se spulberă pe geam, pisica toarce lângă sobă... Niciodată nu te simți mai acasă ca iarna...

Îmi astup urechile să nu-i mai aud. E peste puterile mele. O bucătărioară luminoasă, perdele împletite și o plăcintă coaptă în *Sanitas*. Fericirea Irinei și a lui Traian! Le-ar fi fost de ajuns, n-ar fi cerut niciodată mai mult. S-ar fi bucurat mereu, cu bucurie proaspătă, fără să se sature de căsuța lor minunată, cu pălărie roșie.

M-am măritat cu Alexandru într-o dimineață de noiembrie, fără știrea nimănui. Plecasem ca de obicei de-acasă, doar cu mapa sub braț, anunțând că am trei cursuri și două seminarii și că voi întârzia. Termenul de-o lună pe care mi-l impusese Alexandru se prelungise la șase, dar în dimineața aceea se împlinea un ultimatum.

Am ieșit stingheri din primărie. Începuse să fulguiască. Mă simțeam complet zăpăcită și îmi mușcam buzele să nu izbucnesc în hohote de plâns.

Ne-am abandonat martorii, doi aviatori tineri și veseli, colegi cu Alexandru, la *Chateaubriand* și am plecat spre garsoniera lui de pe Vasile Conta. Pășeam greu, inima îmi atârna plumb.

— Îți pare rău, Magda?

Am dat din cap. Nu-mi venea să cred că sunt măritată. La noi în familie căsătoria presupunea ceremoniale complicate, consfătuiri solemne de familie, un avocat pentru încheierea actului dotal, invitații expediate cu trei luni înainte, alegerea trusoului... Mă gândeam la nunțile strălucitoare ale verișoarelor mele, la fluviile de șampanie, la rochiile diafane lucrate la *Weiser* sau *Maxim*, la taiorul sobru în care se retrăgea discret mireasa pentru a pleca în voiaj de nuntă, în vreme ce oaspeții continuau petrecerea. Mă mai gândeam la furia Amaliei și Elvirei, la consternarea tatei, și până la urmă am început să plâng. Am exclamat printre sughituri:

— N-am avut nici măcar o floare!

Alexandru m-a privit buimac.

— Magda! Iartă-mă! Cum dracu' nu m-am gândit?! E totuși prima oară când mă însor! Sunt un caraghios.

— Și nu e nevoie să înjuri chiar azi, am adăugat printre suspine, lingându-mi un fulg de zăpadă care mi se aninase de buză.

Nu-i văzusem niciodată locuința. În ciuda răzvrătirilor mele, eram prea îndopată în bucătăria de principii a Amaliei, pentru a sfida în așa hal conveniențele. Era devreme, abia unu, dar din pricina zilei cenușii, întuneric. A aprins toate luminile și m-a rugat să-l aștept zece minute. În timpul ăsta, urma să mă familiarizez cu interiorul.

— Dacă te plictisești, pune patefonul.

— La câte ai făcut recomandarea asta?

— Magda!

— Crezi că ai tact să mă lași tocmai acum singură?

M-a luat în brațe, mi-a sărutat părul cu duioșie.

— Magda, iubita mea, te implor, nu fi nevastă chiar din prima zi. Avem toată viața înainte.

Aveam doar doi ani, dar pe atunci n-o știam nici unul din noi. Cu blana pe mine, ca o străină, ștergându-mi mereu lacrimile, am început să inspectez garsoniera. Era o locuință tipică de burlac, cu gravuri ecvestre și un avion uriaș, de bronz, pe măsuta cu băuturi. Provizia de sticle goale, din mica chicinetă, era de-a dreptul impresionantă. Când am deschis debaraua m-am speriat. Fuseseră îngrămădite claie peste grămadă cămăși, uniforme, cravate, costume, haine de casă, așternuturi murdare, luate probabil cu amândouă brațele de pe scaune și fotolii, și îndesate, bănuiesc, cu piciorul. Asta în cinstea mea! Am izbucnit în râs, pe urmă am început să plâng și mai tare.

Mi-am aprins o țigară și m-am hotărât să-i telefonez mamei. Se afla într-una din vacanțele ei la unchiul Iordache.

— M-am măritat, am anunțat-o, închipuindu-mi că o fac cnocaut. Mă înșelam. Mama a avut totdeauna sânge rece și o receptivitate specială pentru situațiile extravagante.

— Mătușile tale știu?

— Nu. Nici ele, nici tata.

— Oh, am auzit-o râsuflând ușurată, slavă Domnului că nu sunt acasă!

— Mi-am închipuit că le-ai putea ajuta s-o afle.

— Draga mea, imaginația n-a fost partea cea mai tare în familia voastră, așa că ți-ai închipuit prost. În orice caz, îți mulțumesc că m-ai avertizat. Nu voi răspunde toată săptămâna la telefon. Am uitat să te întreb: cum te cheamă acum?

— Gheorghiu.

— Perfect! Sună destul de drăguț. Am să încerc să nu uit. Când ai timp, prezintă-mi-l pe soțul tău. *Au revoir*, fetițo!

Am rămas cu receptorul în mână, cu capul ascuns în gulerul ridicat al hainei.

— Ți-e frig?

Alexandru mă privea nedumerit. Adusese o ladă de șampanie brută *Roederer* și un coș întreg de crizanteme. Când m-am întors din baie, înfășurată în halatul lui, le-am găsit presărate peste tot: în pat, pe covor, pe lampă.

Mi-a pus o cupă de șampanie în mână, m-a luat în brațe și s-a așezat în fotoliu.

— Nu te gândi la coțofenele alea, fetița mea. Te iubesc...

Deschid ochii speriată. Au început desigur halucinațiile. Mi s-a părut sau...

Traian, cu obrazii uzi, sărută codița Irinei.

— Te iubesc, Irinel...

Fetița flutură genele și zâmbește fericită.

Perforatoarele taie timpul mărunț, implacabil. Tensiunea crește, suntem aproape în permanență cu ochii îndreptați spre tavan. Lipsa oxigenului a devenit insuportabilă. Ne târâm pur și simplu pe lângă ziduri, căutăm reazem la fiecare pas. Navetele le cară acum doi câte doi, doar Bubu mai e în stare să le transporte singur.

Dragnea și Chat Noir au răsturnat pământul la picioarele mele și se sprijină de zid, gâfâind. Traficantul caută privirea lui Gri-Gri, îl întreabă:

— Nu-i așa că o să rezist?

— Firește, mon cher, ai o constituție robustă.

N-o crede. De fapt, n-a înțeles sensul întrebării. Dragnea ezită dacă să-i spună sau nu. Renunță. Scoate un cui din buzunar și trage încă o linie la răboj.

Au mai trecut câteva ore. Respir greu. Am avut un acces de tuse, capul îmi vâjâie. M-am prăvălit pe movila de pământ. Chat Noir și Iuga mă privesc neputincioși. Traian se apropie de noi. Are o privire rătăcită, lacrimile îi curg.

— Domn' profesor! Ajutați-o, domn' profesor!

— Ce s-a întâmplat?

— Irina... Moare!

Iuga îi pune mâna pe umăr:

— Fii cuminte, dragul meu, n-o să i se întâmple nimic, am văzut-o adineauri.

— Moare! Se uită la Chat Noir. Dacă v-am jignit iertați-mă, dar faceți ceva, încercați...

— Ești în stare să mă ascuți o secundă? îl întreabă Gri-Gri. Te-ai comportat zilele astea ca un bărbat. Îi spuneam și profesorului...

— Nu-i adevărat! Sunt un puști prăpădit, izbucnește sfâșietor Traian. Tot timpul mi-a fost frică.

Escrocul încearcă să zâmbească.

— Și mie mi-a fost frică. Îl arată pe Iuga: Și lui.

— Așa e, spune profesorul. Fii calm, Traiane! Mai avem câțiva metri și ieșim la lumină. O să-și revină imediat.

Lepăduș clatină capul, lacrimile lui îmi cad pe mână.

— Moare! Domnișoară, vă rog, poate că dumneavoastră... Moș Toma, unde ești moș Toma?

— Dă-i asta! intervine repede Chat Noir scoțând din buzunar o aspirină *Bayer*. E un medicament miraculos, englezesc... Mai aveți apă?

— Un sfert de sticlură.

— S-o bea toată.

Traian strânge pastila în pumn. Rostește greu, printre suspine:

— Sunteți... Iertați-mă... Vă mulțumesc.

— Ce-o fi cu ăsta? Întreabă Gri-Gri.

Deschid ochii și clilesc de câteva ori, până mi se limpezesc imaginile. Bubu se zvârcolește ca un vierme, linge înnebunit pereții jilavi. Are expresia unei fiare cuprinse de panică. Ochii congestionați cercetează cu spaimă împrejur.

— Pare speriat, observă escrocul, cu fruntea încruntată.

Speriat e puțin spus. Disperarea și o teamă dementială și-au înfipt colții în mintea nenorocitului. Îngân descumpănită:

— A dormit până acum zece minute.

— Ciudat! spune Chat Noir. În general e liniștit. L-a dat ceva peste cap, dar nu-mi dau seama ce.

— Sunt probabil simptomele despre care vorbea Iuga. Delir, convulsiile...

— Așa, brusc?

Bubu geme, întoarce mereu ochii spre tunel. Înăuntru lucrează Iuga și traficantul. Traian, alb la față, a rămas cu codița Irinei în mână. Nu îndrăznește să se miște sau să întrebe ceva, ca să n-o alarmeze. Se uită la noi, apoi privirile îi sunt din nou atrase ca un magnet de imbecil. Spaima, greața și o milă cumplită i se citesc pe chip. Irina aude, totuși, vaietele.

— Cine geme, Traiane?

Băiatul își mușcă buzele. Răspunde încet cu glas înecat:

— Nimeni... Ți s-a părut. Încearcă să dormi, Irinel.

Spărgătorul oftează, clatină din cap cu amărăciune.

— Îmi pare rău de ei. N-au avut copilărie, n-or să aibă nici tinerețe.

— Poate scapă, spun sleită.

Chat Noir se uită la mine întunecat. Cuvintele lui au efectul unui șoc:

— N-or să scape. Vechii arabi se lăudau că pot alege dintr-o mie condamnatul la moarte. I-o citeau pe frunte. Eu le-o citesc în ochi. Posed, într-adevăr, această capacitate bizară, am verificat-o de câteva ori.

E sumbru. Cred că și-a pierdut speranța și i-o spun. Neagă.

— N-ai înțeles, Magda. Indiferent cine câștigă cursa, noi sau boșii, copiii nu vor supraviețui.

— Nici măcar nu vreau să te ascult!

Oftează neputincios și se îndreaptă spre tunel. Motoarele și-au reînceput gâfâitul. Bubu horcăie.

S-a năruit țeapăn, greoi, cu trupul drept, ca un copac retezat la rădăcină. Suntem toți în jurul lui: Iuga, Dragnea, eu, Gri-Gri. Chiar și Traian s-a apropiat.

— Nu pricep, spune profesorul, avea un organism de fier. Eram sigur că va rezista cel mai bine.

Îi închide ochii, apoi fulgerat de un gând neașteptat, începe să-i scotocească buzunarele și căptușeala pardesiului, îi pipăie pantalonii zdrențăroși. Ne privește țintă.

— Unde dracu' îi sunt sticlulele? Nu se despărțea o clipă de ele...

S-a făcut liniște. Instinctiv, mă uit la răbojul lui Dragnea. La cele treizeci și unu de linii nu s-a adăugat nici una. Le număraserăm azi-dimineață. Mă cuprinde groaza și urlu fără să mă gândesc la consecințe:

— Ticălosule! I-ai băut apa!

CAPITOLUL XV

Pricep acum spaima lui Bubu, disperarea când a constatat că-și pierde sticlulele. Ideea că le are îl ajutase să reziste, iar un instinct formidabil îl împiedicase să-și epuizeze mica rezervă. Îl chinuia mai puțin setea, știind că atunci când îi va fi și mai greu, va putea sorbi câteva înghițituri. Și amânase din răputeri această clipă.

Dragnea jură că nu s-a atins de sticlule, dar nu convinge pe nimeni. Strigătele noastre o dezmoțesc pe Irina. Suntem prea mâniași, pentru a mai încerca să ne stăpânim. Ne urmărește speriată, respirând anevoie, cu gura deschisă.

— Minți! scrâșnește Iuga. Tu i le-ai băut! Ai profitat în chip josnic de imbecilitatea lui!

Traficantul ne privește speriat. Se trage instinctiv spre zid. Neagă, însă fără elan.

— Nu... Vă dau cuvântul meu.

— Uită-te la răboj! E cea mai bună dovadă!

Gri-Gri scuipă scârbit.

— Canalie!

Dragnea se lasă brusc la pământ și începe să plângă cu fața ascunsă în palme.

— N-am rezistat. Sunt un ticălos, știu... Aș fi vrut din tot sufletul să mă stăpânesc... N-am putut.

— Canalie! repetă Chat Noir cu chipul schimonosit de furie.

Și-a pierdut complet cumpătul. Se apropie încet, cu brațele întinse. Îl urmărim speriați, chiar și Iuga pare alarmat.

— Ești cel mai dezgustător animal care s-a născut vreodată! Nu burta unei femei te-a zămislit, ci haznaua. Lepră!

— Stăpânește-te, Trestian! intervine Iuga.

— Lasă-mă în pace! Bătrânul Toma s-a sinucis, pentru că practic, asta a făcut, s-a sinucis ca să aibă copiii ăștia apă, iar tu... Tu ai furat ultima înghițitură unui nenorocit, care nu se putea apăra scoțând măcar un cuvânt de protest. Ești o canalie desăvârșită!

Se repede dintr-o dată la automatul lui Iuga. Profesorul prinde hotărât țeava și o îndreaptă spre tavan. Declară liniștit, ațintindu-l pe Gri-Gri în adâncul ochilor:

— N-are rost. E o jivină prea mărunță. Te înjosești.

Vestea morții bătrânului și mai ales motivul care a determinat-o a avut un efect îngrozitor. Irina și-a pierdut cunoștința. Traian stă imobil în mijlocul hrubei, privind țintă cadavrul. Traficantul se târâie la picioarele noastre implorând.

— Ucideți-mă! Ucideți-mă!

Spectacolul e peste puterile mele. Se tăvălește pe jos, își dă cu pumnii în cap. Îmi astup urechile, închid ochii și strâng tare din pleoape.

Nemții au ajuns atât de aproape încât le pot urmări comod discuțiile. Unul din ei are o fermă lângă Wiesbaden. Se întreabă dacă o va mai vedea vreodată. O voce subțire și ascuțită îi mână mereu din urmă:

— Mai repede! Grăbiți-vă!

— Crezi că mai trăiesc, Heinz?

— În cel mult două ore, aflăm.

Gri-Gri tresare, privește întunecat tavanul.

— Două ore...

Se uită la Iuga. Profesorul îi ghicește din ochi întrebarea.

— Mai avem aproximativ cinci metri și începem să săpăm în sus.

— Cred că ar trebui s-o facem de pe acum, spune Chat Noir.

— Nu e bine. Dăm în planșeul de beton și asfalt din piață. N-avem nici o șansă.

— Două ore! scrâșnește spărgătorul. Ar fi sinistru să capotăm tocmai acum.

— Vom răzbi!

Ne îndreptăm spre tunel, umbre șovăielnice.

— Cât poate să reziste chepengul, don' profesor?

— Suficient ca să ne isprăvim treaba, îl asigură Roman Iuga. Și tavanul, și capacul sunt din beton armat. Trebuie sparte cu perforatoarele.

Traian vrea să mai spună ceva, dar Iuga nu-i lasă timp.

— Fii liniștit, băiete. Mai avem puțin, doi-trei metri. Spune-i și Irinei. O să scăpăm cu bine.

"O să scăpăm cu bine", așa mi-a spus și Alexandru când a plecat pe front. Ne petrecusem ultima noapte pe terasă, înlănțuiți, privind un București încă intact și strălucitor. Deslușeam reclamele de la *Cio-Cio-San* și *Șeherezada*. Literele însângerate incendiau cerul. O adiere caldă deșerta tipsii cu aromă de salcâm. Alexandru încerca să mă îmbărbăteze cu argumente de băiețuș înfumurat:

— Am avut totdeauna noroc, Magda! Dovada cea mai sigură e că m-am putut însura cu tine. O să am și acum. Nouă ne e scris să fim fericiți. Să

ajungem la adânci bătrâneți și să ne certăm ca Amalia și Elvira dacă să creștem cactuși sau peștișori japonezi. O să scăpăm cu bine, ai să vezi!

N-a mai fost la fel de sigur cu ocazia primei permisii. Eram la *Flora*. Pentru Alexandru, bucuriile, necazurile, certurile, împăcărilor sau momentele de plictis, trebuiau consumate obligatoriu pe fundal sonor de vioară, între frapieră, o față de masă imaculată și un chelner stilat.

Nu mă săturam privindu-l. Arăta superb, bronzat, slăbise puțin, accentuând astfel impresia de animal tânăr și agil, pe umeri îi străluceau tresele noi de maior.

Două fâțe, vopsite și frumușele, îl sorbeau din ochi la o masă învecinată și asta mă scotea din sărite. L-am anunțat brusc, în ciuda stratagemelor pe care mi le propusesem:

— Am intrat în serviciul de contrainformații.

Întâi n-a înțeles.

— Ce drăcovenie mai e și asta?

— N-ai auzit că există un serviciu de contrainformații? Mai corect Secția a II-a de pe lângă Marele Stat-Major al Armatei.

— Glumești?

— În viața mea n-am fost mai serioasă.

Zâmbetul îi pierise de pe buze. A lăsat paharul pe masă.

— Cum naiba ai ajuns tu acolo?

— Prin colonelul Radian... Ții minte frunza de platan? I-am cerut o audiență și l-am anunțat că vreau să lucrez în serviciul lui.

— Sper că a avut atâta minte să te dea pe ușă afară!

— Dimpotrivă. M-a felicitat. De trei luni urmez niște cursuri speciale.

— Am să-i sparg capul! a șoptit alb la față. Mătușile tale știu?

— Nu le-am cerut părerea nici când m-am măritat.

Alexandru s-a aplecat peste masă. Cred că-i pârâiau măselele.

— Auzi, Magda, n-am atins în viața mea o femeie, un bătrân sau un copil, dar acum ți-aș da cu plăcere două perechi formidabile de palme.

— Nu te sfătuiesc. Sunt cu mâna pe frapieră.

A oftat lung și, dintr-o dată, a început să râdă.

— E o aiureală, Magda, nu?

— Nu.

— Îți dai seama la ce te expui într-o astfel de muncă?

— Mult mai puțin decât te expui tu.

— Sunt bărbat și ofițer de carieră!

— Sunt femeie și de trei luni, agent de informații!

Și-a aprins o țigară, a împins la o parte farfuria abia atinsă.

— Mi-am zis mereu că Amalia și Elvira au fost prea severe cu tine. Te luam în brațe și te mângâiam, încercând să-ți dau înapoi ceva din tandrețea și afecțiunea pe care îmi închipuiam că ți le furaseră în copilărie. Biata fetiță! îmi spuneam, o mamă zănatecă, un tată somnambul și doi zbiri care au făcut cu ea dresură de circ.

— Și?

Alexandru a ridicat din umeri obosit.

— Mi-e teamă că ele te-au cunoscut mai bine decât mine. Mi-a luat mâinile într-ale lui și m-a întrebat blând: Spune-mi, iubito, ce te-a determinat să-ți bați singură cuie în pantofi?

M-am muiat dintr-o dată. Țineam ochii mari deschiși, orientați spre vitrină ca să nu-mi curgă lacrimile.

— Nu mai suportam să stau degeaba. Să aștept cu sufletul la gură, într-un apartament confortabil, veștile tale. Să nu pot închide noaptea ochii, imaginându-mi toate nenorocirile care ți se pot întâmpla. Îți vedeam avionul doborât, trupul sfârtecat...

Am simțit cum mâinile i se strâng peste ale mele. Verigheta îmi strivea degetele. George, chelnerul nostru de la *Flora*, s-a apropiat. Ne-a umplut paharele, azvârlindu-ne o privire pătrunzătoare și s-a îndepărtat tăcut. Am reluat cu o patimă care-l surprindea pe Alexandru.

— Îi urăsc pe naziști. Mi-e rușine că le vorbesc limba.

— Toți românii îi urăsc. În sfârșit, cel puțin cei cu bun-simț.

— Atunci ce te surprinde?

— Nu ești pregătită pentru asemenea muncă, Magda! Nu e suficient să înveți un cifru pe dinafară și să umbli cu un emițător MK 3 — Suicase — pe asta bănuiesc că vă antrenați — și să plantezi, eventual, un filator, deși nici

asta nu-i ușor, ca să devii un șpion adevărat. Te-ai gândit să te joci un pic de-a Mata-Hari, nu-i așa ?

M-am înroșit de furie.

— N-am suferit-o niciodată pe putoarea aia, și dacă ai de gând să mă jignești, prefer să plec!

— Un agent bun nu se enervează niciodată, Magda, sau nu lasă să se vadă.

— Bag de seamă că ești extrem de documentat.

— Nu-i de tine, fetițo, ascultă-mă! Îți trebuie calm, nervi de oțel, capacitate de disimulare, prezență de spirit... Aș putea înșirui o pagină.

— Radian m-a găsit destul de bună.

— Până la urmă tot îi sucesc gâtul... Dintr-o dată, glasul și-a pierdut din intensitate. Vibra adânc: Ești... ești mult prea frumoasă, Magda.

Eram tulburată, dar am încercat să râd.

— Știi ce pretinde Amalia? Când bărbatu-tău îți spune că ești frumoasă, atunci se gândește mai abitir la alta.

— Mătușă-ta ar trebui să scrie o carte cu panseuri pentru tinere căsătorite. Ar spori considerabil numărul văduvilor... Cât timp durează cursurile alea?

— Șase luni.

— Mai gândește-te, Magda. Te rog!

— M-am gândit.

— Atunci... Nu mai e nimic de făcut?

— Nimic.

Alexandru a oftat adânc și a ridicat paharul.

— Fetița mea, nu ne rămâne decât să ne urăm reciproc noroc!

Nu mai bățătoresc pământul. A rămas destul loc pentru ultimii metri. Aerul insuportabil din hrubă, în tunel e și mai viciat, bărbații nu rezistă mai mult de cinci minute.

Irina doarme aproape tot timpul. Chircit într-un ungher, Dragnea geme. Spărgătorul încearcă să-l mobilizeze la transportul navetelor.

— Mișcă, animalule!

Strigă, îl lovește cu picioarele. Traficantul rămâne impasibil. Gri-Gri înjură cumplit și se grăbește să-l schimbe pe Roman Iuga.

Mă odihnesc câteva clipe lângă Irina, singura palmă de loc unde te mai poți întinde. Fetița a deschis ochii și bâlbâie ceva. Fac eforturi să-i deslușesc cuvintele.

— Rochia... În ce hal e!

— Dă-o dracului! Cum te simți?

Surâde stins.

— Vă amintiți ce v-am zis zilele trecute? Pe mine nu mă înșeală presimțirile. Nu mai am mult...

— Prostii! Profesorul și Chat Noir, improvizez, sunt la capătul tunelului.

— Degeaba, domnișoară.

— Spune-mi, Magda. Nu pot lega două cuvinte de îmbărbătare și o întreb stupid: Ți-e sete?

— Nu mai contează... Vă rog să-i spuneți într-o zi lui Traian că eu... Eu nu mă supăr dacă se însoară... Un singur lucru n-aș vrea... Căsuța ca o ciupercă... Să nu o facă cu alta...

— Irinel!

— Și să nu alerge cu ea de mână printre maci și margarete...

Un țipăt ascuțit țâșnește din fundul hrubei. Îl văd pe Traian cu palmele la ochi. Mă ridic bezmetică și ajung împiedicându-mă lângă el. Mi se aruncă în brațe cutremurat de groază. De unul din anourile de fier, înfipite în zid, atârână Dragnea spânzurat.

Constat că nu mai am reacții. Am întins trupul traficantului alături de Bubu și moș Toma. I-am acoperit cu saci și acum reflectez aproape liniștită, în prezența a trei cadavre. Cândva, numai ideea de a atinge un trup neînsuflețit îmi strecura fiori de gheață pe șira spinării.

Moartea traficantului l-a domolit pe spărgător.

— În fond, nenorocitul n-a fost decât un om slab. Bineînțeles, dacă îl compari cu bătrânul, rămâne odios. În alt context, o mică lichea.

— A luptat din răputeri, spun. Cred... Cred că era mai puțin ticălos decât ne-am închipuit noi. Din pricina remușcărilor s-a sinucis.

— Poate ai dreptate, oftează Chat Noir. La urma urmei, e și ăsta un act de curaj.

Profesorul îi privește răbojul de pe zid.

— A rezistat treizeci și una de ore! E fantastic dacă le raportezi la filozofia și stilul de viață al individului. Proba a fost însă prea grea. Nefericitul m-a întrebat aseară dacă o să reziste sau nu. Nu înțelesesem sensul.

— Nici eu, recunoaște Gri-Gri.

— Cerșea asigurări, conchid. N-a putut mai mult. Nu toți ne naștem eroi. Chat Noir zâmbeste.

— Noi suntem?

Perforatorul nemților a străpuns prima gaură în planșeu. Firicelul de aer care pătrunde taie ceața umedă și murdară din hrubă ca un stilet.

Îl inhalăm cu gurile căscate.

Cineva vrea, probabil, să vadă ce se petrece înăuntru: Recunosc glasul care dă comenzi, atrăgând atenția:

— Ai grijă. Te poți trezi cu un glonte în ochi.

Traian se apropie de mine. E jigărit și atât de slab încât pare de două ori mai înalt. Își mușcă buzele cu un aer hotărât și preocupat. Băiatul ăsta care stă în fața mea nu mai e un copil.

— Încă o jumătate de metru, spune, asta înseamnă două-trei navete de pământ, și încep să sape în sus.

— Era și timpul. Cum se simte Irina?

— Cred că mai bine. A ațipit din nou.

Somnolența fetiței mă îngrijorează. Îl asigur însă că totul e în regulă.

— Au obosit-o eforturile.

— Mi-a fost tare frică, domnișoară Magda, îmi mărturisește. Nu numai cu Irinel, în general...

— Totdeauna teama e mai mare decât primejdia în sine.

Mint îngrozitor. Când te afli pe același meridian cu nemții, afirmația e de trei ori falsă, dar nu găsesc ceva mai bun să-i spun. La începutul războiului l-am întrebat pe Alexandru:

— Fii sincer, nu ți-e frică niciodată?

— Nu, dacă izbutesc să-mi aduc aminte că, din fericire, nimeni nu ne poate omorî de mai multe ori.

Traian dă din cap ca un bătrân.

— Da... mi-am închipuit.

El și Irina, cel puțin, au privilegiul de a fi împreună. Nu, retractez, nu e un privilegiu. N-aș dori ca Alexandru să fie aici.

Cândva, îmi spuneam că decât să mă înșele, aș prefera să moară. Și credeam că-l iubesc...

Am ajuns la limita rezistenței, dar lucrăm și mai îndârjit. E o luptă infernală cu secunde. Nu ne mai țin picioarele și ne târâm în patru labe, palmele rănite nu mai pot apuca naveta, o împingem cu umărul. Neamțul comandă obsedant:

— Mai repede, mai repede!

— O să izbutim! ne asigură profesorul. Încă cinci minute și suntem liberi.

E răgușit, ochii îi ard. Chat Noir trage naveta cu dinții, gâfâie. Tremurăm de încordare, ochii ni se lipesc de fiecare gaură nouă ivită în planșeu.

Gri-Gri apare din tunel cu lopata în mână. O azvârle și începe să izbească peretele cu pumnii și picioarele. Înjură dezgustător, ca ultimul birjar, are fața descompusă de furie.

— Cine a spus că există Dumnezeu?! Unde e? Unde?

În spatele lui, împietrit, se află Roman Iuga. Irina, ajutată de Traian, s-a ridicat în capul oaselor. Se uită la ei cu o privire rătăcită, din altă lume. Abia reușesc să îngân:

— Ce s-a întâmplat?

Iuga dă din umeri deznădăjduit.

— Jur-împrejur e numai stâncă. Totul a fost inutil.

CAPITOLUL XVI

Ne-am aprins țigările și așteptăm calmi. Nemții au făcut a șasea gaură în planșeu și aerul s-a primenit. Respirăm ceva mai ușor, flacăra lămpii și-a recăpătat vigoarea. Acum izbutim să ne vedem bine. Cinci figuri înfricoșătoare, de coșmar, zdrențăroși, murdari, cu chipuri cadaverice și ochi enormi, incandescenti. Nu ne recunoaștem.

Dintr-o dată am impresia că am ajuns foarte departe, într-un liman necunoscut, pe care nu-l atinsesem niciodată înainte. Alexandru, mătușile mele, orașul în care m-am născut au rămas departe, într-o lume unde n-am să mă mai întorc și de care nu-mi mai pasă. Inima, oasele, mintea îmi sunt ostenite. Îmi doresc fierbinte un singur lucru. Să mor în clipa asta. De ce să mă mai ridic în picioare, să mai răspund la interogatorii, să parcurg încă cincizeci sau o sută de metri până la zidul de execuție?

Nu cunosc multe rugăciuni, căci Amalia, atee din pricina picioarelor mari, mi-a lăsat în privința asta una din rarele libertăți de-a mă conduce după capul meu. Mă rog lui Dumnezeu cu singurele vorbe care îmi trec prin minte: "Doamne, dacă n-am fost prea păcătoasă, dacă nu te-am necăjit prea tare, dacă n-am fost mai rea decât alții, fii mărinimos și acordă-mi darul tău. Lasă-mă să mor acum".

Chat Noir începe să râdă. Nu, n-a înnebunit, pur și simplu îi vine să râdă. Schițez un zâmbet nedumerit, apoi pe neașteptate pufnesc și eu. Vin din urmă hohotele profesorului și ale copiilor. Râdem dezlănțuit, cu mâinile pe pânțele. Perforatorul s-a oprit. Aud vocea neamțului. E stupefiat.

— Heinz, am impresia că ăia de jos se distrează grozav!

Râdem mai al naibii, râdem cu lacrimi.

Roman Iuga, complet destins, trage cu lăcomie din țigară. Gri-Gri îl întreabă:

— Ai auzit de Ghinea?

— Care? Industriașul?

— Ala. Îmi cășunase prin '32, să-i consult nițel safe-ul. Știam că e bine garnisit, numai bijuteriile cucoanei se spunea că fac peste zece milioane. Avea

o vilă pe Jianu, în stil maur, cu statui în grădină. Am început să mă documentez.

Ai impresia că stau la taclale undeva la ștrand, într-un compartiment de tren, sau la ape, în Olănești. Copiii îl ascultă cu gura căscată, furați de poveste. Perforatorul nu stă o secundă, dar nimeni nu-l mai bagă în seamă.

Fără să fiu o analistă subtilă, înțeleg brusc ce se întâmplă. Noi, de fapt, am murit. Am trecut pragul acela înfricoșător și l-am trecut cu inimile împăcate. Am făcut tot ce era omenește posibil, am depășit chiar omenescul, agățându-ne cu disperare de cele mai firave nădejdi. Acum ne aflăm dincolo de mormânt.

Citiseam cândva o piesă americană, *Orașul nostru*. Morții — lăptarul, soția gazetarului, dirijorul corului — discutau cu detașare despre viața dusă cândva. Erau sumbri, țepeni, înțelepți și indiferenți. Noi suntem niște morți veseli...

Gri-Gri pufăie din trabuc și continuă:

— Cei mai buni informatori rămân slugile. Valetul lui Ghinea avea liber joi seara. L-am urmărit și am constatat că se îmbăta regulat la cârciuma din fața cimitirului Belu, *Mai bine aici ca vizavi*. După câteva întâlniri în care i-am făcut cinste, aflasem tot ce mă interesa. Rechinul își împopoțonase casa cu vreo douăzeci de capcane imposibil de evitat. Îmi rămânea o singură soluție. Să pătrund în pivnița dispusă exact sub biroul industriașului și să perforez planșeul.

Se oprește și râde clătinându-și trupul în stânga și dreapta.

— L-ai păcălit până la urmă? Întreabă Iuga.

— Ai răbdare. Am încercat în noaptea aia cea mai mare surpriză din viața mea. Când am pătruns în birou — o intrare destul de originală, prin parchet —, am dat peste doi tipi înlemniți de groază. Băieții nu se aflau în vizită, vă asigur.

— Dar?

— Erau doi borfași care rămăseseră blocați în încăpere. Când s-au strecurat în casă, nu s-au gândit că mai trebuie să și iasă.

— Îmi închipui că ți-au fost recunoscători, râde profesorul.

— Mie-mi spui! După câteva luni le-a venit pofta să voiajeze. Înainte de îmbarcare au trecut pe la mine, în lipsă, evident. Mi-au lăsat o carte de vizită.

Pretindeau că sunt doi gentlemen sentimentali și în consecință, le-a fost peste putință să plece fără o amintire. Un fleac, nu cine știe ce: cinci sute de mii de lei și o pereche de butoni cu briliante. Acum sunt la Chicago. Aud că-i învață meserie pe americani...

Izbucnim din nou în hohote de râs. Veselia e generală. E veselie? Trei morți zac în fundul hrubei, fiecare gaură a perforatorului ne apropie de caznele Gestapoului și totuși râdem. E straniu, e de neînchipuit, însă cine naibii mai încearcă acum să înțeleagă ce se întâmplă dincolo de mormânt?

Hohotele noastre îi lasă căpiați pe nemți. Se opresc iar din lucru, auzim comentarii stupefiate:

— Ce dracu' s-o fi întâmplând acolo?

— Dacă te grăbești o să aflăm.

Înregistrez replicile abstract, zgomote indiferente, venite din altă lume. De fapt, nici unul din noi nu mai privește tavanul. Roman Iuga aprinde altă țigară și se interesează:

— La ce vârstă ai dat prima spargere?

— Nu-i tocmai pedagogic să-ți răspund, zâmbește Gri-Gri, dar acum nu mai contează. La șaisprezece ani.

Irina și Traian fac ochii mari.

— Am urmat liceul la Mihai Viteazul. Prin clasa a VI-a, director era unul *Balaurul*, un schizofrenic celebru în tot Bucureștiul. Mulți băieți s-au cărat la Spiru Haret, la Lazăr, sau la Titu Maiorescu numai ca să scape de nebun. Ipochimenuț își cultiva ideile fixe, cum își cultivă alții ardeii grași sau căpșunile. Cea mai nărăvașă era secretul tezelor. Profesorii aveau obligația să-i predea subiectele, în plic sigilat, cu patruzeci și opt de ore înainte, iar *Balaurul* le închidea în safe. Stăteam strâmb de tot la fizico-chimice, trei pe trimestrul întâi, trei pe al doilea... Dacă nu luam măcar un opt în teză, mă pândeam repetenția. Am deschis safe-ul cu acul de pălărie al mamei. Ca profesionist, și-o spun azi, izbutisem o treabă curățică.

Iuga râde.

— Promiteai. Mă mir că n-ai încercat să copiezi.

— Ț! face Chat Noir. La teze, *Balaurul* ne trimitea în clasă, în afară de profesor, un pedagog și supraveghetorul șef. Dacă te prindea, te elimina pe două luni și le expedia un autograf părinților.

Râdem toți.

— În fond ai fost un tip formidabil, spune Iuga.

"Ai fost", nu "ești". Observ în treacăt schimbarea. Are dreptate, morții folosesc timpul trecut.

Chat Noir respinge modest complimentul.

— Ași, mon cher, nu cine știe ce! Un tip talentat dacă vrei, un cineva în profesie, dar nu formidabil.

— Acum pot să ți-o mărturisesc, declară profesorul. Eram încredințat că ne vei abandona la prima haltă, la primul colț de stradă.

— În alte împrejurări aș fi făcut-o. S-a întâmplat să ne întâlnim pe un teren comun: antipatia față de boși. Formidabili ași fost voi. N-am întâlnit niciodată asemenea echipă.

— Cred că ai dreptate, șoptește Iuga visător. Aș fi gata să plec în aceeași formație pe Everest.

Gri-Gri râse.

— Uite o excursie pe care aș scăpa-o sigur... Îl caută din ochi pe băiat și pentru prima oară îi spune pe nume: Să nu fii supărat pe mine, Traiane. Am glumit tot timpul. De fapt, și să mă crezi când ți-o spun, nu cunosc mulți bărbați ca tine.

— Examenul lui de bacalaureat, surâde blând Iuga.

Traian roșește până la rădăcina părului și își face de treabă cu șiretul de la gheată. E strivit de fericire. Fericire adevărată, cu câteva minute, poate, înainte de a muri.

— Toți ne-am dat examenele, observ eu. Cunoașteți o fetiță mai curajoasă ca Irina?

Îmi surâde. Abia îi disting glasul stins.

— Mulțumesc... Aș fi vrut grozav să vă semăn, domnișoară Magda... N-am văzut în viața mea o ființă mai frumoasă ca dumneavoastră. Nici la cinema... O băteți chiar și pe Ginger Rogers! Și vă mișcați ca o zână... Dacă

se termina altfel, mi-ar fi plăcut să vă măritați cu don' profesor. Ce pereche strașnică! Amândoi frumoși, înalți și... pot să vă spun?

— Desigur.

— Și încăpățânați.

Râdem. Eu încerc s-o necăjesc.

— Aș fi fost prea bătrână, Irina. Exagerez deliberat: Am împlinit treizeci și doi de ani. Gândește-te! O mireasă de treizeci și doi de ani!

Irina rămâne descumpănită.

— Mama are treizeci și trei, șoptește fără convingere.

Profesorul se uită la mine cu o curiozitate nouă. Zâmbește amuzat.

— Pereche... Ca să vezi, nu m-am gândit nici o clipă.

— Erai prea ocupat, mon cher, spune Gri-Gri. Bineînțeles, acum nu arătați nici unul grozav, dar Irina are dreptate. Ați fi făcut pereche. Pe undeva, sunteți din aceeași plămadă... Când te-am văzut la cofetărie, mi se adresează, era cât pe-aci să vin de-a berbeleacul.

— Ești un mincinos, Gri-Gri! Nu cazi tu așa ușor pe spate.

— Ca dovadă te-am cerut în căsătorie. Cu tine m-aș fi însurat, Magda.

Perforatorul a amuțit. Auzim distinct ropotul ploii bătând planșeul. Curând, prin găurile perforate încep să se strecoare picături de apă neagră la început, apoi din ce în ce mai limpede. Ne apropiem reflex, cu capul lăsat pe spate, cu gura larg deschisă. Cinci stafii așteaptă balsamul picăturilor. Am senzația stranie că în contact cu buzele arse și limba umflată, apa sfârâie, scoate aburi. Primesc darul divin cu ochii larg deschiși. Nu știu dacă pe obraji îmi alunecă lacrimi sau stropi de ploaie. Traian strânge apa în pumnii adunați cupă pentru Irina. Nimeni nu vorbește. Picăturile devin din ce în ce mai rare, nu mai aud zgomotul ploii. Aversa a trecut.

Ne-am întins pe jos, comentăm darul pe care ni l-a trimis cerul. Ne gândim la cei care au murit și sentimentul că suntem formidabili, "o echipă imbatabilă", vorba lui Gri-Gri, ne însuflețește din nou.

— Bătrânului i-aș fi ridicat o statuie, spune Chat Noir. Se uită la profesor: Cine era de fapt?

— Un om. Tace o vreme surâzând. Când am căzut pe Everest, v-am povestit parcă, eram cu doi neozeelandezi. Îmi fracturasem piciorul și câteva coaste. Camarazii mei au coborât peste șase mii de metri pe coardă cu mine în spinare. Un iad! Vântul sufla sălbatic, începuse să viscolească. Îmi ziceam atunci că nu voi mai întâlni niciodată asemenea ființe. M-am înșelat.

— Bietul moș Toma! suspină Irina.

Nemții au încheiat a doua latură pe care o perforează în jurul chepengului. Chat Noir o cercetează cu indiferență, apoi se adresează profesorului:

— Mare figură ești!

— În ce sens?

— În toate sensurile. Există o contradicție, ceva nu se leagă... Nu sesizez cum poate conviețui Roman Iuga, cel care a dezamorsat grenada — și acum mi se zbârlește părul când mă gândesc — lucid, întreprinzător, de un curaj dement, împreună cu dascălul Iuga, nițel cam țeapăn și didactic. Te superi?

— Nu mă supăr.

— În alte condiții, ai fi încercat, sunt sigur, să mă convertești.

— Cred că ai dreptate, râde Roman Iuga, aș fi încercat. Aș fi încercat chiar și cu un individ mai puțin dotat, ca Dragnea, de pildă. Nimeni nu-i irecuperabil. Din păcate ștacheta a fost prea înaltă pentru el.

— Cu Dragnea, intervin, aveai mai multe șanse să reușești.

Gri-Gri e de acord.

— Ați fost vreodată la Cristești? Întreabă Traian.

Se uită peste capetele noastre și vorbește limpede, fără să se grăbească, cu ochii plini de lumină. Îl ascultăm tulburați, pășim împreună cu el pe ulițele satului în care s-a născut.

— E mai frumos ca Rășinari! Avem numai case de piatră. Oricât de sărman ar fi gospodarul, își durează zid temeinic. Acum au început la noi nunțile. Până și moșnegii fără dinți se veselesc. Când s-a măritat soru-mea, Otilia, trei sute de oaspeți am avut în băătăură. Au tăiat ai mei porcul, doi viței și o sută de găini. Nenorocire, ce era la gura mesenilor! Scoal-te masă, pun-te masă cale de trei zile. De băutura, să nu mai vorbesc! Lângă poartă, în uliță, a scos tata două butoaie de tămâioasă, care trecea, închina... Amortșiseră

degetele țiganilor, nu mai știau cum îi cheamă. Parcă o văd pe soru-mea în rochie de mireasă... Doi ani a împuns la ea.

— Cum era? Întreabă încet Irina.

Fruntea lui Traian se încrețește, nu știe s-o descrie.

— Frumoasă, spune scurt. Vălul îi ajungea în călcâie. Baba Reghina a gătit-o, peste tot i-a înfipt bolduri. Cum o strângea vreunul la joc, Otilia țipa, noi ne prăpădeam de râs... Abia a patra dimineață s-a golit curtea. Oamenii se clătinau cocoțați pe capra căruțelor, muierile picoteau cloști, cu capul în piept. Mă cățarasem pe gard să văd nuntașii urnindu-se. Acolo am adormit. Ai mei, osteniți, uitaseră de mine. Când am dat cu capul de bolovani, m-am trezit singur... Suspină: E tare frumos la Cristești. Îmi pare rău că n-ați fost...

Încă o gaură în planșeu. Au ajuns la mijlocul celei de a treia laturi. Ce încet merg...

— E caraghios, se miră Chat Noir, dar n-am fost în viața mea la țară. Habar n-am cum arată un sat. Grigorescu e tot ce cunosc despre peisajul campestru, iar țărăncuțele lui, ca să fiu absolut sincer, încălțate sau nu, mi s-au părut totdeauna cam de operetă.

— Nu-i adevărat! îl contrazic. Du-te în Dolj sau în Gorj și ai să le întâlnești în carne și oase.

Profesorul îl privește lung pe Gri-Gri.

— În fond cine ești dumneata? Pentru mine ai rămas o enigmă.

— Ți-am spus, râde Chat Noir. Un escroc de talent. La urma urmei, ce importanță are?

— Ai fi putut mai mult. Cu mult mai mult și mai folositor. Nu înțeleg...

— N-ai să te poți împiedica niciodată să uiți că ești profesor. De ce cauți complicații acolo unde nu există?

— Există! Ești un individ al naibii de ciudat! Observai adineauri că în mine sălășluiesc doi indivizi, complet diferiți. E rândul meu să fac aceeași remarcă. Ai cultură, vorbești câteva limbi, ai o educație care ți-ar deschide ușile celui mai snob salon. Lucrurile astea nu le-ai învățat la cinema sau din almanahuri. Ești inteligent, inimos, inventiv. Nimic din ce ți-am enumerat nu se asortează cu un borfaș, chiar talentat.

Gri-Gri ridică din umeri.

— Dacă intuiești cumva vreo dramă ascunsă care m-a împins pe drumul pierzaniei, te înșeli.

— Și totuși?

— Blestemul eredității, mon cher! Mama, o ființă suavă cu ochi de ciută, trișa la cărți ca să-și asigure banii de coșniță. Comisese greșeala — singura din viață pe care i-o cunosc — să se mărite cu un ofițer de roșiori, chipeș nevoie mare, dar lefter ca lingura din care a mâncat calicul. Merita s-o vezi jucând maus, whist sau piket, țeapănă și încorsetată, cu mitene de dantelă...

— Ce-s alea mitene? Întreabă Irina.

Gri-Gri îi explică arătându-și brațele:

— Mănuși lungi, fără degete. Scotea cupele, rigile, treflele, mă rog ce avea nevoie, cu o adresă de prestidigitator. Nici azi nu i-am prins toate șmecheriile. Viața era foarte nostimă la noi acasă. Într-o zi mâncam caviar, *pâté de foie gras*, sardele de Lisa, curcan, altă dată biscuiți cu lapte sau, mai spartan, pâine goală.

Îl întreb râzând:

— Trăiește?

— Bineînțeles. N-are decât cincizeci și doi de ani. Apelează la cele mai bizare expediente, dar nu acceptă s-o ajut. "Dacă tu te descurci singur de la șaptesprezece ani, pot s-o fac și eu la vârsta mea..." Acum e prima oară când n-am reușit să mă descurc. Păcat! Eram totuși atât de aproape de izbândă.

Nemții au încheiat a treia latură, dau prima gaură la a patra. Mă amuză să constat temeinicia și acuratețea lucrului. Găurile sunt perfect simetrice, laturile patrulaterului desăvârșite. O treabă cu adevărat nemțească.

— Hei, proștilor! strigă dintr-o dată Gri-Gri în germană. Mă auziți? Fritz! Hans! Hermann! Care sunteți pe-acolo?

Perforatorul se oprește. Fără să-i vedem, îi simțim perplecși, cu urechile ciulite.

— Ce naiba vrei? Întreabă Iuga.

Chat Noir îi face semn cu mâna să stea liniștit. Pare să se distreze grozav. Repetă întrebarea:

— Mă auziți?

— Da.

— OK! OK e vorba preferată a flăcăilor care vă bat la fund.

— Du-te dracului porc de câine! urlă un glas gutural.

Ne zgâlțâim de răs. Gri-Gri nu ne lasă să respirăm, reia dialogul.

— Din păcate o să voiajăm pe același drum și detest lumea proastă. Știți voi, cretinilor, de ce ați pierdut războiul? Pentru că n-aveți glanda umorului. Dobitocilor! Analfabeților!

Le vorbește fără patimă, chiar cu oarecare duioșie. Traian îl roagă printre hohote.

— Mai spuneți-le ceva!

— V-a tâmpit berea, țucălarilor! Europa e o domnișoară manierată, iar voi, mitocanilor, i-ați împutit saloanele cu miros de varză și cârnați.

— Fecior de cățea! Punem noi laba pe tine, tună neamțul.

Irina râde atât de tare că se îneacă. Și mie îmi curg lacrimile, profesorul se ține de pânțece.

— Ascultați-mă boșilor! țipă Gri-Gri. V-o spun ca un tată! Ați pierdut războiul. Duceți-i vestea asta bună Führerului și dați-i foc la izmene până ce nu apucă să vă sacrifice pe toți. Nu de alta, dar ar fi păcat să rămână omenirea fără nici un exponat de imbecil.

Îi răspunde o rafală de gloanțe care se înfig în pământ. Chat Noir e pus pe farse.

— Adio, Fritzulache! Good-by, Hermănache! Dasfidania, Hanțulescovici! Noi vă salutăm din mers, ne vedem la Berlin. Îmi plac animalele în cușcă...

Parcă le-a injectat dinamită. Perforatorul începe să zbârnâie. Nemții furioși și-au dublat eforturile, muncesc ca de frica morții.

— Doamne, ce nebun ești! îi spun printre sughițuri.

— Am vârat spaima în ei, șoptește Gri-Gri încântat. Le e frică să nu găsească colivia goală.

Profesorul se ridică încet și își ia automatul.

— Ce faci? îl întreb.

— Îi vom primi cum se cuvine.

— Știi că-i o idee? se ambalează Gri-Gri. Păcat că nu mai ai o flintă.

Chat Noir îi așteaptă lângă mine, Roman Iuga în ungherul copiilor. Mă simt uluitor de ușoară, nu am emoții.

— Cât să mai reziste chepengul? Întreb.

Iuga își șterge degetele de ulei, ridică ochii.

— Timp de-o țigară.

Ne aprindem ultimele țigări.

Sunt foarte mulți ani de când mă împiedic de preceptele mătușilor mele la orice pas. Au reușit să-și impună personalitatea, canonul la care am fost obligată de mofturile, capriciile sau bunele lor intenții, în copilărie și adolescență a lăsat urme adânci. Acum constat că imaginea bătrânelor s-a șters definitiv, le-am uitat chipul, aforismele. Până și Alexandru a pierit undeva în ceață. Întreaga mea ființă e legată acum indestructibil de oamenii ăștia terfegoși, însângerați, cu obrazul descompus de suferință.

Dacă, prin absurd, am avea posibilitatea să părăsim purgatoriul, să ne întoarcem la statutul de ființe vii, cu ei aș pleca mai departe.

Le zâmbesc, îmi răspund, râdem. E o armonie desăvârșită, afecțiune, devotament și o eliberare pe care numai moartea a reușit să ne-o aducă.

— E un șpil aici, mormăie Roman Iuga.

Privește încordat zidul. Am impresia că vorbește singur.

— În belciuge erau fixate torțele... Nu încape nici o îndoială. Urmele de funingine sunt clare. Asta e singurul deasupra căruia zidul a rămas curat. Nu, nu mă înșel... Nu există funingine.

Sare în picioare. E din nou arc, se mișcă elastic ca o panteră. De unde naiba mai găsește resurse? Încearcă să răsucescă belciugul care i-a atras atenția, se opintește din toate puterile. Cotiera a ajuns atât de neagră, încât pare o brasardă cernită.

— Vino aici, Trestian!

— De ce?

— Vreau să verific o chestie.

Tonul e imperativ, nu admite comentarii. Nu știm ce să credem, ne simțim vag cuprinși de emoție. Roman Iuga introduce coada hârlețului în anou. Spărgătorul e lângă el. Nemților le-au rămas doar trei sau patru găuri.

— Să încercăm împreună, spune Iuga. Ne lăsăm amândoi cu toată greutatea. Acum!

Îi văd săltându-se în brațe, ca într-un exercițiu la bară fixă. Un scrâșnet lung, de poartă ruginită, îmi taie răsufarea. Izbutesc să mă ridic și mă apropiu. Țip de parcă aș fi văzut o fantomă. Închid ochii și număr până la trei, apoi îi deschid iar. Nu, nu e posibil! Am halucinații. O porțiune de zid s-a deplasat. În fața noastră, un tunel boltit cască o gură neagră.

Suntem incapabili să spunem o vorbă. Traian plânge strângând convulsiv umerii Irinei. Gri-Gri râde nervos. Eu gesticulez dezordonat, îmi închipui că bioxidul de carbon înghițit ne joacă feste.

Simt un parfum de liliac tânăr pe care n-am să mi-l explic niciodată... Așa miroase viața?

Roman Iuga își revine primul. Ia lampa și ne împinge în tunel.

— Să ne grăbim!

CAPITOLUL XVII

Alergăm cu ultimele puteri. Iuga e în frunte, ne luminează drumul. Traian o ține de mână pe Irina, aproape o târăște. Gri-Gri îi prinde cealaltă mână, încearcă să-i îmbărbăteze.

— Încă puțin! Curaj!... Ai închis ieșirea, profesore?

— Da. Dați-i bătaie!

Am sentimentul cert că visez. Îmi bate inima, mi-am pierdut controlul mișcărilor. Alerg în zigzag, mă izbesc, fluture de noapte orb, de pereți. Înregistrez abstract că sunt din cărămidă...

Îmi amintesc coșmarul care revine constant în visele mele. O goană bezmetică, interminabilă, prin noroi, picioarele refuză să mă asculte... Așa se

întâmplă și acum. Tunelul mi se pare îngrozitor de lung. Cred că am parcurs pe puțin două sute de metri.

Nu văd din el mai nimic. Dinaintea ochilor mi se perindă o suită de imagini. Am impresia că o mână străină schimbă diapozitivele. Sunt clare, nu se învălmășesc, am răgazul să le privesc în voie. Iuga ține grenada în mână. Degetele îi tremură ușor, fruntea i s-a acoperit de sudoare... Anoul din zid... Aici n-au fost înfipite torțe... Zidul... Da, zidul n-are urme de funingine... Chepengul cască o gură neagră... Treptele abrupte duc într-o grotă...

— Atenție! Trepte! avertizează profesorul.

Le urcăm, ne strecurăm printr-o portiță de fier și ne oprim să ne tragem sufletul. Ne aflăm într-un cavou, dar amănuntul nu mă mai impresionează. Gri-Gri, superstițios, bate într-o poliță de lemn.

Irina își apasă pieptul. Ține ochii închiși și gâfâie ca un moșneag. Roman Iuga se strecoară afară cu prudență. Ne face semn să-l urmăm.

Sute de morminte ne înconjoară din toate părțile. Iau prima gură de aer curat. E iute, aspru, amețitor. Picioarele nu ne mai țin, ne împiedicăm mereu, când unul, când altul, ne rezemăm de cruci ca să ne ridicăm. Convingerea că nu sunt victima unei halucinații noi își face loc treptat. Fiecare zgârietură, fiecare vânătaie mi-o adâncește. Mă uit în spate. Irina și Traian văd un robinet din care picură apă. Copiii se îndreaptă spre el, atrași parcă de un magnet. Irina se poticnește, întinde brațele, i se pare că nu ajunge destul de repede.

— Stați! strigă Iuga. Nu beți!

Nu-l ascultăm. Alerg alături de Gri-Gri pe urmele copiilor. N-am să mai aștept să-mi vină rândul, am să beau direct din jgheab.

Profesorul ne ajunge în ultima clipă, o smulge pe Irina de lângă robinet.

— Nu, spune gâfâind, vă nenorociți!

Ia cănița legată cu lanț și o umple pe jumătate. Irina vrea s-o apuce cu amândouă mâinile, dar profesorul n-o lasă, i-o duce el la gură.

— Ușor, nu dintr-o dată. Înghițituri mici.

Ne supraveghează atent, în special pe Gri-Gri care face pe nebunul și mai cere o cană. Iuga bea ultimul, cu ochii închiși, savurând îndelung fiecare înghițitură.

— Cine sunteți dumneavoastră?

Ne răsucim ca mușcați de șarpe. E paznicul cimitirului, un bărbat între două vârste, îndesat, în pantaloni verzui, soldățești, și un surtuc cafeniu, din stofă grosolană. Abia acum ne vede chipurile și se dă reflex un pas înapoi. Nu-i greu să-mi închipui cum arătăm, în lumina cenușie a zorilor.

— Locatarii dumitale, răspunde Gri-Gri, cu umor macabru. Ieșim uneori să luăm aer. Ce mai faci?

Îi întinde mâna, dar paznicul o ignoră, privește îngrijorat în jur.

— Ați scăpat de la castel, așa-i?

— Cum ai ghicit?

— Nemții și câinii mișună prin oraș. Vor să pună mâna pe partizanii rămași sub dărâmături. În locul dumneavoastră, aș lua-o fără zăbavă la sănătoasa.

În timp ce vorbește, cercetează neliniștit aleile cimitirului. Dă să se retragă, dar profesorul îl oprește.

— Ajută-ne.

Paznicul are o nouă mișcare de recul. Bâlbâie îngrozit:

— Cum să vă ajut eu, oameni buni?

Iuga își arată cămașa ferfeniță.

— Nu putem ajunge nicăieri în halul ăsta. Dă-ne niște haine. Indiferent ce... Îți plătim...

Omul își mușcă buzele, ezită strivit de teamă.

— Or fi pe aproape...

— Cu atât mai mult, trebuie să ne grăbim. Dă-i drumul!

Paznicul o ia înainte. După doi pași se oprește.

— Dar după aia vă duceți!

— Ne ducem, scrâșnește agasat Iuga. Ne ducem...

Intrăm într-o căsuță mică de cărămidă, curată. Sunt pe cale să-mi pierd mințile. Mă surprind întrebându-mă dacă o fi însurat. Nu e. O ghicesc după pedanteria specific masculină. Ordine și atât. Nimic, chiar de prost-gust, care să trădeze vreo preocupare pentru estetic.

Ne lasă să așteptăm în prima odăiță, ceva între bucătărie și living-room. Pe peretele de deasupra vetrei a ținut un calendar bisericesc. Pe cel opus, o broderie îngrozitoare în bob de orez. Văd totul ca prin ceață pentru că prin fața ochilor îmi defilează aceleași imagini obsedante. Profesorul ținând între

degete detonatorul grenadei, tunelul ivit pe neașteptate... Îmi dau drumul să cad pe laiță sfârtecată de o spaimă dementială.

Irina stă lângă mine.

— Cum te simți? o întreabă Chat Noir.

— Bine... Aș mai vrea puțină apă.

Traian îl consultă din priviri pe Iuga și îi toarnă dintr-o sticlă care se află pe masă. Când ajunge la jumătatea paharului, profesorul ridică mâna.

— Stop!

Pândește lângă fereastră în timp ce Gri-Gri face neliniștit înconjurul odăii. Și-a scos în sfârșit mănușile. Mâinile se ivesc straniu de albe, sunt spongioase de parcă le-ar fi ținut în apă. Repetă mecanic:

— Ce baftă, Dumnezeule! Ce baftă! Mi-e și frică să mă gândesc. Paznicul se ivește cu un maldăr de boarfe în brațe. Numai cu o săptămână în urmă mi s-ar fi zbârcit pielea de oroare la gândul că îmbrac haine străine. Sistemul de a împrumuta cârpele era curent printre studentele căministe. Mă simțeam incapabilă să înțeleg cum poți îmbrăca un lucru atât de intim, ca o bluză, o rochie, un tricou sau un sutien, în care a transpirat ieri altcineva. Acum altceva e important.

Paznicul împinge sticla și pune hainele pe masă.

— Asta am găsit.

— Sunt pe cinste! zâmbește Gri-Gri. Auzi, mon cher, dacă ești drăguț, spune-mi unde pot să dau cu puțină apă pe mine. Măcar până la brâu.

Ne primenim toți, întâi eu și Irina, pe urmă ceilalți, într-o săliță îngustă, unde găsim un lighean alb, ruginit, cu buza albastră și un hârdău cu apă. Iuga nu ne lasă să respirăm, ne îmboldește tot timpul.

— Mai repede! Nu-i timp de toaletă.

Îl măsoar cu o curiozitate nouă. Chat Noir îmi surprinde privirea.

— Tipul, spune, e formidabil.

— Uluitor.

Mă uit într-un ciob de oglindă și nu mă recunosc. Ochii sunt enormi, au ajuns până la jumătatea feței, pomeții s-au ascuțit, în obraji am două găuri. Privirea arde, o fierbințeală care poate fi interpretată oricum. Semăn cu o târfă

falimentară din *Place Blanche*. Lângă ciobul de oglindă, găsesc un pieptene de fier, și mi-l trec prin păr. Încă un lucru care nu l-aș fi făcut acum o săptămână.

Suntem gata. Cei mai "firești" par Iuga și Irina. Fetița poartă o rochie de diftină decolorată, profesorul și-a schimbat doar pantalonii și cămașa. Haina de piele, ștearsă acum cu o cârpă udă, a păstrat-o. Pe Traian atârnă jalnic un costum ieftin, cenușiu. Eu am o rochie neagră, rămasă probabil de la vreo mamă ori mătușă răposată. Înot în ea. Strâng cordonul cu nădejde, și înghesui cam un metru de material la spate. O fac cu degete de gheață, copleșită de presimțiri îngrozitoare.

Când sunt complet echipată, Gri-Gri începe să râdă ca un țicnit, deși el e cel mai caraghios. Poartă o cămașă de barchet fără guler, salopetă, melon, baston și mănuși. Abia acum bag de seamă că le-a luat cu el.

Iuga, agitat, ne dă ghes să plecăm și insistă hotărât ca, Chat Noir să se lase de prostii. Escrocul acceptă să-și abandoneze doar pălăria:

— Asta ca să vezi că nu-s încăpățânat. La celelalte nu pot renunța. Mănușile nu le dezbrac niciodată, iar bastonul e singura mea armă.

Profesorul nu-l mai ascultă. Lasă câteva bancnote pe masă și își ia rămas-bun de la paznic. Gri-Gri îl trage de-o parte.

— Încă putem fi prinși de boși. Părerea mea e să las filmul la paznic.

Roman Iuga îl privește lung, reflectează câteva secunde înainte de a se hotărî.

— Nu, nu e bine. Dacă nemții descoperă pe unde am scăpat, paznicul va fi primul luat la întrebări. De altfel, adaugă scăzând și mai mult glasul, nu-mi inspiră nici o încredere. Cu cât vom fi mai departe de el, cu atât mă voi simți mai liniștit.

Plecăm unul câte unul. Paznicul scotocește din priviri împrejurimile.

— Ascultă, îi spune Iuga. Nu-mi plac ochii dumitale. S-ar putea să mă înșel, și atunci te rog să mă ierți. Dar dacă ai de gând să ne vinzi, poți să-ți ochești de pe acum groapa.

Îi mulțumește încă o dată și ne pierdem pe o alee laterală.

E ora șase. Un soare roșu se ivește grăbit de după deal. Ne strecurăm printre monumente, capele și statui. După toate semnele ne aflăm într-un cimitir catolic. Mergem în șir indian. Profesorul ne arată dealul:

— La poalele celuilalt versant e pădurea. Am ascuns acolo o camionetă *Horsh*.

Nu încântă pe nimeni perspectiva de a urca panta. Chat Noir mormăie:

— Țsta-i *Everestul*, mon cher, nu mai e deal.

Auzim câinii lătrând înfundat.

— Ne-au luat urma, spune profesorul. Dacă ajungem pe creastă, am scăpat. Haidеți! Sper să piardă măcar cinci minute cu paznicul.

Alergăm. Îmi economisesc sufletul. Gonim din răspuțeri, dar rezervele sunt epuizate. Respirația noastră aduce a horcăit, am pierdut controlul picioarelor. Dezastrul începe o dată cu panta. Practic ne târâm. Auzim lătratul mult mai aproape. Mă cațăr cocoșată, agățându-mă de tot ce îmi iese în cale: pietre, tufișuri, buruieni și rădăcini.

Rând pe rând, pietrele, tufișurile, buruienile capătă înfățișarea anourilor înfipte în zidul hrubei. Gândul că am înnebunit începe din nou să-mi dea târcoale.

Gri-Gri alunecă și își luxează glezna. Pălește din cauza durerii. Își smulge o mânecă și-și leagă strâns piciorul. Nemții ne-au văzut și se lansează într-un sprint îndrăcit.

Pierdem clipă de clipă avantajul. Irina rămâne mereu ultima. Traian încearcă s-o ajute, dar și el abia se ține pe picioare. Adolescentul deșirat și slăbănog de acum o săptămână a devenit un schelet. Pe Irina ai sufla-o cu o pompă de bicicletă. Gâfâim, ochii ne ies din orbite, genunchii nu ne mai slujesc. Cădem tot mai des și ne ridicăm greu.

Inima îmi sparge pieptul. Suntem abia la jumătatea acestei curse înnebunitoare. Arunc o singură privire în spate. Șase câini sar peste morminte, au ajuns aproape de poalele dealului. În urma lor vin nemții. Ne zăresc și le dau drumul din lesă. Nu trag în noi, deși constituim o țintă perfectă. Ne vor vii.

Cât am să mai rezist? Ochii mi s-au umplut de sânge, urechile îmi zvâcnesc, imaginile se tulbură. Irina a căzut și nu se mai poate ridica. Traian o imploră:

— Încă puțin. Uite, am ajuns...

— Grăbiți-vă! strigă Iuga.

Cu un efort eroic, fetița se ridică. Lepăduș o trage de mână, abia se târăsc amândoi. Câinii au început să urce panta. Nu le trebuie mult ca să ne ajungă.

Irina se desprinde din mâna lui Traian și alunecă moale pe pământ. Băiatul e disperat. Încearcă s-o ridice, o conjură plângând, să facă un ultim efort. Fetița ține ochii închiși. Se înăbușă.

— Irinel, mă auzi? Irinel! Încă doi pași și suntem liberi. Pe cuvântul meu... Doi pași, atât!

— Câinii! urlă Gri-Gri. Traiane!

Iuga îl strigă și el. Inutil. Îl apucă de mână, îl trage după el. Se smulge și pornește înapoi spre Irina, încet, dar decis. Îngenunchează lângă fetiță, o ia în brațe și o protejează cu trupul lui. În clipa următoare, văd dulăii năpustindu-se cu gurile căscate. Întorc capul terifiată. Roman Iuga încearcă să împuște câinii, dar nu-i nimerește. Nemții răspund cu o rafală care împrășcă pământul în jurul nostru.

Răcnetul lui Traian țâșnește peste lătratul câinilor și al automatelor.

Roman Iuga se azvârle pe burtă cu arma la ochi. Cotiera i-a alunecat, dezvelindu-i încheietura brațului.

— Fugiți! Îi țin eu pe loc.

— Nu! se opune Gri-Gri.

— Fugiți! Filmul trebuie salvat.

Eu și Gri-Gri ne aflăm pe cealaltă parte a crestei. Coborâm ținându-ne de mână, ne rostogolim, ne împiedicăm, ne ridicăm.

Se trage de ambele părți, dezlănțuit.

Imaginea copiilor îmbrățișați și a câinilor năpustiți sălbatic asupra lor îmi joacă înaintea ochilor. Grenada din mâna profesorului și tunelul se suprapun...

Treptat, sunt estompate de alta, înregistrată în fugă: cotiera profesorului ajunsă la încheietura mâinii.

Mă opresc brusc locului și mă uit fix, ca o nebună, la Gri-Gri.

— Ce-i?

Izbucnesc într-un râs sălbatic. Mă las jos și râd fără să mă pot opri. Chat Noir e speriat. Își închipuie că am înnebunit și încearcă să mă ia cu binișorul:

— Magda! Uite pădurea! Am ajuns!

Dau din mână cutremurată de hohote. Escrocul vrea să mă ridice, îmi trage brațul.

— Hai! E stupid să pună tocmai acum laba pe noi. Repede, Magda! E chestie de secunde! Fii înțelegătoare...

Îmi șterg obrazul de lacrimi și mă interesez sec, pe un ton extrem de lucid:

— De ce să mă grăbesc? Am scăpat.

Chat Noir mă privește perplex. Are în ochi alarma aceea caracteristică pe care ți-o dă descoperirea că cineva și-a pierdut mințile.

— Încă nu, Magda, bâlbâie.

— Idiotule! Am fost spectatorii celei mai formidabile cacialmale a secolului! Țip. N-ai înțeles?!

— Ce dracu' vrei să înțeleg?

— Totercul ăsta a fost aranjat! *Roman Iuga e SS-ist.*

CAPITOLUL XVIII

Pentru colonelul Radian era limpede acum că nemții vor ataca oriunde în altă parte decât acolo unde o consemna harta fotografiată de Gri-Gri.

În septembrie 1944 șase divizii germane și horthyste au lansat o puternică ofensivă în Transilvania pe Mureș. Surpriza nemților n-a fost neglijabilă întâlnind armata a IV-a română adusă din Moldova. Încercarea de a-și reface apărarea în lanțul Carpaților a eșuat. La 25 octombrie întreg teritoriul Transilvaniei a fost eliberat.

*

Dimineața magnifică de octombrie — e un cer atât de albastru încât te-ai putea crede la Madrid sau pe malul Bosforului, nu într-un oraș ardelenesc — pare iscată anume, pe măsura bucuriei din cugetul oamenilor. Cred că trăiesc cea mai frumoasă zi din viața mea. N-am văzut nicicând atâta veselie, te ciocnești pretutindeni de o fericire delirantă. Pe bulevarde, la fiecare colț de stradă, în balcoane unde flutură tricolorul între jerbe de flori.

Oameni necunoscuți se îmbrățișează pe stradă, rochii minunate, în culori vii, aprind maci printre uniformele ostașilor români. Soldații sunt pur și simplu asediați de îmbrățișări, dangăt de clopote, urale și flori, li se întind sticle de băutură, cele mai năstrușnice cadouri.

Un ostaș mustăcios primește o rață friptă, altul un șirag de mărgele, un caporal subțire sărutări. Are tot obrazul sigilat în vreo paisprezece nuanțe de ruj. Fetele se agață de tancuri și e emoționant să vezi mașinile astea îngrozitoare înecate în crizanteme, trandafiri de toamnă și rochii diafane.

O bătrână paralică, prizonieră în balcon, leagă o sticlă de șampanie la capătul unei sfori și-i dă drumul printre soldații care defilează. O prinde un locotenent tânăr. Își scoate chipiul. Bătrâna flutură degetele cu ochii înlăcrimați.

Prin fața noastră trece un tanc. Un căpitan blond, cu un plasture sub ochi, ridică turela. Pe mânecă are două trese de rănit, iar la gât poartă cel mai recent dar, o broboadă de dantelă.

Sunt martoră la o scenă emoționantă: o fetiță cam de vârsta Irinei, într-o fustă albă, se smulge de pe trotuar și se apropie de coloană. E mai timidă ca celelalte. Face câțiva pași și strecoară în mâna unui sergent-major un buchețel cu flori roșii, galbene și albastre.

Îmi dau lacrimile, dar nu mă jenez și le las să curgă în voie. Gri-Gri ridică paharul. Mâna îi tremură imperceptibil.

— Să bem, Magda, pentru victorie!

— Să bem!

Terasa cafenelei Corso e plină și ca să ne auzim, ne-am alăturat scaunele. Chat Noir a redevenit domnul cu morgă britanică, poartă un costum bleumarin superb și melon cenușiu. Șchiopătează puțin, dar asta îi adaugă distincție. Eu sunt îmbrăcată în alb, ca o mireasă. Amalia ar cădea pe spate. "Alb la sfârșitul lui octombrie!" Da, tanti Amalia! Alb! Iar canotiera e tot albă cu două crizanteme enorme, una portocalie, cealaltă bleumarin.

Sunt fericită, râd, plâng și atât de emoționată, că paharul îmi zăngăne între dinți.

— Ai să-l înghiți până la urmă, zâmbeste Gri-Gri.

Mă strâmb, îi scot limba și încep să aplaud frenetic grupul care saltă în aer un artilerist cu ochelari.

Spărgătorul se uită la mine gânditor. Îmi aprinde țigara și mă lasă să trag două fumuri.

— Ce-ar fi totuși să ne căsătorim? mă întrebă.

Holbez ochii și pufnesc în răs.

— Ai căpiat? Sunt măritată, de altfel ai ghicit-o singur.

— Noi doi, zâmbeste, am trecut peste impedimente mai mari.

— Ei bine, de astă dată nu sunt dispusă să trec. Lasă fleacurile! Gri-Gri oftează. Scoate batista și își tamponează delicat mustața.

— Păcat! Pot fi un soț fermecător dacă vreau: calm, tandru, am fantezie...

— Eu sunt o nevestă odioasă! N-ai decât să-l întrebi pe bărbatu-meu.

— Cu mine nu te-ai plictisi niciodată.

— Când iubesc un bărbat, ador să mă plictisesc cu el.

Chat Noir râde, ne întoarcem la evenimentele pe care le-am trăit împreună. Vorbim de sacrificiul lui moș Toma, de sfârșitul tragic al Irinei și al lui Traian, sfâșiați de câini.

— Am știut din prima clipă că nu vor supraviețui. Nu mă înșel niciodată, îmi repetă Chat Noir, a cincisprezecea oară de când îl cunosc.

Alung fumul și îi râd în nas:

— Se mai întâmplă, dragul meu, să te și înșeli. Recunoaște cinstit.

Chat Noir clatină capul, își țuguie buzele.

— Crede-mă, nu mă încăpățânez. Când pierd, știu s-o fac *en beau joueur*, dar nu m-ai convins.

— Nu crezi că Iuga e SS-ist?

— Nu. Chestia cu tatuajul poate fi o simplă întâmplare. Prea aduce a Evul Mediu.

— Ești absurd! Tocmai de-aia purta cotiera, ca să-l ascundă. Grupa de comando SS a maiorului Linhart a avut fantezia să-și tatueze pe braț o broscuță înjunghiată de un stilet, marcat cu cifra zece. O prostie de neiertat pentru niște profesioniști. Am văzut desenul tatuajului acum patru ani. Al lui Iuga era identic.

Gri-Gri se uită la mine gânditor. Îl cunosc îndeajuns de bine ca să-mi dau seama că e contrariat. O puștoaică de vreo nouășpe ani face tot felul de fițe ca să-i atragă atenția. Râde tare, vorbește în argou cu fraierul care i-a oferit o prăjitură, se ridică de două ori de la masă și defilează ostentativ prin fața noastră. Are șolduri nervoase și o pereche de picioare care pot băga în draci și un sfânt.

Gri-Gri n-o ia în seamă și îi sunt recunoscătoare. Mă enervează când bărbatul care mă însoțește se holbează după altele, chiar dacă mi-e frate. Nu mă pot însă împiedica să fiu malițioasă.

— Ai succese, Gri-Gri!

Pezevenghiul se uită exact unde trebuie. O remarcase.

— Mda, nu arată rău. Încerci să mă cazezi, Magda?

— Ești ultimul bărbat pentru care m-aș osteni. Ai crescut destul de mare ca să te descurci singur.

— Perfect!... Ascultă, draga mea, revenind la amicul Iuga... Sunt gata să accept că bandajul cauciucat poate constitui un indiciu. Un indiciu ieșit din comun. Mă întreb totuși ce s-ar fi întâmplat dacă nu i-ar fi căzut în ultimul moment.

— Altceva te întrebi, flăcău! Dacă nu cumva am avut și alte dovezi. Deși, dovadă e mult spus. S-au petrecut însă o seamă de incidente care dădeau de bănuț.

Privirea escrocului se concentrează, e ațintită în gol. Recapitulează, încearcă să ghicească. Eu mă amuz copios. Nu-i ușor să descumpănești un Chat Noir!

— Să le luăm pe rând, îi propun. Când Iuga și-a desfășurat planul, ții minte, imediat după încetarea alarmei, am simțit că ceva nu-i în ordine... Bineînțeles, eram încă o mare îmbrobodită pe atunci, dar hai să-i zicem un al cincilea eu din mine cârtea.

— Asta mi-a plăcut, râde Gri-Gri. Al cincilea eu! Ai dreptate. Se vorbește totdeauna numai de al doilea. De ce cârtea, draga mea?

— Trucul cu fetița ascunsă în cutia violoncelului ține de bâlci.

Chat Noir se mișcă în scaun și dă din umeri cu sensul "evident, o poți lua și așa, dar..."

— Împrejurările excepționale reclamă mijloace excepționale. Ca să fiu cinstit, pe mine m-a dat gata ingeniozitatea soluției. Exista altă cale de pătrundere în Comandament? Fără gălăgie?

— Nu știi. Soluția lui Iuga însă trăda un infantilism care nu-i era propriu.

— De ce n-ai obiectat atunci, pe loc?

— Ca și pe voi, m-a amețit ingeniozitatea formulei și i-am închis gura celui de al cincilea eu... Să mergem mai departe! Suntem în sfârșit zăriți, urmăriți, încercuiți, la un pas ca nemții să ne înhațe. Dar nu, noi suntem șase norocoși! Descoperim un chepeng care ne duce într-o grotă mai sigură decât linia Maginot. Cam prea la țanc, nu crezi?

— Acum da, recunoaște Gri-Gri, nu și atunci.

— Bineînțeles. Erai prea fericit că ai scăpat, cel puțin pentru moment, ca să mai reflectezi. Incidentul cu grenada însă, trebuie să fii de acord cu mine, ar fi pus pe gânduri și un copil.

Chat Noir mă privește mirat. Observă chelnerița și-i cere două Martini duble...

— Iartă-mă, Magda. Am simțit nevoia unui tonic. Ce-i cu grenada?

— Ai făcut armata?

— La pompieri.

— Atunci se explică. Râd: Nici un om cu mintea întreagă nu se apucă să dezamorseze o grenadă dacă nu l-a învățat cineva s-o facă. Pur și simplu, nu știe de unde s-o apuce. Chiar și pe geniști îi trec toate sudorile în operațiunile de deminare. Și apoi, nu e o chestiune de curaj, ci de cunoștințe. Nici măcar miracolul nu poate să depășească ignoranța. Și totuși, Roman Iuga a izbutit.

Gri-Gri își consultă trabucul stins. E ceva care nu-i place, îl aruncă și aprinde altul.

— Nu vreau să te mint, draga mea. Pe mine actul în sine m-a impresionat. Intuiam, cel puțin vag, ce riscuri incumbă dezamorsarea unei grenade pentru un necunosător. Îmi spuneam însă că există disperați, fanatici, ca Iuga, care nu se opresc în fața nici unui sacrificiu. Conștiința că eu sunt incapabil de un anumit act nu mă determină să-l contest sau să nu-l admir la altul.

Îi surâd cu duioșie și sunt sinceră când îi spun:

— E amănuntul care-mi place cel mai mult la tine, Gri-Gri. Pentru asta sunt în stare să-ți iert o grămadă de lucruri.

— Grozav! se bucură Chat Noir. Atunci, ne căsătorim?

Se grăbește să-mi sărute mâna. Eu râd cu hohote. Am impresia că niciodată n-am râs atât de mult ca azi.

— N-ai fost prea perspicace, Gri-Gri. Cel puțin la urmă trebuia să înțelegi.

— Habar n-am la ce te referi.

— Tunelul... Ați ciocănit zidurile, centimetru cu centimetru. Evident, Iuga a avut grijă să te asigure că pe cel cu pricina l-a cercetat el, îndreptându-te astfel spre celelalte. Îți amintești? În sfârșit, era normal ca după zilele și nopțile acelea îngrozitoare, în ultima clipă, cu câteva minute înainte ca nemții să ne facă sită, Iuga să descopere ieșirea secretă? După orele acelea de coșmar, cu mintea tulbure, când abia mai respiram și gândeam?

— Există întâmplări fericite. Eu îi spun șansă și aș fi un păcătos dacă aș contesta-o.

— Cam multe șanse, dragul meu, în povestea asta. Ca să nu mai pomenesc de faptul că hruba aceea era atât de bine utilată, încât părea că așteaptă un grup vesel de excursioniști, exact ca noi. Nu lipsea nimic din ce ne trebuia cu adevărat și dacă a lipsit totuși a putut fi înlocuit cu ușurință. Am avut lopată și hârleț, măști de gaze, mâncare, un strop de băutură, o casă de bani senzațională, bună la toate, n-am dus dorul mâinii de lucru. Bietul Bubu a bătut toate recordurile. Cap la cap însă, le-am pus pe toate la ieșirea din tunel. Alergam prin cimitir și nu vedeam nimic altceva în fața ochilor: grenada, chepengul, anourile zidului se suprapuneau, se înlănțuiau, mă obsedau. Chiar dacă o oră mai târziu lui Iuga nu-i aluneca bandajul, ideea unei formidabile

misticări se născuse deja în căsuța paznicului. Tatuajul a confirmat-o. Și apoi, ce dovadă mai concludentă vrei decât aceea că nemții au atacat totuși spre Târnăveni și nu prin Oituz, așa cum indică harta fotografiată de tine? Toată povestea a fost un spectacol de la început până la sfârșit, având un singur țel: să ne intoxice.

— Draga mea, mă întreabă calm Gri-Gri, cuvântul *strategie* îți spune ceva? Nu pretind că oi fi vreun *Saint-Cyr-ist*, dar mi s-a întâmplat să aud despre revirimente tactice, succes sau eșec, care au rămas celebre în cariera unor conducători de oști. E posibil deci ca fritzii, neinspirați, să se fi răzgândit în ultima clipă.

— Degeaba! exclam. Te lauzi că știi să pierzi, dar nu accepți înfrângerea. Și chiar dacă ai să-mi spargi capul, tot ți-o repet: Roman Iuga te-a păcălit ca pe un copil!

Chat Noir își sticlește dinții, ochii îi scapără.

— Auzi Magda, dacă e cineva în stare pe lumea asta să-mi dovedească, la modul neîndoielnic, că profesorul m-a dus cu preșul, eu mă las de meserie! Îi întind mâna peste masă.

— Pariu?

Gri-Gri mi-o prinde.

— Pariu!

— Perfect. La douăzeci de kilometri de oraș e un lagăr de prizonieri. Am obținut — nu mă întreba cum, o să înțelegi mai târziu — autorizația de a-l vizita. Vii cu mine?

— De acord. Când plecăm?

— Și acum.

Plătim și ne ridicăm. Gri-Gri îmi prinde cotul.

— N-am stabilit un amănunt, Magda. Ce se întâmplă dacă eu câștig pariul?

— Divorțez și mă mărit cu tine.

Comandantul lagărului ne dă un însoțitor, un căpitan de rezervă la vreo patruzeci de ani, bonom și rotund în pânțece, amator de șuetă așezată, moldovenească și bere Azuga. E de altfel din Botoșani, unde-și are familia și un birou modest de avocatură. E fudul nevoie mare că băieții lui "doi vlăjgani cât matale de lungi, coniață", învață la Liceul Laurian.

În lagăr se află trei sute de prizonieri. Pășim rar, privind cu atenție fiecare om. Ziua, excepțional de frumoasă, i-a scos din barăci. Stau la soare, joacă zaruri și cărți, meșteresc câte ceva sau zac cu mâinile sub ceafă cercetând albastrul cerului.

Mă izbește liniștea care domnește într-un grup atât de numeros, dar mai ales expresiile oamenilor. Mă așteptam să găsesc aici chipuri întunecate, abătute, o lume strivită de dezastru — faptul că l-ai provocat singur nu atenuează nimic din dramatism, și nu-i reduce proporțiile — chipuri sigilate de înfrângere. Nimic, sau aproape nimic din toate acestea. Bineînțeles, bucuria de a trăi nu urlă între kilometrii de sârmă ghimpată care înconjoară lagărul. Cred că ceea ce caracterizează atmosfera e o resemnare fără convulsii, un fel de "în sfârșit, bine că s-a terminat".

La trecerea noastră oamenii își ridică ochii, ne scrutează cu oarecare îngrijorare, încercând să ne ghicească rosturile, se uită curioși la pardesiul meu alb și la costumul lui Gri-Gri.

— Vai de steaua lor ce i-o fi așteptând! îi căinează căpitanul.

Chat Noir ține bastonul pe umăr, ochii îi aleargă iuți ca veverițele, în toate părțile. Surâde.

— *Vae victis!*

— De, domnule dragă, oftează căpitanul, le-a trebuit să samene răzmeriță în lume... Era la noi în Botoșani un spițer, Franz... Ce blândețe de om, coniață, ce suflet nobil! Nici azi nu mă taie capul cum de-au izbutit nemții atâtea mișelii!

— Există nemți și nemți. Nu spițerul dumitale a incendiat globul.

— Aici ai spus vorbă mare! mă asigură interlocutorul nostru, și își șterge cu o batistă roșie, fața asudată. Ca să vezi matale cum îi inima moldovanului bleagă... Mai acu două-trei luni n-aș fi șovăit o minută să pun pușca la ochi și

să-l miruiesc pe vreunul. Acum... Da' nu v-am întrebat de prin ce locuri sunteți.

Nu-i stă gura o secundă, nu se împiedică în răspunsurile noastre monosilabice. Mi-l imaginez în vremuri normale, îndrăgit de toată urbea, de la birjarii care moțăie în gară așteptând acceleratul de ora 22, până la negustorii din piață, împărțind pretutindeni zâmbete joviale, client de nădejde al birtașilor, blând, cumsecade și inofensiv.

Trecem prin fața bucătăriilor. Doi prizonieri curăță fasole verde la soare. Un locotenent tânăr, cu brațul prins în eșarfă, fumează o țigară *Funcționar* și le citește cu glas tare dintr-o carte jerpelită. Nimic nu mă surprinde mai mult decât să aud aici, sub cerul Transilvaniei, când la mai puțin de o sută de kilometri depărtare mai bubuie tunurile, povestea lui David Cooperfield.

Mă opresc brusc. Privirea mi-e atrasă de un cap enorm, bandajat. E un prizonier cu tunica deschisă și epoleții de locotenent major. Stă aplecat peste o gheată galbenă din piele fină, cu ținte.

Gri-Gri mă privește întrebător.

— El e! suflu înfrigurată.

Surâde ironic, încredințat că mă înșel, și se îndreaptă cu pași hotărâți spre neamț. Prizonierul nu-i dă atenție, pare preocupat de bocanc.

Chat Noir îl apostrofează direct:

— Aveți un foc?

Omul ridică încet capul și Gri-Gri încremenește, alb la față.

Respir adânc. Am recunoscut ochii lui Roman Iuga.

Comandantul ne-a pus la dispoziție o săliță lângă cancelarie.

Două bănci rudimentare de lemn, trei scaune, o masă negeluită, plină de crăpături care, privite dintr-o anumită poziție, amintesc bucla Dunării de la Turnu Severin.

Roman Iuga e calm, destins, răspunde fără șovăială la toate întrebările noastre. Într-un cuvânt, omul care a pierdut și acceptă cu luciditate și sânge rece situația.

— Berlinul pregătea o puternică ofensivă cu intenția de a ocupa Carpații Meridionali, ne explică succint Iuga. Succesul ei depindea de factorul surpriză,

dar mai ales de imobilizarea Armatei a 4-a în Moldova. Pentru a împiedica transferul ei în Transilvania, trebuia ca Marele Stat-Major Român să aibă *certitudinea* că vor ataca în Carpații Orientali.

Mă uit triumfătoare la Gri-Gri. Îmi evită privirea, și ascultă atent, trăgând rar din havană.

— Problema consta, urmează Iuga, în a încunoștiința Bucureștiul de aceste "intenții". Evident, nu le puteam transmite nici prin poștă, nici prin ziare. De fapt, trebuia să facem din ele un secret de importanță capitală, care prin căi dificile și sinuoase să parvină în final unui agent român de încredere. Servită cu toată pompa de propriul lor informator, știrea avea să fie ingerată ca atare. Așa ne-am oprit asupra dumitale, Magda.

Chat Noir scapă trabucul din gură, izbutește să-l prindă și se arde ușor la palmă. A rămas literalmente perplex. În același pot, a fost de două ori păcălit. În ce mă privește, faptul că sunt deconspirată, nu mai contează. Misiunea mea s-a încheiat. Iuga râde nu fără oarecare satisfacție.

— Nu trebuie să te necăjești, Trestian! Ai avut de-a face cu doi profesioniști. Nu-ți pun la îndoială flerul, însă lumea, universul dumitale n-au nici o legătură cu spionajul.

Chat Noir își duce degetul la tâmplă, într-un vag salut, dar e cnocaut și își revine greu.

— Cum m-ați detectat? întreb.

— Intelligence Service-ul, de pildă, greșește în mod constant socotindu-ne mai dobitoci decât suntem. E o eroare frecventă. Nu învățăm niciodată că n-avem voie să ne subestimăm la infinit adversarul. Într-adevăr, Kaltenbrunner a stârnit ilaritate printre serviciile de spionaj aliate, informatorii săi selecționați pe baza celor mai bizare criterii — fanatism, stagiul în partid etcetera — comițând gafe cutremurătoare. S-a uitat însă că mai există și o unitate SS, cu oameni aleși și pregătiți de amiralul Canarias, pe vremea când era șeful Abwehrului, în scopul unor acțiuni largi și complexe de comando... Dumneata, Magda, constitui o prezență care nu poate fi ignorată. Era limpede pentru un vânător de spioni, că locul domnișoarei Savu nu e într-un post de angajată la comandamentul german. Pregătirea, inteligența, fizicul puțin obișnuit nu se asortau cu funcția modestă pe care o îndeplineai. Obiectiv

vorbind, încap comparații între dumneata și Hildegarde sau Katarina? Personal, prin definiție, suspectez femeile spectaculos de frumoase vehiculate în perimetrul Statelor majore sau al unor militari, cu grad superior, care dețin secrete. Dacă răsfoiești istoria spionajului, încremenești aflând ce-au putut să facă doi ochi frumoși, ca să-l citez pe prietenul Chat Noir.

Își aprinde țigara, stinge chibritul cu volte mari. Trage ca de obicei trei fumuri înainte de a începe să vorbească.

— Mă obseda ideea că leafa pe care o primeai, micile privilegii nu însemnau nimic pentru dumneata, nu aveai nevoie de ele. Și încă ceva! Ultimul soldat din Wehrmacht cunoaște orientarea pro-franceză, în orice caz pro-aliată a românilor, încotro înclină de secole simpatiile acestui popor.

— Se putea foarte bine, îl întrerup, să am totuși un *béguin* pentru germani. Nu-s mulți la noi, dar există. Studiile mele constituiau un argument în acest sens.

Iuga râde, mă măsoară printre pleoapele subțiate.

— Când te-ai înscris la limba germană, te-ai dus pentru Goethe, Heine, sau Schiller, nu de dragul lui Hitler și al echipei lui.

— Nu-i un raționament.

— Categoric. Indiciile, recunoaște Roman Iuga, erau de natura pur subiectivă, dar eu sunt un tip suspicios și teribil de încăpățânat.

— Am băgat de seamă.

— O dată luată în obiectiv, am început investigațiile. Ai fost filată, s-a descoperit că ești în legătură cu Jeanna. De o lună o țineam sub supraveghere. Mașinile noastre goniometrice descoperiseră că cosmeticiana transmite mesaje cifrate prin radio. I-am plasat un microfon chiar sub canapeaua unde se fac tratamentele. V-au fost urmărite toate discuțiile, inclusiv ultima.

Îmi scot canotiera și o pun pe masă. Pălăria contrastează straniu cu lemnul grosolan. Afară e o oarecare animație. Se împarte supa prizonierilor. Gri-Gri a amuțit. Fumează pe gânduri și face eforturi să piardă elegant. Pentru apașul ăsta excentric, s-a dărâmat un univers.

— Hartner știa?

Iuga clatină din cap.

— Absolut nimic. Vreau să spun că nu i s-a suflat un singur cuvânt. Mirosise însă ceva și a solicitat oportun o permisie. Așa cum îl cunosc, presupun că va dezerta.

— Ce se întâmpla, îl întreb cu ochii pe fereastră, dacă eu aș fi refuzat să vă primesc în casă, atunci când, vezi Doamne — bănuiesc că și acolo a fost o cacialma — mi-ați bătut în geam, încolțiți de Gestapo?

Roman Iuga începe să râdă.

— N-ai fi făcut-o niciodată, Magda. Ai încercat, dar n-ai putut. Experiența și statutul dumitale de agent au fost înfrânte de o inimă de esență latină. Am și mizat de altfel pe sentimentalismul specific acestor meleaguri. Puteam să pariez că nu vei rezista până la urmă să nu acorzi ajutor unor nenorociți, hăituiți de Gestapo. Irina și Traian, ei doi mai ales, erau flacăra la care intransigența dumitale urma să se topească, să se prefacă într-o ceară moale. Tapajul pe care-l făceau gestapoviștii, ai intuit bine, îl inițiasem pentru atmosferă, dar mai ales ca să nu ne expediezi și în consecință, să pierdem legătura cu dumneata.

Gri-Gri își drege glasul. Nu știi ce-a hotărât în perspectivă, probabil încă nimic, dar pentru moment pare să-și fi recăpătat siguranța.

— Încep să pricep câte ceva. Rămâne o chestie însă care mă obsedează. Ești român, un tip cu calitate. Ce naiba te-a împins printre ordurile astea SS-iste? Te-a supărat guvernul? Patria-mumă? Te întreb eu, un escroc, un cambrioleur, un derbedeu, orice vrei, dar care și-a zis întotdeauna că există totuși în viață unele limite. Să spargi un safe e fără îndoială un act reprobabil pentru niște oameni onești, să colaborezi însă cu fritzii împotriva propriei tale țări mi se pare abject, infect și imoral!

Roman Iuga zâmbește.

— Nu-s român, Trestian! Sunt neamț sută la sută.

— Născut aici!

— Nici măcar. M-am născut la Essen și acolo mi-am petrecut cea mai mare parte din viață. Știu ce vă surprinde, faptul că vorbesc perfect limba română. Explicația e mai simplă decât v-o închipuiți. Vecinii părinților mei erau două familii de români. Făceau parte din valul acela de transilvăneni, care în jurul lui 1900 a emigrat în America. Izbutind însă să prindă cheag în Germania,

renunțaseră la lumea nouă. Am crescut împreună cu cei șase copii ai lor. Am intrat la ei în casă, m-am familiarizat cu atmosfera românească și eram fericit că sărbătoresc Paștele de două ori... De altfel, trei vacanțe de vară le-am petrecut la Arad, unde puștii se duceau să-și vadă bunicii. Pentru tatăl meu, un funcționar modest, aceste vacanțe gratuite însemnau foarte mult, un cadou nesperat. Se știe cât de receptivi sunt copiii. Și aici am constatat că o mare parte din români vorbesc curent germana sau maghiara, în funcție de prietenii cu care au bătut cândva mingea. Iar eu mă simțeam strașnic pentru că puteam discuta într-o limbă pe care în Germania n-o înțelege aproape nimeni, îmi dădeam aere față de părinți și colegi. Mai târziu, am început să le cer cărți și la doisprezece ani, l-am descoperit pe Eminescu...

Chat Noir rânjește.

— Asta te-a stimulat, presupun, să dai cu barda în români. Cum ai ajuns în trupele de elită ale Führerului?

— Extrem de simplu, răspunde Iuga. În 1930, directorul revistei *Nouveaux Temps*, Jean Luchaire, a organizat împreună cu un profesor de desen münchenez, Otto Abetz, taberele internaționale de vară pentru tineret, de la Sohlberg, din munții Pădurea Neagră. Am petrecut acolo zile de neuitat. Sport, excursii, jocuri și focuri de tabără, filme, dragoste. Toate sub îndrumarea atentă a celor doi organizatori, al căror scop era îndoctrinarea tinerilor, orientarea lor discretă, dar fermă, spre nazism. Din aceste tabere s-au racolat ulterior agenți ai Abwehrului, viitorii colaboraționiști și simpatizanți francezi ai celui de-al III-lea Reich. Eu fiind german la origină și remarcat în mod deosebit de Otto Abetz, am ajuns ulterior într-o grupă de comando SS.

Ochii lui Gri-Gri privesc instinctiv spre încheietura brațului. Tunica însă îi astupă tatuajul.

— Am activat vreme de trei ani în mod efectiv, până a intervenit accidentul.

— Aha! rânjește Chat Noir. Deci Brahmaputra aia, sau cum îi zice, *Zeița mamă a Pământului*, a fost încă o istorioară pentru îngerașii care fac nani la opt seara.

Roman Iuga râde, se lasă pe spătarul scaunului cu mâinile în buzunare.

— În '40, din pricina piciorului și datorită faptului că vorbesc limba, am fost trimis în România. *Everestul* a constituit o justificare pentru anii în care "am lipsit din țară". Obsesia mea n-a mirat pe nimeni. Era perioada celor mai năstrușnice încercări, oamenii se dădeau în vânt după performanțe. Mulți treceau Canalul Mânecii înot, Lindberg a traversat oceanul, altul s-a azvârlit în Niagara închis într-un butoi, s-au organizat expediții în Antarctica și jungla peruviană... Heydrich mi-a alcătuit dosarul. Un dosar bine gândit și bine lucrat, care mi-a permis să mă integrez perfect în viața de aici, sub identitatea profesorului Roman Iuga. Singura mea sarcină era să aștept. Ați auzit de spionul-conservă?

Chat Noir clatină din cap.

— Nu. Despre javre sunt ceva mai bine informat...

— Spionul-conservă, explică Iuga ignorându-l suveran pe Chat Noir, reprezintă o investiție pe termen lung. E costisitor, dar periculos și eficace, obținând în general rezultate excelente. Are ani de zile la dispoziție și evident, mijloace economice, pentru a se infiltra, pentru a prinde rădăcini într-un pământ nou. El se căsătorește în țara de adopțiune, întemeiază o familie, deschide o prăvălioară sau pune pe picioare o afacere înfloritoare, are doi-trei copii, un cont substanțial la bancă, își ajută vecinii și contribuie cu larghețe la chetele bisericii. Duce viața fără prihană, a unui burghez onorabil și de aceea, surpriza, atunci când masca îi cade, e uriașă:

"Formidabil, domnule! Ai fi zis că ăsta așa și pe dincolo?"

— E clar! exclamă Gri-Gri. Te-ai jucat de-a profesorul de geografie care se topește de dorul Everestului și așteptai să vii la zar. Nu înțeleg însă ce dracu' am căutat eu în balamucul ăsta?! Treaba era oricum regizată, puteai să-ți deschizi singur safeul.

Roman Iuga își slăbește puțin pansamentul, care îi strânge maxilarul și-l deranjează când vorbește, apoi se decide să renunțe la el, definitiv. Camuflajul nu-și mai are rostul.

— Într-adevăr, în varianta inițială urma să lucrez singur. Pe urmă m-am răzgândit. Intram în competiție cu o profesionistă și nu-mi era îngăduit să greșesc. E bizar ca un profesor de geografie să deschidă un safe, care nu-i o jucărie de copil, nici scrinul bunicii și încă fără să lase urme. Apoi, aveam

nevoie de un martor care să certifice autenticitatea riscurilor și pericolelor întâmpinate. Când poliția horthystă a pus mâna pe dumneata, mi-am zis că nu puteam spera o ocazie mai bună.

Derulez în minte filmul evenimentelor. Totul fusese premeditat, cu o precizie specific germană.

— Bineînțeles, confirmă Iuga, ofițerului de serviciu îi revenea partitura cea mai grea. Trebuia să te aducă într-un asemenea hal de disperare, încât să te oblighe să recurgi la un act disperat. Mă neliniștea gândul că frica de a te compromite, și deci de a te deconspira, va fi mai puternică. Din momentul însă în care l-ai lovit, ai intrat definitiv în joc, nu mai puteai da înapoi. Erai obligată să ne însoțești, ceea ce reprezenta, în fond, scopul meu.

Și eu și Chat Noir cădem pe gânduri. Un prizonier tânăr, cu părul tuns perie, trece prin dreptul ferestrei și își lipește curios nasul de geam. De ce oare chipul unui necunoscut apărut pe neașteptate, în cadrul ferestrei tale, sperie? Prizonierii și-au isprăvit masa. Mulți se retrag în barăci, alții se plimbă.

Spărgătorul, care a înghițit greu pilula, dar până la urmă a înghițit-o, vrea să-și clarifice toate nelămuririle. De pildă, nu pricepe ce sens a avut coșmarul din hrubă, caznele la care ne-a osândit Iuga. În fond, rezultatul ar fi fost același, folosind un drum mai puțin accidentat.

— Te înșeli, dă din deget profesorul, și uiți mereu că trebuia să mistific o agentă inteligentă, care timp de patru ani n-a comis altă greșeală decât aceea de a fi prea frumoasă.

— Vasăzică bătăturile din palme, într-un fel i le datorez Magdei, spune Gri-Gri. Ne vâra mâinile în ochi: Cu degetele astea nu mai deschid nici un bufet de bucătărie!

— I le datorezi, spune Iuga. Săparea tunelului a constituit o capcană psihologică unde trebuia să cadă până la urmă și cel mai circumspect agent. În general, soluțiile prea simple nu conving. Instinctiv însă, când obții cu sânge un lucru, respingi ideea de păcăleală, și în asta a constat trucul. Disperarea, setea, munca epuizantă, excavatoarele nemților au desăvârșit climatul, au dat mistificării dimensiunile și culorile realității. Dacă am fi stat în hrubă doar o oră, poate că în mintea Magdei ar mai fi stăruit îndoiala. Câteva zile de cazne însă i-au alungat, și era omenește și firesc să-i alunge, cea mai vagă umbră

de dubiu. Magda trebuia să depună fotocopia hărții pe masa Marelui Stat-Major al Armatei Române, cu certitudinea de nezdruccinat că ea cuprinde intențiile și hotărârile dușmanului. Aș fi vrut din tot sufletul să nu fiu silit să recurg la ieșirea secretă. Îmi dădeam seama cât de dubioasă pare o astfel de descoperire în ultima secundă. Când am pus la cale planul, prevăzusem totuși eventualitatea unor piedici de netrecut și de aceea pregătisem vag terenul, amintind că asemenea construcții dispun de obicei de ieșiri tainice. Am sperat tot timpul că vom putea părăsi grota prin propriile noastre eforturi. Ar fi fost formidabil, pentru nota de autentic a întregii acțiuni. Din păcate, am dat peste zidul de stâncă și aici eram neputincioși. Pe urmă, a intervenit celălalt ghinion: mi-a alunecat cotiera. Cu cinci ani în urmă, la un chef — sărbătoream răpirea unui diplomat norvegian —, întreaga grupă am hotărât să ne tatuăm un semn al nostru distinctiv, simbol al camaraderiei veșnice. Un act iresponsabil, a doua zi l-am regretat cu toții. Se uită la mine: Până la începerea ofensivei, m-am întrebat dacă ai observat sau nu tatuajul, dacă îi cunoști semnificația. Ai ochi ageri, te felicit.

Mă simt obosită, mi s-a făcut dintr-o dată frig în cămăruța cu pereții vopsiți în ulei verde. Aș vrea să plec, nu mai am chef să stau în încăperea asta, din nou simt gheața din ochii lui Iuga. Dar Gri-Gri nu și-a epuizat întrebările.

— Bubu și Dragnea făceau parte din piesă, îi răspunde profesorul. Știam că își au bârlogul și marfa depozitată în hrubă, și când am pus la punct planul, am ținut seamă de acest amănunt. Prezența lor mi-era necesară.

— De ce?

— Pentru atmosferă, culoare locală, și autentic. Oricum ar fi reacționat, nu puteau decât să adauge amănunte vii, ceea ce s-a și întâmplat. Mai mult, ca să fiu sigur că-i vom găsi în hrubă, i s-a solicitat lui Dragnea o anumită cantitate de marfă livrabilă la o oră precisă.

— Cinci oameni au murit din cauza dumatăle, îl întrerup. Un mic amănunt care presupun că te lasă complet rece.

Roman Iuga mă fixează lung. Șovăie, dar până la urmă se decide.

— Au intervenit pe parcurs incidente neprevăzute, de care nu mă simt vinovat. De Lepăduș și fetiță aveam nevoie pentru a pătrunde în

comandament, dar în afară de asta mai exista un aspect. Ei doi mă cunoșteau, aveau un cult pentru mine, în consecință îmi eliberau în permanență certificate de bună purtare și confirmau totodată identitatea mea. Puteam să prevăd sacrificiul bătrânului? Faptul că Bubă își va economisi apa, împrejurare de care va profita Dragnea? Că ăsta, la rândul lui, asediat de remușcări se va sinucide?

— În orice clipă, spun, puteai curma coșmarul. Cheile mormântului erau în buzunarul dumitale. Nu afirm că le-ai preconizat moartea. Ai acceptat-o însă senin, contemplând-o cu mâinile încrucișate. Ai văzut când câinii s-au năpustit asupra copiilor...

— Hai s-o luăm altfel, Magda! Inversează situațiile. Dumneata în locul meu, agentă operând într-un oraș din Germania. N-ai fi sacrificat cinci nemți în folosul țării dumitale?

Mă ridic și îmi înfig degetele nervoasă în borul pălăriei.

— Țara mea nu s-a apucat să croiască cu tancuri și mitraliere alte hotare pe harta Europei, n-a năpăstuit nici un popor, n-a dat buzna tâlhărește pe pământul altora, împărțind moarte, jale, crime. N-a inventat lagăre și camere de gazare, n-a născocit cele mai savante mijloace de tortură din istorie, n-a omorât în două mii de ani atâția oameni câți ați asasinat voi într-o singură săptămână! Iar dacă ar fi făcut-o, hotărât m-aș fi aflat de cealaltă parte a baricadei, așa cum au procedat mulți din compatrioții dumitale, care s-au alăturat Rezistenței. Ei au luptat nu împotriva Germaniei, cum urla propaganda lui Goebbels, ci a regimului nazist. Așa că nu încap comparații între activitatea dumitale în această țară și ceea ce aș fi făcut eu eventual în Germania.

Gri-Gri mă privește încântat, pare gata să mă aplaude. Are o expresie atât de nostimă, încât, în altă împrejurare, mi-aș stăpâni cu greu râsul. Acum însă sunt prea furioasă.

— Chiar, domnule! exclamă Chat Noir. Ești un bărbat inteligent, cum ai putut să mergi pe mâna unor dobitoci? Dacă nu te-au împiedicat considerente de ordin moral, cel puțin bunul-simț trebuia să te avertizeze. Un imbecil ca Hitler plus compania nu putea să câștige. Ca să ghicești chestia asta n-ai nevoie să fii un geniu militar, nici de alt fel. Nu vezi și la pocher! Până la urmă, indiferent de carte, ia banii cel mai deștept!

— Am crezut, spune încet Iuga. Și ca mine, au fost mulți. Am crezut...

Chat Noir ridică din umeri a neputință. Ar vrea să-i mai spună ceva — hotărât e în dispoziție de conversație — dar i-o scurtez:

— Ce faci? Mai stai?

Plec fără nici un cuvânt. Lui tata îi plăcea să citeze mereu în vreo cinci limbi orientale, același dicton: "Învingătorul trebuie să fie generos". Ei bine, eu nu pot fi. Sunt sigură că cei care au născocit aforismul ăsta, nu avuseseră de luptat împotriva crucilor încârligate.

Roman Iuga a rămas pe scaun, cu privirea ațintită asupra zidului verde.

*

Primul drum e la mătușile mele. Alexandru îmi scrie pe adresa lor. Știm amândoi că Amalia și Elvira cenzurează scrisorile, dar nu ne mai sinchisim. Sunt două luni de când n-am nici o veste. Mă gândesc cu inima strânsă dacă nu cumva frunza de platan pe care mi-a transmis-o Jeanna n-a fost un truc al colonelului Radian, o născocire ca să pot lucra în tihnă.

Îmi înfig unghiile în perna de catifea a taxiului, pe măsură ce privesc în jur. Cartea Românească, unde-mi cumpăram plastelină, penare lucioase pictate cu flori și abțibilduri nu mai e, a căzut hotelul Splendid... De câte ori n-am dansat aici cu Alexandru! Și Teatrul Național! Un morman de ruine... Amalia sau Elvira mă însoțeau cu rândul la matineele "cumsecade". Simt încă în nări mirosul lojei, mă văd lungă și stângace în rochie pepit, cu părul prins în panglicile enorme rămase de la cutiile de bomboane Zamfirescu... Nu mai văd nici cofetăria aceea mică de pe Edgar Quinet. Aici ne-am întâlnit prima oară... Alexandru mi-a comandat zece prăjituri. Am mâncat șapte. La a opta m-am albit și a trebuit să mă conducă la toaletă.

Slavă Domnului, casa din Lascăr Catargi e întreagă! După atâtea dărâmături și ziduri ciuruite de schije, "sarcofagul" mătușilor mele devine aproape tonic. Plătesc șoferul. Nu-l las să mă ajute și-mi târăsc singură valiza în curte. E o dimineață radioasă de octombrie. Un soare blând înviorează tufănelele din grădină, vopsește bronz sângeriu marchiza și ferestrele înalte.

Găsesc ușa deschisă ca întotdeauna. Bineînțeles, nu se simte nici o mișcare, nimeni nu se scoală înainte de zece dimineața. Recunosc aromele familiare de opoponax, galoși și lemn vechi, ghicesc că Anica a pregătit gogoși pentru micul dejun. Nimic nu pare să se fi schimbat aici. Te poți crede fără efort într-o dimineață oarecare din '37 sau '38 și mă uit instinctiv la consola din hol unde îmi azvârleam ghiozdanul și bascul...

Tanti Amalia îmi îngăduie să-i sărut obrazul, singurul semn de emoție. E tot arogantă, tot țâfnoasă, a păstrat aceeași agresivitate caracteristică în atitudine.

Elvira, sentimentală familiei, scoate un țipăt și reclamă sărurile. Soră-sa o apostrofează scurt:

— Ia nu mai schelălăi, Elviro! Știi că mă enervează tapajul de dimineață. Începe după aceea să se ocupe de mine: Când ai venit?

Îi arăt valiza și pălăria.

— Acum.

În vreme ce își scoate bigudiurile mă cercetează cu un ochi necruțător.

— Hm, ai prins un aer de damă. Parcă ai fi de la Majestic... Mă-tii o să-i placă.

— Ce face?... Ce face tata?

Mi-e frică să întreb de Alexandru. Mătușa Amalia își adună umerii cu aerul că înghite untură de pește.

— O să-i vezi... Ascultă, prăjino, să nu te mai boiești de dimineață! O cucoană...

— Știu! o întrerup agasată. Dimineața un puf de pudră și o picătură de colonie pe podul palmei. Cu bidineaua dai după ce răsar stelele. Ce dracu', tanti, n-ați mai învățat nimic?! Pământul s-a dat peste cap, a sărit în aer, ați trăit un război și pe tine te preocupă cum îmi vopsesc eu obrazul?!

Bătrâna se uită la mine. E numai dispreț.

— Războiul! A fost, s-a dus! Nu-i un rezon ca să-ți dai poalele peste cap și să fii insolentă. Bărbatu-tău unde-i?

Îngheț. Spun încet, atât de încet încât Elvira, al cărei interes s-a trezit instantaneu, se așează pe canapea ca să nu scape nici un cuvânt:

— Credeam... credeam că voi știți... Că a scris.

Mă opresc ca să nu izbucnesc în plâns. Amalia îmi sesizează tulburarea și mă încurajează în maniera ei personală.

— Ei lasă, nu te prăpădi cu firea. S-o fi încurcat cu vreo teleleică... Azi, mâine scoate capul.

Elvira își închipuie că are tact și o muștră dulce:

— *Mais voyons...* Cum poți vorbi așa?

— Ei bravo! se enervează Amalia, că doar nu s-o fi colat cu principesa Ileana.

Tata își face o scurtă apariție. Îmi strânge mâna emoționat și timid, mă bate ușor cu degetele pe obraz. Ia micul dejun singur, în camera lui, ca să nu întârzie la facultate. Și-acum se grăbește. Îmi pune câteva întrebări seci și convenționale. "Cum te simți, ai călătorit bine, tu ai relații, unde crezi că am putea găsi cafea naturală?" și dispare fericit. Nu-i plac emoțiile mari și le ocolește cu stângăcie.

Mama mă îmbrățișează moale, îmi admiră de conveniență rochia. Detestă toaletele sport. Se interesează vag de activitatea mea, mă invidiază că am fost plecată.

— Aici ne-am plictisit îngrozitor, suspină. Camuflaj, adăpostul acela oribil, sirene gălăgioase... N-am lucrat nimic bun.

— Ca de obicei, mârâie Amalia.

Elvira încearcă să depășească momentul. S-a mai îngrășat, seamănă cu o bufniță cam prostuță. Mă întreabă, aranjându-și dantelele pe piept:

— Ai avut de-a face cu multe persoane vulgare, draga mea? Cu educația ta, trebuie s-o fi scos destul de greu la capăt. Aveai și fluier?

O privesc căpiată și simt cum încep să-mi pierd cumpătul. Nu mi s-au părut în viața mea atât de absurde.

— Ce dracu' era să fac cu un fluier?

— Cocoloi are, îmi răspunde Elvira aproape ofensată.

Cocoloi e sergentul nostru de stradă. Nu mai înțeleg nimic și mama îmi explică:

— Ne-a scris Alexandru în iunie că lucrezi la poliție.

— Vardistă, precizează scurt Amalia. Cică stai în mijlocul pieții și faci ordine printre birjari și căruțași. Bine te-a mai dresat răcanul, fata mea!

Râd până îmi dau lacrimile.

— Mi s-a părut captivant, spune mama, deși cam... În sfârșit, ieșit din comun.

Mătușa Amalia mă cercetează bănuitoare.

— La urma urmelor ce-ai făcut tu acolo?

— Am împletit coșulețe de răchită pentru balul damelor române. M-am distrat pe cinste! spun printre sughituri.

Amalia ridică din umeri, trage cu un gest nervos perdelele.

— Poftim! Uite cine ne ține nouă lecții despre război.

— M-am distrat pe cinste! răcnesc isteric.

Sunt disperată din pricina lui Alexandru și mă răzbun pe bătrâne. Acum ori niciodată le fac praf!

— De trei ani sunt spioană, auziți? Am ucis oameni — exagerez — alții au murit la doi centimetri de mine! Am stat într-o hrubă fără apă și fără aer, m-a fugărit o haită de câini într-un cimitir, am făcut pe cocota la o sindrofie a fritzilor, despuiată și vopsită, iar prietenul meu cel mai bun pe care-l respect și-l admir e un escroc, un hoț și un cartofor, căutat de cinci poliții.

Le-am zdrobit pur și simplu. Nici una nu mai e în picioare. Elvira scâncește după săruri, Amalia a căzut lată pe canapea:

— Un borfaș, mon Dieu! Era mai bun răcanul...

Își pierde cunoștința. Mama respiră ușor, pe o singură nară. Cred că se plictisește.

*

Ies ca o vijelie. Mă târăsc spre garsoniera noastră din Vasile Conta. Nu știu ce aștept să găsesc acolo... Merg mecanic, fără să privesc în jur. Cineva salută. Habar n-am dacă mi se adresează. Ocolesc reflex un oltean cu coșurile încărcate de struguri.

"E prizonier sau mort, îmi spun. Altă explicație nu există. Oricât de grav rănit să fi fost, tot îmi dădea un semn de viață..."

Picioarele mi se înmoaie. Mă reazem de un zid și închid ochii amețită. A trecut.. Mă mai despart vreo trei sute de metri de casă. Nu mai am răbdare și

Încep să alerg. Nu văd nimic, privirea îmi alunecă fără să se împiedice de vreun obstacol. Nimeresc în brațele unui bărbat înalt, în uniformă de aviator. Ridic ochii jenată, gata să-mi cer scuze. N-am timp, îmbrățișarea mă sufocă. Simt pe tâmplă o sărutare fierbinte, apoi aceleași buze calde, nerăbdătoare, îmi caută gura... Pământul se învâртеște cu mine. Ne îmbrățișăm ca doi bezmetici, în plină stradă, sub soarele minunat de octombrie.

— Magda, fetița mea, nu plânge...

Până acasă mă duce în brațe.

*

Seara suntem bineînțeleși la *Continental*. Acum o jumătate de ceas le-am telefonat mătușilor mele. Mă simțeam vinovată și mi-am cerut scuze. Când a auzit că Alexandru s-a întors, Amalia a exclamat triumfătoare:

— Ce ți-am spus eu! I-a făcut dama vânt...

Sunt nespus de fericită. Alexandru îmi strânge mâinile peste masă, mă atinge, se asigură mereu că sunt aici, lângă el.

— Mă cutremur cât ești de frumoasă, Magda! Te-am iubit din prima clipă. Ții minte, atunci... cu nasul mânjit de noroi... Sunt un bărbat norocos.

Restaurantul e plin de ofițeri și femei tinere, câțiva familiști importanți cu ochii în farfurie, doamne în vârstă cu pălării caraghioase. Violonistul cântă divin.

E prima oară că mă aflu într-un local fără să acord vreo importanță celor din jur. Sunt numai ochi și urechi. Alexandru îmi povestește, așa cum povestesc acum probabil milioane de bărbați întorși de pe front. Sunt întâmplări tragice, altele duioase, camaraderia, abjectul și eroismul se întâlnesc mereu. Eu sunt mai rezervată. N-am încă puterea să vorbesc despre Irina și Traian, despre moș Toma. Mă mulțumesc să-l pomenesc pe Gri-Gri, cel mai pitoresc din echipă. O fac probabil cu prea multă însuflețire, cu risipă de culoare. Îl surprind pe Alexandru privind-mă lung, de câteva ori.

— Fascinație! exclamă. Dansăm?

Sunt pe ring, în brațele lui, adică în al șaptelea cer. Îmi șoptește cu buzele lipite de păr:

— Știi, Magda, acolo... nu ideea că aș putea fi pulverizat de un proiectil în orice clipă mă obseda. Mă obseda gândul că n-am să te mai găsesc. Mă ucidea gelozia... N-am arătat nici unui camarad fotografia ta. M-ar fi deranjat orice privire, oricât de nevinovată...

Melodia s-a terminat, dar Alexandru mă reține. Îl simt că șovăie.

— Spune-mi, iubito... Ți-ar fi plăcut un bărbat ca Gri-Gri?

Dumnezeule! Și când te gândești că a împlinit treizeci și șase de ani.

Când ne întoarcem la masă rămânem stupefiați. Colonelul Radian își face vânt cu o frunză de platan și surâde încântat.

— Luați loc, copii.

— Vă salut, domnule colonel! Cum drac... cum ați dat de noi? Întreabă Alexandru.

Încearcă să se stăpânească și respiră de câteva ori adânc. Radian îl privește senin.

— Eram sigur că vă găsesc într-un stabiliment din ăsta. V-am căutat întâi la Cercul Militar, pe urmă la Capșa.

Alexandru dă din cap și oftează.

— Am afirmat totdeauna că grataragiii cei mai buni sunt în Honolulu. Ce beți, domnule colonel?

— Șampanie, în cinstea domnișoarei. Nu te osteni, maiorule, am comandat-o. Draga mea, mi se adresează, te felicit din inimă. Primește te rog omagiul, admirația și recunoștința unui bătrân ostaș.

Alexandru își drege glasul.

— Pentru că întâmplător suntem în familie, aș putea cunoaște și eu motivul distinsei prețuiri de care se bucură "domnișoara"?

Radian îl așteaptă pe chelner să umple cupele, închină și soarbe cu poftă.

— Domnișoara este o agentă de mare clasă. A dovedit curaj, sânge rece și o remarcabilă inteligență. Flerul domnișoarei l-a făcut mat pe cel mai redutabil spion german care a activat pe teritoriul Transilvaniei. E suficient, domnule maior?

Alexandru ne privește năuc. Eu mă simt mândră ca un păun și ca să-mi ascund tulburarea, râd nervos. Colonelul își umple din nou paharul și relatează tacticos momentele de mare spectaculozitate ale ultimei operațiuni. Alexandru îl urmărește palid, îmi caută mâna pe sub masă. O strânge tare, atât de tare că sunt gata să țip.

— Ai fost singură în hrubă cu atâția bărbați? mă întrebă.

— Nu fi caraghios!

Colonelul se distrează de minune. Își isprăvește paharul și își trage tacticos mânușile.

— Vă grăbiți?

— Draga mea, intuiesc totdeauna cu cincizeci de secunde înainte, momentul când sticlele încep să zboare prin aer. Să treci luni neapărat pe la mine.

Alexandru ridică brusc capul. În ochi are pumnale. Radian le ignoră, zâmbește mereu.

— Ascultă, Magda... Gri-Gri ăsta mi-a făcut o impresie bună. E chipeș, are farmec, e irezistibil în oricare cerc de cucoane... Ți-ar plăcea să lucați împreună în Germania?

Accept senină jocul, inventariind cu căldură calitățile lui Chat Noir, până când observ că Alexandru se uită cruciș.

— Din păcate, adaug, îi lipsește rutina profesionistului. Apropo, m-am întrebat de multe ori cum ați acceptat să merg pe mâna "profesorului". Întotdeauna m-ați sfătuit să nu mă încurc cu amatorii.

— Propunerea mi s-a părut ispititoare.

O spune moale, puțin tărăgănat, pe buze îi flutură un zâmbet care nu mi se adresează. Suflă scrumul de pe masă, își face de lucru cu serviciul de untdelemn și oțet. Îl măsoar lung și dintr-o dată simt că cerul se prăbușește. Adevărul țâșnește violent, arde torță, am sentimentul că-mi incendiază creierii.

"Magda Savu ești cea mai candidă bleagă care a pășit vreodată pe pământ! Sfântă imbecilitate! Te credeai spioana secolului și n-ai fost decât o biată păpușă manevrată de colonel! Roman Iuga, alt nătărău care se suspecta că ar fi vreun as, a înghițit cârligul colonelului Radian cu o candoare unică..."

Aștept să-mi recapăt suflul și declar pe un ton indiferent:

— Misiunea mea în Germania e probabil de același gen. Nadă sau mai exact o excelentă hârtie de prins muște.

Colonelul mă privește iute. Nu-și voalează surpriza.

— Ai înțeles? Râde încetisor: Admirabil!

— Dacă socotiți că sunt de prisos, intervine Alexandru, pot coborî până la bar să studiez sortimentele de coniac. Când isprăviți, trageți trei focuri de revolver în aer.

Face pe nebunul, n-ar pleca acum în ruptul capului. Radian îi pune mâna pe braț, îl obligă să se așeze.

— Domnule maior, te sfătuiesc la modul amical să nu mai încerci vreo combinație extraconjugală. N-ai nici o șansă să rămână necunoscută. Cred că nu-ți cunoști nevasta!

— Presupun că aveți dreptate, suspină Alexandru.

— Te felicit și te compătimeșc.

— Eu o fac de mult.

Fierb. Spiritele lor alunecă pe lângă mine, se sparg baloane de săpun. Revelația e ucigătoare. Gândul că n-am fost decât o momeală în cârligul unei undițe, manipulată de Radian, mă scoate din sărite. Colonelul sesizează starea mea de spirit, îmi surâde luminos.

— Nu fi supărată, Magda, n-ai motive. Când oamenii mei plasați pe teritoriul Transilvaniei de nord după Dictatul de la Viena, mi-au raportat că maiorul SS Günther Lehrer specializat în acțiuni machiavelice se ascunde sub identitatea profesorului Iuga, am înțeles că mai devreme sau mai târziu voi fi spectatorul unui joc de artificii merit să mă orbească.

— Pe atunci, îi amintesc, eram aliați.

— O alianță smulsă din presiuni și amenințări, în care nici Berlinul, nici noi n-am crezut. Știam deci că după insurecție falsul profesor va încerca o manevră abilă de intoxicare și i-am întins o mână de ajutor... E întotdeauna util să știi ceea ce adversarul ține cu tot dinadinsul să afle. O femeie frumoasă, spectaculos de frumoasă, care lucrează la oricare Stat-Major din lume atrage inevitabil atenția serviciilor de contraspionaj. Am mizat pe acest adevăr elementar când te-am trimis în Transilvania.

Îl întrerup iritată:

— De ce nu m-ați avertizat? Aș fi evitat multe situații neplăcute.

Radian clatină din cap privind lichidul auriu din cupă.

— Exista riscul să te trădezi. Am toată încrederea în posibilitățile dumitale de a-ți disimula adevărata stare de spirit, aviatorul nostru se va convinge și el în curând, dar între a mima și a trăi efectiv e o diferență considerabilă. Să luăm de pildă ceasurile petrecute în hrubă. Ai fi fost la fel de autentică, știind că totul nu-i decât un spectacol? Un spectacol pe care-l așteptam cu sufletul la gură. Din păcate n-am putut prevedea desfășurarea lui, faptul că „profesorul” va împinge înscenarea până la crimă, sacrificând deliberat niște oameni.

— Nici că aveam, prin definiție, toate șansele să-mi rup gâtul n-ați intuit? Colonelul îmi surâde blând.

— Te înșeli, Magda. Elementul ăsta anatomic absolut seducător, care reazămă un chip de înger și un creier cu neobișnuit de multe circumvoluții, a fost apărât. Mai exista un agent de-al meu în comandamentul german, gata oricând să intervină dacă Iuga ar fi ghicit cursa.

Întreb uluită:

— Cine e?

Radian clatină din cap.

— Nu pot să-ți spun. Misiunea lui nu s-a încheiat.

Am rămas singuri. Alexandru mă privește vreme îndelungată fără să spună o vorbă. O privire pe care n-o înțeleg.

— De ce te uiți așa la mine?

Țigara i s-a stins între degete. Spune încet:

— Ai crescut mare, Magda.

Pare trist.

*

Vreme îndelungată am fost torturată de coșmaruri, mă obsedau aceleași imagini: cadavrul chircit al lui moș Toma, brațele lui sfâșiate, goana prin cimitir, dealul, câinii mușcând sălbatic din trupurile îmbrățișate ale copiilor...

Astăzi, când nu mai sunt foarte tânără, pot afirma că n-am întâlnit încă o dragoste atât de frumoasă ca a lor. Mi-i închipui mereu alergând, ținându-se de mână fericiți, pe o pajiște minunată cu maci și margarete...

Amalia și Elvira, pauperizate, au fost silite să vândă cavoul. Au rămas extrem de afectate, incapabile să-și imagineze cum se poate muta cineva "dincolo", în mod decent, fără canapelețe, cărți, carpete persane și glastre cu imortele. Nu-l iubesc nici azi pe Alexandru și sunt la fel de circumspecte în ceea ce privește căsnicia noastră. Pe lista de invitați alcătuită de mătușile mele pentru înmormântarea lor, Alexandru nu figurează. El le-a asigurat că e hotărât să le respecte dorința, oricât ar trebui să aștepte pentru asta.

Mama s-a mutat singură într-o garsonieră și pictează acum în maniera lui Salvador Dali. Alexandru presupune că în loc de pensulă, folosește un galoș.

Pe Gri-Gri nu l-am revăzut din ziua în care a pierdut pariul. Nu știu dacă s-a ținut de cuvânt, dar aș fi curioasă s-o aflu.